

HUN / INDUSTRIAL \ TECH

ipari underground szubkulturális magazin | H.I.T_ISS04: 2021

járvány idején
csak óvatosan!
Kevés a gép,
de még lehet Nálunk Sok
Lélekreszelő, szent Nagy
színház és álhír, ipar
nincs hamis kaland
de csodálatos balhét
akar
Fizetne annak, aki
fél de vak
Itt van az új fehér
Kórház
és száguld a Föld felé
Még fiatal: Altatja magát
Visszajön az űrből

Ma Megjött a vírusvariáns
sok Százmillió titka
Újabb Kötelező álhírek
a láthatáron
Még nem lélegezhet
szívvel
Hogyan alakítsuk
a legjobban
Ha nem oldják fel
Itt nem lehet
működni
a frontvonalban
Marad az álom
MOSTANTÓL meg
kell védeni
Több
Nap rá felkészülni!

Költemény a velünk élő Tébolyról két napi utcai ingyenes terjesztésű lapokból szemlézve.

Örs vezér tere

EDITORIAL

Kedves Olvasóm!

Mint egy fáradt és kérges talpra ragasztott kazincbarcikai zugklinikából elcsent implant, vasgereblyével rendezi át az idegrendszert, erős sípolás, neonfényű villanások kíséretében, bonyhádi zománcos fazékfedővel verve a fejünkön a ritmusszekciót, hogy aztán a médiából ömlő, szünet nélküli gennyfolyamba fulladjunk és alakuljunk át irreverzibilis módon valami rohadt visszataszítóan néma és enervált ebihallá, és onnantól kezdve ne érdekeljen bennünket már lehetőleg semmi. Ez jellemezte a 2020-as évet, és fogja a mostanit is, melynek emlékét valószínűleg sokan szeretnénk átjuttatni az amnézia hulladékledobó nyílásán, párat integetni is utána: “Aztán vissza ne gyere!”. A zeneipar (azon belül kiemelten a koncertipar) csúnya horzsolásos sebekkel és nyílt töréssel fekszik a traumatológián. Ahogy a céges környezetben az online meeting-poklok legalsóbb bugyrai, a karantén- (nálunk: garázs- és raktár-) koncertek, otthonról sugárzott sávszélesség-érzékeny live gig-ek beszaggatásai, a poszt-apokaliptikus alkalmazkodások és kényszerek dróthálóiba gabalyodás, ezek hasítottak, karistoltak végig a hátunkon és még messze nem látni a végét. Rövidebb szenvedést terveztünk, viszont a Mindenek átértékelésére, újragondolására is nevel bennünket, túlélő üzemmódban vagyunk és abban is maradunk. Letépem az implantot a talpamról, mert már nagyon viszket és büdösödik.

Az előző számban rengeteg albumot és témát sikerült kivesézni. Az emlékek kavicsai apró papírzacskókban széthordva. Nehezen lehetne az elmúlt egy évet sikeresnek tekinteni. A kétségbeesés reléként zárt és nyitott, ütemesen játszva a “Ezután mégis mi a francról lehet még itt egyáltalán írni, mikor minden csak a CoVID-ról szól?” olajban tocsogó szerelőakna-sanzont. A közösségi élmények, örömteli találkozások, biztonságos zónák potmétere minimumra tekerve, a keverőpult felé futó interconnect kábelek közé szédült, mindenféle önimádó politikusok és “szakértők” oltári béna, ugyanakkor profi versenytáncnak hitt mozdulattal kirántják a dugókat és csatlakozókat nagyjából bárhonnan, odaflegmáskodva, hogy “Vége van, lehet szépen hazamenni kezet mosni, de előtte mi azért még a meleg sörünket szépen beleöntjük ide a MIDI kontrolleretekbe, na szevasztok”.

E fekélyes analógia természetesen a zenei területeken kívül, más párhuzamos üzletágakban is remekül működik, akkreditálni vagy levédetni azért lehetőleg ne kelljen, holnap úgyis lesz rá egy új „speed law/high fat/low life” kormányrendelet, semmi nem múlik el teljesen nyomtalanul vagy érintetlenül. Ugyanakkor elmondható az is, hogy mindezek ellenére egy kiemelkedően termékeny, új és értékes zenék terén roppant izgalmas év áll mögöttünk és még megyünk befelé. Bár a live-kiadások hullámát nem lovagolták meg zenekarok (a Front 242 azért belevágott), viszont ön-remasterelés, hazai és nemzetközileg elismert előadók comeback-je, múltfeldolgozása, jelen és múlt össze-vissza csavargatása bőven akadt. Szürreális létezésidézés törzsi zajmintákkal és magyar cyberpunkkal, kötőanyagok, mastering, limitálás és zajdúsítás terén volt rendesen bugyogás az elmúlt egy évben. Ha eseménybeszámolókból nem is, de kísérleti indusztriál és EBM hanghordozókból, szubkulturális mozgalmakból, alternatív és avantgárd benyomásokból, trendekből jócskán lehet válogatni ebben a számban is.

Úton és útfélen lapozgatáshoz, szkrollozgatáshoz, CTRL+F-fel kulcsszavakra rákeresgéléshez, böngészéshez talán megteszi, vagy akár kicentrifugált elektromos korszellem kritikának és gondolatébresztőnek. A H.I.T idén is érdekes témákat, történeteket, interjúkat szállít nektek, bandaújraélesztésekkel, a Brexit zeneipari roncsoló hatásával, videó- és albumelemzésekkel, szubkulturális szilánkokkal és elmaradhatatlan álomszerű, invazív, szívbe szúró történetekkel.

Kellemes olvasgatást és eredményes túlélést kívánok mindenkinek.
Plusz még egy dolgot: **DO RIGHT.**

Farkas László
főszerkesztő

TÁMOGASD TE IS A MAGYAR IPART!

HA KEDVELED EZT A SZUBKULTURÁLIS MAGAZINT.
HA FONTOS ÉS HASZNOS OLVASMÁNY SZÁMODRA.
HA EZ AZ ÉVES ZENEI ÉS GONDOLATI BETEVŐD.
HA SZERETNÉD JÖVŐRE ÉS A JÖVŐBEN IS OLVASNI.

AKKOR ALKOSS TE IS!

KÜLDD BE A H.I.T. SZÁMÁRA!

EMELLETT SZÍVESEN FOGADOK MÉG OLVASÓI TÁMOGATÁSKÉNT:

MAGYAR UNDERGROUND CD-T, LP-T, KAZETTÁT, DEMÓT, BÁRMILYEN TÍPUSÚ, FORMÁTUMÚ RELIKVIÁT, BANDCAMP-REDEEM KÓDOKAT ÉS PAYPAL TÁMOGATÁST IS A CRITECH@GMAIL.COM-RA.

TARTALOM

EDITORIAL

TÁMOGASD A MAGYAR IPART!

VIRGIN LISTENING / SZŰZHALLGATÁS

INDUSTRIAL EUROPA

VIDEOANALÍZIS

FELVILLANYOZÓ TÁRSASÁG

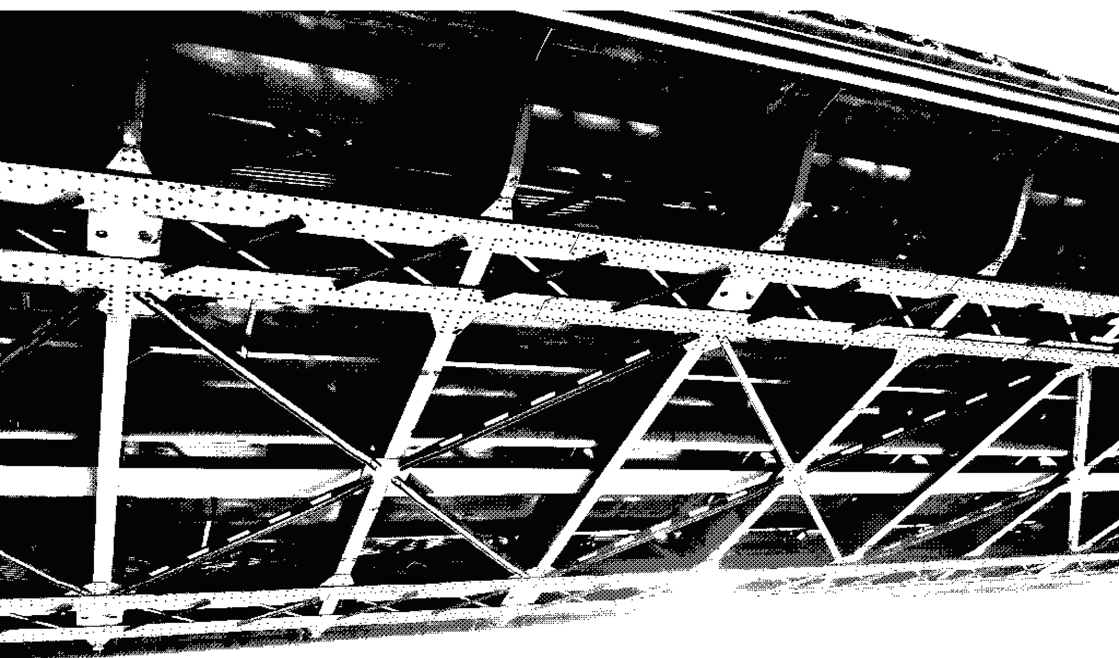
MENETES GONDOLATOK

A ROMBOLÁS GÉPEI

TÁRSAD A LOM

INVAZÍV TÖRTÉNETEK

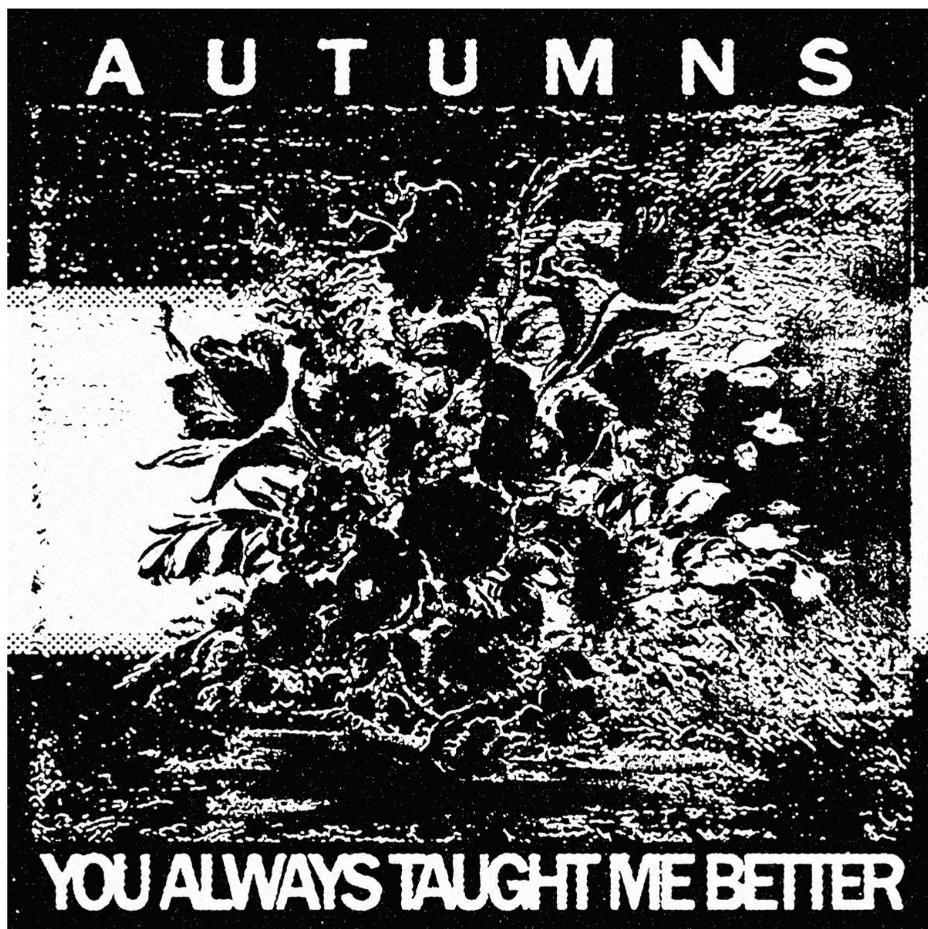
IMPRESSZUM

TEAC
X-10R
SD 5
REWIND

VIRGIN LISTENING / SZŰZHALLGATÁS

AUTUMNS:
YOU ALWAYS TAUGHT ME BETTER (2020)

Írországból érkezett az Autumns (Elég gyenge névválasztás, tucat hasonló nevű zenekar van így bejegyezve!) You Always Taught Me Better vinylben. Végletekig kompresszált, torzított, delejezett (értsd: delay-ezett) megőrülős, kemény szélű, DIY, elektro-punk EBM, helyenként felforrósított indusztriál lett ez funky hangulatokkal. Hogy mitől jó vagy sem ez a 12”-es lemez, igazán nehéz eldönteni egy olyan kompetitív piacon, ahol havonta és világszerte jelennek meg hasonló stílusú anyagok, sőt: nagy tételben. Azért ki mégse dobnám, mert van ahol szépen, ügyesen hat, nézzük, mit tanít nekünk.

A szövegekből természetesen semmit sem érteni, annyira ronccsá lettek torzítva, így csak a számcímekre lehet hagyatkozni, viszont azok sem túl beszédesek. A 8 felvételből álló hanganyag elején már elveszítettem a fonalat. A nyitó **Pressure** a maga kíméletlen 5 perc feletti monotonitásából a 3. percnél már unalmassá kezdett válni számomra. Christian Donaghey ezen szólóprojektje (sok egyéb aktív ténykedése mellett) Derry-ben, Észak-Írország második legnagyobb, több mint 80 ezer fős városában született, ami talán csak azért lehet érdekes, mert ez inkább klasszikus történelmi hely, és csöppet sem ipari környezet. Az albumból előugrándozó nyers erő(szak), fenyegető sikongatások okán el kell tehát vonatkoztatni a származás helyétől. Az átlag 120-125 BPM-re adjusztált track-ek, összecsukható kempingasztalról előadva persze működhetnek az underground elektronikus zenéket toló klubokban. A második szám, a **Whatever Whatever Now** hallgatásakor sem múlt el az az érzésem, hogy ezt már mintha megcsinálták volna mások. (Lásd még a HIT_ISS03 számban a Techno Thriller élménybeszámolót.) Az **Almost With A Brick** is egy végig tompán döngölős, néha visszhangosan belehörgős-zörgős darab lett. Az **Isn't It Said?** már előhozza egy kicsit a punkos lendületű, korai *Nitzer Ebb* zenei alapjainak etalonját, viszont itt is visszatér (ahogy szinte mindenhol) ugyanaz a nyúlósan és pengeélesen analóg szintivinnyogás. A ritmus persze korrektül a helyén van a lemez minden pontján, a kick, snare, hi hats sávok nem lettek csak úgy összezagyválva, kísérletezésnek, bátor újításnak viszont semmit nyomát nem lehet felfedezni. A B-oldal nyitója, a **Why Haven't I Tried?** szemrebbenés nélkül visszanyúl a pilot projektént startoló *Front 242* minimál elektronikájához, sőt a *No Comment* időszakból is ránk ugranak szinte ugyanazok a hangok és effektek, ebből tudni, hogy itt a „tribute copycat" szakasz folytatása. Majdnem 6 percen keresztül ugyanazok a patternek ismétlődnek. A **Light In Your Eye** az első olyan tétel, ami jó EBM-es beütésű, némi tánchoz elég, lázadáshoz viszont édeskevés. Az **Except The Grey Box** alapja is egész jó lenne, de egy sokkal izmosabb, tisztán mechanikusabb vokállal csaphatna arcon, sajnos itt is a belenyavalygás a mikrofonba, ami a többi számban szinte változatlanul felvonultatva ki is üresíti az albumot, szegényes eszköztár, kevés mondanivaló, de bizonyára van az a hajnali tudatállapot, amikor valakinek épp erre van szüksége, úgy értem: agy-vegyileg. A végére került még a lassabb tempójú, visszhangugatós **Simple Never Time**, ez sem lett különösebben killer-track. A közel 41 percnyi materiál tehát nem bővelkedik fantáziában, erősen homogenikus, egyenletes, pár kütyün összerakott lo-fi oldat csak, és némi rávinnyogás. Az albumborító kék papíron ronccsá xeroxolt virágcsokra az egykori kazettakultúra szép emlékét idézi, de ez kiadói attribútum, nem előadói.

HEADSCAN:
RECOGNIZER (2020)

A montreáli Headscan duó 2000 és 2005 között a technoid hangulatával, erős technikai skill-jeivel, a perfekcionista lemezeivel, bombasztikus vizuális orgiáival megmenetfúrózta a cyberpunkra éhes lelkünket és retinánkat. Aztán egy igen hosszúra nyújtott hiátus következett, és bár a Headscan aktív évei 1999 és 2010 közé tehetőek, új lemez valahogy csak nem született, sőt, a gyönyörűen kimunkált headscan.ca sem volt elérhető. Ugyan Christian Pomerleau kiváló munkát végzett az Aether Pilot zenei projektjével, sőt, zenész kollégámmal konstatáltuk is, hogy ez simán lehetett volna

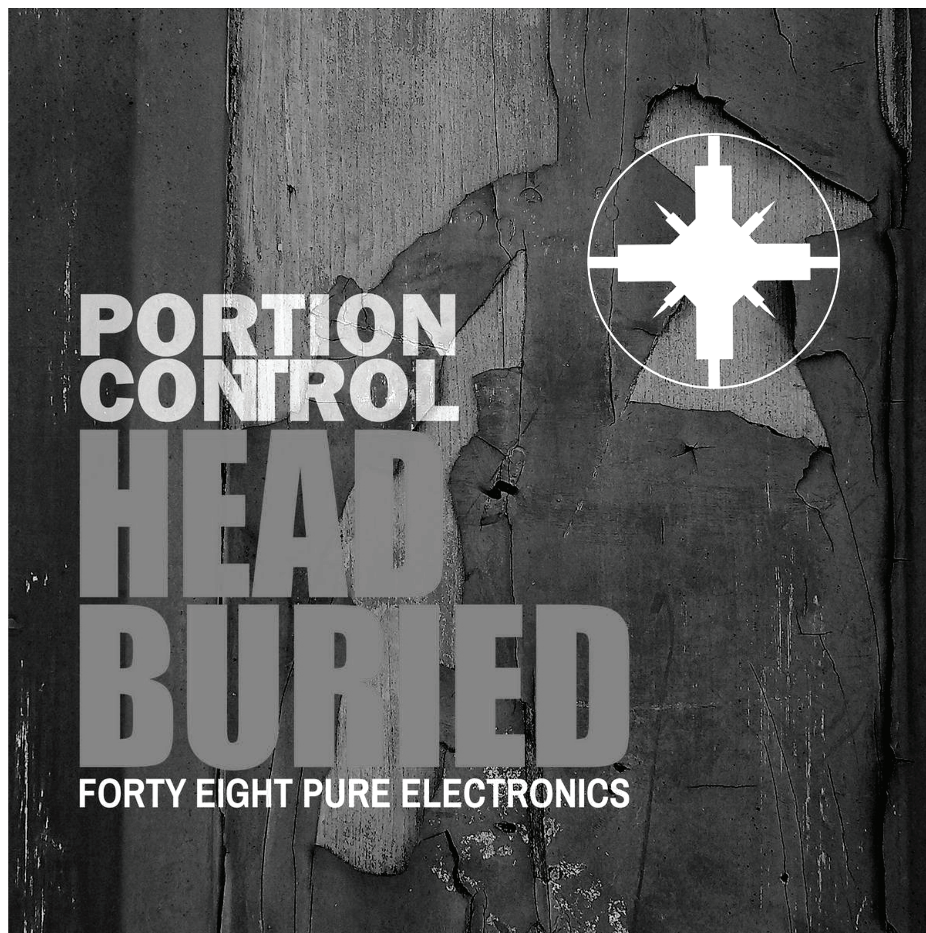
a Headscan-kánon teljes értékű sorozata, azonban 2020-ig kellett várni rá valójában, hogy kapjunk valamit e brand alatt. Ez pedig nem más, mint a múlt leporolt kincseivel és a jövő csillogó ígéreteivel telepakolt padlástér.

A Recognizer egy retrospektív gyűjtemény, 15/20 éves jubileumi kiadás (a **Shaper and the Mechanist**, valamint a **Pattern Recognition** albumok megjelenési évfordulóiból), amely a Headscan 2003 és 2005 között készített felhasznált, más köntösben kiadott, vagy épp ellenkezőleg, ki nem adott darabjait tartalmazza. Ez 24 track-et jelent, mindez kb. 53 percben. Ebből 12 felvétel sajnos 2 perc alatti időtartamú örömködés, tehát kísérleti alapok, demók, vázlatok, szeletkék, nem teljes értékű, komplett felvételek. Ez viszont csöppet sem ront az albumon, habár a lejátszási idő hamar elröppen így, szinte észre se vesszük, és már az anyag felénél járunk. Ami megdöbbentő lehet ugyan az edzett hallgató számára, az az okulás mellett a nagy előnye is. Talált vegyes konzervként kapjuk meg azt a konzerválatlan, hamisítatlan Headscan futurista techno trance és electro industrial életérzést, amire jó másfél évtizede várunk epekedve. Azért a rajongóba (így belém is) nyilall, hogy „Ugyan már, miért nem lehetett ebből a sok szuper kaleidoszkópszerű darabkából egy vagy akár több rendes Headscan sorlemezt kirakózni az elmúlt évek során?” Jó, erre most nincs és nem is lesz igazán megfelelő válasz, de talán nem is ez az igazán érdekes, mert fő, hogy van.

Mielőtt azonban rátérnénk a lemez hallgatási élményére, előbb ízekre kell szedjük a teljes anyagot és a kapcsolódási pontokat is be kell azonosítani. Ez segíthet azoknak, akik esetleg nem foglalkoztak mostanáig a Headscan világszínvonalú, cinematografikus, precíz hangulatteremtő és high-tech zenei tájfestő világával, netán már elfelejtették azt. A Recognizer albumhoz mellékelt 55 oldalas, fantasztikus minőségű, információban, illusztrációban igen gazdag, valójában gyűjtői értékű kísérőkönyve szerint a lemezen található zenei ötletek, szkecscsek, szeletkék, változatok a 2005-ös Pattern Recognition album 2 éves készítési ideje alatt keletkeztek. Ezek a darabok aztán vagy be lettek forgatva az album teljes zenei koncepciójába valamilyen változatban, vagy azért maradtak ki, mert éppen nem illeszkedtek e prototípusok élei. Mindezek fényében a Pattern Recognition 2003 és 2005 közötti termékfejlesztési folyamatát egy teljesen új perspektívából láttatja, és ezt leginkább azok fogják érteni és értékelni, akik alaposan ismerik ezt a remekművet és a kapcsolódó maxikat is. A Recognizer 6 olyan eredeti vázlatfelvételt tartalmaz, amelyből végül azonos című szám került a Pattern Recognition lemez végső változatára. Ezekből egyedül a **Dead Silver**

Sky az, amely teljes hosszúságú és remixként is simán rákerülhetett volna a maxijára, emellett a **Permafrost** a maga 2,5 percével, a többi rövidebb, átlagosan 1 perces. A szerkesztési evolúció izgalmas állomásai: **Antenna Manifold (Draft); Terra Incognita (Draft); Lolife (Draft); Carnal Knowledge (Draft); Permafrost (Draft); Dead Silver Sky (Draft).** A gyűjteményen szerepelnek emellett komótosan építkező, lágy és nulla fok alatti ambient-tételek, amelyek egy önálló albumon is tökéletes levitációs élményt jelenthetnének, mint például a nyitó **Border Control**, és a záró **Nightwatch**, melyek szép audiomérnöki munkát sugallóan keretes szerkezetbe zárják a többi alkotórészt, de jó példa erre a közbeszúrt álomszerű **iO Moon** is, ráadásul tökéletesen illeszkedne a **Dead Silver Sky** maxi **Metadata** záródarabjával. Kiválóan táncolható, jó tempójú trance lett az **Escape Velocity**, az intelligens **Queen of Engines**, a **Last Outpost**, vagy a **Black Zero**. Emellett vannak rajta olyan kakukktojások is, mint a **Manifold**, amely ismerősnek csenghet a Headscan művészeti szakértőinek. Egyfelől visszakacsint a Shaper-es időkre (lásd hasonlóság a **Components** c. számmal), másfelől az **Antenna Manifold** vocoderes, egysíkú vokálos változatában lelt márványszerű végső nyughelyére. Kilóg a sorból valamennyire a **Wounds of the Soul**, amely egy roppant érzelmes darab, de annyira szoftos és szép, hogy bármennyire is elektronikus és jól hangszerelt, egy életformákat érzékeny műszerekkel kutató csoport tudományos jelentésébe sehogy sem passzol bele. Ettől még igazán gyönyörű felvétel, szinte úgy simogatja az ember lelkét, mint télen az első lehullott porhó. Remek választás volt a tört ütemeivel és kíméletlen metszéspontjaival operáló **Electrosmog**, itt a gyengébb, elfojtott vokál lehetett talán a szanálás oka, pedig ez is egy igazán kedvelhető felvétel lenne, csak épp egy teljesen más projektben. Akik maguk is zenélnek, albumokat adnak ki, azok jól tudják ezt. Ha valami rendkívül becsülendő Claude Charnier és az énekes Christian Pomerleau munkájában, az a rendkívüli szintetizáló képesség ezzel az anyaggal. Vélhetően érezhették (és unhatták is) a nyomást, folyamatos nyaggatást több irányból. Ezzel a példaértékű válogatáslemezzel most eleget tettek, és pontot is a végére. Új fejezet kezdődik, talán évek telnek el ismét, de a projekt egyértelműen reaktiválva lett. Addig is itt van a Recognizer, ki lehet bekkelni némi időt vele, bár a kiadvány elsősorban a hardcore rajongók számára képvisel értéket, időutazásra serkent, ugyanakkor végtelen számú réteget, neurális, kognitív és szemantikai kapcsolatot, hártyavékony rétegeket, mélyelemzési és felfedezési lehetőségeket kínál a „mi lett volna, ha...?” teljesen felesleges kérdésére. Középtempóstól a pulzálóig, darabostól a teljesig, van ezen minden. Egyetlen fájdalom csak az, hogy bizonyos dolgok hirtelen és váratlanul maradnak abba. Ezen a lemezen is.

PORTION CONTROL:
HEAD BURIED + SEED EP1 + SEED EP2 (2020)

Másik zseniális visszatérőnk, a vérbeli veterán Portion Control, akik 2007-ben nálunk is felléptek a PeCSa-s FLA koncert előtt (akkor is épp visszatértek), viszont 8 „passzív" évnek kellett eltelnie a 2012-es Pure Form lemez kiadása után, már ha nem számítjuk az Unrest In The Grime kompilációjukat. Most egy erős sorlemezt kaptunk, a 2020 májusában kiadott Head Buried és a kapcsolódó SEED-sorozat őszi-téli darabjai tették várandóssá a Portion Control folytatást. A PC közben persze semmit sem változott, intelligens és nyers, önazonos. Öregedő lelazulásnak abszolút semmi jele.

Annyira elfogult vagyok a Portion Control történetével, munkásságával, művészeti koncepciójával kapcsolatban, hogy valami nagy drámát gyanítottam a sok év hallgatás mögött. Akarod tudni, milyen egy eszelős rajongó? Figyelj, elmondom: havonta lefuttat egy Google-keresést random válogatott kereső-kifejezésekkel úgy, hogy közben gondosan elkerülje a diétás étrendeket, fogyókúrát, de bármi hírt szerezzen kedvenc zenekaráról. Amit a gép dobott: hébe-hóba YouTube-ra feltett élő fellépések az elmúlt évekből, ami végülis örömre adott okot, hisz legalább lehetett tudni, hogy még életben vannak, csak a honlapjukon nem változott közben semmi. Aztán egyszer csak a semmiből robbant be a hír a nem hivatalos PC facebook-csoportban, hogy kijött egy videó, aztán még egy, és nem kell tovább várni, néhány hét és itt egy teljesen új album! A digitális változat 12 felvételt tartalmaz 48 percnyi tiszta elektronikával, míg ez a limitált CD változatban kiegészítve a **Telekinesis** felvétellel 54 percnyi játékidővel ajándékozza meg a rajongót. Ez utóbbit el is kapkodták, így lett belőle még 50 darabos limitált kazetta-kiadás is, meg 6 számos mini album, vinylen. Bőség!

Aki egy pörgős, izmozós PC-lemezt várt, annak a Head Buried kisebb csalódást jelenthet, mivel gyakori középtempójával ez talán az egyik legvontatottabb vonalvezetésű anyaguk. Ugyanakkor Dean Piavanni vokálja közben ugyanolyan dühös és energikus tud maradni, ami furcsamód fordított arányban áll az életkorával. Minél inkább telnek az évek, annál kimunkáltabbá és lázadóbbá válik a hangja, ami ennek a projektnek kifejezetten előnyére szolgál. Nincs benne csöppnyi szépelgés sem! Ez akkor mutatja meg majd igazán azt a fajta electropunkságot, amit ezek a veterán zenészek mindig is hitelesen tudtak képviselni, ha egy élő performansz keretében vizuállal a háttérben elénk kerül valamikor. A címadó **Head Buried** nyers és erős indítású, a lüktető ütemeit a **Claw and Scrape** vontatottságával váltja alacsonyabb fokozatra. A **Regime** egy kellemesen pulzáló arpeggiált instrumentális track lett, a **Regulation One** kifejezetten küzdőtéri őrjöngésre lett kitalálva, mindkettő jól működik majd a parketten. A **Degrade** kísérletezése nem haladja meg az egyszerűség határait (itt kissé mintha unalomba fulladna a lemez), de attól még mert „tempótört", ugyanolyan tipikus PC-szám, amit ha hall valaki és ismeri is a duót, rögtön felismerné, hogy ez bizony a Portion Control. A lemezen helyet kapott hangulatfestési céllal 4 speciális instrumentális felvétel, amelyek a **Drop01**, **Drop02**, valamint a két tételben egymás után érkező **Drop0300a** és **Drop0300b**, mindegyik az elegánsan, horzsolósra kikevert csillogásával és az elektronikával való merész kísérletezésével teszi változatossá az anyagot. Kicsit visszaköszön a *Stansted*, és a *SLUG* is, izgalmas hangminták

buggyannak elő belőlük, sci-fikben, techno-horror filmekben is megállnák a helyüket. Ilyet más bandák aligha készítenek, John Whybrew számára ez viszont alighanem szimpla harctéri rutingyakorlat, nem is lepődnék meg, ha egyszer egy film OST-jét a Portion Control szállítaná. A **Rise Up** a címével ellentétben nem fogja lerúgni a csillagokat az égről, viszont kimérten, de keményen bakancsban menetelős perceket jelent. A **Ninth Child** a lemez egyik legdühösebb alkotóeleme, *„What ever happened in the land of plenty?”* teszi fel a kérdést többször is, nehéz ilyenkor nem a beteljesült, Holy Brexit kritikájára gondolni. A lemez végére az instrumentális **Cock** egy rövid, ugyanakkor nyomatékos, nyers és karcos lezárást képez. A **Head Buried** egész jó lemez, bár nyilván nem ez a Portion Control legfényesebb, legsikerültebb csillaga az alkotói márványbulváron. Érződik rajta, hogy a beválogatott felvételek nem egy időben, hanem hosszú évek alatt formálódtak, úgy lettek összekockázva, és talán emiatt valahogy hiányzik az albumból az ív és a szív. Más szögből vizsgálva ez egy teljesen korrekt lemez, amely zeneileg abszolút sokoldalúságot és professzionális technikai tudást vonultat fel. Viszont hogy mi is tolja fel igazán a tetszés potméterét, ahhoz meg kell hallgatnunk a 4-számos EP1-et a SEED-sorozatból. Ezen „ráadás” felvételek egy igen feszes, izgalmas félórát tesznek még hozzá az alaplemezhez. A lendületes és fülbemászó **Telekinesis V2** számmal indul, ami kárpótlás lehet azoknak, akik a limitált CD-hez nem jutottak hozzá. A **Crystal** is egy jól táncolható, a korai PC-t idéző punkos dal, 7 percen is túlnyúlik, néhol visszaveszi a tempót és ez jót tesz neki. Személyes kedvencem a **Whiterose**, valamiért egyből a Mr Robot sorozatot idézte fel bennem és emlékszem a megdöbbenésre 0:29-nél, ahol egy búgó mély, belépő basszus majdnem leszedte az arcomat, annyira megborzongatott. Súlyos és vészjósló hangjaival, komor hangulatával és gyáripari zajfutamaival tökéletes paráztatásra képes!

Az instrumentális **Martial** lassabb ütemekkel operál, monoton hidraulikus darabolása vastag zajfüggönybe bugyolálva csúcsra járatja a feszültséget.

"...oly sok látszólagos ellátás és
a szolgáltatás sosincs ingyen,
ti szenvedő képmutatók,
hagyjatok már lélegezni!"

Amikor Dean Piavanni elővészi kritikus történetmesélős, narratív hangját és nyomatékkal, sokat sejtető hangsúlyhordozással ábrázolja világunk és társadalmunk visszásságait finom, de csipkelődő stílusával, az a PC egyik különleges védjegye. Az ötszámos **SEED EP2**-ben ennek nyomaira szintén rá lehet bukkanni, mindjárt az indító **Revealation** (Kinyilatkoztatás) felvételben. Ráadásul olyan zengetős és mélyen karcos elektro-zajhullámot húzott alá John Whybrew, hogy ökölbe szorul az ember keze tőle, érezni a kontrollált dühöt minden egyes másodpercében, és a mindennapi egyensúlyozást is a társadalmi útvesztők, csapdák és egyenlőtlenségek fojtogató sűrűségében. Direkt figyelmeztetés ez Dean végtelen alagútban elvesző visszhangjával együtt. A **Gloat** (Sóvárog) perzselő és bizsergető hangjai sejtelmes és lüktető nyers, néhol szaggatott morajlásba csomagolják korunk kiüresedés, elértéktelenedés miatti feszítő vágyakozását. A **Seek** (Keresni) visszafogottabb tempóval, ugyanolyan kritikus lázadással kutakodik az egykori boldogabb napok után, mikor a megkezdett harcoknak még volt egyértelmű kimenetele. A **Realm** (Birodalom) súlyos basszuslábakkal tapos bele a gyomorba, vérbeli 21. századi posztapokaliptikus mentális és fizikai zene ez az önmagukat még túlélőnek tartók számára. A bónusz **Devour** (Felfal) komótos instrumentális urbánus dzsungelharc, földre hulló fémtörmelékek és acélszörnyek közötti menetelés a mindent elemésztő sötétben. A Head Buried a SEED 1+2 EP-vel együtt a *Pure Form* után 8 évvel kerek 100 percnyi, 21 minőségi indusztriál felvétellel ajándékozott meg bennünket 2020-ban, és ne felejtsük el azt sem, hogy mindez harcos veteránoktól igen combos teljesítmény, különösen annak fényében, hogy a mostani katalógusokban a bátor és serkentő, önhitelesen feltüzelni képes zenékből igen erős lett a háztartási hiány.

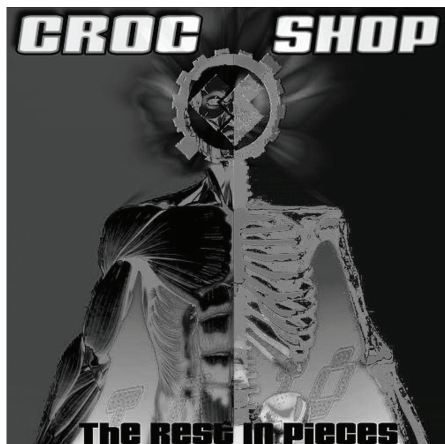
CROC SHOP:
RESIST! (2020)

A Crocodile Shop (később már csak Croc Shop) egy 1987-es alapítású berlini electro-industrial aggrotech EBM banda Mick Hale és R. A. Werner vezényletével. Ők 2004-ben tűntek el (azt hittük: végleg) a radarról, a CROC_SHOP. SEA (Self Extracting Archive) válogatásukkal akasztották szögre az eszközeiket. 2020 egyik legnagyobb meglepetése volt, hogy egy brutálerős, kíméletlenül őszinte és dühös új anyaggal tértek vissza, mindezt tették úgy, mintha el sem telt volna közben 18 (!) év. A Croc Shop mindent megőrzött és újra élesben kapjuk a megszokott hangokat, mintákat és a kőkemény kritikát!

Vessünk egy pillantást erre a gyönyörűen propagandisztikusra tervezett albumborítóra! A betegessé vált világunk és korunk minden elégedetlenségére, groteszkségére, zűrzavaraira vizuálisan egységes, univerzálisan mindenhol érthető választ kapunk: az „elegünk van mindenből!" felkelés ökölbe szorított kezének látványát ugyan ki ne értené? Ki az, akiben nem megy fel a pumpa a dezinformáció, a totaliter hatalmak, az antidemokratikus, szélsebesen törvényeket hozó és torzra hajlítgató hatalmi mechanizmusoktól és megakorporációktól? Ha nyitott és kritikus szemmel jár-kel az ember, érteni fogja, hogy a Croc Shop visszatérő anyaga, a Resist! egy erre adott ekletáns válaszreakció, dekompresszálási, stresszlevezetési gyakorlat, ami ráadásul 9 számban el is fér. *„The time to be silent has long passed!"*, ennél konkrétabb alcímmel aligha lehetne kifejezni, hogy a csendben tűrés ideje jócskán lejárt. Nem kell több, hisz alapból hozza a dühös, lázadó EBM elektronikát, processzált vokáljával és klasszikus analóg szintiszólamaival, vibráló frissességével, ami egyszerre tart a 90-es években hangzásilag, a jelenben pedig a fentebb írtak miatt. Az **Empowered** (melyhez egy igen technikás szöveges videó is készült) olyan meglepő pumpálással indítja a lemezt, hogy az embernek helyére kell tennie az állkapcsát, hozzábilincsel azonnal a rejtélyes beat machine-hoz. A **Get Away** tipikus C/S-track lett, a kimintázott beszédfoszlányok is a helyükön vannak. Az **Escape** is egy perfektül fojtogató knaller hit lett, talán egy erősebb vokállal még hatásosabb is lenne. A **Pride** azért lett jó, mert a nacionalista büszkeség terjesztése csak egy olcsó politikai trükk mindenhol, a médiából inzertált beszédrészletek és a lebegős szintetikus hangrétes-lapok együttesen referálnak a társadalmi-politikai folyamatokra, amely több országban is egyszerre zajlik titkos receptek szerint. A **Corruption** annyira amerikás, pedig az alapok és a szövegek miatt is befeszül a hallgató nyaka tőle, holott ez is globális jelenség, minden nap találkozhatnánk vele az összes mainstream médiában (de ugye nem tesszük), korrupt elnökök és családjaik a szemünk előtt lopnak el mindent kéz a kézben a nagyvállalatokkal együtt, ökölbe szorul az ember keze tőle. A **Courage** igazi bátorságot sugalló himnusz lett, talán kissé túl is lett vezérelve, azonban hézagmentesen illik a sorba. A címadó **Resist!** egy lassan hömpölygő kalamolásba szőtt manifesztó, a 7. helyre került, fékezve némileg az eddigi ökölrázást, de figyeljük meg a 2:11-nél belépő basszusfutamot, igazán önfegyelemre nevel, a végébe illesztett beszédrészlet is odateszi a pontot az üzenetre. Az **Unwanted** egyértelműen a lemez másik slágertrack-je, a C/S igazán taníthatná, hogy kell ilyen pulzusemelő zenei alapokat komponálni! Ebben is odacsap a beszédminta: *„Donald Trump és a gyilkos Charles Manson is a nyelvet (meg a követőit) használta, hogy újabb követőket szerezzenek"*.

Egyperces lassított szőnyegszerű dark ambient lett a kifuttatása. A **Here & At Home** dallamos, széthajlítgatott énekkel érkező szám a romantikusabb vonalat képviseli és sugallja a ki- és visszavonulást, nagyjából mindenből, a négy fal közé húzódást, mint menekülési lehetőséget ebből a permanens és penetráns őrületből, mert a jövő bizony kivérzik és nem nagyon van más megoldás, mint azokkal együtt lenni, akik igazán számítanak nekünk, akik között maximális biztonságban és nyugalomban érezhetjük magunkat, már ha kívülről nem rondítanak bele.

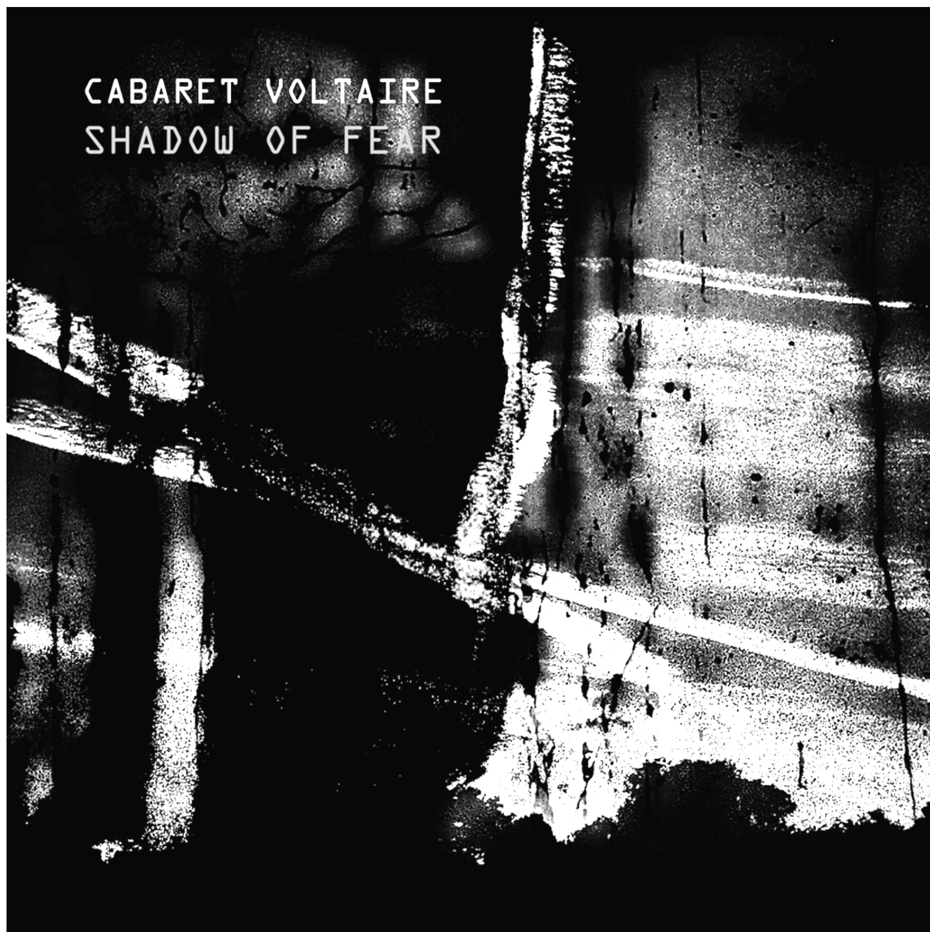

A visszatérés apropóján augusztusra megjelentettek egy 30 (!) felvételes válogatást a sokat sejtető **The Rest in Pieces** címmel. A korábbi sorlemezekből szemezgettek ki felvételeket, továbbá bizonyos számaik más előadók által átdolgozott verzióját, remixeit tartalmazza. Szép múltidézés, ékes bizonyíték a C/S 1988-tól 2004-ig igazolt tehetségére, punk beállítottságára és arra, hogy ehhez mások miként képesek (vagy mernek) hozzányúlni.

„DONALD TRUMP ÉS A GYILKOS CHARLES MANSON IS A NYELVET (MEG A KÖVETŐIT) HASZNÁLTÁK, HOGY ÚJABB KÖVETŐKET SZEREZZENEK"

A Croc Shop a 90-es évek egyik meghatározó, a mások által kijelölt irányvonalakra gyakorlatilag fittyet hányó elsővonalbeli ipari techno EBM zenekar, tele zajos munkákkal, akik képesek egyszerre fülbemászó melódiákat és reszelős-őrjöngős, reverbált alapokat is letenni az asztalra, és bár a sokak által elutasított, vagy távolságtartással kezelt rock imázs is beszüremkedik néha a zenéjükbe (vannak korai gitáralapú zenéik is), a visszatérő albumukkal alapvetően kijelölik a jövőbeli nyomvonalukat. Akik a 2020-2022-es turbulens időszakra, Zeitgeist-ra keresnek maguknak forradalmian aláfestő-alapozó zenéket, azoknak a Resist! melegen ajánlott, emellett érdemes átpörgetni első korszakukat is, attól is könnyedén be lehet ám gurulni. A C/S StarWars-os kontextusban kifejezve: az ellenállók zenéje.

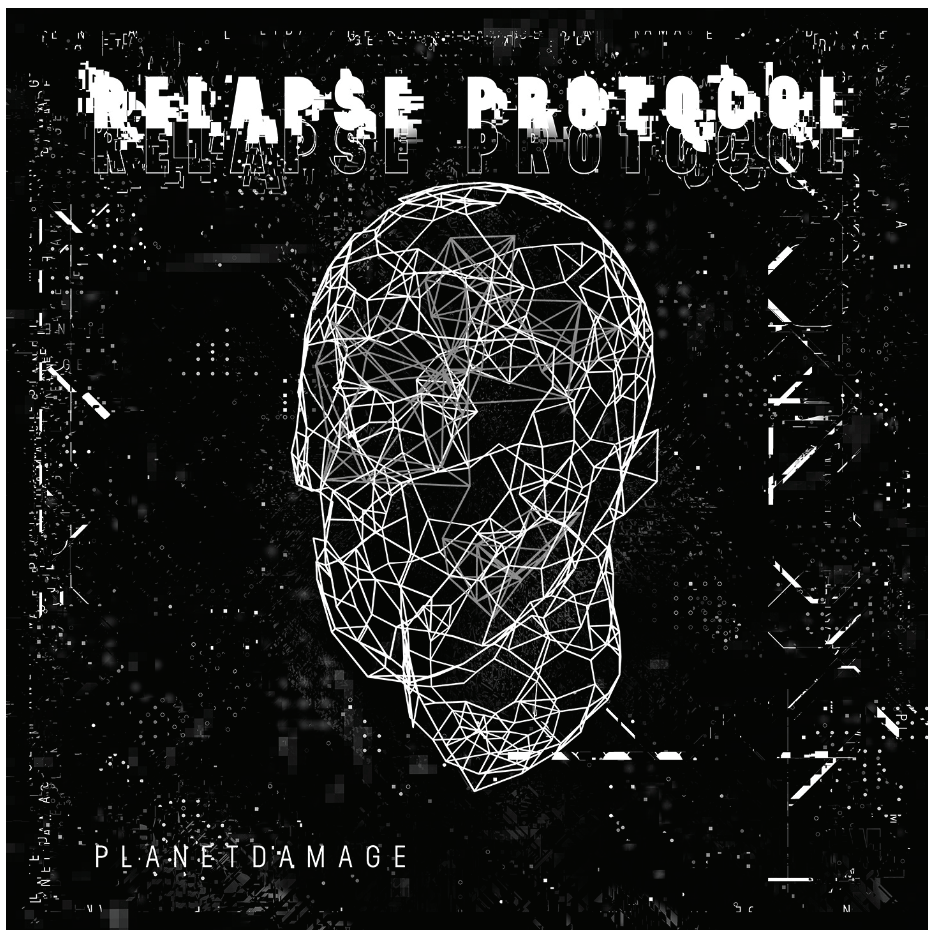
CABARET VOLTAIRE:
SHADOWS OF THE FEAR (2020)

Valaki írta párszor a Facebookon, hogy Stephen Mallinder nélkül a Cabaret Voltaire már nem az igazi. A mostanra Richard H. Kirk kapitányra fogyatkozott, mérföldkőnek, sok későbbi zenekar számára meghatározó inspirációnak számító CV visszatérése a Shadow of Fear anyaggal 26 év után következett be. De mit is tud mondani a Cabaret Voltaire egyetlen taggal ennyi kimaradt év után? Ugyanott folytatódik? Új képletekkel áll elő? Módosít az eszköztáron vagy éppen ellenkezőleg? Konzerválja? Lássuk, milyen is a félelem árnyéka. Nem lesz egy egyszerű menet, nekem sem volt az, bevallom.

Én bizony nem féltem közben, a félelem árnyékának még a közelébe sem értem. Ha volt is bennem para, az leginkább arra vonatkozott, hogy ez a lemez a kurrens uralkodó korhangulat mellé fog-e lőni, és ha igen, akkor nagyjából mennyire. Ebben azért nem tévedtem nagyot és teljesen. Az egész anyag, mind technikailag, mind számcímek esetében inkoherens, múltban ragadt, sokszor eljátszott eszközöket és fogásokat mutat be, de nem ez a legfőbb hátránya, hanem a valóságtagadás és a célcsoport, perszonalizáció darabos, elnagyolt kidolgozatlansága. Ha nem tudod elképzelni a célközönségedet, nehezen tudod belőni, hogy kinek milyen üzeneteket közvetíts és ha a zenére mint kódra tekintünk (márpedig a CV esetében miért ne tennénk?), akkor ez is az értelmezés fontos alkotórésze kellene legyen. Amennyiben ettől eltekintünk, ez az album nem rossz, mondhatnánk időtlennek, egyenes ági folytatása a CV katalógusnak. Ha ebből kiragadjuk, akkor rengeteg a versenytársa, fakó, monoton ismételgetett hangjaival nem épül be eléggé a hallgató agyi mintázatába. Gyorsan, kapkodva összetákolt electro-jazz lemeznek hat, bár fantáziadúsnak gondolt, viszont fantáziátlan számcímekkel, nagyjából 60 eltékozolt percet jelent. Ha másfelől közelítünk a tesztalanyhoz, akkor ez bizony egy tisztességgel és szolgai hűséggel összehegesztett CV-anyag utazós álmos délutánokhoz, vasárnap esti elszendergésekhez alkalmas háttérzene. Csinálhatsz közben bármit, tutira nem fog kizökkenteni, esetleg, ha még néha oda is tudsz figyelni, akkor vesz neked egy menetjegyet, kicsit megutaztat, de nincs több benne, nincs hype, nincs innovációs erőfeszítés. Szolgai másolás, ezt akkor is felismered, ha nincs meg a teljes CV diszkográfia a fejedben, mivel az alkalmazott mintái, szerkesztési elvei, elnyújtottsága már mondhatni genetikai örökség, és itt ismét felmerül a nagy kérdés, hogy ennek mi a célja? Gyönyörködtetés? Emlékeztető oltás? Nosztalgia? A lemez első negyede úgy szaladt el, hogy semmit sem éreztem közben. Ha az elején nem kap el valami hév, akkor nem sokra számítok utána és itt pont ez történt. Erősen felvisszhangosított, elmélyített minták, pszichedelikus mellékvágányok, amin várakozni, szimplán elmélyedni lehet csak. Néha oldalról bekacsint a múlt hulláma, a *Dopplereffekt* (bár az legalább ritmusában fentebb tekerte a potmétert), viszont a **Papa Nine Zero Delta United** már tartalmaz valami agybamászó mintázatot, ami kicsit beszivárog a vizenyős rétegek alá, mondhatni meg is tapad. Az **Universal Energy** 10 perce eláraszt az avas hagymaszaggal este 9 előtt, a **Vasto** igazi pesztóízt ad, nagyjából mindig ugyanolyan. A **What's Goin' On**, itt jönnek elő az improvizatív jazz hozzáadott értékei, egy elvont bárba képzelem magam, villódzó felületek és hátradőlés a műbőr karmazsinvörös fotelben, vigyorgás, felidézés, hogy ezt a Cabaret Voltaire is csinálhatta volna. Nem féltem egy percig sem. Utaztam csak.

PLANETDAMAGE:
RELAPSE PROTOCOL (2020)

Jó munkához idő kell. Szerencsére évek óta kapjuk Planetdamage (Bari Máriusz) zenei projektjének áthuzalozott logikai darabjait, így az EP-k után most végre itt van egyben az epekedve várt debütáló lemez. A Relapse Protocol egy ízig-vérig electro-cyberpunk anyag 11 high-concept felvétellel, ráadásul bámulatos minőségben és sűrűn szőtt textúrákkal felvonultatva. Abszolút a 2020-as év legmagasabb prioritású lemeze és megkockáztatom, Magyarországon eddig még soha senki nem tett le ilyesmit a hazai jól ismert, disznózsíros, szurkosvászonnal bevont, billegő konyhaasztalra.

Piszkosul szerencsés vagyok, mert hallhattam a nyár folyamán a keverés előtti és utáni állapotot egyben, vágatlanul. Már akkor azonnal egyértelmű volt, hogy az év legerősebb megjelenése lesz, az arcomra szegezte a basszust és az ütemeket, teljesen mindegy, hogy a munkahelyen fülessel, az autópályán kocsiban, vagy vasárnap este a létfenntartó kádamban fetrengve hallgattam. Egyszerre csak azon kaptam magam, hogy a kezem hirtelen a levegőbe lendül és beleüvöltöm a semmibe, hogy *„what about the rest?”* meg *„not even in Europe!”*

A tucatszámra kitolt, szépelgő szinti- és futurepop között furakodva, sok-sok utómunkával, a Fekete Zajon élőben, közönségteszteléssel, kisebb-nagyobb csiszolgatásokkal itt van nekünk egy igen dühös és elégedetlen Planetdamage album, amely a maga vörös-fekete-szürkébe oltott, magas felbontású szuperszonikus világával, intelligensen összetett szövegeivel lázad a kinti deformált világunk összes kortünetével szemben. A jelen hörgő pofájába belenyomja a reflektort, hogy lássuk mi is, mi nem lett abból, amit valójában vártunk: nyakig vagyunk az elnyomásban, tömegmanipulációban, a megfigyelés csak hétköznapi szokásos biznisz, a közösségi média és az emberek technológiával szembeni tehetetlensége pedig egyre rosszabb irányokat vesz. Az ipari, technoid és breakbeat hatások és vektorok között érlelt lemez mindezeknek a sűrítménye, és mint jelenanalizáló mű, csöppet sem túlzó lenyomatot is képez egyben. Ez akár önmagában szomorú is lehetne, de nem az, mivel azt jelzi, hogy léteznek speciális megküzdési technikák és stratégiák. Például zeneileg.

“AZ ALBUM EGY DÜHÖS EMLÉKEZTETŐJE 2020-NAK: ARRÓL, HOGY HOL VAGYUNK ÉS HOGY HOL NEM KELLENE LENNÜNK EGYÁLTALÁN.”

Mikor először hallottam a Relapse Protocol-t, elsőre azt gondoltam, hogy nem is jó fájlt kaptam, mert az intrója szoftos pelenka volt, inkább tűnt valami klasszikus romantikus felvezetésnek, de nem kellett sokat várnom, hogy belendüljön a gépezet. Ez például tökéletes analógia arra, hogy a jövőt többnyire kényelmesnek és viszonylag nyugodtnak képzeltük (persze nem mindenki), elvártuk, hogy technológiailag nyalják majd ki a fenekünk is, és a kisujjunkat se kell kinyújtanunk többet (sehová sem) és elég lesz csak a rating, meg a véleményünk kinyilatkoztatása. Ehhez képest, hűvös szikék vágnak bele a mellkasunkba, így kétszer, sőt, sokszor át kell gondolnunk azokat a metaforákat, amelyeket PD elénk tár.

A lekódoltság, elfojtottság olyan szintjeit tapasztaljuk meg, hogy egyszerű halandók számára valóban nehezen megfejthető ennek a lemeznek a szövete, és épp ebben rejlik a nagysága is technikai zsenialitása mellett. Saját hangján, de torzítva, mégis egyenesen és őszintén, képekben beszéli el mindazt a szorongást, értetlenséget, amelyek mindennapjaink erősáramú villanypásztorait jelentik. Erre csak kevesen képesek, egyensúlyt tartani, nem feladni, kockáról-kockára építkezni, közben valahogy önazonosnak is maradni. Feltüzelni, féken is tartani egyszerre. Nem tudom, próbáltad-e már, feszengtél-e közben?

"BUT IF I BLAME THOSE ON TOP I'VE GOTTA MARK THAT COUNTRY RED"

A lemez 40 perce így folyik végig egy közös hullámmá. Trükkösen egybe lett keverve az egész anyag, ráadásul néha óvatlan track-vágási pontokkal, ami a streaming világára brutálisan átszoktatott fiatalságnak elég bizarr élmény lehet, mert nem lehetséges darabonként a buszon rázkódva playlistről élvezni, így vagy egyben szereted, vagy el vagy veszve, mint a fizud a hónap végén, ezt nem árt tudni. Ebben a PD pedig nem is siet a hallgató segítségére, mivel a a 11 „track"-ből 10 ugyanazon a durván processzált hangon szólal meg, tempóban is szűk bázismezőn mozog, így félelmetesen egybefolyik az egész, észre se veszed, hol és mikor folyik át a Relapse Protocol egy másik, következő, cudar témára. A szövegek segíthetnek csak, ha olvasod közben, de ilyet - feltételezem - elborzasztóan kevesen csinálnak már. Tehát a konklúzió: tudatosan szembemegy minden marketingáradattal, kb. magasról tesz rá, hogy mi a trend, mit vesznek meg sokan, vastag fekete és vörös, büdös alkoholos filccel rajzolja fel a zsíros-izzadt homlokodra, hogy „hülye vagyok, de majd valamikor felébredek én is", és mindezt észre se veszed, mert félvállra fektet, miközben az ujjaid még a kontrolleren és a Netflix-előfizetéseden, vagy az aláírásgyűjtő íven van éppen, és én kérek elnézést, de jobban teszed, ha felrázod magad, mert tényleg ilyen vagy. Ha mégsem, akkor bizonyítsd be, gondolkozz kritikusan, lázadj stílusosan, higgadtan, de határozottan, engem ez az album pont erre nevel és le is borulok előtte. Mert nem kánon.

Hanem bizony egyéni út, saját hang. Még akkor is, ha végtelen differenciaegyenleteken szörfözve, nemzetközi (BPM-re kalkulált) képleteket elemeztet, háztáji AI-rendszerével, kontroll-csoporttal, de akkor sem egy könnyen implantálható anyag, ha nem vagy fogékony rá. Ha viszont igen, akkor minden egyes hallgatáskor elő tudod kaparászni a rojtosra használt kéz- és lábkörmeiddel az újabb és

elrettentőbb rétegeket belőle, majd egyszer csak rádöbbensz, hogy „te 64-bites atyaúristen, ez meg az is benne van!”. Felületes, skippelős zenehallgatók most inkább balra el. Lyukas motozókesztyűvel forgatva az anyagot sem lehetne olyan fogást találni rajta, amivel vitatkozni lehetne. Ha valami talán picit zavar benne (az egybemixelés reneszánszát nekem is újra kellett szoknom), az a végére forrasztott **Scraps**. Merthogy az teljesen más vokálkódolást használ, inkább skinny puppy-s, mint PD-s, amit a lemez 97%-ban alkalmaz. Érezhetően máskor született, mintha hozzá lenne csapva, kilóg a sorból, lehet tudatos, lehet más (technikai) oka, de az utolsó 4 perc 17 másodperc mintha egy teljesen más zenekar, vagy egy idegen projekt lenne. Az alapja stimmel, csak a hangja üt el teljesen, ezt azonnal észrevenni, mert lehoz a mély, dühös érzelmi alapállapotról, beránt valami egészen más vákuumba, sőt, fel is ébreszt a kómából: *„...initiate shutdown”*.

Az **Intro (Tensor)** miatti megdöbbenésemet már említettem, a továbbiakban garantáltan nem azt kapod. A **Color That Land Red (Faster)** egy erősen politikakritikai protest darab, bámulatos, kikristályosított ellentéteket tár fel hihetetlen bátorsággal, tehát nagyon erős és bevállalós indítás. A **Kompromat (Frailty Metrics)** leránt egy hűvösebb, lassabb gondolkodási módba, még akár azt is lehetne mondani, hogy jólesik. Csak kis halak vagyunk, mi emberek, beragadva a nagyok hálójába, inkább kétszer mérjünk és egyszer vágjunk, és ne fordítva (mint mostanában történik velünk napjában százszor), ráadásul el is hisszük, be is veszszük - kanyar nélkül. A jóléti állam (inkább kontinensek) hamis ígéretével kacérkodó politikai és hatalmi játékok, az *„a/b tested sandbox fuckery”* odacsapja a slájmot az arcunkba a **So Is Europe (Dexedrine)** számmal. A Dexedrine amúgy a

kereskedelmi neve az amfetaminnak, ADHD-kezelésére is alkalmazzák, ha pedig Európát akarjuk vizsgálni, ennek a kontextusában könnyen felismerhető a bipoláris, mániás-depresszív, figyelemzavaros személyiségkép, az abszolút mindent egyszerre erőltetés, közben semmire oda nem figyelés zavaró, disszonáns vegyi bug-ja, ahogy az összes tagállam esetében és a társadalomban az egyének szintjén nagyjából ugyanúgy. Pattern Recognition és szolgalelkű mintakövetés van a Világban, ez pedig kétségbeejtően tetten is érhető, akár odafigyelsz rá odakint, akár nem. Egy rakás beteg személyiség vezet meg hatalmas cirkusszal körítve tömegeket intézményesített formában, félrebeszélő sajtónyilatkozatokkal, amiket a média persze kötelezően és mechanikusan minden csatornán ismételget akkor is, ha a sokadik vonalbeli megmondóemberek buta nyilatkozatáról van szó, mindegy hol élsz, a háztetőn, fegyverrel a kezedben, magas felbontású konzumvalóságban vagy alacsony rezgésszinten, **Hi Rez Lo Life (Mk2)** - az eredmény nagyjából ugyanaz. A **Freeport** egyszerre juttatja eszünkbe a legutóbbi Christopher Nolan sokat vitatott Tenet c. filmjét, a rejtett valóságokat, a Bahama-szigetek menedékét, a Magyarországnál hétszer kisebb területű szigetcsoportot, melynek mindennapjait ugyanúgy csak képeslapokról ismerjük, ahogy azt is, mi történik a közvetlen szomszédunkban, fekete helikopterek szállnak le napjában sokszor, de mindez kit érdekel? **Firewalls (Shortcut)**, elzárkózunk mindentől, a saját harci dobjainkat ismerjük és szeretjük csak, a saját szekértáborunk ordítozó törzsi hangjait, ebből 2 perc is elég, megvan a minta, püföljük mi magunk is, egyre elszántabban, görcsösen lehunyt szemekkel, csúcstechnológiával a hálószobában, de tovább, várva egy újabb megváltó jelre! **The Mark (Mk3)** meg is hozza ezt, a toll vastagon fog, *„question authority”*, de ezt ki fogja felfogni, érteni ebben a mélyaltatásban, mikor szigorú, görcsös, autoriter kezek tapasztják az arcunkra az altatógázt? **Regret Gunner**, ezt egy 89 ezer eurós, import, álcamintás, hangszigetelt Humvee-ban szeretném újra meghallgatni, miközben nyersanyag és élelem után cirkálunk majd a zörgősre száradt Dél-Alföldön, és a meg nem épült öntözőrendszerek árkaiban az „akkori” kormányzati propaganda szórólapjaival töröljük ki a fenekünk a rövid megállási szünetekben. A **Vex (Mk2)** már beépült, konstans cucc, sokszor, többféle formában hallott, az átvezetése abszolút perfekcionista és varratmentes.

**„ÚGY TŰNIK, HOGY HIRDETÉSBLOKKOLÓT HASZNÁL
ÚGY TŰNIK, HOGY HIRDETÉSBLOKKOLÓT HASZNÁLUNK
SZERVERE JELENLEG NEM ELÉRHETŐ
A GONDOLKODÁSMÓDOD JELENLEG NEM ELÉRHETŐ
A NEMZETED JELENLEG NEM ELÉRHETŐ
A TÁRSADALOM JELENLEG NEM ELÉRHETŐ
EZ AZ EGÉSZ BOLYGÓ JELENLEG NEM ELÉRHETŐ
A JÓZAN ÉSZ JELENLEG 404"**

A végére pedig az odasziloplasztozott **Scraps (Breakbeat Album Version)**, nos, elkezdted végre jobban érezni magad? Nem? Akkor ott van neked a sok ezer tv-, rádió- és online hírportál-csatorna, mindegyik instans megváltást kínál, csak nehogy odafigyelj, tapsolj a másodpercenként gennyesre izguló algoritmusoknak, a csodásnak ígérkező jövőnek, a politikai think-tank-ek ízes gumicsontjainak, tegyél magad is rá egy lapáttal, fejezd ki a véleményed minden lehetséges módon, de egyet ne felejts el: hagyj fel a gondolkodással, engedj el minden kétséget, borulj le az életmód-sport-celeb-bulvár zsoltárainak hallatán és rendületlenül bízz benne, hogy végén minden nagyon-nagyon rendben lesz. A Relapse Protocol (magyarul: Visszaesés Protokoll) csak eltántorítana ettől, ezért nagyon óvatosan hallgasd, mert a végén még letérsz az útról és odafent ettől nagyon dühösek szoktak ám lenni, én szóltam. Amennyiben eddig eljutottál az olvasásban, szeretnék még néhány méltatást megosztani. Ötvözi a *Headscan, FLA* és *Haujobb* legfinomabb zenei falatait, kiforrott, igényes produkciót kapunk vele. Damage semmit sem bíz a véletlenre, rengeteg melója fekszik ebben, szövegileg, zeneileg, technikailag, mindez brilliáns kvadránssá áll össze, melynek a negyedik szögén osztozik az album artwork-jén, és a kísérővideón Besenczi Richárd, akinek ismét fantasztikus képességeiről szerezhetünk bizonyságot. Készített videót, albumborítót, és most is borzasztóan érzi az egyensúlyt. Kézjegye ott van több PD-munkán, biztos kézzel kapta el ismét a lényeget, világszínvonalú, eye-catcher munkái alátámasztják a teljes projektet. A másik osztozó, a *Killing Joke*-ból és az *Implant*-ból is ismert Reza Udhin az album mastering munkáit látta el igen magas fokon (ezt tesztelhettem is). Mélyek, magasak, közép, minden a helyén, mindegy, hogy min hallgatod, csempézett helységben fröccsöntött bluetooth vackon vagy álló hangfalakon, akkor is le fog nyűgözni. A Relapse Protokol az egyik legjobb dolog, ami idehaza történt minden érthetetlen fordulat ellenére. Ha ezt túlzásnak érzed, az is rendben van, de hallgasd meg újra és újra, aztán… gondold át újra!

EINSTÜRZENDE NEUBAUTEN:
ALLES IN ALLEM (2020)

Blixa Bargeld és a 40 éves múlttal büszkélkedő Einstürzende Neubauten sosem volt az az egyszerűen megfogható kategória, saját zsánerüket gyúrták cserélődő és atomstabil fix tagokkal, féktelen kísérletezéssel. Azért van itt helye ebben a magazinban mégis, mivel a német kísérleti avantgard elektronikus zene ikonja a globális hangtérképen és ráadásul 12 év szünet után, 2019 januárjában Bargeld épp Hongkongból visszafelé tartott, fetrengett a jetlag miatt és akkor beugrott: „Kell csináljak még egy Neubauten-lemezt!"

Általában a négy évtizede működő zenekarok és énekesek esetében is természetesnek mondható, hogy a fordulatos stílusváltásokkal rajongókat veszítenek, miközben nyernek is. Mindenki öregszik ugyanis, vagy ugyanazt akarja folyamatosan, vagy a kor előrehaladtával (és nyitottsággal) meg tud békélni az újításokkal. A Neubauten is épp ilyen megosztó jelenség már kezdettől fogva, míg egyesek sosem tudják megszokni, fanyalogva dobják félre, addig mások lelkes és hű követőjévé válnak, bármit is püföljön össze fémhulladékokon ez a maroknyi férfi. Merthogy az Einstürzende Neubauten a 20. és 21. század maszkulin fémballadistája, nyelvi-költészeti bravúrjai és hanguniverzuma mélyen gyökerezik a 2. világháború utáni német dalszerzők történeteiben éppúgy, mint a teuton Krautrock és a mozgalmista, akcióművészeti post-punk hajszálrepedéseiben. Frissen felhúzott panelházak illesztékei vagy világháborús romkupacok között táncol, hajlong, zajong, mindegy, mert mindenben képes burjánzani és zajvirágokat bimbóztatni. A Neubautent vagy érti és kedveli valaki (lásd Henry Rollins punk-rock énekest, akinek a jobb vállára egy EN logó van tetoválva a tisztelet jeléül) vagy nem, középút aligha akad, én eddig legalábbis még nem találkoztam vele.

Az **Alles in Allem** (magyarul: Minden Mindenben) közösségi finanszírozott deluxe-kiadás, extra felvételekkel, kísérőkönyvvel, nem hosszú évek aprólékos munkálataiból született, hanem mondhatni spontán. Az alkotási folyamatról érdemes tudni, hogy a Neubautennél sosem lehet kiszámítani, hogy mit és hol vesznek fel, nincs fix stúdiójuk, ezúttal is egy brandenburgi, lengyel határ közelében lévő roncstelepre kéredzkedtek be, hogy mindenféle fémhulladékot használjanak fel a ritmusok, zajok felvételeihez. Bargeld panaszkodott is kicsit miatta, hogy manapság biztonsági és balesetveszélyességi okok miatt már nagyon nehéz fémhulladék-átvevő helyekre bejutni „zenélni”, szabad bóklászásra, gyűjtögetésre nincs már lehetőség, művészeti (perfomer) célú látogatási engedély is abszolút kizárva.

Az Alles in Allem egy minden ízében gyönyörűen búgó, kétséget kizáró módon mély és tökéletes audiofil élményt kínáló, ezer szálon Berlinhez, helyszínekhez, egyéni és közösségi történetekhez bilincselt és magas fényezettséggel, nyugodtsággal jellemezhető lemez. Jóformán dühös csapkodásoktól mentes, ám ez egy depresszív karanténos időszakban még akár jót is tesz az ember lelkének. Vannak ilyen idők, amikor épp ez kell, lassan és egyenletesen fermentált apróbb fémcsörgés, komótos bádoglemez rázogatás. A lemez tele van szebbnél szebb fényesre polírozott és rögzített hangmintával, így ha valaki a metaforikus német szövegekből egy kukkot sem ért, akkor is élvezhető audioélményt kínál a füleket edzeni kí-

vánó hallgatójának. Fejhallgatóval egyben, többször meghallgatva kissé zavarba hozza az embert (amúgy melyik Neubauten anyag nem?), mert teátrális, mint egy rádiós hangjáték, egy színpadi mű, egy zeneileg illusztrált hangoskönyv, egy felnőtteknek szóló meselemez egyben, ezúttal az atonális elemeket félretéve. Csengő-bongó, egyenletes, ott hangos, ahol kell, és ott halk, ahol kell, így fog kézen és vezet át egy olyan melegséget árasztó hang-kozmoszon, ahol nem jártunk még.

A nyitó **Ten Grand Goldie** egy groteszk, elvont családi ballada képeit idézi, melyben aligha lehet tudni, hogy valódi vagy kitalált családtagokról, szereplőkről, vagy egy egész országról van-e szó (kiszólás a szövegben: Kapit sa patalim = Ez az én országom), jön itt vendégségbe az egész Törő család: Kitörő, Betörő, Úttörő és a többiek, csattogó ollók, alulról néznek be csak egy kicsit. Az **Am Landwehrkanal** egy komótos, harmónikás sanzon, amely kiválóan énekelhető lehet enyhén spicces német közösségben, a történelmi mélységekbe és az elmúlásba egyaránt belecsúsztat. A **Möbliertes Lied** egy szép, lassú, vonalvezetésű asszociációs játék, renovációs projekt, melyben egy dal egyben lakás is, amit hangokkal jól be lehet rendezni. A **Zivilisatorisches Missgeschick** egy bámulatos és vészjósló motorfelbőgéssel indul, hogy megágyazzon a lassú filozófiai gondolatoknak, az elmúlás és a több-kevesebb hátrahagyott dolgainknak, amelyek a kietlen csendből visítanak időnként elő, miközben élőhalottként rádöbbenünk zombilétünkre, hogy már régóta nem is élünk itt, legfeljebb csak úgy vagyunk, már ha ez igaz egyáltalán. A **Taschen** egy érdekes kísérlet, a megzenésített vers egy újabb extrém szépen, melankólikusan megformált példája, benne csilingelő felismerésekkel:

„KÖZÖTTÜNK ÉS KÖZTED A HULLÁM HATALMASAT GÖRDÜL EGY FALÁNK SZÖRNYETEG”

Mint ahogy a táskánkban, úgy nem kutatunk már a vágyaink között, az egymástól elszakítottság és távolság egyre nagyobb méreteket ölt, csupán várunk és várunk. A **Seven Screws** (7 csavar) habár a címe angol, a szövege viszont német-angol keverék, egy melankólia és vidámság között, az elmúláson, öregségen merengő szám. Az **Alles in Allem** címadó dal lassú féken tartott himnusza a leköszönésnek, önelemzésnek, ahogy a folytatásban a **Ganzer Damm** is, mint történelmi és univerzumi visszaemlékezés Berlin 30-as éveinek végén épült részéhez, amelyet Ausztria elcsatolása okán nevezték el Graz-i Gátnak. Az ottani olcsón

és egyszerűre épített néplakásoktól a schönebergi autópálya csatlakozásig tartó zónája tele van a náci időszak sötét történeteivel. Súlyos visszaemlékezés ez a szám, abszurd álmok és valóság keveréke, a gáztűzhellyel elkövetett öngyilkosság hatalmas lyukat üt a lakóház homlokzatán, közben a lelkünkön is. A **Wedding** lassan hömpölygő refrénfolyamának sincs köze vidám dolgokhoz, nem esküvői nászinduló, hanem Berlin egykor gazdag pezsgésű multikulturális negyedének zenei megörökítése, amely mostanra a német főváros legszegényebb, etnikailag legösszetettebb posztmodernül modernista negyedévé vált, tegyük hozzá: a legnagyobb munkanélküliségi rátával és a szegénységi küszöb alatt kúszással. Ez a szám lehetne a *The Killing Joke* anti-*Ghost of Ladbroke Grove*-ja, testvérdala is akár. A **Tempelhof** egy szép, romantikus történetmesélő és hangulatfestő darab, és ezzel itt az alaplemez tulajdonképpen véget is ér. A ráadásban az alternatív verziók és bónuszfelvételek kaptak helyet, a táncművészetileg izgalmas **Si Takka Lumi**, a bohókásan mesés **Zuckerstimme**, a **Wedding Dress (First Vocal)**, a furcsa puttyogással operáló **La Guillotine de Magritte**, és egy rövid kísérleti vázlat, a **Count into Existence**. Emellett a **Grazer Damm (Version mit Streichern)** kapott egy vonós köntöst, a **Zivilisatorisches Missgeschick (Coda Version)** pedig egy enyhén felzajosított változatban is meghallgatható.

A Neubauten közel sem az a tipikus útvonalakon haladó avantgárd zajzenekar, így a mostani lemezük lazán kapcsolódik a teljes katalógus-sorozatba. Hallgatójától mindenképpen nagyfokú rugalmasságot és nyitottságot igényel, nem könnyen adja meg magát. Aki képes párszor nekifutni, vagy figyelmesen többször végighallgatni, netán az őszi elmúlásos hangulatához keres megfelelő, nem ipari méretben előrecsomagolt, mégis izgalmas hangkísérletekkel, keveréssel tálalt zenei anyagot, az egy csodálatra méltó, elsővonalbeli, lélekpengetős és mégsem öreguras utazást kaphat ajándékba. Ha háromszögelni szeretnénk hasonszőrű, egyéni utakat kereső kortárs formációk között, akkor az egyik sarokban ott uralkodik a fenséges és megismételhetetlen *Test Dept*, a másik sarokból elmozdíthatatlanul termel a *Laibach*, a harmadik szögben pedig roncstelepi szétbombázott kupacokból áraszt felbecsülhetetlenül művészi és intellektuálisan igényes zenei anyagot az Einstürzende Neubauten a maga őszinte és önkritikus németségével. Az Alles in Allem semmiképpen nem ajánlott azoknak, akik valami monoton, csapkodós EBM-et akarnak, viszont szinte kötelező azok számára, akik szeretnek mindenféle audio-akusztikai játékosságban elmerülni és közben mély, metaforikus történetekkel is kapcsolatba kerülni. Ők igényesen kimunkált, poetikus művet kapnak.

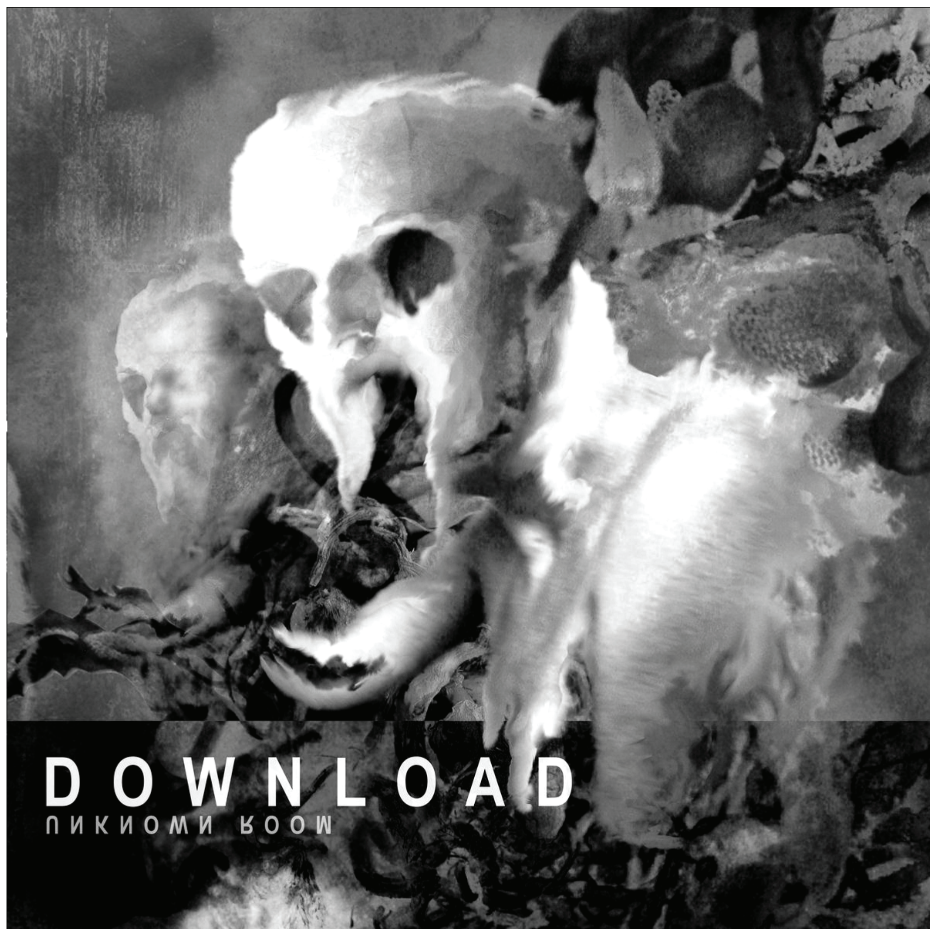
JULIA BONDAR:
INDUSTRIAL SYMPHONY (2020)

Julia Bondar ukrán előadóművésszel, dalszerzővel kifejezetten jó lenne egyszer összefutni Barcelonában, ahol él. Hát még, ha meg is invitálna magához az otthonába, hogy bemutassa az eszközeit! Bámulatosan összedrótozott analóg, digitális, moduláris szintetizátorai (főhelyen az Endorphin.es), hangszerparkja (és persze a lábai) előtt le lehetne borulni. Ő ugyanis olyan 7-számos albumot adott ki, hogy a nevét innentől jegyezni kell, tevékenységeit pedig fokozott figyelemmel követni. Hangtérképei, ritmusai, kreatív sokoldalúsága, nördsége miatt nemzetközi szinten is magasan, előkelő helyen áll.

Deep techno, deep house, industrial, ezen stílusok összevegyítéséből készült az Industrial Symphony, melynek hangstruktúrái, képletei egy modernista köntösű produkcióban összpontosulnak. Az ipari szimfónia talán megtévesztő elnevezés lehet az (egyébként már harmadik) albumának, mivel könnyen eszünkbe juthat David Lynch Angelo Badalamentivel és Julee Cruise-zal közösen készített 1990-es avantgard filmes zenés játéka, az *Industrial Symphony No. 1: The Dream of the Brokenhearted.* Ez azonban egészen más tőről fakad. Felismerni benne egy csipetnyi *Terence Fixmert*, *FSOL*-t, *Leftfield*-et és *Brian Eno*-t is. A lemeznek azért ez lett a címe mégis, mivel Julia Bondar sok gyakorlással és eszközeinek stabil finombeállításaival elérte azt, hogy különösebb nehézség nélkül 98%-ban képes ugyanazt és majdnem ugyanúgy lejátszani a hálószobai stúdiójában és akár élőben színpadon is, így a névadás ezt a komplett zenekari teljesítményt is takarja. A **Strength in Softness** mintha elhangolt szirénával figyelmeztetne, a **Fire** mélyen karcoló lüktetésével, hanghullám tekergetésével varázsol el, a **Nero Bellum** szexi vokálja pedig konkrétan ASMR-trigger az erre érzékeny fülűeknek. Az átúsztatott lebegős **Running With the Wolves**-ban a monotóniát feloldja néhány zizegős-ciccegős betéttel. A **Power of Presence** iszonyú nagyot szólna egy elhagyott gyárcsarnokban is, sejtelmes és térben kiszélesített hangzása okán gondolhatnánk, hogy ott is vette fel, pedig nem. A jelenlét ereje megdöbbentő, ebben az oszcillátorok és filterek is segítségére sietnek. Az **Overflowing** eláraszt és bebugyolál a beat-tel, hosszan kitartott analóg szintetizátorhanggal húzza alá és sokáig nem szakítja meg a vonalat. Rétegei tökéletesebbek, mint akármelyik elitcukrászda házi krémese, továbbá egyetlen percre sem fullad unalomba, mivel sötétre komponált dallamvezetéssel teszi változatossá. A **Best Intentions** az egyik leghosszabb felvétel, 8 perc feletti, egyenletesen tekeri fentebb és fentebb a hangulatot, mintha csak vékony késsel kenné rá az újabb és újabb rétegeket. Az **Inner** fémesen búgó, lassú és melankólikus lezárás. Julia Bondar nem csupán fantasztikus és biztos kezű előadóművész, aki az élő fellépések kezdeti szenvedélyéből eljutott a lemezfelvételig. Ő egyben az Eurorack-formátumra alapozott, moduláris Endorphin.es brand egyik társalapítója is társával, Andreas Zhukovsky-val közösen, tehát profizmusa és technikai szakértelme egyben a moduláris eszközökön való alkotási szenvedélyéből is fakad. Ahogy fogalmazott: *„A számítógép kihozza a bennünk lévő tökéletes perfekcionistát - az ötletek szerkesztését még mielőtt megkapnánk."* Szóval egy DAW-ban nekikezdve aligha utánozhatnánk őt. Felvételeinek nyomatékos íve van, építkezése tökéletes kísérője az éjfél utáni afterpartiknak, hétvégi éber kómában töltött, átizzadt éjszakák utáni didergős hajnaloknak is. Ez nem fashion-zene, se a borító, se a cím ne tévesszen meg.

DOWNLOAD:
UNKNOWN ROOM (2019)

Cevin Key side-projekt, míg inaktív a Skinny Puppy. Abszolút hangulat- és tájképfestészet, magas színvonalon, teljes súlytalanság állapotában sodródva, most épp ismeretlen helyiségben. Volt-e már olyan álmod, amelynek a helyszíne később a valós életedben is megjelent? Mit éreztél akkor? Zavarban voltál? Pont erre valók a Download-művek, segítenek eloszlatni a kételyeket és a Skinny Puppy gőzgépében épp ez az a szelep, amelyre bizonyos napokon szükség van, mikor a telehold miatt összeborulnak az álmaid, mint a panelben a konyhaszekrényben felstócolt főzőedények.

Igazi, valós hangrend. Még akkor is, ha kaotikus, atonális zagyvalék, nehezen értelmezhető, ugyanakkor művészi, mert a rendezőelv ott bújkál valahol, és később áll össze csak igazi struktúrává. Bevált szokás, hogy a hangmintában elhangzó kifejezéskészlet adja ki a számcímet, mint a **Calling Monster Island** esetében is. A **Gaslighter** is erre a sémára épül fel, eredeti soundtrack jellege megoldja a régóta értelmezhetetlen rejtélyt a nők körében, hogy ugyan miért is szívódnak fel érettnek álcázott, felnőtt férfiemberek bármely női visszaigazolásra, és aki nem érti ennek a képletét, az sosem volt még olyan helyzetben (zeneilegen sem), hogy van egy pont, amikor tényleg a görcsös kapaszkodás a kontraproduktív, mindez negédes és habtejszínnel keveredő ambientbe mártva. Ha gyanakodunk, hogy túlcukrozott, nem valódi, hanem izzadt taktikai, akkor bezony hanyatt-homlok menekülés van, akár egyenes szerszámmal is, és döbbenet, hogy 2020-ban ilyesmiket kell leírnom, pedig nincs az a pénz, vagy pénzre váltható feromon. A **Happy Tribe Conspiracy** olyan, mintha bármely óvodai kézműves workshop hátterében le lehetne játszani ambientként erre izguló óvodapedagógusoknak, a gyermekek iskolaérettségi vizsga előtt sokkal jobban fogják érteni, sőt, 3:05-től még akvarellceruzával és ecsettollal le is vezetik az óvónéniknek, óvóbácsiknak (ne Mintaapák-epizódokból induljunk ki, kérem szépen), hogy ez mitől tud esszenciális lenni és mi benne az örökérvényű, virágos réten heverészős érték. A **Tuff Paws** például már nem lefekvés előtti maciölelgetős zene, ettől felnőttek ánusza is összeszorul bármely egyszerűnek hazudott korporét hétköznap folyamán és olcsón összepakolt „bél-nem-kímélős” üzemi-menzai ebéd/munka-megbeszélés után egy Hive5-ban. A lifthívó gombot se bírod megnyomni, annyira szédelegsz majd a terjengős hangoknak köszönhetően, nem viccelek, a teljesen közönyös hétköznapokról szólnak a legendák, mikor alig maradtál életben, annyira szürreális-pszichedelikus volt az élmény az Astorián. A **Dugaduga** ellenben már egy öregedő-özvegyes-*Yello*-szaggatás, ott vagy még a szeren, emlékszel dolgokra, de újra átélni nem vágyod, ahogy a kompresszált dobpergős **Gui Goats** felvételt sem. A **23 Years** egy vérbeli karrierút-nosztalgikus korszakzáró szerzemény, az elején még voltak szakemberek melletted, a végére már csak egyedül és könnyekkel áztatva írod a felmondásod és a memoárod a cégnél, miközben összecsomagolják a desktopos leszerelő droidok az egykori kerregős munkagépedet. **Takadanobaba**: ez lehetne egy ismeretlen , napfényre került *Cabaret Voltaire* darab is, pislogva a szottyadt „elmaradt” meeting-szendvicsek fölött reménytelenséggel tölt el, nem pumpálsz termoszokból több instant catering kávét, csak bámulod a néma tűzfalakat az ablakon át. A **Check The Closet** erre pont jó hangkukázós lezárás. Le- és átjön az életérzés.

POUPPÉE FABRIKK:
ARMÉN (2020)

Mit adott nekünk a 27 ezres lakosú svédországi Karlskoga? Az egyik legmenőbb EBM bandát, amely kamaszkorunk meghatározó, Magyarországon a 90-es években sorozatos magnókazetta másolás útján terjedt. A barátomék tetőtéri szobájában egy akkor igen komolynak számító Pioneer magnódecken hallottam először őket, talán random összemásolt PF számok voltak, de inkább az 1990-es Rage, már nem emlékszem pontosan, valaki még fekete tűfilccel meg is próbálta lemásolni az eredeti fekete-fehér borítóját több-kevesebb sikerrel. Már akkor se nagyon tudtunk magunkkal mit

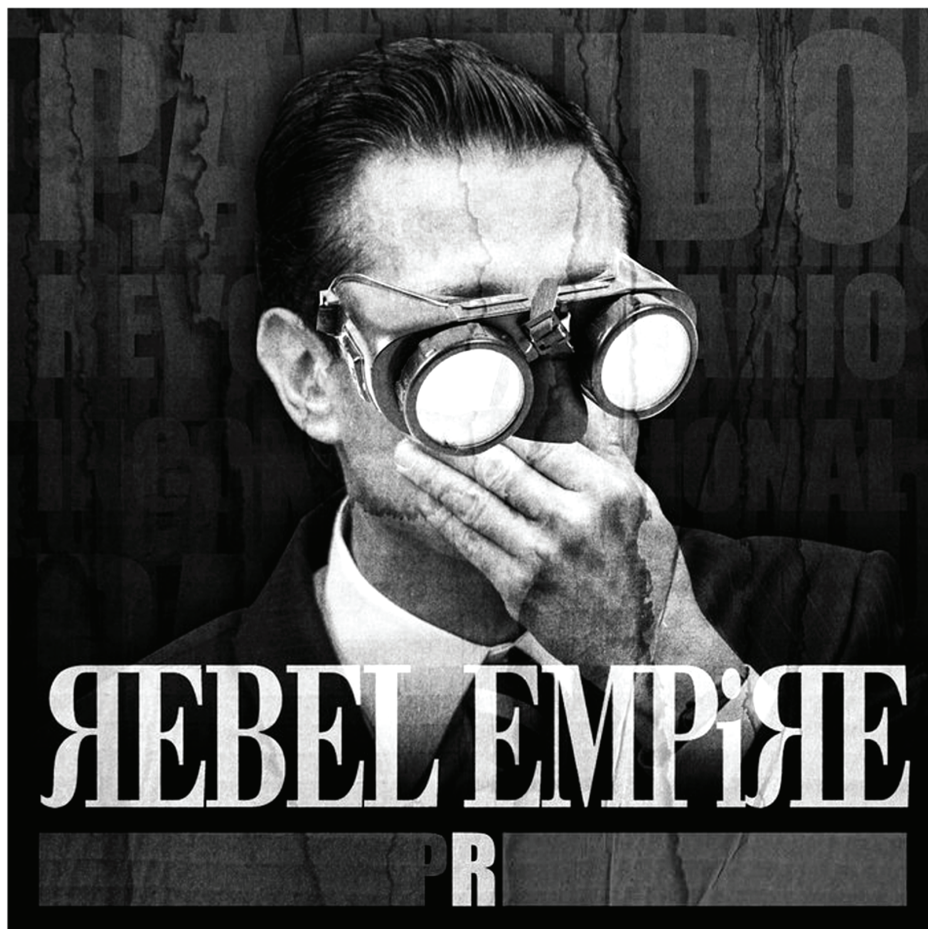
kezdeni, fiatalok voltunk, tele mindenféle feszülő össze-vissza érzésekkel, punksággal és ridegséggel, így ehhez passzoló, furcsán kemény, szúrós tekintetű zenékhez jutni a legnagyobb ajándék volt. Idehaza akkor talán épp a Digital Scream volt a menő (1992-1993 között), és mindenféle hasonlóan komoly „böllértekknó” ostromolta akkor a hazai listákat. Viszont a Pouppée Fabrikk-tól megnyúlt az arcunk, mielőtt rendesen dühbe gurultunk.

Egy újabb legenda tért vissza közénk. Szabadságolásuk gyümölcse az Armén (magyarul: Hadsereg) és annak minden ízében eredeti edzett svéd acélcsapágy forog és teljes fegyverzetben menetel. Az új album hírére sistergő várakozás vette kezdetét, a szürke terepmintás borítóját, rajta a klasszikus PF-matricalogóval, először egy fura szmájlinak gondoltam, viszont ez a svéd fegyveres erőkhöz, rajta a három koronával (svédül: Tre Kronor), valamint Svédország nemzeti szimbólumához köthető, melyet 1336 óta használnak. Itt, ezen az albumon feje tetejére állítva az inverzitást, felbosszantást, fonákságot is jelképezi, lehullanak a koronák, minden mehet a levesbe. A Limited Edition része egyébként egy ilyen patch és fémkitűző is, honvédségi toborzáshoz is klassz, nem fognak kekeckedni éjjel az utcán, ha meglátják. A PF-nek mindig is volt egy kompromisszumoktól mentes egyedi hangzása, minimalista szintetizátorkezelés, egyszerűbb alapok, kimért légzéstechnika és lüktetés, fehér zajba fojtott és szemcsésre reszelt vokál, a kontrollált düh is tanítandó példái. Ugyanez az eredeti PF-hang szólal meg most is az Armén minden egyes felvételén. Ugyanolyan nyers, dühös, nyomatékos, mintha csupán hónapok teltek volna el a sorlemezek közt. Aki nem ismeri a PF saját bejáratott stílusát és a könnyeden prüntyögősebb vonalat kedveli, annak vélhetően nem fog tetszeni a zajosra forgácsolt munkadarab, itt ugyanis nincsenek szépelgő esztétikai bravúrok, nincs tudatosan, laborban fogant csillogtatás, még csak műszerolajba se lett mártva az egész! Egyszerűen nyers, horzsolóan éles, a gyönyörködtetést az ipari fajtajelleg tekintetében ki is meríti azzal, hogy imitt-amott betold szűkmarkúan pár ipari présgépzajt, kattogást, loopolt sercegést. A felvételeket azonban a szabadalmaztatni-való eredeti PF-alapok adják, ami nem csupán nélkülözhetetlen tartóváz, de önmagában is megbüntet.

Hát még a szolíd belga new beat-ként induló, aztán harsányan üvöltősre váltó **Only Control**! Az olyanra lett kikeverve, mint egy live felvétel, épp csak nem hallani benne a csarnokban öldöklő-öklöző-pogózó tömeget. Pedig ott van az, csak most tartósan home office-ban rázza az igen gyorsan növő haját két online meeting között a virtuális kávészünetben. Tegyük hozzá: egyik sem huszon-

éves *Kardashian*-típusú influencer vagy önjelölt marketingguru, ők amúgy se bírnák az ilyen torokhörgős, néha bugyborékoló vokállal átitatott felvételeket. A **Blessings** erre a pörgős indításra ül fel, lustább, reszelősebb, mégis meg tudna mozgatni, hullámoztatni egy csarnoknyi tömeget (már ha lenne). Ez a felvétel egyébként loopolva is játszható, a beeresztése és a kiengedése ugyanaz a fémes ipari huzavona-hidraulikus présgéphang, teljesen izgatott leszek, ahogy az oda-vissza szánkázó PF-alap felfekszik rá, pumpálni kezd a teljes vaszkuláris rendszerem, esküszöm. Az **I Am Here To Stay** nagyon hasonló hanghullámhosszon mozog, az elfojtott düh viszont plasztikusabban lökődik ki belőle, ez nem éppen hátrány. A **Knifeuser** vérbeli „torokmetszett" vérhab-bugyborékoló bevezető vokál után váltottsoros refrénekre nyergel át, a gardróbszekrénybe bújnál előle, de sajnos ott is megtalál, nyers és erőszakos, nincs benne irgalom még hírből se. A **Burn Forever** némi cincogós felvezetés után („Fuss menedékért vagy égj örökre!") válik valódi asztalcsapkodós slágerré, nemhiába kapott az **Only Control** mellett saját EP-t négyféle előadásban. Kétségkívül ez rendelkezik a legjobb „felszívom magam, de utána fussatok!" potenciállal. Agresszív, mégis nagyfokú fegyelmezettséget követel, az ének pedig klasszikus oldschool EBM időket elevenít fel, mikor faarccal mászkáltunk prűd megyeszékhelyeken, csak akkor ez még látszott is, jól le lehetett olvasni az ábrázatunkról. Most mindez csak koherens lézerszempillantásokban tud kifejeződni, de a testbeszédet is fejleszti, elég jó kis nonverbális eszköz az, mégis alig használja valaki. A **Line in the Sand** egy lenyugodtabb, kimértebb és lassabb kúszás-mászás suttogva a drótháló alatt, míg be nem karcol egy egyenest az ének. Meglepő módon tényleg olyan, mintha egy talált fűzfavesszővel firkálgatnál a homokba csúnyákat. A **Tripshitter** egy egyszerű, monoton trappolás a gyakorlóban, megfelelő kábelfektető helyet keresve, kajakra követi az összes parancsot. Szintén nagyon erősnek mondható a sorban a **Kom Ta Min Smärta** (Gyere, vedd el a fájdalmamat), nem kell ezt sem túlgondolni, szaggatott ütemeivel és futószalagon tolt, gyors elektrohengereivel, a meglepetésszerűen beszúrt mikroszünetével kiváló gerjesztőanyag és jó nagyot ver a kulcscsontunkra. A **Say Goodbye** sem az a tipikus vényre kapható altató, harciassá, adrenalinlöketeivel azonnal bevetésre készre formázza a hallgatóját és képzeljétek, még katonai menetelés zaját is találni a bal csatornában! Keresd meg, karikázd be. A **Kick It** elektrociccegései és sercegései, ambientes indítása után kissé introvertált vokállal rendez hatásos jelenetet. Ahogy a lemez összes száma, ez is felér egy rendes lórúgással, katonás rendnek kell lennie, ezért egyféle kimenet lehetséges csak: a taknyán-nyálán-földön csúszós. A PF-rajongók széles hadseregének készült, nagy kár, hogy a maga 38 percével rövidke lett.

REBEL EMPIRE:
PRI (UNCONSTITUTIONAL REVOLUTIONARY PARTY) (2020)

Mindig is sajnáltam, ha Rebel Empire-t hallgattam, hogy Mexikó képes arra, hogy kellően szociálisan érzékeny, velős-ütős politikai mozgalmista, hiperkritikusan táncolható EBM zenéket termeljen ki, miközben mi nem annyira, merthogy szekértábortabu van. Pedig itt is lenne bőven téma és tökéletes alapanyag a töketlenség mentén ehhez, és mennyire jó is lenne a hétfőtől vasárnapig tartó közéleti frusztrációt csak úgy kitáncolni magunkból. A vasárnapi ebédnél a gőzölgő húsleves fölé görnyedés közben a Kossuth rádió déli krónikájának propagandamaszlagján merengő családfők egyszer csak

letennék a kincstári ezüstkanalat, felvont, szigorú szemöldökkel odalépnének a majdnem plafonig érő benga A+++-os hűtőszekrény tetején csillogó vintázs rádióerősítőhöz (a távja nincs meg), tekernének az input selector gombján és egyből felharsanna mondjuk... a PRI! Mekkora istencsászárság! Az akciós csirkefarhát is sokkal finomabb, nem igaz mama? „De, fiam. Az."

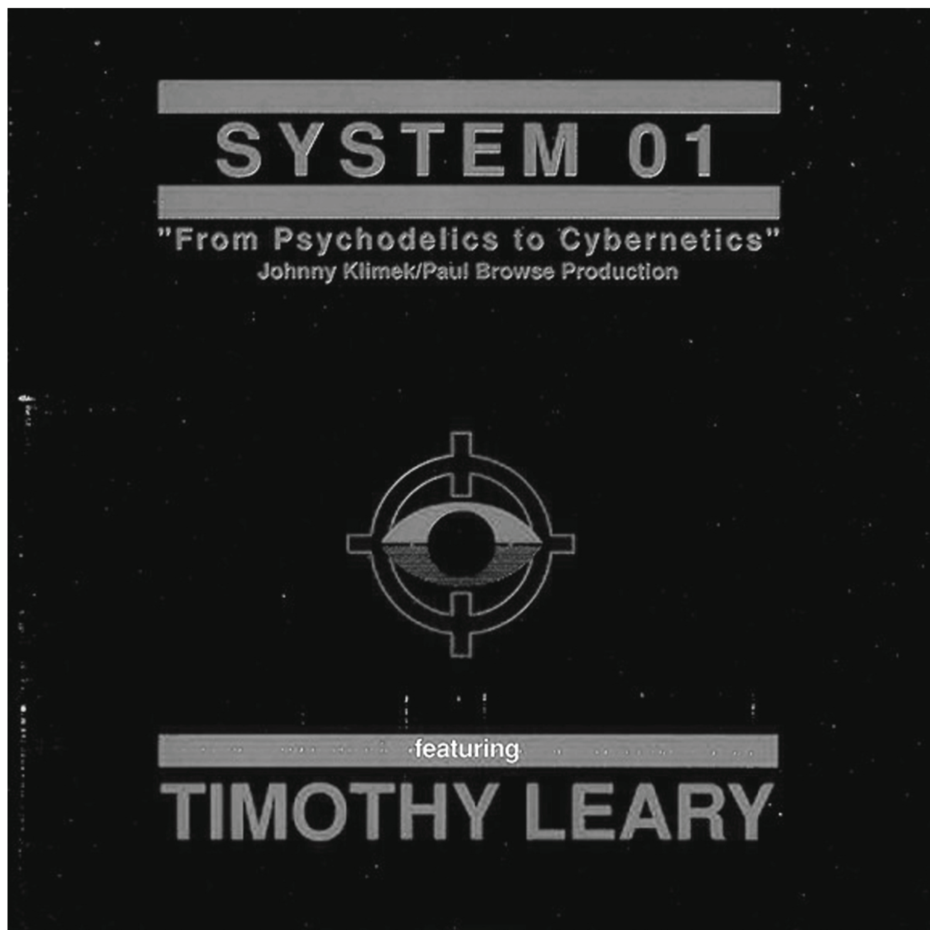
A Rebel Empire egy bátor vállalkozás, a magyar színtérrel ellentétben egyenes derékkal, kihegyezett fülekkel figyelt az órákon, mikor a német, angolszász, dél-amerikai és egyéb oldschool meg anhalt típusú zenéket oktatták emelt óraszámban. Spanyolajkúak, melósok, alsó-középosztálybeliek, politikailag meglehetősen elégedetlenek, nyersek és teljes őszinteséggel, maximális odaadással anarchista punkok is. Hogy ez mennyire jót tesz a zenéjük hitelességének, azt azok a bandák is érezhetik, akiknek a tagjai egyébként napfénynél is neonfényben fürdetett nyakkendős rabszolgatartók valami üveg és acél frontális ütközéséből létrehozott corporate diktátorképzőben keltetve. A Rebel Empire PRI anyaga a korábbi válogatáslemezeken szereplő számok és remixek mellett ezúttal tökéletes és feszesen ugráló nótacsokorral ajándékoz meg minket. Küldeném szüleimnek, testvéreméknek, unokatestvéreimnek, a szomszédomnak, Juliskának a 74. születésnapjára, az összes magyar munkavállalói érdekképviselői szervezet vezetőjének sok szeretettel, hogy tanuljanak belőle: ilyen az, amikor lüktetnek a nyaki ütőerek és ilyenek a rendesen ökölbe szorított kezek, mikor csak halovány jelszavak és halk és igen óvatos üzengetések szintjén állunk ellen a demokrácia teljes lerombolásának. Köszönet a kívánságkosárnak!

Mexikóban van egy politikai párt, amely közel 80 évig volt hatalmon, ez a PRI (Partido Revolucionario Institucional - Intézményes Forradalmi Párt). Demokráciának álcázott diktatúra volt, a nagy kizsákmányoló vállalatoknak a PRI korrupciója profitált a legjobban, Mexikó pedig katasztrofális társadalmi és gazdasági problémákat örökölt. Egy másik, ugyanolyan korrupt politikai párt a PAN, és a PRI között a legbűnösebb üzletemberekkel szövetkeztek, fáradhatatlanul próbálták szabotálni az ország kormányát. *„Ez az album örök emlékeztető arra, hogy ezt soha ne felejtsük el, és megakadályozzuk, hogy ezek az átkozott lények valaha is hatalomra kerüljenek."* - így a Rebel Empire, amely válaszként, kiáltásként, követelésként jött létre és azokhoz az emberekhez szól, akik úgy vélik, hogy miattuk nincs, és nem is lehet saját akaratunk vagy jogunk. Olyan alapvető jogok, amelyeket képmutató módon ők maguk írtak bele egy korrupt alkotmányba. Fellépés az új és a régi politikai szabályok és az elnyomás ellen. A nevük a

század végén Mexikóban végbement imperializmusra utal ironikus értelemben, mert az abszurd módon még itt él, csak már különböző emlémákkal, sokkal kifinomultabb nevekkel és bűnözőkkel. És ebből lett egy EBM banda, jó, mi?

A PRI egy remek, de igen rövid játékidejű, 8-számos lemez, zöme magas tempóra tekert, kiválóan táncolható, hangzásvilágában igen változatos. A **Resistencia** már az elején olyan zakatolással tapos gyomorba, hogy csak kamillázol és követeled a lélegzethez és szabadsághoz jutást. Eddig nem volt benned ellenállás? Akkor *„Emblema hopp!”* A **Muerte Al Prezidente** annyira latinos ugribugri, hogy vocoder ide vagy oda, ki lehetne vele nyiffantani bármelyik közepes 100 fő feletti vidéki lakodalom násznépét Demjén szerelemvonatozása után. Ha valami szép tud lenni ilyenkor, az a veresre izzadt, heves tánctól kipirult arcú örömanya. A **Dance or Die** enged egy kis lazítást, de ezt se ússza meg senki csápolás és szögletes csípőtekergetés nélkül, ráadásul itt angol a szöveg, de nem kell érteni, ez a bosszú virtusa, táncolj vagy halj meg, mutasd meg mindenkinek, hogy a zombik földjén is lehet méltósággal élni, harcolni, meghalni, vagy csak szimplán örülni valaminek. Az **Estado Fallido** bevet néhány újabb figurát, zajgépet, korrekt módon összerakott technodarab, pumpálja a tesztoszteront meg a szteroidokat. Az **Electric Body Punk** egy anarchista kiáltvány, az underground műfaji térképre nyugodtan felvehető EBP, mint alág, amennyiben egy bizottság megszavazza, persze ez vicc, sima veretős, telitorokból üvöltős EBM-track, lázadásában megengedheti magának a műfaji határok feloldását, végülis működőképes. A **Like a Beast** viszonylag egyszerű, nem mondanám a legerősebbnek, de igen megkapó hangok vannak beleszőve, nekem a harmónikabetétek kifejezetten üdítővé varázsolják. Tavaszi tüntetésekre készülődve az előszobai tükör előtt cicomázva ennek szólnia kell. Az **Imposición**-nal már kint is vagyunk, pogózunk az utcán, ellenállósdit játszunk, szólnak a rendőrség szirénái, felsorakoznak szépen a beöltözött, felfegyverzett, odarendelt (nem renderelt) felek. Zeng a tömeg skandálása, ilyet nálunk az *Escalator* készített csak a *Strike* számában. A **Defensor Del Pueblo** visszafogott, fegyelmezett-vezérelt darab, politikai-retorikai szövegelés, dalszöveg nincs, néha beszaggat rövid szobaszellőztetéskor a zúgó tömegmoraj. Ezt is lehet kedvelni, ha spanyolul nem is vágjuk a köztársaságról és demokráciáról szóló üzeneteket. A Rebel Empire jó kis latinos temperamentummal megáldott muzsika még akkor is, ha a politikai aspektusoktól elvonatkoztatunk, mivel szórakoztató, átmozgató és hozza mindazt, amit az oldschool EBM műfajban egyébként minden körülmény között kedvelni szoktunk. Például az izzadt csatakos libává ázást. Hardcore testedzések kötelező kísérőzenéje, tantervi anyag.

SYSTEM 01:
FROM PSYCHODELICS TO CYBERNETICS (1993)

1990 egy különleges és ingergazdag év volt. Németország addigra már átesett az első megrendezett Love Parade zenei fesztiválján és javában a másodikra készült. Abban az évben megjelent Robert Anton Wilson Quantum Psychology: How Brain Software Programs You & Your World (Kvantum pszichológia) könyvének első kiadása. A metafizikai, kvantumfizikai témák és képletek, pszichoszomatikus gyógyítás és a valóságtól menekülés, a kulisszák mögé nézés, szellemi (ön)felszabadítás fürgén terjedt és felkapottá vált. Tehát minden adott volt hozzá, hogy vérlázítóan jó művek szülessenek.

Timothy Leary, amerikai pszichológus, író, LSD-apostol, börtöntúrista és Nixon elnök szerint „Amerika legveszélyesebb embere" 1990. szeptember 16-án a kelet-berlini Humboldt Egyetemen tartott egy beszédet, ahol meglehetősen vad dolgokat mondott, kerekedtek is a szemek rendesen. Berlinben a fal leomlását követő kaotikus kreativitás dicsőséges időszakában valahogy minden lehetségesnek tűnt. Dimitri Hegemann, a Tresor Klub alapítójának sikerült valahogy meggyőznie az egyetem rektorát, hogy Leary előadást tarthasson ott, mint a Harvard neves professzora, ami persze csak részben volt igaz, mivel Leary-t 1963-ban kirúgták onnan. Mark Reeder, a berlini MFS (Masterminded For Success) trance kiadó alapítója is ott volt aznap a közönség soraiban. Emlékei szerint Leary a vitatott beszédét egy igazi showman lelkesedésével adta elő. *„Intenzíven hallgattuk, és minden szavára ráakadtunk"* - mondta Reeder. *„Kicsit olyan volt, mint egy misztikus, megerősítve mindazt, amiben már hittünk."* A közönség fiatalabb tagjait is elbűvölte Leary és a pszichedelikus tapasztalatainak megosztása. Kelet-Németország szinte összes fiatalja a berlini fal leomlásáig soha nem tapasztalt semmiféle kemény kábítószert, talán csak vényköteles gyógyszereket, vagy alkoholt és cigarettát, semmi egyebet, ezért nagyon kíváncsiak voltak, különösen arra, hogy mit tudnak a pszichedelikus szerek, mint például az addigra betiltott LSD is. Timothy Leary pedig azt mondja a bevezetőjében: *„Mint tudják, az én feladatom a fiatalok megrontása."* Arról sajnos nincs feljegyzés, hogy Paul Browse (ex-*ClockDVA*) és Johnny Klimek, a System 01 tagjai is ott lettek volna a hallgatóság soraiban azon a napon, mikor a híres Leary-beszéd elhangzott, viszont szerencsére az előadást rögzítették és a Psychodelics to Cybernetics (Pszichodelikától a kibernetikáig) albumuk vezértémájaként használták fel. Ez szerepel a lenyűgöző, 2015-ben készült *„B-Movie: Lust & Sound in West-Berlin 1979-1989"* című dokumentumfilmben is, amely a 80-as évek berlini ellenkultúráját mutatja be sok művész híresség közreműködésével.

Bizonyára komplett tanulmányköteteket lehetne megtölteni a zenei világ és a pszichedelikus szerek alkalmazásának bonyolult és ellentmondásos kapcsolatáról, akárcsak Leary elektronikus zenék iránti fogékonyságáról és ezek kombinációjáról. Tény, hogy Leary-t rendkívül lelkesítette az elektronikus zene és a tudatmódosítás, szuggesztív erejű előadásmódja számos zenészt meg is ihletett, kihangmintázott mondatai, tanításai több tucatnyi lemezen kaptak helyet *Billy Idol*-tól egészen a *Revolting Cock*-ig. A System 01 azonban teljesen Leary bámulatos és varázslatos hanghordozására, felforgató mondataira, elmondott példáira és történeteire húzta fel hatszámos zseniális albumát, amely egyszerre kokettál

a berlini techno-színtérrel, átível a *ClockDVA* és az *Effective Force* stílusjegyein, ugyanakkor tudományos fantasztikus és vegyi laborszagú is. Leary valószínűleg nem bánta a közreműködést, azóta tanításainak, mágikus hangjának már a vinyl újrakiadásait is megérhettük. Itt van tehát ez a mára 30 éves 3+3 számos lemez, melynek két kulcsmondata van. Az egyik az, hogy *„Bármely valóság egy vélemény”* (Any reality is an opinion). Ennek reflektorfénybe állítása és varázslatosan szekventált elektronikus hangköntösbe csomagolása már önmagában is erősen tudatmódosító hatású. Ugyan ki ne tette volna fel a kérdést legalább egyszer magának, hogy *„ez most valóban megtörténik?”* vagy hogy *„ugye hogy ez most nem lehet valóságos?”*. De, van akinek nagyon is az, sőt. (Lásd még: árokásási módszertanok és elemi gyakorlatok a hétköznapokon és áldott hétvégéken Közép-Kelet Európában.) A másik kulcsmondat, a cyberpunk irodalomból, kultúrából is jól ismert *„Think for yourself, question authority.”*, rövidítése: TFYQA, azaz *”Gondolkozz önállóan, kérdőjelezd a hatalmat.”* Az individuális szabadság elérését a különféle politikai-hatalmi gépezetek, hatóságok, merev és komplex rendszerek mindig is megpróbálták féken tartani és korlátozni. Az egyének ilyesfajta próbálkozásait (szabad, kritikai gondolkodás fejlesztése, tudatmódosítással elért felismerések, intelligencianövelés, tudatosság fokozása, betekintés képessége a „valóság függönyei” mögé) ráadásul büntették is, ahogy Leary-t is, amiért felforgató gondolatai és kísérletei alapjaiban változtat(hat)ták volna meg a világot.

Ne feledjük, hogy a *ClockDVA Buried Dreams* és a *Man-Amplified* közötti időszakában vagyunk, a Klimek-Browse duó épp felfuttatni kezd egy másik side-projektet is *Effective Force* néven. Így aki zenei hasonlóságokat vél felfedezni ezen eredménytermékek között, annak jó füle van. Ha a From Psychodelics to Cybernetics lemez A és B oldalát összehasonlítjuk, észrevehetjük annak tükörszerű elrendezését. Az **Any Reality Is An Opinion** és a **From Psychodelics To Cybernetics** az album ugyanazon track-pozícióira esnek, csak a B oldalon instrumentális változatban. Ehhez társul még egy-egy önálló és egymástól igen eltérő felvétel, az A-oldalas brilliáns **Paralysed Force** és a B-oldalas **Know Time**. Mindazt, amit a *ClockDVA* mesteri kidolgozású, izzó-rezgő elektronika-kezeléséről ismerünk, mikor Browse még a felállás fontos szereplője volt, azt magával vitte a személyes projektjeibe. Bármely számot vizsgáljuk, amelyikben Leary hangja is szerepel, pontosabban az adja a gerincét, az elektronikára, a feszes szekvencerekre harmonikusan reagál, ezek pedig szépen kiegészítik, támogatják egymást. A **Paralysed Force** hangszerkezete és oda-vissza futkosó szekvenciái teljesen beszippantják az embert, az Apokalipszis most Kurtz tábornokától vett

beszédhangmintázás „Megbénult erő” szoros hidat képez az egy évvel később megjelentetett *Effective Force Diamond Bullet* lemezzel. A **Know Time** angyali énekhanggal indul, amire váratlanul ráfelesel egy nyersre és horrorisztikusra torzított, mély férfihang, ami egyébként a *PIG* emberének, Raymond George Watts-nak és a *Yello*-féle énektechnika utánzásának köszönhető. Lágyság és keménység dialógusai ezek, áriázó nő és hörgésbe fulladó férfi, két ellentétes, de egymásba kapaszkodó pólus. Dallamvilága szintén ismerős lesz annak, aki betéve tudja a *Diamond Bullet* összes felvételét, hiszen ennek a vezérmotívuma (dallam és ritmus) ebből a számból lett később tovább forgatva. Így referencia-kapcsolatokból csöppet sincs hiány. A **Know Time** katartikus operai felívelései szakrális ünnepélyességet kölcsönöznek a számnak. A lemez elektronikus, tisztán technológiai, tudományos lüktető-zakatoló ütemei, az alkalmazott konstrukcióláncok és a szekvenszerek katonás rendje, hozzákeverve Leary lágyan hipnotizáló hangjával és lassan nyomatékosított főbb kibernetikai és pszichedelikai tételmondataival, de még a felnevetésével is minden egyes percben képesek elsodorni és agyszoftver-táncba vinni a hallgatóját.

1990 egy kulcsfontosságú, viszont sajnálatosan rövid játékidejű zenei anyaga ez, ami idővel kiürül ám a szervezetből, akkor pedig lehet kezdeni bátran elölről. Sokszor megismételhető, nem lehet ráunni, mellékhatásai nem ismertek. 2020 után több ehhez hasonló pszichoaktív zenére lenne szükség, 1990-be visszamenni sajnos nem lehet, vagy még nem. Az individuális szabadság elérése pedig még több korlátba fog ütközni, mint 30 évvel ezelőtt, szóval lesz még innen elmenekülés ezerrel, ezt a lemezt viszont vinni kell magunkkal, mert a túlélésünk függ tőle. Ami pedig Leary-t illeti, Woody Harrelson főszereplésével előkészületben van a pszichedelikus mágusról szóló tévésorozat *„The Most Dangerous Man in America”* címmel, melynek bemutatási ideje lapzártakor még ismeretlen. A *From Psychedelics to Cybernetics - An Evening with Timothy Leary & friends* című videó addig is fellelhető a neten és több vicces jelenetet kínál a nézőknek.

SUICIDE COMMANDO:
MINDSTRIP REDUX (2020)

E hellelektro klasszikusnak a dalaira gyakran rúgtam szét tánc közben (véletlenül) több német sötét underground táncest díszleteit, már szóltak is egy idő után: „Ne olyan hevesen, Kumpel, mert ugrik a cédé!”. Szép idők voltak, a Hellraiser top-sláger volt akkoriban, mi pedig teljesen felszabadultunk minden gátlás alól, mikor felcsendült a Raise Your God szirénája. Johan van Roy ezzel vált markáns szereplővé a német színtéren és a pokoli sötét elektronika őrült, de elismert katonájává is. Az eredeti albumot egy régi Atari számítógépen írta és az énekes részek nagy részét részben élőben rögzítették.

A Cubase először az Atari számítógépeken kezdte meg életét Steinberg első szekvencerével, Pro-24 néven. Ez a szoftver forradalmasította a zeneipart, és talán sok zenész számára volt az első lépés a MIDI szekvenciák írásához. Mai szemmel kezdetlegesnek tűnik, volt azonban MIDI I/O csatlakozása, össze lehetett kötni az akkor még floppy-lemezmeghajtókkal felszerelt szintikkel és ugyan nehezen követhető az idősíkon, hogy a 90-es évek eszközeivel miként jutott el Johan 2000-ig, azonban 20 évvel később a régi Cubase-projektfájljait egy nap elkezdte átmenteni a mostani számítógépére és egyszerűen nem bírta megállni, hogy ne kösse rá infúzióra, frissítse és vértezze fel modern, mai hangzással, valódi 21. századi zengéssel és lendülettel. Így lett egy korszakos lemezből mindjárt kettő: egy feltuningolt mai rendezői változat és egy újra felvett régi. A **Mindstrip Redux** nem csupán feltámasztása és restaurálása valaminek, ami egykor sokunknak löttyedt hússá klopfolta a szívét tánc közben, hanem a Suicide Commando katalógusában előkelő helyet elfoglaló mestermunka kibővített, „előtte & utána" átalakító show-ja is egyben. Az egykori klubokban rommá játszott SC-számok új köntösben is kiválóan virítanak és leviszik az ember haját.

Célszerszám volt sokaknál, Cubase futott rajta, és olyan mesterműveket produkált, mint a Mindstrip, de a Skinny Puppy is ezen „írta" zenéit a VIVIsectVI és a The Process közti időszakban.

A Mindstrip-ben az volt akkoriban a jó, hogy minden egyes száma valahogy slágeres, megkapó és fülbemászó volt. Megragadta az embert, nem engedte el, mindannyian egy poszt-apokaliptikus, szorongó új évezredben éreztük magunkat, ahol folyamatosan a túlélésre, kitartásra kell gyúrnunk és semmit nem bízhattunk a véletlenre. A halál pedig folyton ott settenkedik kinyitott pengékkel a hátunk mögött, néha befejezetlen öngyilkossági kísérletnek álcázva. A Suicide Commando pedig képes volt jó érzékkel, empátiával, nyers és brutális hang-

zással lenyomatot venni minderről és olyan fantasztikus slágereket írni, mint a lehengerlő **Love Breeds Suicide** vagy a **Body Count Proceed**. Az SC-művek sorában ez volt az a lemez, amely gyökeres változást vezetett be, és bár lehet egysíkúnak, repetitívnek, mozi-sampling-túláradónak, kommersznek titulálni, azért mégis innovatív anyagként vonult be 2000-ben a sötét elektronikai underground szubkulturális köztudatába. Ráadásul nem is tudtad elkerülni, bármelyik klubba is mentél, a **Hellraiser** biztosan felcsendült, tényleg csapágyasra lett játszva, viszont senki se bánta igazán. Aztán a Mindstrip valahogy lassacskán feledésbe merült, az SC ugyan készített még egy sor remek albumot utána is, de az egykori fénye lassan mintha halványodni kezdett volna. A Hellraiser és a Mindstrip sikere 20 évvel ezelőtt egyszerre lehetett eufórikus és egyben aggasztó is Johan van

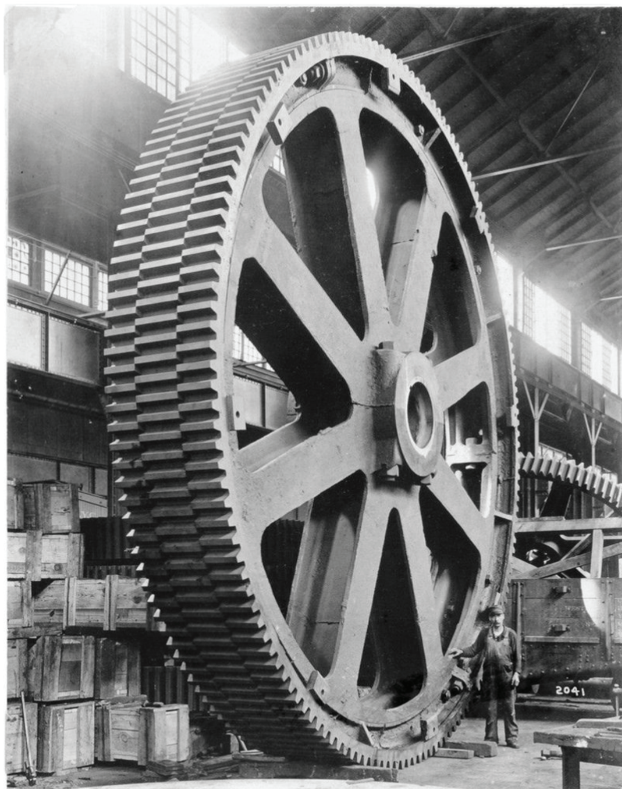
Ez itt egy közel 20 éves koponyaröntgen elmetechnologizálva.

Roy számára, hiszen borzasztó nyomás alá helyezte a belső és a külső, rajongói elváráskupac. Időközben azonban ezt sikerült valahogy feldolgoznia és képes volt elengedni. Saját bevallása szerint azért is volt szükség a Mindstrip felújítására, mert felnőtt időközben egy generáció, akik még nem ismerhették ezt, nem lehettek benne az akkori fantasztikus klubéletben, továbbá a lemez akkoriban annyira primitív technikával készült, hogy mindenképpen ki kellett próbálni, hogy mit lehet vele kezdeni a mai kor technikai lehetőségeivel. Talán épp ezért is volt itt a megfelelő idő, hogy emlékeztessenek minket arra, hogy ugyan eltelt két évtized, azonban ezek a felvételek még mindig ugyanolyan ropogósan, recsegősen, ugyanakkor magasabban és mélyebben, jobb hangmérnöki beavatkozásokkal is képesek megszólalni, ráadásul örökzöldek. Amikor meghallgatjuk a

felpumpált, oversamplingelt, mondhatni széthekkelt változatot, akár egy másik zenekar SC-tribute-albumának is gondolhatnánk, annyira más, annyira idegen, mégis ugyanaz. Utána feltenni a 20 évvel ezelőtti változatot még zavarba ejtő is, mert elképedünk a lecsupaszítottságán, a korabeli hangmintakészletén és legfőképp a túlvezéreltségén, nem is értjük, mit is tudtunk ezen annyira bírni. Tehát innen oda, vagy onnan ide, ambivalens érzések lesznek úrrá rajtunk, de ezt más kritikusok is írták, nem csak én érzem így. Ha a modernizált változat forog, a régire, eredetire vágyunk. Ha az alapművet hallgatjuk, utána elkezdjük vágyni a tuningoltat. Talán ettől a kétélűségtől is izgalmas a Mindstrip Redux, mert tükröt tart önmagának is, elkapja saját grabancát és beletolja a tükörbe: „Látod? Ilyen is lehettél volna, de nem lettél!" Őrület, nem is akarom elképzelni ezt más kultikus kiadvánnyal, egyébként is olyan mértékű az önfeldolgozás-visszatérés-önremix-csapda fóbiám, hogy ha kimegyek egy ajtón, már félek visszamenni rajta. A duplalemezes Mindstrip viszont egy igen jól sikerült, bár furcsa kísérlet, amelyben minden át lett mozgatva, forgatva, alapvető protézisek lettek kicserélve. A **Run (Sabotaged)** például egész megtelt élettel, a **Raise Your God (2020 Bigotry)** sosem volt még ennyire táncolhatóan trance-es, a **Comatose Delusion (Overdose V3.0)** ennyire szintipopos, a **Slaves (Obey the System)** pedig sosem szólt még ennyire kihúrozottan és pengeélesen. A **Body Count Proceed (Final Count)** amilyen tompán szólal meg, utána úgy vált át full HD-be, hogy egyből kitágulnak a pupillák és az összes szőrszál egyszerre kezd el csápolni a fülkagylóban. A **Mindstripper (Re-Stripped)** megrezegtette még az orrcimpámat is, az ilyen lebegőpontos és drámai aláfestésű alapok bámulatos bravúrral frissítik a számot. Mindezek roppant érdekessé, élvezhetővé teszik a Reduxot és egyben át is emelik az időn, mint a szomszédunk az elkóborolt kismacskánkat a kerítésen adná át. Ami ellenben nem segíti az emlékezést, az az internet feledékenysége és hiányossága. Amint a Mindstrip-pel egyidős *FLA* remekmű, a *Caustic Grip* kapcsán rengeteg visszatekintő sztorizgatást, emlékeket, felvételi körülményeken elmélkedést hozott fel 2020-ban weboldalakon és csoportokban, ha azzal próbálkoznánk, hogy az akkori lemezkritikákat keresgéljük abból az időből a Suicide Commando sorsfordító albumáról, aligha fogunk bármit is találni. Ha valahol írtak is róla, akkor az még nyomtatott zenei újságokban jelenhetett meg, melyek digitalizálása és feltöltése vagy nem fejeződött be, vagy egyáltalán el sem kezdődött. Így az ilyen második hullámos revival kiadás teremthet új esélyt arra, hogy ezek a lemezek ismét előtérbe, a figyelem középpontjába kerüljenek egy rövid időre, és rátaláljunk benne az akkori korszellemre, és a mostani technika ordító különbségeire. Ha most jött el az idő, az is jobb, mintha amúgy soha.

TENSION CONTROL:
FORTSCHRITT DURCH TECHNIK (2019)

TENSION CONTROL
FORTSCHRITT DURCH TECHNIK

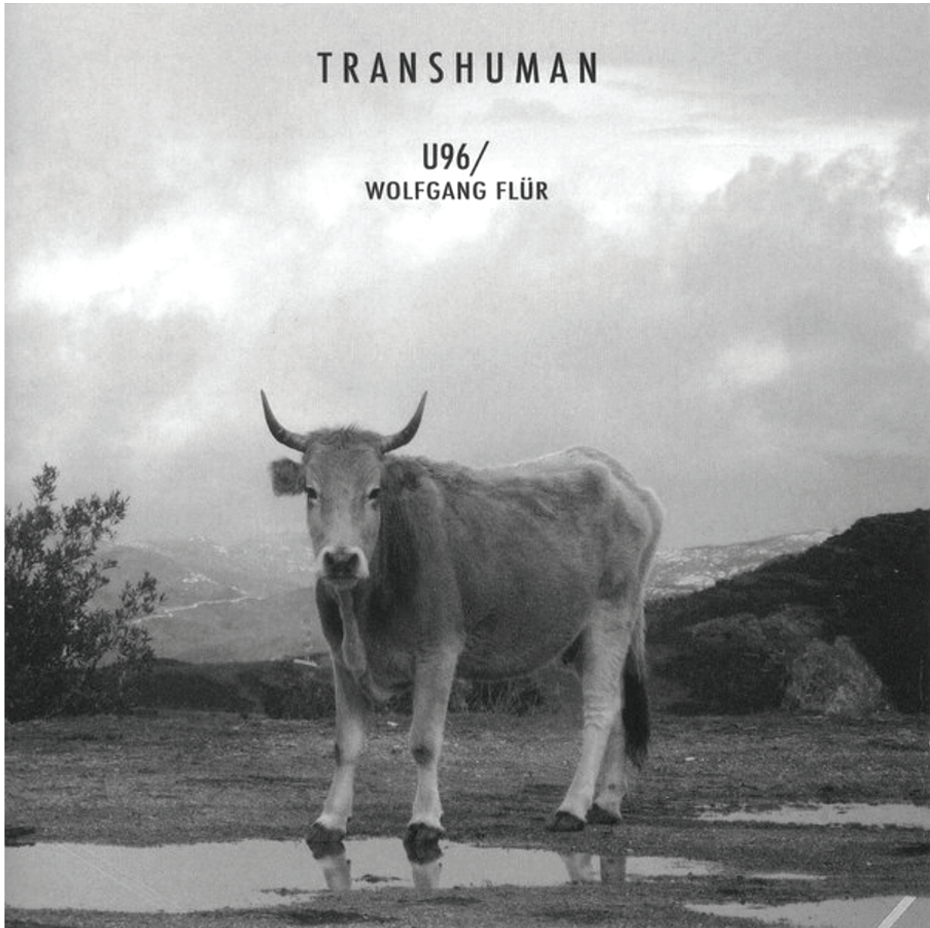

Im Rhythmus der Maschinen (A gépek ritmusában) volt a debütálás, 2019-ben pedig a Fortschritt durch Technik fokozta a feszültséget. 2016, Osnabrück, Németország, hatalmas szeretet a DAF iránt, 2018-tól kezdve pedig már Hamburgból szólal meg a Michael Schrader által jegyzett Tension Control a stílushű analóg szintetizátorhangzásával. Van itt minden, amit bekaphat a nagy fogaskerék: digitális polgárháború, Brexit, emberek robotokat építenek, míg feleslegessé nem válnak, hosszú fekete bőrcsizmás combokról álmodás, belefeledkezés a 80-as évek feszes tempójú zenéibe és mindezek bekenve zsíros-súlyos, nem ritkán ironikus játékossággal.

Játszott már a *FLA* és a *Die Krupps* előtt, tehát bőven van live-erő benne és ez akkor is átjön, ha csak a lemezét hallgatod, egyszerre elkezded kívánni, akarod a színpadra, táncolni, trappolni akarsz rá, és ez nem is fog elmúlni. Kritika, humor, játék, az ember arcára mosolyt varázsolni képes oldschool EBM-hangok, a Tension Controlban minden együtt van, amitől az ember igazán jól érezheti magát. Nem titkolt célja, hogy az EBM stílust ismét naggyá tegye, enyhe kiszólás Trump egykori választási szlogenjére, viszont a TC-nek szerencsére sikerül is. A német szubkultúr körökben szimplán bakancs-zenének (Stiefelmusik) hívják, ha megvan a *Sturm Café*-től a *Stiefelfabrik*, erre sem fogsz bután nézni. Sima 4/4-es ütemek, jéghideg analóg puffanós hangok, beoltva rövid és velős, odamondós sorokkal, de ez így jó is. Nincs benne felesleges dörgölőzés, túltechnikázás, és ez adja az ilyen zenék fő előnyét, tiszta forrás, rendes ház. Itt nincsenek unalmas körök, ha ki kellene emelnem bármit is az anyagról, akkor az egyik biztosan a **Brexit! Implosion Initialised** lenne. Ahogy összefűzi a politikai kampánybeszédet az Egyesült Királyság öngyilkosságára reflektáló sorokkal, az igen hatásos, kicseng belőle, hogy maga az EU is szét fog esni. Ráadásul ez az első albumon szereplő track továbbfejlesztett változata, nem előzmény nélküli, történelmi lenyomat. De ugyanez igaz a **DAF ist ewig** (A DAF örök) számban tanúsított, mérsékeltebb tempóval kezelt, méltó tiszteletadással, másik csúcspontja a lemeznek. A *DAF* tagja, Gabi Delgado-Lopez 2020 tavaszán hunyt el tragikus hirtelenséggel 61 éves korában, meghatározó alakja volt a német techno-színtérnek, rengeteg zenei csoportra volt hatással. A TC-t hallgatva nem csak a *DAF* jut eszünkbe, hanem benne van búvópatakként a *Nitzer Ebb*, egy sor anhaltos előd és még talán a *Tangerine Dream* is, mint német analóg-úttörő. A **Make EBM Great Again** jó példa erre, van egyfajta himnikus jellege, ugyanakkor harci dal is, vezényszóra menetelés, nehéz nem követni a lépéseket. Ami kifejezetten megkapó az egész lemezben, az az erős németsége mellett az elszánt európaisága. Ez egy fullos „Made in Europe" lemez, ilyet más kontinenseken nem készítenek, legfeljebb utánoznak. Talán nem véletlen, hogy az első anyagon **European Body Music** címmel, büszkeséget és erőt hirdetve szerepel egy szám. A TC egyszerre hagyományőrző, technikás, a társadalom apró rezdüléseire is érzékenyen reagáló produkció, a német színtér zenéi közül talán ezt érdemes és jólesik pörgetni.

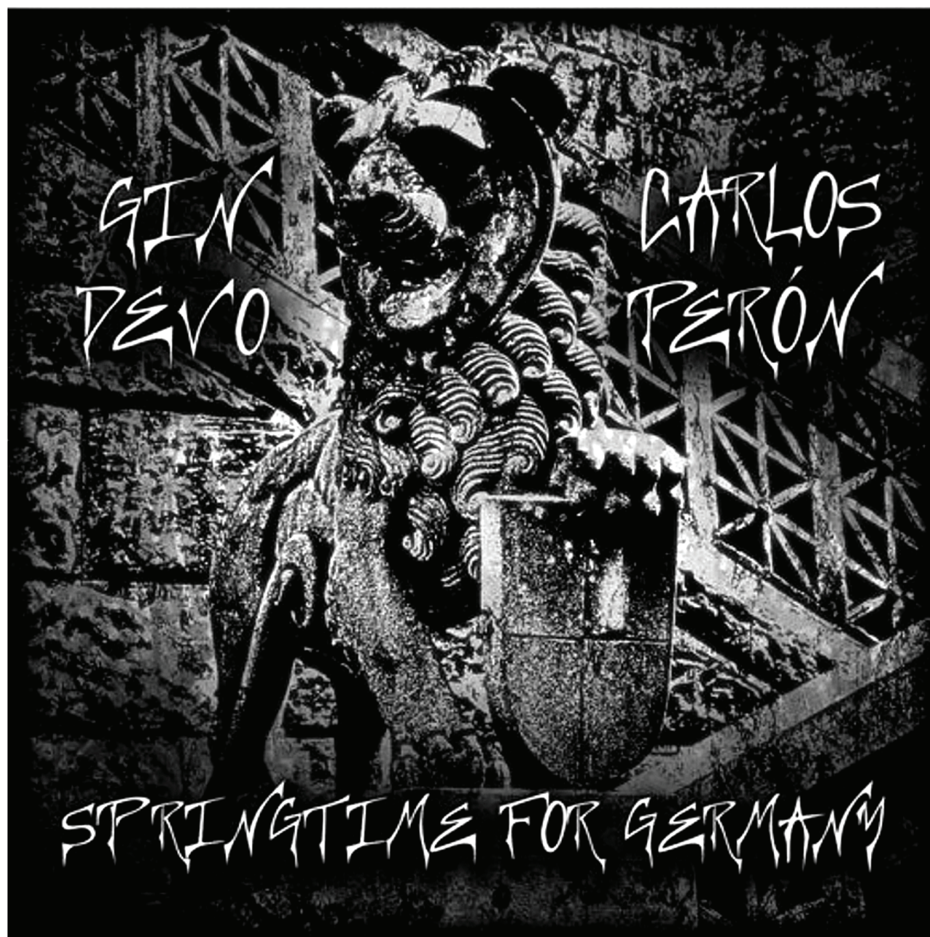
U96 FEAT. WOLFGANG FLÜR:
TRANSHUMAN (2020)

Én voltam a leginkább megilletődve, amikor megtudtam, hogy a német U96, a Das Boot és még számos germán techno- és eurodance slágert gyártó formáció, fiatalkorom egyik meghatározó zenei élménye, rajongásom tárgya, DJ Alex Christensen frontemberrel a rivaldafényben, tulajdonképpen nem is az, ami. Ráadásul 2014 után már szakítva vele, teljesen új alapokon, nélküle szerveződött újjá a háttérben dolgozó, láthatatlan "tagok" jóvoltából. Most akkor tényleg ne zavarodjunk össze, hogy létezik még U96, de Alex nélkül, Kraftwerk is csak papíron, de Wolfgang Flür beugrik a Transhuman lemezre?

És akkor a tehénről még ne is beszéljünk! Mikor eljutott hozzám a **Zukunftsmusik** single és ezt követően a **Transhuman** album híre, egészen belelkesültem és nagyon várni kezdtem ezt a furcsa összetételű kollaboratív lemezt. Valami jó kis agyalós, biofeedback-es, cyberpunk anyagra készültem, ami egyszerre csillog a neonfénytől, filozófiától és a magas precizitású kraftwerkián munkadaraboktól. Ez annyiból lett valóság, hogy a **Transhuman** nyitószám tényleg elég kraftwerkes (vagy inkább azt utánzó) lett, a vocoderek meg főként U96 programozottságúak. Kellemes kis tingli-tangli szám ez, behúz percekre a nosztalgiabokorba, de aztán el is enged, eredj utadra. A **Hamburg-Düsseldorf** szintén ilyen hibrid, főként hangulatfestő, *Karl Bartos* bármikor játszva megoldja ezt, de akár a *Patenbrigade: Wolff* is. A **Zukunftsmusik (Radiophonique Mix)** annyira langyi, hogy Flür erősen visszafogott konzumkritikája szinte alig jön át, hiába használták a programozás közben a *Kraftwerk* szerszámosládáját, egyszerűen nem ül egyenesen ez a szám, ahogy a *“Wir hören Zukunftsmusik”* (Jövőzenét hallgatunk) refrén sem. Ha ezt a múltban hallhattuk volna, talán lelkesítő, de így a jelenben nem az, sőt, inkább egy kozmikus viccnek tűnik. A **Specimen** egy puttyogó instrumentális szonikus darabja a lemeznek, és talán itt érhető először tetten az egykori U96 profi motorház duruzsolása, amire még az 1992-es *Das Boot*-ból emlékezhetünk. A **Clone** egy mértékletesen oszcillált elektrotrack, izgalmas hajlításaival óvatosan furakodik előre. A **To The Limit** jól samplingelt, electrogroove-os, akár egy remekbe szabott *The Chemical Brothers* remix is lehetne, könnyedebb, kímélő üzemmódú táncparkettes lötyörészéshez jó alap, nálam az ismétlő hallgatások során itt kapcsolt be először a reminiszcencia, sajnos. A **Zufallswelt** elhangolt analógprüntyögése és a *“Wir leben in der Zufallswelt”* (Véletlenvilágban élünk) semmitmondósága miatt tökéletesen párba állítható a **Zukunftsmusik** számmal. A **Planet In Fever** viszont már egy fokkal jobb, de sajnos csak az alapját tekintve, mivel dallamilag fantáziátlan, oda nem illő elemek lettek beletömködve, pl. egy női háttérvokál, meg amit még találtak, egyszerűen nem ivódik bele az ember agyába. A **Shifted Reality** könnyed és vibráns loop-jai némi bizakodásra adnak okot, egy egyszerű kis instrumentalista track ez, de legalább nincs túlkombinálva, ilyet egy negyedikes általános iskolás is simán összepakol egy vasárnap délután, ha nincs épp jobb dolga. Viszont elég kraftwerkes és emiatt jó (ott figyel a *T.E.E.* pitch-bendelt hangja is)! A **Kreiselkompass** is minimalista lett, bár ez inkább már hangtájkép-festészet, szerencsére nem is rontják el, így nem lett vásári mutatvány jellege. A **Data Landscape** is jól illeszkedik ebbe a sorba, feltehetőleg egy befáradt koraesti gyógyír a léleknek. A **Transhumanist** kifejezetten tetszetős, és inkább itt hagyom abba. U96 + Kraftwerk = Nosztalgiapop.

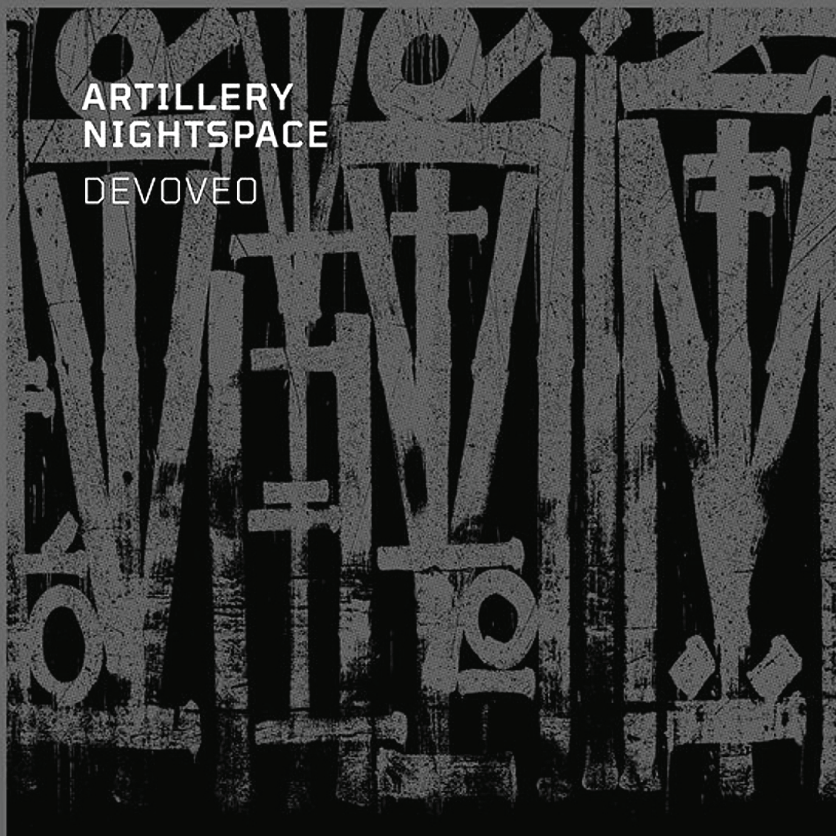
GIN DEVO FEAT. CARLOS PERON:
SPRINGTIME FOR GERMANY (2013)

Teljesen véletlenül nyúltam bele ebbe a kiadványba, információ alig van róla, nem jegyzik adatbázisok, sem hivatalos diszkográfiák, nincs benne a köztudatban és erősen ásnom is kellett érte, holott zseniális mű. Gin Devo egyszeri összeállása a zürichi zenemágussal, Carlos Perónnal, akiről talán kevesen tudják, hogy a svájci Yello egyik alapítója és egészen 1984-as kiválásáig aktív tagja volt. A Springtime for Germany Gin Devo „Errata" és „Surface" szólólemezei után, 2013-ban jelent meg és kincsnek számít.

Carlos Perón híres elektronikus művészfigura a saját bejáratú Dark Daze Music kiadójánál jelentette meg ezt a szokatlan és rejtélyes kooperációs albumot, amely azért nyitva hagy kérdéseket. Fizikai formátuma nincs, ahogy eredete, előzménye sem. Teljesen mindegy, hogy Ben Donald Németországgal kapcsolatos sztereotípiákat megdöntő 2007-es könyvcíméből (Springtime For Germany: or How I Learned to Love Lederhosen) vagy Mel Brooks legendás 1967-es filmjéből, a Producerekből, és annak fiktív musical darabjából (Springtime for Hitler) indulunk ki, Gin Devo és Carlos Perón különleges hangvételű zenei anyaga csak hozzátesz a sorhoz. Nyugodtan felejtsük el mindazt, amit Németországról eddig tudtunk, hisz ezzel a lemezzel sem fogunk megvilágosodni, ellenben egy rendkívül pulzáló, zenei és szöveges betéteivel kiszínezett és fülbemászó albumot kapunk annak minden magas precíziós elektronikus karakterével. Műfajilag igen nehéz lenne besorolni bárhová is, mert úgy össze van mosva benne a sötét elektro indusztriál, a house, a trance, a deep techno, chill és az EBM, hogy igazi kanyargós útvesztőnek számít, és ez adja a lemez egyik fő előnyét: mindenből csípked egy picit és nem lehet eldönteni, hogy ez most filmzene, improvizáció vagy csak egy fiktív remixalbum akar lenni. A címadó felvétel **Springtime for Germany** archív, dokumentarista hangulatot áraszt a vezérmotívumával, közben teljesen felissza az agyunk a kabarés dallamot. A **Rabenvater** (Szívtelen apa) recsegősen ismételgetve és gondosan elektropecsételve marad bennünk, a **Serielle Maschinenmusik** (Szeriális Gépzene) felvételről szinte elhisszük, hogy valami dokumentumfilmből lett kiszedve és komplett számmá generálva, abszolút sejtelmes és misztikus hatású, az 1920-as és 30-as éveket idézi, akárcsak a **Blutrot** (Vérvörös), melynek alapra forrasztott melódiája szintén megfertőzi az agyat, ha egyszer meghallgatod, onnantól nem ereszt el többet, a furcsa beszédhangminta-metszetén azóta is gondolkodom. A **Rohstofflieferanten** (Nyersanyagszállítók) annyira ipari hatású a baljós gépi zakatolásával és színháziasságával, hogy egész biztosan bele fogunk borzongani. Az **Uno Endo** fényesebb, derűsebb, analóg kattogású darab. A lemez három számát felszerelték még három Elektrik mix változattal, ezek lényegesen elütnek az alapváltozatoktól: A Serielle Maschinemusik gyönyörű billentyűs alapdallammal gazdagodott, a Springtime for Germany egy zengősebb, sötétebb, pincemélyről szóló vezérmotívum-cserével kápráztat el bennünket, míg a Rabenvater sokkal szekventáltabb, direktebb technomasszává lett átgyúrva. Carlos és Devo igazi indusztriál-úttörőkként maximalistára komponálták, keverték az albumot, bizsergetően izgalmas forrásokat és hangokat voltak képesek katonás rendbe állítani úgy, hogy a végeredmény egy áldokumentarista ipari zenei fotóalbumként is élvezhető bármely időben.

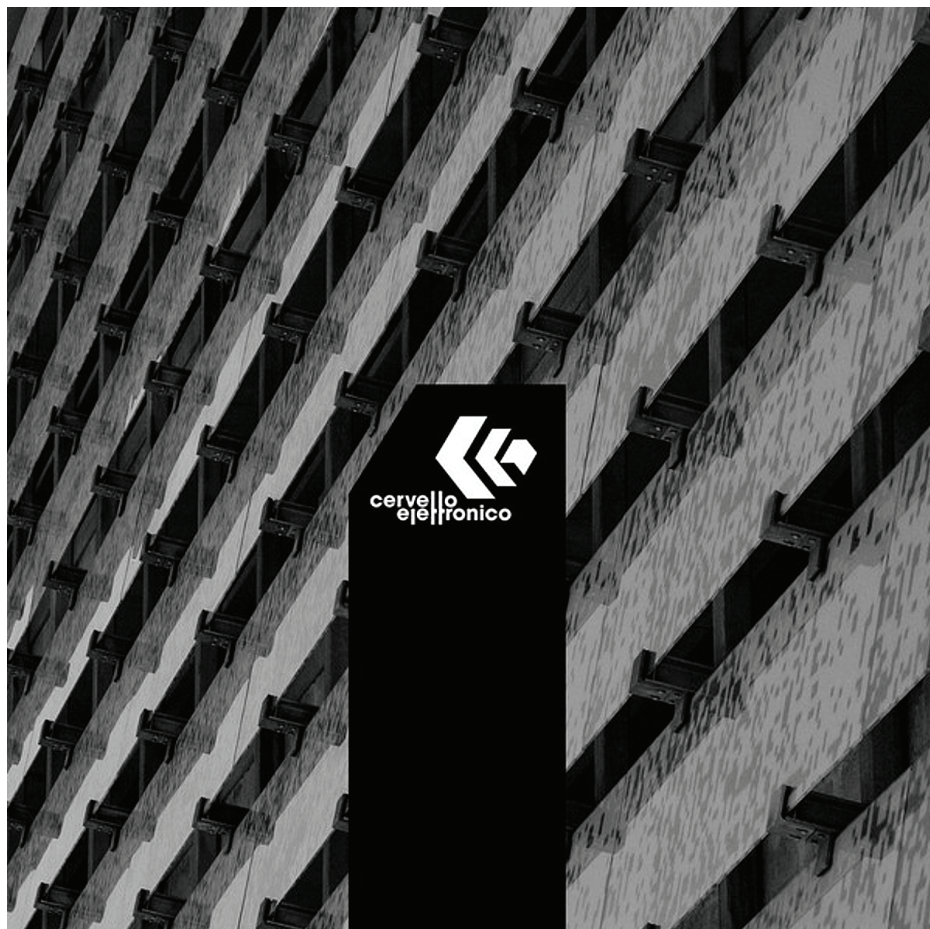
ARTILLERY NIGHTSPACE:
DEVOVEO (2020)

Képzeljük el, hogy azt kapjuk (büntetésből) feladatnak, hogy felszerelés és védőeszközök nélkül egy elfoglalásra és előtte feltárásra váró, meglehetősen fojtogató légkörű bolygóra dobnak le bennünket. Térkép nincs, navigáció sincs, jeges szél fúj, látótávolság szinte nulla, van viszont egy képeslapnyi méretű jegyzetfüzetünk, egy antigravitációs tollunk és egy zsebben elférő digitális hangrögzítőnk, aztán nosza rajta, keress, találj és dokumentáld megfelelően, alaposan. A Devoveo pont egy ilyen helyen elvégzett küldetés zenei lenyomata, tele bizonytalansággal és parával. Nem fogsz visszavágyni.

Nem tudom, létezik-e olyan, hogy drone-noise műfaj, rákereshetnék ugyan, de felesleges is, mert az idegen bolygón tett hosszú és fullasztó caplatásunk során elérünk egy hatalmas méretű, szabályos, kocka alakú raktárépülethez, amely apró és szűk folyosókból és picike tárolókabinok kuszaságából áll. Odabent a fény kevés, a vételi körülmények borzalmasak, orientáció nulla, egy vörös fonalgombolyagnak tudnánk örülni most, hogy kitaláljunk ebből a kaotikus rekeszrengetegből. Viszont vannak ott nagy számban különleges hangok, zajok, mély lüktetés, szekvencerek, reszelős fémiszonyat, a bolygó őslakosainak rituális áldozati hangjai, akusztikai rettenet-tenger szűken egymásba tákolt fémkonténerekbe zárva. Azt gondoltam, ez az album végig ilyen lesz, aztán a közepére felengedett, sorra nyíltak ki az ajtók, reteszek, én pedig elkezdtem egyre otthonosabban érezni magam, már nem is tűnt annyira büntetésnek, hogy itt kell bóklásznom, míg értem nem jönnek. Megszelídült a hely, ritmusok, dallamok, érzelmek kezdtek el kicsordogálni a helyiségekből. A Devoveo elsőre agresszívan és védekezőleg lépett fel az idegen behatolásomra, aztán kezdte felfedni, megmutatni magát, és befogadott. *Shane David Talada* az Egyesült Államokban élő kísérleti elektronikában és zajtechnoban utazó zenész, aki már az 50. évébe fordul, harmadik albumán, az Ant-Zennél megjelent Devoveo-n teremtette meg ezt a különös világot, amelyben minden rekesz mást és mást rejt. Némelyik kifejezetten tartalmas és nagy elődöket idéző (itt most a mutatóujjam az *Orbital* és *Skinny Puppy/Download* poszterekre mutatott főleg) zenei expedíció, míg más szeletei túltekert és a bejövő és a távozó jelek közé bepréselt erőszakos torzítások túlvezérlése. Azt gyorsan le kell szögeznem, hogy az anyag nem rossz, sőt! Viszont olyannyira nem egységes és odaadóan kísérleti, hogy még a trombita és máshol húros hangszerek is befészkelik magukat a homokfúvott és sercegősre tekergetett hangsávok közé, suttogó emberi hangok, horror-lounge, minden mindennel vegyítve, amit csak érünk, amit találunk, azt felhasználjuk, a mikrokontrollerek majd egybegyúrják. Hogy ez jót tesz-e a koncepciónak, azt nem érdemes feszegetni, mert a Devoveo-t tényleg csak egy utazásnak kell felfogni, hisz nem tudni melyik sarok mögül mi ugrik ránk, de írjuk tele csak bátran azt a füzetet és töltsük meg a rögzítőt hangokkal. Nekem az 5. számtól éledt fel a lemez, addig klausztrofóbiával préselt zajokból álló track-ek vannak csak, de a **Flashback (Element Visitation)** már komfortosan okospopos. Az **Oncology in Sayre** furcsa jazz-benyomású, de legalább nem annyira laposra döngölt, mint előtte a **Renouncing the Agent**. A **Time Bound Flesh** tele van tüzdelve radioaktív vibráló izgalmakkal és itt a hangmintagyűjtés/feltérképezés vége, már látni a vörösen izzó jelzőrakétát, jöttek értem, végre mehetek haza szépen kipakolni.

CERVELLO ELETTRONICO:
NO SIDES (EP) (2020)

A Cervello Elettronico (magyarul: Elektronikus Agy) David Christian [más néven Snarf] által USA-ban alapított és 2001 óta aktív elektronikus zenei projekt, mely a 80-as évek ipari és a 90-es évekbeli elektronikájának hatására formálódott, azóta számos album és EP jelent meg, az élő fellépések száma is igen jelentős. A CE esetében agybadöngölős, nagyjából középtempós átlagon számított, monolitikus, minimalista ipari techno és ritmikus zajgimnasztika a bevált zsáner. A mostani 5 számos No Sides EP-je szintén ezt a vonalat képviseli, így senkit nem érhet különösebb meglepetés.

Viszont az albumborítóval kezdem, mert ez a geometriájával, visszafogott szürkeárnyalatos és fekete-fehér színvilágával egyfelől tökéletesen illeszkedik a magazinhoz, és azonnal megfogott. A merész szögből befotózott, amorf mintás üvegburkolattal borított épület meredek sávjai harmonikus szinkronban van a lemezen található felvételekkel, a háttérkép éleire párhuzamosan metszett fekete "oszlop" felső részén elhelyezkedő vadonatúj fehér CE-logó pedig egyszerűen sikkes, minimál, corporate! Egyszer egy side-line-os interjúban azt nyilatkozta, hogy a kiadványait első naptól fogva papíron kezdi tervezni, csak utána jön a stúdiós rész, így el tudom képzelni, hogy a borító is előbb fel lett szépen skiccelve. Amit kapunk, konkrét tömeggel rendelkező ütősökkel nyomatékosítva, az a **Correction** című felvétel és ennek további két remixe: a frissnek mondható techno és dark ambient területén alkotó és kazettán megjelentető *Veldt* pultjáról, míg a másik a *Compactor*, egy haladó szintű techno-zaj művész és hulladékmenedzser, aki meghibásodott eszközöket, berendezéseket, gépalkatrészeket is bevet az alkotása, játéka során. Minden felvételről megállapítható, hogy belemerülősek, ugyanakkor szívritmus-szabályozóval felszerelt hallgatóknak mégsem ajánlanám, a dobok, kick-ek, egyéb jól odacsapkodós vasak és ezek frekvenciái felnyomhatják a pulzust is. Kifejezetten szerethető ezeken a gondolkodást, mélyebb értelmezést nem igénylő, monoton, ugyanakkor változatos táncmozdulatok bemutatására is alkalmas, 5-6 perc feletti zenéken a belekevert adalékanyag. A **The Young and Beautiful** esetében például első, fülessel hallgatáskor kb. 3,5 perc környékén úgy kúszott be váratlanul a hátam mögül valami kísérteties hátborzongató fémes hanglidérc, hogy ijedtemben akkorát ugrottam a székemben, mert szinte egészen közel, már a tarkómban éreztem azt a bizsergetést, mintha tényleg letámadott volna hátulról valami, a szobában velem együtt tartózkodók persze jót röhögtek rajtam, én meg persze velük, magamon. (Ha valamit tudok értékelni, az, ha egy zeneszám váratlanul meglep, egyszer még az ablakot is kinyitottam, mert azt hittem láncfűrésszel irtják a fákat az utcában, de csak a hangfalak vertek át.) A **No Sides** is innovatív sampling technikával jeleskedik, a jobb-bal csatornák gondosan különválogatottak, ide-oda bugyog a folyékony fém, csiklandozza a fület, zsigereidben is érzed, hogy az összes szőrszál feláll a komor hangoktól és torz puffanásoktól. Veldt és Compactor remixei meglehetősen eltérő interpretációk, más konstrukcióban, processzálással és eltérő rétegeket használva húzza át a Correction-t, így a számok közötti eltérés mértéke igen nagy. A Compactor Remixben van is egy kis pajkos, fémes csörömpölés, ezekért a kisebb-nagyobb felfedezésekért is érdemes próbálkozni, mivel sosem tudni, mit guberálhatunk ki az egysíkú és keményvonalas vastag zajlapok közül.

HUMAN PERFORMANCE LAB:
IMPACT SITUATION (2020)

A Humán Teljesítmény Laboratórium az egészségtudományi kiválóság központja, amely egyedülálló kapcsolatot teremt Stanford rangos atlétikai programja, az Orvostudományi Kar és az Egyetem különféle tudományos osztályai között. A SOTE lesüti szemeit, közben Standford interdiszciplináris kutatásokat végez, integrálja a biomechanika, az orvosbiológiai mérnöki tudomány, az élettan, a pszichológia és a rehabilitáció területét. Az egyik legkiválóbb techno-projekt az A+W kiadó akoljában, tökéletes testzene-élmény, érpumpáló ritmusokkal, kineziológiailag fejlett produkcióval.

Ha a 2020-as évnek van logikai érvelés mentén igazolható 5-számos, evidens és hiteles tánczenéje, akkor az minden bizonnyal a HPL. Csupán zenéjében szapora, hűvös, még ha helyenként az ukrán *Onuka* ritmusa is köszön vissza a **Beware The Beast** hallgatásakor, a combizmokra cuppantott szenzorokat észre sem kell venned, hisz befizettél rá, aláírtad a titoktartási szerződést, nincs más dolgod, mint áramoltatni a vért és aminosavakat a vaszkuláris rendszeredben az intelligens techno-hangfolyamokra. A **Deliverance** hatására letépnéd a végtag-rögzítő mandzsettákat, de nem teszed, csak vonaglani kezdesz, tested gúzsba-ívbe feszül, odaadóan élvezed, míg a **Terran** adrenalinja fel nem pörget, mélyről zengő bádoghangjaira szabadulni vágysz, pedig teljesen tisztában vagy vele, hogy egy humánbiológiai kísérlet fókuszcsoportjába kerültél, aztán vigyorogsz Te is, mint a gránitszilárd birsalma a fanyelű bicska alatt, vagy mint a rokkant német turista a fonyódi használtcikk piacon 2020 fülledt nyarán, maszk nélkül, kétpofára tömve a magyar őstermelői (nekik) olcsó gyümölcsöt, közben bele-szippantva retkes kezekkel a Lucky Strike-ba, nemzetiszocialista ereklyék között kutakodva, amelyek oda-vissza megtettek majdnem 3000 kilométert, hogy saját kidobott Sperrmüll-vackaikat vegyék meg újra háromszorosra felpumpált áron, mindezt napi euro-forint árfolyamhoz igazítva. Nem, ne hidd el, most túlzok, a **Glass Shadow** monoton garázsablak-üveghangjai még mindig ott vannak a szeren, ahogy az összes sűrűre loopolt hangminta a totaliter ütemekre lett húzva, érzed is, hogy avíttas, régi képcsöves-szellemképes televíziókészülékekről vehették át vastag és zsíros DIN-csatlakozók dugdosával, stílusosan mágnes-szalagokra. De akkor is szétszakítja az elméd, ezt nem adod be könnyen a háziorvosodnak, aki többet adminisztrál már, mint amennyit vizsgál. 10 éve nem látott, de a jogsit meg kell hosszabbítanod valahogy, a kormányhivatalban már várják érte a számlával igazolt igazolást, te meg a háziorvosod valódi nevét sem tudod, amúgy Fonyódon parkolni sem fogsz tudni egész augusztusban, akár van OTP-s Szép-kártyád, akár nincs. Agyadban meg ennek a spermafröccsenésnek a hangjai lüktetnek, az **Impact Situation** általi heveny elélvezésedet a rokonságod tagjainak bajosan fogod tudni elmagyarázni, hiszen azt ellőtted már előtte párszor, amúgy se hinnék el, mert a töltött káposzta hidegen is jó, nincs ellenvetés, kivéve, ha húsleves illata terjeng ősi magyar orjából főzve. Te meg szimplán a sztroboszkópok fényeire vágysz, hogy végtelenítve a HPL szóljon, lehetőleg lemezjátszóról, valaki fordítsa meg, amíg levegőhöz jutsz. Felvétel, visszajátszás, a kiadó ebbe jó érzékkel nyúlt, meg se próbáld utánozni, családi nyaralásra meg ne vigyél februári release-eket, megbánod rendesen, mint a kutya, amelyik hetet kölykedzett, mind az út szélén kidobva végezte. Szóval ezt tényleg csak bátran!

INTERFACE:
DYSTOPIA (2020)

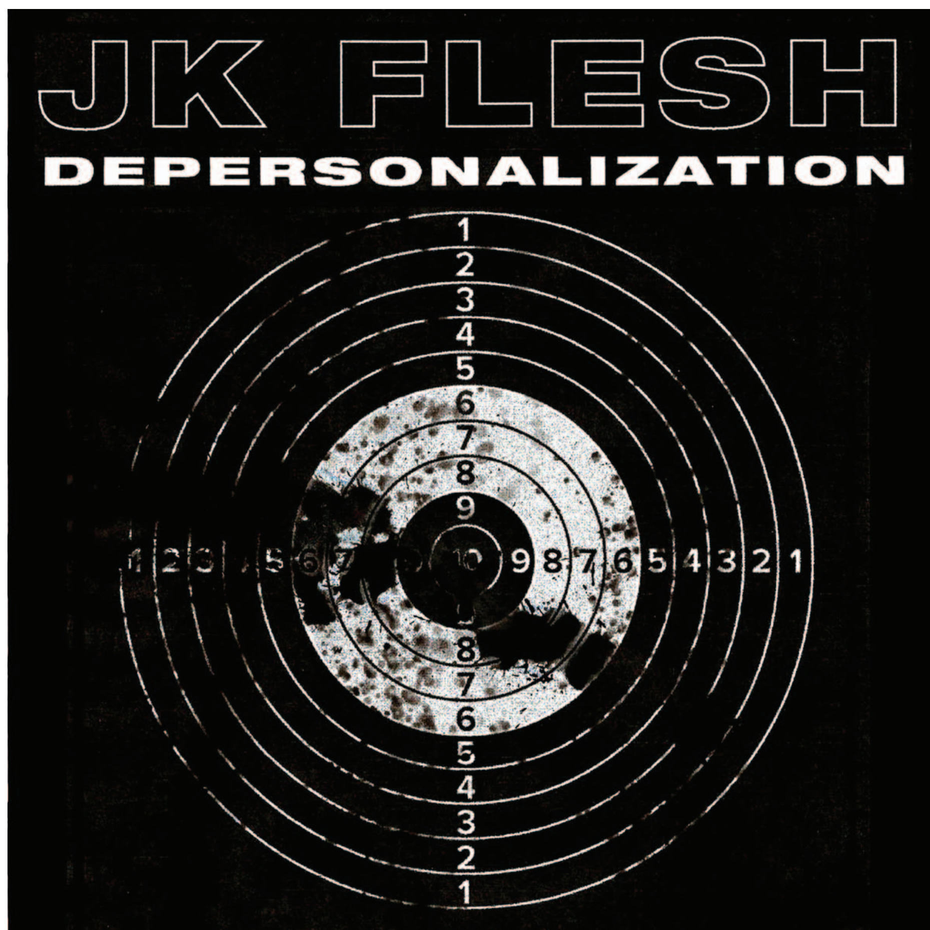

Ilyenkor vagyok leginkább zavarban, mikor a lemezborító szép és kapásból következtetek a zene minőségére is. Két sablonos dolog kerül egybe, az interfész meg a disztópia, és ilyenkor mondjátok meg, ugyan hová nyúljak segítségért, hogy az elvárásoknak megfelelően keveredjek ki ebből egy ilyen majálisos produkció kapcsán, mindez a boldog, örökké mosolygós, optimista New Yorkból, ahol az útszéli future-pop hotdog is zenével van nyakon öntve nem Unilever flakonos mustárral. A régmúlt velünk marad csontsoványan is.

Amennyiben elvárásoktól mentesen, mondhatni teljesen gyanútlanul közelítesz egy technológiai-disztópikusra „tervezett" albumhoz, és még a future-pop is az ébresztőzenéd az androidos telódon, melyre belendülsz a napi robotba, szélesen mosolyogva, akkor nem szóltam semmit, ne is olvass tovább, mert pórul jársz.

Az első szám, ami megfogott, az a **Area 817 (Night Transmission)**, mert abban legalább van egyfajta sci-fi-s mélység, atmoszféra, kiváló osonós konzoljáték-háttérzene lenne. Előtte minden track felejtős, unalmas, sematikus, a gagyi szót a *Bëlga* óta nem szívesen használom. A **Behind The Senses** is egy korrekt, alapoktól építkezős darab, nálam *Morse Disco*-t idéz, létezhetnek olyan tudatállapotok, nem tagadom, mikor pont és kizárólag erre van leginkább szükség, de a koherencia éppolyan nagy úr, mint a 2-es villamos, ha elmegy a Közvágóhídig. Ott például ennek most is tudnánk még tapsikolni. Az album ötödik szenzációja a **Shadows** szép ambienttel nyit, mégis íztelen, sosem lesz tehát a 101 Klubban összesimulós csípődörzsölős társas tánc okán bekeverve, még zárlat feloldása után órákkal sem. Aztán a lemez valahogy mégis meglep, de ez az én személyes hibám, majd a technikusok felveszik a ticketet róla: Az **If Not Here, Where?** odaszorít a rideg falhol, a szeméremcsontját érzem a télikabáton keresztül is, kifejezetten vérpezsdítő, cementszürkén monoton trapp, bár eluntat a lassú részeinél, olyankor elmegyek egy újabb italért és még van időm flörtölni az erősre sminkelt pultoslánnyal is, annyira nincs egyensúly benne. De az a vastag hangminta rövid pórázon? Rohanok vissza érte! Miért nem lehetett ezt hosszabbra engedni? Miért kell lelohasztani valami sanzonos, bőrnadrágos unalommal? Már a pultos lány is levette az egyenkötényét közben! Az **Entropy** egy elrontott *Kraftwerk*-szám is lehetne, olcsó utánzat, amint véget ér, el is felejtődik egyből, bár vannak benne érzelmek, közel sem érezni az összeköttetést a számcím és maga a szám között, nagyjából a 2023-as év liftzene-slágere november 12. éjfél és 1 óra között. Az **About:Blank** már egy önfeledt vállmarkolós lagzis vonatozás az előzőkhöz képest, csak ne lenne benne az a miskárolt kandúrvokál, még talán tetszene is, miközben felhajtok ismét az autópályára egy dunaújvárosi pisiszünet után. Hol van ez a *Covenant* és a *Headscan* legszurkosabb trance-szabadalmaihoz képest? Sehol sincs! Másolni csak pontosan és szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes. Most tudom, igazságtalan voltam, annyira azért mégsem olcsó ez. A **Dystopia (Adagio)** de. Csak egy kryotartályos, korhatáros, deleriumos ambient, nincs rá jobb kifejezés, befogtad vele véletlenül az udvarra kilógatott neoncsővel azt a rádióállomást, aminek nincs frekvencia-engedélye már vagy 10 éve. Az „új track"-ként eladott **When You Fall (You Don't Rise Again)** szintén lágytojás-jövőpop, ennyi.

JK FLESH:
DEPERSONALIZATION (2020)

Téli-nyári időszámítás, az ünnepek munkanap átvariálásai, logikátlan szabályoknak alávetés, emberek céltalan ide-oda mozgatása, vagy helyhez kötése mind csak ócska hatalmi eszközök. A JK Flesh lemezt szándékosan december 12. szombatra tartogattam, hogy az előző pénteket is már alig-alig túlélve, a hétvégi hajnali munkába menet alatt ez adja az üzemütemet. Hogy ebben mennyi szub van! Szubverzív, sub-bass, sub-techno, szubbota, suburbia! Kraak barátunk számára hegyilevegő, számomra sűrű füst és sztroboszkóp, szalonnazsírosra kenegetett basszusok és dühös elektromos moszkitóraj.

A JK (polgári nevén: Justin Karl Michael Broadrick) gyakorlati skilljei a szétrohadó világhoz kínálnak sűrű atmoszférát, tehát halálosan komolyan gondolja a mono-nukleáris és szubatomi hangépítkezést. A **The Body is Not Real** jól táncolható. Az **Autopilot** dobhártya-bizsergető. A **Disocciacon** klausztrofób ketrecbe zár, a **Two Dimensional** tényleg papírlapra ragaszt sulifix-szel, olyan laposra vasal, hogy valóban kétdimenziósnak érezzük magunkat közben. A címadó **Depersonalisation** sem ostorcsattogtatás holmi ódivatú szabásmintát követve, hanem az elszemélytelenítő világrendet képezi le, amelyben minden reklám azt harsogja, hogy egyedi és megismételhetetlen színes személyiség vagy, vállald fel magad, viszont ha mindezeket meg is teszed, akkor rohadjon le a szíved, te egy individualista-egoista, beilleszkedni, tömegbe belesimulni, engedelmeskedni nem akaró deviáns vagy, és ezért még nagyon sokszor fogjuk betörni az orrodat, majd utána nézz tükörbe! A magyar politikai köznyelvben erre az ellenségképre több agyonhasznált kifejezést is alkottak és naponta halljuk hangosbemondókon keresztül. Amennyire halkan és óvatosan távolítja el a személyiségi attribútumokat, mint a ragacsos és lemoshatatlan árcimkét, tényleg elhihető, hogy csak apró alkatrészeken keresztülcikázó gyengeáram, bármikor arrébb rakható üres kartondobozok vagyunk. Ennél a számnál nem marad kétség, bár nincsenek technikai információim, de vélhetően analóg rendszerekkel készült az anyag, még a sustorgást se távolította el belőle. Az **Is This Me?** még tovább szedi ki kiskanállal az emberből a szellemet, szétválasztja a testet a lélektől, az okkult szekták agymosó darálóiba gyömöszöl, sose jössz rá, hogy mennyire át is lettél verve. Az **Unreality** egyértelműen a sercegős mindennapi szétagyalásunk, valóság és nem valóság között zöldhatáron illegális átszökés pulzáló elektromagnetikus kereszttűzben. A végére tartogatott **Only An Observer** gyönyörűen fejezi be a tételenként fokozott folyamatot, halk és repetitív ambient, a *Covenant Dreams of a Cryotank* mezsgyéjén mozgó lélelkilúgozási aláfestőzene: ilyen lehet a purgatórium, mint elektronikus hatalmi eszköz. Van okunk félni, a fekete-fehér minimalista albumborító céltábláján, lőlapján 3 telitalálatot és vérfoltokat lehet felfedezni, ha alaposan megvizsgáljuk, bár valójában nehéz kivenni, kevés az árnyalat. A dobozos kiszerelésben kapható limitált változatban kazetta, és egyéb ajándéktárgyak mellett egy 7” Lathe Cut lemez is helyet foglal. Erre érkezett is panasz, mert - vagy véletlenül gyártási hibából kifolyólag, vagy szándékosan, pusztán „csináld-magad” viccből a céltáblás etikett kellős közepén, ahol a 10-es van, egyszerűen nincs lyuk. Tehát vagy előbb át kell lőnöd rajta megfelelő kaliberrel (és természetesen csakis pontosan, célba), vagy előveheted a fúrógépedet és lejátszhatóvá kell alakítanod a limitált lemezedet, ha erről akarod hallgatni. Szerintem ez szimbolikus és szép.

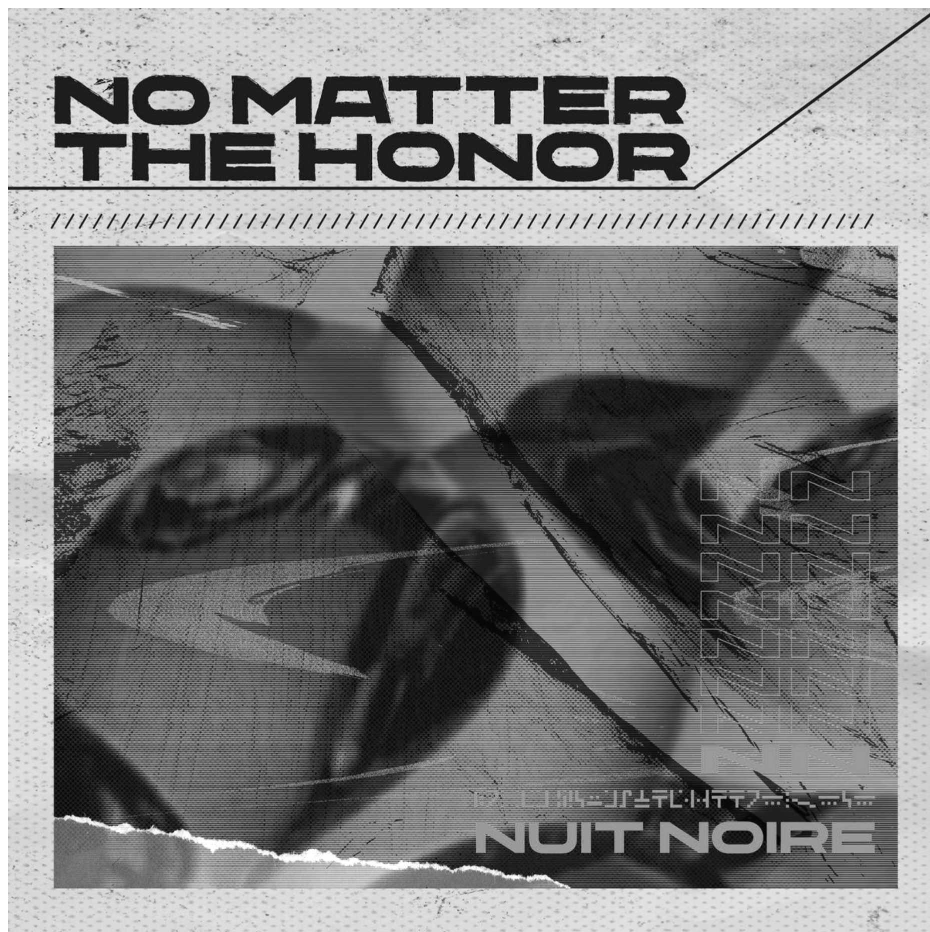
KONTRAVOID:
TOO DEEP REMIXES (2020)

Cameron Findlay Kontravoid (röviden csak: Kvod) projektjének 2019-es Too Deep lemeze után remixalbummal jelentkezett. A maszkos csávó nemrég jelentett meg egy live-albumot (Live from the Void) és megtekintésre mindenképpen érdemes Kontravoid „Inside The Void" izolációs dokumentumfilmet. A közösségi médiába és online szolgáltatásokba való integráltságához nem fér semmi kétség. Minden létező platformon saját profilja van, Instagramját 11 ezren követik (összehasonlításként: a magyar celeb Csobot Adél 430 ezer felett jár, de ugyan minek?). Remixlemezről írni meg nem annyira hálás.

„Darkwave-be kevert EBM", és én hülye, pont ezt voltam képes kihagyni 2020 március közepén, mikor a korlátozások előtt el is mehettem volna a Dürerbe, hogy meghallgassam, megnézzem és elájuljak. A hazai színtér előtt nem ismeretlen a Kontravoid, a Kláncsopiban is szokták rendszeresen osztani és több barátom elismerőleg szólt róla, nekem eddig nem volt meg, ismerkedésünk még a zsenge korszakában tart, de jelentem: fejlődőképes! A **Too Deep** izgalmas és változatos jegyeket felmutató, jól megírt zajos szintipop és elektro-indusztriál faluvégi keverék számomra, a szekvenszereiben jelentkező hamisnak tűnő félhangokat és a furcsa vokált még szoknom kell azért, de alapvetően nem rossz. A **Too Deep Remixes** a maga bő félórás játékidejével (ami alig kevesebb az alaplemez hosszánál!) a főlemez 8 számából 5-öt dolgoz fel mások közreműködésével, a **Never Alone**, a **Distress** és a **10,000 Voices** ezúttal nem kaptak feldolgozót / feldolgozást, amiért tulajdonképpen elég nagy kár, hisz lett volna még ott hely ezeknek is, bizonyára érdekes eredményt kaphattunk volna, és a tetejébe még teljességet is. Talán írtam már, hogy alapvetően én fázni szoktam a remixlemezektől és a duplalemezes kiadások CD2-je sem hoz lázba, mert kényszeredettnek érzem a módosított verziókat, persze bérmunka, meg tisztelet és miegymás, de nem minden esetben indokolt ez. Ennél az önálló kiadványnál viszont abszolút az, hiszen 6 igen jó minőségben felvezetett-átváltoztatott számot kapunk, amelyben szinte „kigyógyítják" a *Too Deep* apróbb gyerekbetegségeit, ezért ha valaki úgy kezdi ovis lámamódra, mint én tettem, hogy elsőnek ezt a remixlemezt installálja az agyába és csak utána kezdi beszoktatni az eredetit, akkor meg fog lepődni annak „nyersességén" és zajosságán. Ehhez a zenéhez nem igazán értő segítőmet is igénybe vettem, és a lemezcsere után meg is kérdezte: *„mi a fene ez a torz zaj?*" Mire én: *„Ez ugyanaz, csak az eredetije az előbb hallott remixének*". Mire ő: *„Naneeeee….!*" Hát de, kb. így hat. A **Cost of Life (Physical Wash Remix)** remek indítás, a **Too Deep (Multiple Man Remixe)** gyermekkort idéz, az oroszok **So It Seems (Fractions Remixe)** szintén nagy kedvenc, tele van protonnal és proteinnel. Az **Open the Wound (Melania Remix)** érezhetően csajos DJ-s műhelyből jön, szépen húz, érzelmeket is visz bele bőven, látni vélem a potméterekre csússzanó vékony ujjait. A **Turn Away (Statiqbloom Remix)** már egy döngölősebb fajta remix, itt az EBM alapok sokkal bitumenesebbekre lettek cserélve, ellenben a **Too Deep (Version 2)** már egy angyalhangú teljesen szoftos dark synth/darkwave köntösbe öltözött, ráadásul úgy, hogy sokkal jobb és erőteljesebb, átépítettebb is lett az eredetinél, a remixhez képest az eredeti számomra szinte csupasznak tűnik. Bocsáttassék meg nekem, hogy nem ezzel kelek és fekszem, ős-Kontravoid rajongók szeme remélem nem forog ettől, de ezek igen jó remixek lettek.

NUIT NOIRE:
NO MATTER THE HONOR (EP) (2020)

Óh, Te édes jó Éj Anyánk, összes vaksetét hidegrázós áttáncolt éjszakánk! Hogy a Nuit Noire mennyire rejtélyes projekt! Sötétben a LED-lobbi által a kezünkbe nyomott magasfényerejű lámpával se találnánk rá erre a fickóra, pedig francia (elvileg), egész jó arc lehet, 2018-ban volt egy 4 számos kiadványa (Dystopian Society), ez pedig újabb négy remek felvétel. Olyan vastag dögnehéz dobokkal ébreszti fel a mélyen alvó hi-fi hangrendszered otthon, hogy az aktív subwoofer adja a másikat, neked meg át kell nézned utána az összes interconnect kábelt, hogy a helyükön maradtak-e egyáltalán.

A viszonylag fantáziátlan névválasztású projekt (tonnaszám vannak ilyen nevű, főként metál előadók és művészfilmek) **No Matter The Honor** EP-je brutális erővel írja be magát a 2020-as év nem csupán a hallgatható, hanem a kifejezetten élvezetes és egyedi anyagai közé. Merthogy ellenállásból alkotni kedvelt pozitúra, és ez mint kiindulási pont, az anyagon jól érződik is. A Demian Records a limitált vinyl kapcsán elhatárolódik a felelősségtől, ugyanis a lemez alapanyagát (most kapaszkodj erősen!) körfűrészlapra formázták, így ha valaki megvágja vele az ujját, akkor magára vessen, sebtapaszt be kell készíteni a lemezjátszó mellé. A **To Summon His Array** olyan fejnehéz dobképletet hoz be némi trafózümmögés után, hogy az összes nagyobb taglétszámú utcai dobos társulat elbújhat szégyenében és menjen is haza gyakorolni egyből. Már itt az elején megfogott az anyag, a felvezetett rideg gépies beszédmintától lobogott az összes hajam szála, legszebb sci-fis filmemlékeimet hozta be az agykérgembe és onnantól el is voltam veszve. Fennséges dark cyber-tribal istenek, ne hagyjatok el soha, csak adjátok végig a talpam alá a beat-eket döngölő vasakat és lehetőleg szakítsátok csak le nyugodtan túlérett gyümölcsként azt az ostoba szegecsfejemet! A következő percekben már teli torokból üvöltöm, hogy „We are, we are The **Resistance**!”, olyan gyomrost ad ez a szám, hogy egy hétig csak pépeset eszel, azt is legfeljebb szondán keresztül, szerencsére akad is benne nyugalmi idő, mikor szép és szirénás felvezetéssel hozza vissza a dörgedelmes trappoló techno-t, vigyorogsz majd és tutira újra meg újra lejátszod, ha lesznek még EBM napi mulatságok valaha, és egyszer legalább a keverőpult közelébe engednek, ezt be fogom injektálni nektek, hogy izzó vasként táncoljatok, ne hűvös alumínium szegőlécként! Aztán itt van a visszavett tempójú **The Brave Shall Live Forever** is, ami szintén imádnivaló: ismétlődő női kórusénekkel vegyített, és ez felemeli a hangulatot, szólista szépasszony dalol, meglehetősen ritka fogás ez EBM és tribal techno típusú zenékbe szőve, de igen szépen „üli meg” a számot, a *Juno Reactor* és a *Dead Can Dance* rajongók szíve nagyot dobban majd tőle, te meg majd jönni fogsz nekem azzal, hogy *„de hát az Intermix is ilyen!”* Nem, nem ilyen, és nem ennyire. Ez jobb. A negyedik húzóerő pedig a **Iron Will Be Forever Stained** lesz. Nálam ez kicsit mattul szólalt meg az első egy percben, de utána egy elektromos gitárhúrtépés és már kalapál is tisztán, cyberpunk-rítusok mászkálnak az agyamban és ha lenne (lesz) Mátrix 4, akkor ennek a felvételnek helye lehetne az OST-jén, akár üldözéses jelenet alatt is jól feküdne. Még most is tágra nyílt pupillákkal figyelem a membránok reszkető táncát, ahogy lüktetnek minden ütemnél, orvosi műszerek szaggatott hangja vinnyog fel, úgy ereszti ki a végét, hogy egyszer csak felnyikkant, és hopp, vége is. A Nuit Noire jó eséllyel a legszemélyesebb utcai harcaid zenéje lesz ezután.

SEVERE ILLUSION:
VOLUNTARY COGNITIVE DISSONANCE (EP) (2020)

Egyszer csak megakadt a szemem az újságosnál kipakolt egyik magazin címlapján. Ugyanezt a korabeli emberkísérletes fotót használták a Severe Illusion kiadványnál is! Érdekes véletlen, időbeni egybeesés, semmi több. A svéd banda csöppet sem ismeretlen idehaza, hiszen 2003 óta többször is jártak nálunk, Budapest, Szeged, Békéscsaba, bátor, bevállalós fiúk, a rideg valósággal, mentális betegségekkel, a társadalmak, rendszerek negatív oldalaival és torkolattüzével simán néznek farkasszemet. Most pár év szünet után egy újabb EP-vel jöttek elő a power EBM/noisecore lelkes alkotói, a Voluntary Cognitive Dissonance (Önkéntes kognitív disszonancia) csupán 4 átlagos hosszúságú száma 20 percnyi folpackmentes figyelmet követel.

Annyira szép hangokkal indul ez a lemez! Azonnal beszíjjazza az embert a vizsgálószékbe, engedelmesen tartod a karodat, csak lássanak el rendesen. Félni csak utána kezdünk el. Látjuk a nővér kezében a vékony drótokat, belénk fogja döfni, nagyon úgy néz ki, kiver a víz, letörölnéd, de már fixálták a végtagjaidat, a szemedbe csorog az izzadtság. Óvatos pszichológiai kísérlet veszi kezdetét, melynek keretében megtörik a tudatot és némi engedelmességet ültetnek be. Hűségesen a 20 éve vállalt vonalhoz, Fredrik Djurfeldt és Ulf Lundblad folytatják az EBM és elektro-ipari maró személyes diskurzusukat. 7 évvel az utolsó nagylemezük után (*Deliberate Prefrontal Leucotomy*, az sem volt hosszabb 34 percnél!) ezzel az EP-vel ismét bizonyítják, hogy az elmében turkáló, drótalapú oldschool elektronika és az analóg eszközhasználat még mindig képes teljes blackout kiváltására, és minél többször indítjuk el ezt a sajnálatosan rövid játékidejű lemezt, annál inkább a foglyai is leszünk. Elsőre íztelen volt, hetedjére már kezdek előjönni az árnyalatai, a **Crash Test** alatt előbújt még több műszerekből kikanyargó drót, a torz és tiszta vokálon átszűrődő, ránk visszatekintő mélység. A **Humiliation (Parts I & II)** duplafalú edény, a fő tételre 4:14-től rakódik rá a második rész, pár extra padnyomkodós hanggal kiegészítve. Szép, lassan csordogáló, egyenletes és dallamos nyomor. A **Neocolonial Spasm** jól becsapta a szemem, nehogy jól olvassam már, a *Front Line Assembly Hard Wired* lemezének nyitánya, a *Neological Spasm* káprázata merült fel, és akkor egyszerre ismét eszembe jutottak a drótok! Nem kell félni, nem egy átirat, vontatottabb, de kiabálósabb, monotonba fektetett felvétel, a legerősebb és legnyersebb kifejezésmódú a lemezen. Aztán rátevődik a **Trigonometry for the Criminally Insane** vallomása, évek óta elveszített utak és megbocsájtásért esdeklés olyan szintű analóg szintibetétekkel, amelyet legszívesebben vastagon betekernénk áttetsző fóliával (gyakori színpadi performansz kellék a Severe Illusion látványvilágában). Ami viszont nem áttetsző és soha nem is lesz az a svédek laborjában, az az előzékeny és hű ipari reflexió, a mentális betegségek és megalázások elviselésének érzékeny ábrázolástechnikája, ilyet csak mély alázattal lehet alkotni, ráadásul újra és újra. Csöppet sem baj, hogy egy sor keményvonalas bandát idéz fel bennünk a *Wumpscut*-tól egészen a *Skinny Puppy*-ig, ha azt egyedien teszi, nosza legyen. A Voluntary Cognitive Dissonance egy mérsékelt, de őszinte kifejezése annak, hogy a kezdetek után ennyi évvel is lehet kicsiben olyan egyenletes és unalommentes zenéket írni, amelyek napjainkban hatékonyan működnek: orvosi vizsgálólámpával világítanak belénk, minden sötétséget feltárnak, ami bennünk van, legyen az félelemre vagy destrukcióra való hajlam. Különösen egy ilyen korban mint ez, minden Severe Illusion anyagot elő kell kaparni és végighallgatni.

UNCONSCIOUS:
REGNUM NOVUM (2020) + SLAVES OF SYSTEM (2020)

Andrea Riberti milánói alternatív művész, graffitis, előadó, aki floppy-meghajtós Akai 950 MIDI digitális samplerrel és Atari ST-1040 számítógéppel kezdte a zenélést, tehát nem tegnap. Ehhez képest a kiadványozást nem kapkodta el, nagyjából az elmúlt 5-6 évben láttak napvilágot Unconscious név alatt publikált single-k és EP-k, 2020-ban pedig két teljes formátumú művet kaptunk Berlinből: a X-IMG11 kiadó gondozásában a Regnum Novum-ot és a Detriti Records-nál megjelent Slaves Of System-et. Idővel talán, ha kiforrja magát és el mer rugaszkodni a sémáktól, beverekedheti magát az élvonalba.

Mindkettő vitális, színes loop- és sampler-alapú instrumentális klubzene a műfaji és technikai sztenderdek maximális betartásával. A **Regnum Novum** (latinul: Új Királyság) 8 egyedi felvételt tartalmaz, amihez még két, a *Sarin* műhelyéből érkező remix társult. Széles spektrumában természettudományosságot, kémiát, szakrális vonulatokat is lehet találni. A **Karolina Atomica** óvatosan komótosan indít, finom hömpölygő lüktetéséből azt hihetnénk, végig ilyen marad, de a **Molecules** már egy bátrabban loopolt, pörgős és táncolható techno-folytatás, saccra 4-5 sávból tevődik össze és csupa olyan hangokból lett összebütykölve, amit a 30 évvel ezelőtti analóg eszközökből ki lehetett csikarni. Kifejezetten tetszetősre komponált a vezérminta-motívuma. Épp a metrón utaztam és mikor arra a szakaszra ért a felvétel, majdnem elkezdtem vigyorogva táncolni rá, a reggeli csúcsban bizonyára meg is botránkoztatta volna az utasközönséget. Aki engem látott már elektronikus zenékre önfeledten táncolni, az tudja miről beszélek. A **Carnis Et Mentis Passion** (Hús és a Szenvedély) ehhez képest nem harapja meg az embert, kapott viszont valami metálosan hörgős beszédmintát, hogy ne legyen már annyira monoton göngyöleg belőle. Hasonlóképpen lett felszerelve az **Umathum**, bár ennek a pozitívuma épp az a Vangelis szintű filmzene betét, ami visszahozza a korszak teátrális elektronikus kísérleteit. A **Sacred Perversions in the Temple** sem egy kifejezetten istenkáromló darab. Az előzőkhöz hasonló koordinátákon mozog, ezúttal az egymásra illesztett színezőanyagok a ritmuson túl: sci-fis szöveg sample, zsírozatlan ajtó nyikorogtatása elnyújtottan, visszhangosított cinelés, filmszerű, modulárisan analóg lead, beat, apróbb vasak ütögetése. A szekvenciális alapon lehetett volna kicsit még variálni, egy kevés modulációt és egy rövid beiktatott szünetet kapott csak, pedig egy oktávemelés/süllyesztés is csodát tett volna vele. A **Crematories** ugyan hátborzongatóan kezdődik, de utána remek EBM-pulzálást kapunk végig (242 recept), ismétlődő hangképletekkel. A **Gradiva** (Anyagok) első megszólalásakor gőzmozdony kürtjének hittem az első másodperceket, utána beindul a szekvencer-henger, fényesen puttyog, digitális dobminták (talán AKAI-készletből) potyognak megfelelő helyekre, van benne azért valami sejtelmes, fehérköpenyes tudományos labgyak hangulat. A **Lust in Church** magas sercegéssel és sistergéssel fedett gregorián kórusa ügyesen pozícionál a bevezetőben, ez az egyik legkreatívabb tétel az albumon, bátrabban nyúl többféle eszközhöz, súlyos ütéseket is használ, dob- és analóg ritmuskezelése is rugalmasabb, kár, hogy a sok előző és hosszúra engedett számmal ellentétben ez karcsú és rövid lett, még lehetett volna fokozni. A SARIN remixekről elég annyi, hogy klasszikus kisipari munkák a **Carnis Et Mentis Passion** és **Crematories** felvételek nem kifejezetten excesszív átiratai, alig térnek el az eredetiktől.

A **Slaves Of System** szintén lendületes, hasonló recept alapján készült. A **Carnivora** kellemes, eltalált tempójú lüktetés, a női beszédminta harmonikusan bújik bele a hideg szintihangok ölébe, hogy ott fészkelődjön még egy kicsit. Igazi bólogatós, gyorsgyaloglós felvétel, de a feszültséget is közvetíti. A **Nice To Eat You** számomra valahol a belga-svéd tengelyen mozgó korábbi minimalista (*Absolute Body Control, Spetsnaz*) ötvözetet is idézi. Egyszerű, oda-vissza ingázó gyors loop-szakaszokra ráprüntyögés alacsony hőmérsékletű, emocionális magas hangokkal, aztán kész, vége, elvágva. Az **Oberon**-ban hallható alap a darabosságával képes kimozdulni az oldschool techno ketrecéből és egy sokkal cyber-esebb, technikásabb módon szólal meg. Befegyelmezi az ember arcizmait, tartásra kényszerít, engem ráadásul sokkal könnyebben transzba ejtenek az ilyen típusú, sorvégi szünetekkel, jó helyre tett rövid kihagyásokkal is operáló, fegyelmezett, gépies zenedarabok, amelyekre szinte adja magát a nyolcadokban kimért szögletes testmozdulatsorok elvégzése. Az ilyen zenére még dolgozni is jobban esik, táncolni meg főleg. A halk sejtelmes suttogás benne csak az emberi. A címadó **Slaves of System** biztonságos tartományban mozgó parkettaszaggató felvétel, egyenletesen zakatol a beállított szintjei között, és csak vékonyan lett kezelve nosztalgiával. A **Circus Macabre** egy szép orgonajáték-nyitányra kevert médiában elhangzott politikai tartalmú snittjei után átvált egyszerűen trappolósra, ezzel ki lehetne menni a világból is erős ellenszélben. **Depraved Souls In Vatican** kapcsán azt gondoltam, hogy pogózásra alkalmas lesz, erre egy *„DM-féle Never Let Me Down Again Aggro Mix-es”* rátéttel kezeli lassúbbra, eldobom az agyam az ilyesmitől, ráadásul végig ilyen marad és kész. A **Holy War for Capitalism** is szimpla ritmusképlettel dolgozik, az analógszekvencia legalább tartalmaz egy kis jóféle játékosságot. Az **Arise from Paranoia** le sem tagadhatná, hogy romantikus filmzene betétnek készült. Az Unconscious tehetségének markáns lenyomata a loopolt zenei alapok, és ritmusképletek másolásában rejlik, ebben hatalmas rutinja van, de bátrabbnak kellene lennie.

VATICAN SHADOW:
PERSIAN PILLARS OF THE GASOLINE ERA (2020)

VATICAN SHADOW

Persian Pillars Of The Gasoline Era

A Vatican Shadow-val pár éve ismerkedtem csak meg, de előtte sokat forgattam a Muslimgauze diszkográfiát is, ledaráltam a teljes Homeland sorozatot, megvolt egy sor nyomorúságos másik is az amerikai tengerészgyalogos hőseivel a távoli vérfürdőben, sőt, még ezek konzoljátékra adaptált változatát is megtoltam párszor. Mégsem tartanám magam valódi közel-keleti szakértőnek. A VS viszont zeneileg alighanem egyedülállóan fojtogató drone ambientje, intelligens és atmoszféra teremtő képessége, a téma és kontextus iránti érzékenysége okán könnyen megkaphatná ezt a címkét. Most itt van a gázolaj éra perzsa pillérei, Dominick Fernow, amerikai multimédia művész, melodikus, melankolikus loop-jaival, lo-fi hangzású dark ambient-jével.

Gyerekkorában egy baleset miatt annyira őrjöngött, hogy még kényszerzubbonyt is kellett ráadni, vallásos családban nőtt fel, OCD-s, volt egy *Pruirent* nevű zajprojektje is, de a Vatican Shadow-ban találta meg saját valódi hangját, ének nélkül. A **Persian Pillars of The Gasoline Era** kiadványát Irán törékeny demokráciája, az aluldokumentált USA-beavatkozások, az Öböl-háború utáni állapotok, gazdasági szenvedések és emberáldozatok ihlették és hangulatában ennek hiteles krónikása tud lenni, mondhatni sorozatban. Elsőként a **Media in the Service of Terror** lemezét ismertem meg, most itt egy újabb fejezet, egységesített borítóval.

Alighanem sötét pincében berendezett privát felvevőhelyen készülhet ilyen masszív alapzatú instrumentalista mű. A Korg Wavestation legnyomasztóbb hangszereit vélem felfedezni benne sok helyen, amely egy fenyegető, néha meg ellenkezőleg, mély nyugalmat árasztó kompozíciót ad ki. Bár szokták őt techno művészként is emlegetni, a Vatican Shadow egyáltalán nem tánczene, hanem történelmi-politikai zenei kaland. A címek is kijelölik a mondanivalót, direkt utalásként kell értelmezni, viszont ha letakarnánk a felvételek címét, akkor is egyedi, csak a rá jellemző keleties elektronikát fedeznénk fel, amely beránt minket a sivatagba, Teherán, Bagdad, Bahrein utcáira, a pakisztáni hegyekbe, szétkoszlott platós kisteherautók fedezékébe, olajszagba, füstbe, a bomló tetemek és kecskeszar bukolikájába, ami pedig furcsa ebben, hogy még csak ezen lokációkról származó, autentikus hangmintákat sem fűz bele a zenéibe, nincs benne arab hablatyolás, nincs Al Jazeera-médiakivonat, sem fegyverropogás, nem okoskodnak benne amerikai politikusok a „War on Terror" margó mentén. 100%-ban a hangszereire vagyunk utalva, amely szolíd lo-fi, többségében improvizatív, hipnotikus hatású látomás is egyben, melyben könnyen el lehet veszni. Működhetne akár film- vagy játékzeneként is, mivel korlátozás nélkül teremtőképes hangtájfestészetet nyújt, komplett világot épít, részletgazdag a kísértetiességében. Hátborzongás.

A **Predawn Coup D'etat (Schwarzkopf Duffle Bags Of Rials)** lassan fonódó, óvatosan közelítő darab, a dobszerkesztése keleties, *Muslimgauze*-képletezett. Szintetikus, hosszan kitartott vibrációval, háttérből előlopakodó horrorhangokkal bújik elő a sötétségből. Ezt a fajta építkezést meg kell szokni, ennyire óvatosan adagoló üzemet talán a *Talk Talk* használt, igaz náluk nem voltak műhelyben, földön szanaszét heverő vasdarabok. A **Rehearsing For The Attack** elején furcsa, atonális és esetleges dallamok is keverednek, megpitchelt lead-ek és öblösre engedett, túlvezérelt ütősök jellemzik. Felidézi a *Dead Can Dance* által használt szintihangokat is, mindvégig sötétséget és óvatosságot árasztó marad, mondhat-

ni konzervált soundtrack jellege van, sőt, tovább megyek: a 80-as évek *Tangerine Dream*-je is ott csörgedezik benne. Igazán bele lehetne simán aludni egy zsinórban elkövetett tripla éjszakai műszak után, bár improvizatív, egy idő után unalmassá is válik, hirtelen vágással ér véget a random-nyomogatós ambientfolyam. Háromszor is újrahallgattam a végét, hogy nem-e átúsztatott a track, de nem tudom megállapítani, talán nem sikerült annyira jól az a vágás. Az **Uncontrollable Oasis (Real Life Spy Mystery Ends With Scientist Hanged in Iran)** lassú dobjait kedveltem, bár vélhetően az előző folytatása, alacsonyabb sebességen fut, ugyanazzal a sztringelt hanggal játszik, nincs lekottázva, csak improvizál, nyomogat, ami viszont igazán széppé teszi, az a nagyon mélyről előtörő alacsony frekvenciájú búgás, amelyet meg tud szokni a fül, és csak akkor veszi észre hogy egyáltalán ott volt, mikor hirtelen abbamarad. A **Taxi Journey Through The Teeming Slums of Tehran** már egy sodró lendületű zajfolyam. Ha valamit szeretnék elkerülni valaha az életben, az az, hogy Teherán nyomornegyedeiben taxizgatnom kelljen, ennyire azért nem szeretek kirándulni. Pattanásig feszülő a track, az üllőket kis kalapácsok ütik, fémdobozon lekopácsolt ritmusra száguldozunk a szűk utcákon és itt is bekúszik ugyanaz az improvizatív sztring, ami egy gonggal ér véget. A **Moving Secret Money** számban jön ki leginkább a Wavestation, vagy talán az M1-hatás, amivel kifeszített fémdrótot, húrokat, földöntúli tájak és vibrálásokat kevert ki magának. 4-5 sávnál itt sincs több, ezek véletlenszerű egymásra úsztatása a fő misztikum benne, már nem annyira az imprózás a meghatározó, bár hosszúra eresztett, 10 percen túl nyúlik, kicsit olyan, mint a szélben szálló, táncoló rózsaszín vattacukorfoszlány a falunapi fesztivál sátorbontásakor. Az **Ayatollah Ferocity (The Refinery At Abadan)** a már végtelennek tűnő lágy ambientek után 12 perces zárószámként egy félelmetes, kegyetlen és történelmi drone zene, benne Irán elmúlt 40 évnyi sűritett történelmével és elfojtott félelmek egész sorával. A gázolaj időszak perzsa pillérei, a finomítók bűze, a támadás előszele, a lángok süvöltése és a harci dobok halálos szorítása ez, hangképekkel lekódolva, lappangó félelemmel bevonva. Az abadani olajfinomító a Perzsa-öbölnél álló szimbolikus, történelmi jelentőségű ipari mű, amit Irak 1980 szeptemberében nagymértékben megsemmisített az iráni Huzisztán tartomány iraki inváziójának kezdeti szakaszában, kiváltva ezzel a 8 évig tartó Irak-iráni háborút. Talán ez a legmesteribb felvétel az egész lemezen, monotóniájában is fennséges, végig feszültségben tudja tartani hallgatóját. A pengetés, a ráfejelt basszus még tovább emeli a pulzust. Az ilyen kis történelmi kanyarokért és a hangulatfestésért is érdemes belekóstolni az ilyen „nem EBM" munkákba is, az ember mindig tanul valamit, és erre a Vatican Shadow kiválóan alkalmas, bár nem addiktív.

EGOIST:
BREAKING MOMENT (2020)

Szeretjük a fiktív alternatív történeteket? Képzeljük el, milyen lehetett volna a Front Line Assembly, ha nevezetesen nem Kanadában, hanem Lengyelországban üti fel a fejét évtizedekkel később. A Kuba Włodarski indította Egoist szólóprojekt 2004-ben Breaking Moment címmel saját maga kiadott egy demót, amely öt dalt és egy remixet tartalmazott, a nagy múltú szlovák Aliens Production kiadó (ahol a Human Vault Self-Rust-ja is megjelent) pedig 16 évvel később, 2020-ban újra megjelentette ezt, jót téve ezzel a világnak, mert így nem süppedt el a felejtés lápvidékein ez a remek anyag.

Front Line Assembly utánzatokból akár Dunát is lehetne rekeszteni, de még senkinek nem sikerült eddig az összes főbb zenei összetevőt, beleértve Bill Leeb robotikus-harcias vokálhangszínének rekonstruálását is megtévesztésig kikeverni. Merthogy ez a legnehezebb, sokuknál ki is lóg a lóláb, és emlékszem egyszer *Lightphaser* kollégával beszélgettünk is erről egy FLA-koncert után, hogy a Leeb-féle vokáltorzítás az egyik kulcs a zenekar sikeréhez. Az egylemezes Egoist pont ezt az alkímiát volt képes megfejteni, nem tudjuk, mennyit dolgozott rajta, hogy összejöjjön, de zavarbaejtően hozza a kanadai előd technikáját. A **Breaking Moments** egy rendkívül fontos, jó értelemben vett európai klón, mind technikailag, mind számszerzés, komponáltság szempontjából sötét high-tech színvonalat képvisel. Nem tudni, mivel telt el az elmúlt 16 év, ha innen nézzük 90-es évek oldschool electro industrial, ha onnan, akkor meg newcomer restaurátor. A lángoló **Product** felvételt hallgatva, a vocoderelt háttérvokállal és a lüktető ütemeivel, nyomatékos lökéshullámaival tisztára időviharba keveredünk, megelevenedik bennünk még az 1993-as év is. A kritikusok által kedvelt **Fallen** is ebbe a sorba tartozik, ugyanazokat a vasakat halljuk olyan settinggel, amelyekért annak idején is megőrültünk, a hangmintázottsága a *VAC* középkorszakát is visszahozza számunkra. A **Melting Point** földöntúli zajokkal és filmhangbetétekkel mászik rögtön a nyakunkba, méregdrága edzőcipőben futkos a hideg rajtunk. A **Century Of Sorrow** szubliminális kezdete és a ráépülő nyers ütései a reszelős énekkel a cyber-electro csúcspillanataivá válnak, érdemes jó minőségű fejhallgatóval megfülelni. Az **Equalization** sem nélkülözi a filmsnitteket, igaz lassabb tempóval közlekednek a hangok, de sűrűbben variálódnak. Az **Automate** egy kényelmesen zakatoló track, nekem az *Implode-os* időket hozta fel, másnál nem tudom, mit vált majd ki. A **W.H.A.T?** puttyogó, darabolt hangjai tetszettek leginkább, az instrumentális **Remake** szintén az alapok terén okoz meglepetést, ügyesen szétszortírozva a bal és jobb csatornákba folyó hangokat, ez mintha egy szépre kozmetikázott, rifftelen és erőszakmentes *FLA-Circuitry* átirat lenne, majd szinte észrevétlenül folyik át a magával sodró, már-már biomechanikus **Whishlist**-be. A lágy **Dellusion** elhozza ennyi darálás után a pihit, a beszaggató robotdob-programozásait viszont mindenképp kiemelném, a többi része ugyanis csak lerontja az összhatását. A végére a pontot az instrumentális **No! I Am Not!** fullasztó női samplerezéssel és gyomormasszírozó basszusokkal teszi fel. Az egyetlen, ami számomra a lemez egészén túlzás, az a magasra tolt, dallamvezetéses szintis szőnyegrészek, ezt behozta egykor a FLA és úgy tűnik, nem lehet lemondani róla. Bár a számok eléggé homogének, ugyanakkor koherensek is. Táncolható lengyel komplex EBM, valódi hűség és az adott pillanatot megtörni képes odaadás!

DT413:
WORSE THAN YOU EXPECTED (2020)

A DUTRA D413 nem csupán egy legendás lánctalpas traktor, melynek egyik példányán egy régi, talált, fekete-fehér fotón még a saját nagybátyám is pózolt fiatal traktorosként, és amelyből a balatonboglári DUTRA múzeumban is megcsodálható egy darab. Emellett a Brazíliában, São Pauloban élő magyar barátunk, EBMer Boldiman (bOLDI) egyszemélyes kísérleti „garázs-EBM" projektjének fedőneve is, amely egykor még Gulgával duóban ment, 2019 decembere óta pedig bOLDI egyszemélyben alkot. Érthetetlen, hogy miként képes belebújni egy üzemanyagtartályba, hogy ott vegye fel a vokált!

Ez persze csak vicc. De a hangja tényleg olyan a Worse Than You Expected albumon, mintha tényleg egy ilyen zárt, fémdobozon belül énekelte volna fel. A 6-számos album nem csak ennyi izgalmat tartogat, ugyanis bámulatos EBM alapokat sikerült leképeznie, ezeket hihetetlenül izgalmas innen-onnan összeollózott hangmintákkal gazdagítania, egy számon belül Bruce Willis és Frank Sinatra, zseniális kombinációk, ősi kreativitás a **Smile You Fuck** számban. A **Habe Angst** már egy sokkal inkább stomper szám, miközben fojtogató félelemről szól, és abban is tart, a német nyelv csak rá is tesz erre egy böszme nagy szívlapáttal. Ez a szorongató érzés nem múlik el a **Once Everyone Must Die** alatt sem, analóg hangzású szintibe kevert fémdarabkák kevergetése, vaslapok rázogatása, amit a Buddha Amitabha Mantra szakít meg, a refrénje is nyomatékos: *„we create a fragile world / but something must break / and somebody must die / that we don't forget the pain"*. Már első hallgatásra kedvencemmé vált az ezt követő **Steps**, amely olyan zajokat, pl. magnókazetta-csévélést is felhasznál, amelyek még izgatóbbá teszik a munkát. Ezekben az apró trükkökben rejlik a DT413 egyedi zenei lenyomata. Egyszerre nyúl az anhaltos és odschool gyökerekhez, miközben az inzertálási technikája is gazdag és pazar. Nála nem lehet hosszú, elnyújtott és monoton folyamokra számítani, hiszen bátran és határozottan nyúl bármihez, csattan az olló, puffan a keyboard, egyszerűen csak megfogja és beszúrja! Nem lacafacázik, eszelős unalomgyilkos! Nem hagy a hallgatójának időt és teret a várakozásra vagy elkalandozásra, belealvásra, végig feszültségben, figyelemben képes tartani, még a halk háttérvokálok, zajminták használatával is. A **Cover Your Eyes** is remek példa erre. Vibráló, lüktető és bőségesen rétegzett, ráadásul ez a felvétel is magasabb BPM-en készült, feszes és angolul mormolt szövege ugyanúgy üt, mint a többi felvételében. Szándékosan a végére hagytam az első számot, a **The Time Passes Slowly**-t, amiben bOLDI a gázolajos hordó legaljára kucorodott, hogy minél mélyebbről és fémesebben suttogja el: *„behind the cold walls / lying on the floor / suffer in silence / the time passes slowly"*.
Az anyagot Gazdag István (FA4S), a hazai indusztriál-EBM szcéna főhangmérnöke keverte öblösre, így még inkább agyba fúródnak az egyes hangsávok. Azoknak pedig, akik még csak most ismerkednek a szubkulturális színterünkkel, érdemes tudniuk azt is, hogy az EmBodiMent Promotions és a Hungarian Old School EBM Clan közel 30 évet átölelő *INDUSTRIAL LANDSCAPES from the Hungarian Electronic Underground* 50 számos (!) elektronikus underground zene legjobb magyar produkcióinak válogatását is köszönhetjük nekik. A Worse Than You Expected pedig egy szokatlan, sokszínű, szorongató, ugyanakkor egyedi darab lett, mindenképpen érdemes a figyelemre. Meg persze a folytatásra is.

LIVINGTOTEM:
SURREAL EXISTENCE (2020)

Ha egyszer valakik majd megírják a magyarországi underground elektronikus zenei szubkultúra monográfiáját, arra kérném szépen az illetékeseket, hogy Gulyás Andrásnak egy egész vaskos fejezetet szánjanak, különben letöröm az összes körmüket. DJ Kraak, Panoramic Barrier, Tilos rádiós Vákuumcsomagolt Hegyilevegő adások, és persze a fenséges LivingTotem. Halálhűvös, mindignyugodt, rendíthetetlen természet, partiszervező (hang)építésvezető, akinek a jelenlétében valahogy nincs más választása az embernek, mint a sima víztükörszerű lelki állapot. Eközben úgy pakol össze biztos kezekkel

törzsi ritmusokat, elektronikus és ipari komponenseket, ahogy én hétvégenként mondjuk oda sem figyelve egy keksztekercset vagy épp egy kiló sajtos tallért. Ellentétben velem, ő kimeríthetetlen lelkesedéssel és végtelen alázattal. Ha a hazai underground szubkultúra főkonzulátusának személyzetét kellene összeválogatni, Kraak biztosan valami konzul, vagy mondjuk kiemelt ügyekért felelős zenei attasé lenne, bár szerintem visszautasítaná, amennyire szerény. Ráadásul úgy tudom, a hazai színtérről még filmet is készít, az új lemeze a Surreal Existence pedig betyárosan és faldöngetően jól sikerült, szóval ássuk is bele magunkat kicsit.

Egyszer egy buli előtt beszélgettünk a munkáról (mármint a zeneiről) és kezembe nyomta a **Raw Effort** időszakában az apró fekete-fehér LT matricát, amit azóta is relikviaként őrzök. Sokszor összefutottunk, 2019-ben a Test Dept-en az A38-on (ott előzenekar volt), majd a 2020-as EBM napon, bár igen nehéz elcsípni őt pár mondat erejéig is, mert sürög-forog, jön-megy, teker mint egy villanymotor, és valahol ez élteti őt, ez adja neki az életütemet. Nehezen tudnád elképzelni egy portásfülkében üldögélve. Nem is passzolna hozzá, sokkal magasabb frekvencián rezeg, mint közülünk bárki. Mikor egy novemberi borús szürke napon át tudtam venni tőle a lemezt, kicsit filozofálgattunk arról, hogy a fiatalokra egyszerűen muszáj koncentrálni, és hogy miként devalválódott a kész letölthető csomagokkal villámgyorsan kreált synthwave zenék mentén az underground, mekkora jelentősége van a valódi vasakon (értsd: kézzelfogható, súlyos, valódi eszközökön, valódi készségeket és hozzáértést igénylő) hardware-eken megkomponált zenéknek. Itt és most fogunk kilyukadni az új lemezénél, ami egy hangokból precízen felépített valóságos ipartörténeti és lelki múzeum. Mindegy, hogy analóg/digitális-e a forrás, ő mérnökien nyúl bármihez, és a Surreal Existence utóbbi évek alatt kidolgozott track-jei is kiváló bizonyítékok erre.

Többször meg kellett hallgatnom és soha nem találok rajta fogást. Egyszer sem untat el, magas tápértékű és lassú felszívódású, gránitszilárdságú kompozíció. Az első hangtól az utolsóig beszippant és nehezen enged el, amortizációra, kopásra képtelen, stabil és időtálló mű. Olyannyira, hogy az igényes albumborító, az antik villanymotortekercs-makrofelvételei (Stefan Alt fotóművész mágiája), a korongra nyomott fekete-fehér LT-logó, a beszédes és elképesztően kreatív, angol nyelvű számcímek mind ezt hirdetik, itt valami komoly fog történni. Mivel kevés darab készült a digipack fizikai hordozóból, elég hamar el is vitték a szabad példányokat, ezért ha valamikor egy jövőbeli LT-fellépésen még kapható lesz,

mindenképpen le kell csapni rá. Ha bárhol felbukkan, azonnal beszerezni, mert gyűjteményt gazdagító, valódi műkincsnek számít. A **Macrocosm of Corpse Candidates** hosszan kitartott, majdnem 10 perces, keretes szerkezetű természettudományos mű, nem is kell hozzá elektronmikroszkóp. Rétegről rétegre építkezik, eleinte csak kis finom cincogó-sercegő hangok futkosnak, amikor a vastag basszus-dobfolyam nyersen belerobban az egészbe, a dobhártya úgy elkezd csiklandósan bizseregni, hogy rögtön vakargatnád. Amikor meg sűrűbbé válik a dobtextúra, felszökik a pulzus, a mellkasodban érzed a döngetést. Már az elején lebilincselő, ahogy rétegzettségében mértéktartóan váltogat, szüneteltet, majd újra felpörög, ez mind-mind professzionális építőmunkára vall. A **One Half Locked in Cold Stone** térhatású elektromos vibrálása, a halott rádiós „rárecsegtetés" kellőképpen plasztikussá, 3D-sre formálja a membrándobokra ráfeszített törzsi ritmusú hangokat, vonaglani, ugrabugrálni akarsz tőle. Újabb és újabb hangszerek lépnek be, eleinte kicsiket tesznek hozzá, épp csak finoman adagolva, viszont mindez egyben totális eufórikus táncolhatóságot generál. Az **Underwater Bonefires** alacsonyabb tempójú, szellősebb, szelídebb fajta hangtájkép, precízen színezget a beszúrt apró magas kattanásokkal, bádoglemez-zajjal, gondosan összeválogatott és generált hangok szövete dobokra kihúzva, idővonalon épp leheletnyit eltolva csak egy-egy irányba. Végtelennek tűnő, szinte már népzenei lantos loop-pal ráadásul még gazdagabb is. A **Yoshino Mausoleum** japán taiko dobolása kapcsán akkora méretű membrafon ütős hangszerek jelentek meg a lelki szemeim előtt, hogy bele se fértek a látóterembe, a hozzáillesztett szellős analóg prüntyögés pedig álomszép dekorációként működik. A **Decease of Ice-Drones** monoton repetitív kalamolásai mellett változatos zörejek teszik egyre élőbbé a zenefolyamot, melyhez itt már vicces magyar dialógusbetétet is kapunk. Megszoktatja velünk, hogy a minimalista kezdetet bizony türelemmel ki kell várni és utána jön csak a komplexitásból menetrendszerűen érkező energikus katarzis, a tempófelpörgetés, a hangok besűrítése, ezzel céltudatosan fokozza a figyelmünket, már szinte epekedve, eksztázisközeli állapotban várjuk, hogy „induljon már be végre!". A **Last Frozen Trip to the Heart Chakra** a loopolt, le- és feltekert hűvös zöngéivel különös és feszült zenei utazássá változik. A **Suspension Of Climate Change** vastagon szólal meg, távol áll a túlkomplikáltságtól, itt is működik a recept: dermesztően jó rétegek kerülnek egymásra, totális befeszüléssé alakul át az egész. Az **I Was Hanging From A Cord** (nagy kedvencem) simán illeszkedne akár egy Lynch-filmbe aláfestőzeneként, a halkan elmormolt beszédminták és a pergő ritmika is izgalmas cinemás hatást váltanak ki együtt. A szinte okkultnak ható **The First Witch** olyan szinten rétegeli és dön-

göli a különféle démoni hangokat, hogy mindig jófajta borzongás fut rajtam végig tőle. **Corruption-Friendly Comrade**, micsoda zümmögés, isteni népzenei hatások, dorombok, jégcsapok és virgonc kalapácsok! Az **Ancient Star** is gyönyörű sci-fi instrumentalista ambient darab lett enyhe Stranger Things árnyalattal, a **Cyclone Of Haarp** Csihar Attila dörgedelmes hangjával pedig hátborzongató módon teszi abszolút teljessé a produkciót és az egymással lazán kapcsolódó számokból összeálló történetet. Többféle környezetben is teszteltem. Elsőként egy péntek délután vonaton ringatózva (másfélszer ment le, mire hazaértem), álom és valóság közt lebegve bóbiskoltam bele. Ez nem írandó a számlájára, hisz fáradt voltam, nem azt jelenti, hogy unalmas altatózene lenne, épp ellenkezőleg! Van az a hétvége előtti, munka utáni befáradt állapot, borult ég, stb, biztosan tudjátok. Ahogy átcsúsztam a félálomba, a számok kalapácsütései, ismétlődő zajdarabkák finom kergetőzései, az unikális hangok ki-bekapcsolgatásai nagyon finoman és óvatosan zártak szűkre az agyhullámaimmal, de még a vonat saját mozgási ütemével is, akár egy precíz cipzár. Ezt nagyon élveztem, pedig akkor csak telefonról szólt egy olcsó alsó közép-kategóriás fülessel. Aztán ment még sokszor HDD-ről, SSD-ről jobbfajta fejhallgatóval, majd CD-játszóról is nagy álló hangfalakon. Amellett, hogy feltolt hangerőn sem torzul meg, bizonyára élőben hallva ezeket a szerzeményeket, még erőteljesebb euforikus érzést tud generálni. Másodsorban felhívnám az olvasók figyelmét az Időtlenség megkerülhetetlen szupererejére. Egyetlen pici töredéke sem fog soha a kukába menni: nincs benne (adalékanyagként sem), amit oldschoolnak, retrónak, modernnek, „épp most trendinek” vagy átmenetinek lehetne nevezni. Olyan fényes kompozitzene ez, amelynek egyáltalán nincs elévülési, lejárati ideje. Sok előadó zenei produktuma nem rendelkezik sajnos ezzel a varázserővel. Elkopik, megmosolyogjuk a zenei trendkövető stílusát, majd félre is tesszük és elfelejtjük. Viszont ezzel a lemezzel ez aligha fog megtörténni, hisz 2 év vagy 25 év, teljesen mindegy, ez az album akkor is tökéletesen makulátlan és értékálló élményt lesz képes nyújtani az értőknek. Összegezve: kiváló minőségű hangokat kever a munkavasain, mindezt mértéktartással és megfelelő arányokkal. Hatásosan és játékosan időzíti, kellően felpuhítva a monotonitásukat, dramaturgiát is ad hozzá. A számok egészséges bőségűek, szép, tágas teret kapnak mindenhol, a jobb és bal csatornák közti átmenetek is pezsgő sztereo élményt nyújtanak. Még valami: nem akar bármi áron erőszakos vagy nyomulós lenni, a transzcendenciájával úgy fog kézen és visz magával, hogy nem akarsz ellenkezni egy pillanatra sem. Tánchoz, alváshoz és álmodáshoz, meditációhoz, belső és külső utazásokhoz a Surreal Existence lemeznél aligha tudnék jobbat ajánlani, esküszöm.

ASSEMBLAGE 23:
MOURN (2CD DELUXE EDITION) (2020)

Az Assemblage 23 (Tom Shear) szép és egyenletesen termelő zenei projekt. Abban az esetben, ha az embernek bizonyos időközönként kedve szottyan melankolikus elektro dalokhoz, vagy csak úgy szakítás előtti/alatti/utáni (a nem kívánt rész áthúzandó, úgyis tudom, hogy gondolatban mind a hármat át fogod húzni egyetlen heves mozdulattal) állapotban vágyik valaki egy jeges zöngéjű, nem túl szoros ölelésre, akkor a Mourn c. kiadvány megfelelő jelölt lesz ehhez. Nekem sajnos túl szoftos, túl szirupos, nóvum nélküli cucc.

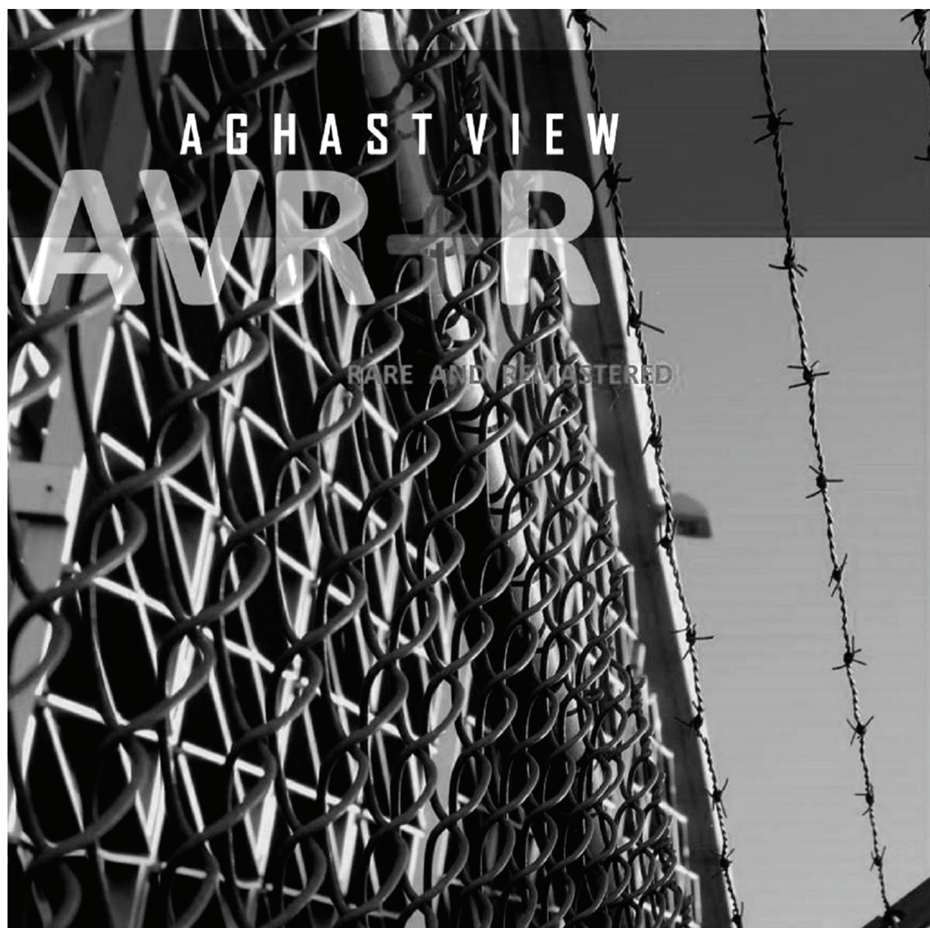
Sosem bírtam a future pop dolgokat, amelyekben nincs erő, a dallamviláguk szegényes, végtelenségig sablonokra egyszerűsített, szövegileg üresen kong, így temérdek zilált és nyers avantgárd zene után szinte üdítőnek hatott, hogy ez a sorlemez is nagyjából ugyanazt szállítja le háztól-házig, amit már a 2000-es évek elején is hallottunk a hétvégi klubrendezvényeken. Simulós zenéknek is kell legyen helye valahol a taxonómiában. Most kicsit bajban is vagyok, hogy mit sikerül felfedeznem ezen a deluxált anyagon, hisz még vasaláshoz se teszek be ilyesmit, mert az unalomtól lyukat égetnék minden ruhámba. Remélem nem haragszanak meg rám a kőkemény és tősgyökeres Assemblage 23 rajongók sem (feltételezem bőven 40+ felett lehetnek már), ha most nem megyek bele hosszasabb fejtegetésbe a future pop természetrajzát illetően. Ha egyet hallottál, olyan mintha mindet hallottad volna. A Mourn sem kivétel ezalól. Rendre és számról-számra ugyanazt a negédes hangzásvilágot, komoran, de óvatos szoftpoetikusan megfogalmazott dalszövegeket hozza, némi puttyogósra kevergélt elektronikával és néha egy-egy bátrabban odanyomott basszussal teszi a mindig-ugyanolyan mélyértelmű “sehonnan sehová sem tartunk, de süt rám a fény és belőled is, és ez most milyen távoli, de mégis jó” életérzést, némileg táncolhatóra kikutyulva egy nagy zománcozott lábosban. Minden komponense egyenesen a hűtőszekrényből jön, az utolsó szál gyufa pedig eltört, ebből nem lesz szenvedély (most sem). Ehhez tényleg szakítani kell, de azért nem is kötelező.

Elsőként az **Anxiety** c. számnál kaptam csak fel a fejem, addig számomra szinte minden felejthető volt, még ha az elektronikus komponálás egyébként gondosan és strukturáltan szólalt is meg. Hogy ebben a felvételben mi is tetszett meg, mivel emelkedett ki a sorból, azt elég egyszerűen ki lehet fejezni: a bináris lebegő basszus-szőnyeggel, amit az A23 a dal alá húzott. Amennyiben ez így instrumentális változatban marad, teljesen meggyőzött volna, így vokálosítva már ismét az a konklúzióm, hogy szép, szép, de ilyesmikkel van megtűzdelve: *“A monster waiting in the black / A chain of worries round my spine / Subtle as a heart attack / Debilitating by design”.* Igen, ennyire lenyűgöző, érzékletes strófákra kell számítani. Egyébként ezt a dalt négyszer tekertem vissza, hogy a belépő vokálig azt az 1 perc 15 másodpercet újra és újra kiélvezzem, még ha perverz is. A rákövetkező **Confession** szintén jól indít, ebben könnyebb az énekhanggal is megbarátkoznom, sokkal jobb húrokat pendít meg, ami nem annyira nehéz, ha valaki a *DM / Bonanza Banzai / Covenant* geotermikus langyosított vonalakon szocializálódott. Mondjuk a refrén részétől nehéz zeneileg a falnak menni, de jobb, ha a szövegeket nem olvasod el hozzá, hidd el, jobban jársz. A **Dissonance** akkora szinti-pop

sláger, hogy leszaladsz előkaparni az *Erasure* és *Alphaville* lemezeidet a nővéred költözős dobozaiból! Ennek is az eleje konzumálható csak, sajnos nem kapcsolható ki egy mozdulattal az éneksáv itt sem, pedig ráférne egy ilyen „vokálwasher" funkciógomb a távirányítókra. A **Welcome, Apocalypse** sokat sejtető címével szintén felcsigázott, itt is egy abszolút komolyan vehető slágeres-dallamos, fülbemászós zenei alapot kapunk, még akár vidámnak is mondanám, azonban egyben vizsgálva ez is csak egy tuttifrutti rágógumi-ízű fröccsöntött dalocska. A **Could've** olcsósított *Delerium*-örökítőanyagból származik, az intrója áll talán a legközelebb a lemezborító művészeti koncepciójához, más kapocs nincs, semmi sejtelmes antik háttérsztorit nem találni benne. A **Tragedy** már döngölősebb, csürdöngölős alapra pakolt angyalfiú-ének, bár ezt is hamar eluntam, hiába hibátlan technikailag, ha zeneileg üres patternekből építkezik. **This House Is Empty**, itt is vártam volna egy markáns és jól pofánvágós katarzist, mondjuk a *Depeche Mode* nyári tinédzser-kalandozós *Here is the house* stílusában, de ez jóval egyszerűbb szerkezetű, igényes ürességet ad. Itt ér véget egyébként az egyes számú alaplemez, most nézzük meg, hoz-e újat a deluxe cucc második része!

A **Cresendo** annyira vintázs-szinti színű dal, hogy legalább a nosztalgiafaktor megtalálható benne, jó pont, de még nem megy át a vizsgán, pedig szigorú se voltam. Lüktetés és elnyújtott ismétlős visszhangba bugyolált vokál - bármiféle nyomaték, erő, vagy bátrabb hangsúlyozás nélkül. Félelmetes tud lenni az ekkora mértékű stílusjellemzőknek való szolgai megfelelés! Ezt követően 8 darab mások által remixelt változatban gyönyörködhetünk, hol női (Alpha Quadrant) vokállal megtámogatva, hol pedig jó kis gyári csörgetéses átgyúrással á la *DM - Construction Time Again*, egyébként ez a **Factory (Klack Remix)** kifejezetten élvezetes és részletgazdag lett. Az **Epiphany [:SITD:] Remix**étől sokkal többet vártam, de még a szám maradék élét is kivették az elejéből, utána viszont lobogtatható, akárcsak a többi. A végére került még egy bónusz szám, a **Black Dog**, dobpergés utáni gyors kifulladás, ez akár elfért volna az alaplemezen is, bár az sem tűnt volna fel senkinek sem. Ami az A23 munkáját illeti, tényleg nem szeretnék kötözködni, meg tudom érteni, ha valaki epekedve vár és felinstallál a fejébe egy ilyen lemezt, vagy csak házimunka közben háttérzenének hallgatja. Az is helytálló megállapítás lehet, hogy A23-at remixelni nem jelenthet túl nagy kihívást (épp ezért irtó sokan is csinálják). Mit írtam az elején? Hogy "jeges zöngéjű, nem túl szoros ölelés" - nem kívánok módosítani ezen utólag sem és még egyszer elnézést kérek a hardcore rajongóktól. Szép, de nagyon üres, viszont a zsánerbe gond nélkül beleillik. A szó a stúdióé, a gyászolásé és a morgásé.

AGHAST VIEW:
RARE + REMASTERED (2020)

E brazilok rég kiérdemelték az elit helyet az ipari EBM kompozíciók alkotói között, hiszen a 1992 és 2004 között előkelően jegyzett része volt a színtérnek, jó okkal. Komor hangzását, nyers megszólalását sokan ismerhetik akár még a kazettás időkből is. Bár nem voltak túl termékenyek, viszont a rajongóik most bizonyára értékelik, hogy a 2014-es Revisited + Rare egyfajta folytatásaként lepakoltak számunkra egy ritkaságokat tartalmazó 9-számos kiadványt, ami régi fényét idézi fel a zenekarnak és valamennyire a korszaknak is. Megéri leporolni az elfeledett dolgokat, előtűnik egykori fényük és csodálkozunk.

Meglepődve tapasztaltam, hogy sikerült azonos loop-mintákba belenyúlnunk mindjárt az első számban, az *Empelde* és az AV is ugyanahhoz a Fruity Loops-hoz vonzódik, amelynek egy igen korai változatában ezek szerepeltek a hangbankban **Truthlike (Biopsy Remix)**. A *Biopsy* az AV side-projektje volt, tehát önmunka. A sodró lendületű folytatásban **Reason (Hidden and Mute)** kellemes breakbeat-beszaggatások, ritmusváltások és élesre (no meg főleg jó magasra) köszörült sávok idézik fel az elmúlt évtizedek táncparkettre szánt zenéit. A **Down Race** 12 inch-es remixe érdes-zajosra torzított vokállal érkezik, tempóját tekintve edzőteremben gyorsabban fogod tőle húzogatni és nyomogatni a vasakat, ebben biztos lehetsz. Elmaradhatatlan az ipari EBM zenék dub változata, erről majd külön szállítok egy esszét, a 94-es **Nitroviscreal** albumról megérdemelten importált **Sanctimonious** kapott ilyen fazonigazítást, bár a dub stílusjegyei csak kevésbé szűrődnek át rajta, viszont kellemes instrumentális átdolgozás lett, az inzertált beszéd-sampling, visítozás is illeszkedik, a *Suicide Commando* és a *Leaether Strip* is készített hasonlókat. A **Blue Stream (Remastered)** az eddigi darálások után olyan szirup-poposra húzza le a válogatás ívét, hogy csak ingatom a fejem minden újrahallgatáskor, bár jól táncolható, de nem „marcona férfiembörnek” való! A **Neurotic** remasterelt változata kásás énekével, bedurvulási szakaszaival tartogat meglepetéseket, igazán súlyosan szólal meg. A **Low Blood (High Life Version)** szép komótosan indít, hogy aztán az egészre ráoltson egy mélyebb tartományú ropogós loop-szekvenciát, én azért el tudtam volna képzelni valamilyen nyomatékos vokált is rajta, mert 6 percen túl, kevés váltással így bő lére lett eresztve, bántó magashangok is vannak benne, majdnem 10 másodperc szünet segít csak a fáradt fülnek pihenni csöppet. A **Copperhead (Radio Edit)** is egy alaposan roncsolt, agresszív darab, alátámasztva egy - sajnos halkra kevert - izmos gitár-riffel. Ez sem szenved hiányt szédítően magas frekvenciájú sávokból, talán ha három AV-re jellemző gyakran használt technikát, stílusjegyet kellene említenem, a metállal rokon brutalista vokál mellett a magas és mély frekvenciákkal kialakított alap és melléksávok ezek. Az **Ascentic (Extended Dark Mix)** a végén viszont telitalálat, hiszen egy klasszikusról van szó és 7 percen túli, klubesteken is kiválóan működni képes, igazi trappolós darab lett, kellően sötét, hosszú és megkockáztatom: a trance-esítés jót is tett neki. Tánc és heves levegőszeletelés, mindez szélesre húzott, áttekinthető térben! Borzongás a köbön! Az AV a gothic, industrial, EBM remixkultúra szerves részeként csápokat növesztett mind a *Wumpscut*, mind az *In Strict Confidence* irányába, ezzel a folytatólagos önfeldolgozással pedig letagadhatatlan, hogy szeretnének egyszerre jelen is lenni, jönni, látni, és visszamenni. Azt nem tudni, hogy ez mindenkinél egyformán járható út-e.

DANIEL B.:
SIX+SIX (2020)

Drága jó Dani bátyánk is úgy járt, mint a kezdő villanyszerelő, akinek elmondták a bevezető elméleti oktatáson, hogy az áram alatt lévő drót ugyanolyan, mint az áramtalan, csak “más a fogása”. Nehéz ugyanis elengedni. Bressanutti a 242 és számos alternatív side-projektjének zenei eminenciása sem tudja letenni a zászlóshajó folyamatosan erősáram alatt tartott drótját. Az Alfa Matrixnál megjelent Six+Six is csak egy szerzői név alatt kiadott 5-tételes (bizonyos formátumokban csak 4) klasszik 242/MoF számokat átöltöztető remixlemez. Annak viszont üdítő, nosztalgikus bizsergést keltő és ütős. 46 perc 47 másodperces játékidőben (mert játék a javából) felhasználásra kerültek virtuóz elektronikai képességgel előállított és a Prothese előd élő szettjeire kreált és különféle alkotási fázisokból fennmaradt változatok is.

A *242-Pulse* lemezről nem volt sok kedvencem, a *Seq666* sem, így ennek **<GoNe+oHeaVeN>** remixe új élményként hasított bele a tudatomba. A **Happiness <Happy End>** áthangszerelt instrumentális változatba úsztatásra már kiült a vigyor az arcomra, felidézte bennem a koncertek, klubrendezvények legélénkebb, legvirgoncabb ünneplős hangulatait. Mindenkinek ezzel kellene indítani a napját, lendületbe hozni és megünnepeltetni velünk, hogy sikerült nem megmurelni éjszaka infarktusban, higgyétek el, egész más hangulatba kerülne a társadalom tőle, ehhez mondjuk nem kell feltétlenül letakarni a <Happy End> toldalékcímet sem, bár ennek lehet még némi jelentősége a nap folyamán, e majdnem 12 percesre elnyújtott remix után már valamivel lelkesebben, elektrizáltan. Ha emberes méretű, normális hangfalakon hallgatod, észreveheted a gyomrodig bokszoló ultramély basszusokat, ezért mielőtt elhagynád a lakást, ne felejts el elmenni WC-re. A *Male or Female* side-project hangulata annak idején nagyon megfogott (pedig nem vagyok áram alatt lévő drót), így ebből a merítésből a **Skele+on+oy <CHZWaaR+Me+aaL eLkoB>** re-editációjának kifejezetten örültem és boldoggá tud tenni bármelyik nyomorúságosnak látszó (ismétlem: látszó!) hétfő délután, az irodai falióra való sűrű epekedő pillantások között is. Ezt ha berakod háromszor egy lejátszási listába magadnak, akkor garantáltan pörögni fogsz félórán keresztül és a környezeted aligha fogja érteni, mi lehet nálad ez a váratlan megtáltosodás, ráadásul ilyen hosszan kitartva? Csak arra vigyázz, hogy a fejed és lábad ne rázogasd feltűnően, mert kihívják rád a mentőt és magyarázkodhatsz. Fényesen szól, mesterien kikevert, parádés feszességű duplafenekű track lett, a közepére átvezetésnek beszúrt 5:40-től latinajkú beszédfoszlánnyal, ami átnavigál a track második felére. Eléggé meglepett, mert nyomokban felismerni véltem benne a *ClockDVA Final Program (Decoded 2)* változatát, persze csak hangulatilag. Innentől kezdve már nincs további tribálkodás, szelíden elnyújtva hoz le a magasfeszültségről. A **Neurobashing <CHZWaaR+ZMe+aaL Bea+>** meg épp ellenkezőleg, olyan visszafogottsággal indul, hogy ha a *Tyranny >For You<* lemezen hallható eredeti van az egyik póluson, akkor a másikon egész bizonyosan ez a beat-megpödört változat helyezkedik el, csak csekély 29 év telt el közben. Az meg totál vicces, hogy 5:35-től még egy aprócska Headhunter-drum-alapocska is bekukkant, mielőtt visszavinne minket a gyorsítósávra, mesteri! Az ötödik, az **iN+Ro.ou+Ro**, Daniel B. teljesen önálló munkája, nincs benne kettőnegyvenkettő kéz/hang. Egy szellősen elnyújtott, meglágyított és bugyborékolóan vitális ambientfolyam ez, amitől alvásközeli állapotba lehet kerülni, a hosszanti megzengetéseket képes lennék egyfajta spirituális élménynek is betudni. Ez az ember egy zseni, az elektronikus zene utolsó Jedi lovagja és a világ első számú szakoktatója, én mondom.

LAIBACH:
REVISITED (2020)

2009-ben, amikor a Laibach a Juno Reactorral közösen turnézta végig Európát és a Volk című albumát mutatta be a mostanra már nemlétező Petőfi Csarnokban (erről akkoriban sokan írtak élménybeszámolókat, köztük magam is a H.I.T. ISS01-ben), akkor került a kezembe egy A5-ös méretű, színes nyomtatvány, amely egy közelgő dupla Laibach/NSK megjelenést harangozott be, ráadásul némi organikus ízelítőt is kaptunk belőle élőben. A két „előkészületben" lévő kiadvány egyike a Laibach Revisited volt, a másik pedig a klasszikus zenét indusztriállal ötvöző, bizarr kísérletnek szá-

mító Volkswagner. Aztán egyre csak teltek az évek, bennem nőttön-nőtt a várakozás. A Volkswagner élőben ugyan be lett mutatva (ez a YouTube-on fellelhető), hivatalosan hanghordozón kiadva viszont nem lett, a Revisited projekt pedig egyre csak csúszott, míg egy sor másik, számomra nem annyira feszülten várt (viszont egyáltalán nem lebecsülendő Laibachkunstderfuge, Spectre, Also Sprach Zarathustra, Sounds of Music) projekt előzte be valahogy oldalról. Az 1985-ös eredeti kiadvány és a Laibach 25 éves évfordulójából így lett komótosan 40 éves évfordulós remasterelt gigacsomag 2020-ra. Annak viszont nyomasztóan súlyos és rettentően erős hatású.

A 80-as évek Laibach-ja számomra sokáig teljesen hallgathatatlan volt, az ilyesmire meg kell érni, harcedzett férfiemberré válni, tucatnyi felelős szereppel a sajgó vállakon. Fakó hangzású, öncélú, erőltetetten disszonáns, értelmezhetetlen és a szlovén nyelv idegensége miatt túlságosan távoli, elvont, jugoszláv underground zene volt ez akkor nekem, nekünk, amit nem szívesen tettem fel, jóformán nem is lett volna min lejátszani akkor, Isten bocsássa meg. 2009-ben, Budapesten viszont a mérsékelten beadagolt, brutalista videóinstallációkkal kísért, teljesen áthangszerelt feldolgozások olyan elemi erejű megvilágosodást nyújtottak, hogy több mint egy évtizednyi feszült várakozás után sikerült csak igazán a helyére tenni azt a kínzó érzést, hogy a Laibach mégiscsak a 20. század végének, a 21. század elejének legkiemelkedőbb európai összművészeti csoportja. A deluxe dobozos kiadás 3 albumot foglal magában: a debütáló „Laibach" modernkori átdolgozott kiadását bónusz számokkal; „Revisited" új interpretációkat a 80-as évek első felének dalaiból két élő számmal az RTV Szlovén Szimfonikus Zenekar és a Lvivi Filharmonikus Zenekar felvételével; az „Underground" albumot, amely a 2012-es koncertjük korábban kiadatlan élő kordokumentuma, 200 méterrel a föld felszíne alatt, a szlovéniai Velenje szénbányában rögzítve. Emellett a csomagolásba került a „Terror Of History" 160 oldalas könyv, 69 linómetszettel, ifjabb Marcel Štefančič által írt Laibach-esszével, valamint Milan Kučan, Szlovénia egykori elnökének kiegészítő szövegével, továbbá a „Füzet" katalógus „Laibach Revisited" projektinformációkkal, Igor Vidmar előszavával, letöltési kártyával, poszterrel, badgedzsel, kitűzővel. A legolcsóbb 150 eurós CD-dobozár viszont akkor is jelentős összeg a mi harmatgyenge forintunkra váltva, még ha ennyi minden járna is érte, a csúcsa meg a CD és vinyl doboz 330 euróért. (Persze ez még így is szinte semmi a limitált, számozott, fekete-fehér, eredeti Laibach-stemplizett linómetszetekhez képest, amit ki lehet függeszteni a falra úgy potom 180 ezer forintért.) Így ebben az írásban most csak kizárólag a Revisited hanganyaggal foglalkozom, ameddig

nem jut el egyszer hozzám a teljes doboz anyaga alaposabb laborelemzésre. Erre születni kell, a reinkarnációban viszont már az előző életemben sem hittem.

A Laibach frontális ütközései a klasszikus művészeti ágakkal és műfajokkal eredendően magában hordozta mindig is a provokációt. Képzőművészeti csoportként indulva fokozatosan csúszott bele a teátrális kifejezésmódokba, így a klasszikus zenével való nemes ötvösmunkákba is. Ennek ékes példája lett a Revisited, amelynek átdolgozásai sokkal közelebb állnak a modern klasszikusokhoz, mint az általában ismert bármely nyers ipari produkciókhoz. Míg a 80-as években a fiatal Milan Fras énekhangját külön torzítással tették robosztussá és robotikussá a felvételeken úgy, mintha a Földön túlról szólna, addig a Revisited anyagán az általunk jobban ismert és megszokott „saját" hangján dörren ránk és az egyébként vészjóslóan lassú tempójú és igen komorra áthangszerelt változatokra. Tehát, ha úgy vesszük, ez egyfajta restauráció, technikai update és teljes letisztítás is egyben, amely sokkal fogyaszthatóbbá, napjaink valóságához igazítottá teszik a 80-as évek első felének dalait egytől-egyig. Kétségkívül alaposan és nagy átgondolás mellett, professzionális zeneszerzői munkával és odafigyeléssel kezelt változatok ezek kivétel nélkül, az anyagról mégis kiemelkedik a két súlyponti felvétel: a **Smrt za smrt** (Halálért halál - lásd még a Videóanalízis rovatot), és a **Ti, Ki Izzivaš** (Te, aki kihívást jelentesz). Iskoláskorunk kötelezően elrendelt klasszikus zenei bérleteinek rakoncátlan és gyakran vicces „hangolási" bevezetőit idézi a **Boji**, mi egymást püföltük a városi művelődési ház vöröskárpitos lehajtható, nyikorgó széksorain, miközben a zenészek izzadtak, hogy be legyenek hangolva rendesen. Bárcsak műértő közönség lettünk volna akkor! Senki nem magyarázta el, hogy mit és miért, milyen háttérinformációkkal fogunk majd hallani, most meg szinte ölni tudnánk érte, hogy ezt megfelelően, akusztikailag csúcsra juttatott körülmények között hallhassuk! Elvesztegetett évtizedek, boldog és tudatlan gyerekkor, lusta mozdulatokkal szőnyeg alá söprés. Nem, nem vádolom az egykori zenetanárainkat, kihúzott, fájó derékkal ült ott akkor mindenki, akár napközis volt, akár kémiát tanított felsőben, volt egy kulturális vezérvonal, amihez mindenkinek tartania kellett magát a keleti blokkban, amúgy most is, ha tetszik, ha nem. Pedig ha tudtuk volna, hogy tőlünk nem is annyira messze milyen zenei mozgalmak szökkennek szárba és hogy évtizedekkel később, megannyi véres európai háborúskodás után gépekkel és szélessávú internettel bebugyolálva is itt lesznek velünk, ráadásul a fülünk ketté áll tőle, na ezek a kihagyott ziccerek miatt lenne érdemes időgépet kifejleszteni itt, az öntudattól csöpögősre átitattatás közben. Merthogy vissza lehetne menni, elmagyarázni, hogy rendben van Muszorgszkij, semmi gond Pro-

kofjevvel, de akár az iskolaudvaron is hadd lássuk, halljuk csak legalább egyszer a Laibachot. A megértés akadályokkal tűzdelt, kulturkampfbereit-rögösebb út vezet bármikor az ócska diktátumokhoz, időgép pedig nincs, se előre, se hátra.

Mi kujemo bodočnost, avagy a jövőt kovácsoljuk (igen, mi magunk, elég furcsa, nemde?), és felteszem a 20 milliós kérdést, hogy ugyan mégis milyen tudományos kutatóintézetben, melyik minisztériumban, milyen iskolában, melyik utcasarkon veszi ezt be most bárki is kanyar nélkül? Ki az, aki szentül hiszi, gondolja, vallja, hogy bármilyen aprócska hatása is lehet arra a jövőre, ami a gyermekeinkre, unokáinkra vár, és amire képtelenek vagyunk felkészíteni őket? Ki tud annyira vak és elfogult lenni, hogy bele tud temetkezni önnön képességeibe, vagy a szuperrendszerekébe? Egykor tényleg erősen hittek ebben egyesek, ma már csak az őrültek, a mindennapos lázárok, mészárosok, kovácsok, a fazék mellett melegedő nagyhangúak, de jöjjenek le picit a terekre és nézzenek szét az oktáviavakságon kívül is, hogy ugyan mivé lett a fanatizálás, hová is jutottunk el? Csillagszóró-hadműveletek egész sora bontakozik ki, *„a szabad hajnalok mindannyiunknak bátorságot adtak” („Nam vsem svobodne zarje so pogum napile”)*, de kérdem, ugyan kinek szabad ma a hajnala? Aztán ott van a legdrámaibb himnusz, a **Smrt Za Smrt**, amit át kellene vennie minden egyes kontinensen élő, dicső önittasult álszent hangoskodó populista nemzetek fiainak és lányainak - életkortól függetlenül - , és teli torokból énekelni ott, ahol zsebkéssel nyiszálták le saját honfitársaik fejét, a vérundor miatt ma már kés helyett csak 24 óra alatt áttolt törvényekkel operálva. Bizony az is vér. Valakiké. Az a vér hiányozni fog, a kirakós szőnyeg alá sepert darabjai nélkül soha nem lesz teljes a kép, a köpet nem veszi fel a környezet mintázatát.

„Az állam gondoskodik az emberek testneveléséről,
Drzava skrbi za fizicno vzgojo ljudstva,
különösen a fiatalok, a nemzeti egészség javítása érdekében,
posebno mladine, v svrho dviganja narodnega zdravja,
nemzeti, munkaügyi és védelmi képességek.
narodne, delovne in obrambne sposobnosti.”

(Laibach: Država - Állapot)

A Szlovák Nő (**Slovenska Žena**) ugyanolyan, mint a magyar, a szlovák vagy a lett, vagy a cseh nő és a Nők Lapja, három évig él, nincs múltja, nincs jelene, és jövője sem, egyszerű dekoráció csak, szóval mégis, ugyan mire vagyunk annyira bor-

zasztóan büszkék? A Szellem Gyermekeire, a túlspilázott tévhiteinkre, a bespirálozott agancsokra, a dagadó májú Sárga Királyokra, mindazokra, akik hívőként leborulnak a kult előtt, mert örvendeznek a látszatmentális Erőnek? Meddig is?

Krvava Gruda - Plodna Zemlja (Véres csomó - Termékeny föld), mintha csak a mostani szalagcímeket olvasnánk bármelyik hírportálon, az őrült atyák szenvedélye végiggyötör minket, olyan betegesen szeretjük a földet, mint ők, szeretjük a szürke fejüket, termékenységet adtak nekünk, még ha áldozatokkal is járt ez. Látni a kicsit másképp gondolkodó társaink kimerültségét és megborulását, öszszezavarodva támogatni őket, míg meg nem találják a saját kövér gerendájukat, ez kit ne viselne meg? A feltámadásba vetett múltbéli hit kovácsai vagyunk és nem a bizonytalan jövőé, a vad nevetés élete vagyunk mind, és ezzel kezdjen bárki , bármikor bármit, amit csak akar, így a **Brat Moj**, egy méltatlanul alulértékelt számban. Még mindig csúszkálnak az olajos rudak komótosan, évtizedeken átívelően sem feloldható bonyolultságában, holott egyszerű Dixit-kártyakép lenne ez. Pedig te vagy a legnagyobb hős a világon, ugye? (**Ti, ki izzivas’**), csak nem látod át a hétköznapi és szigorúan elválasztott, cezúrázott, tagolt, keszonozott hétvégi küzdelmeid, miközben foggal és körömmel, de vidáman tartod a lelket a közeledben élőkben, és nem is csoda, ha belerokkansz és elvisz balra pihenni a rák vagy vírus, ami telerottyantja a netet 2021-re fecskendők reményteli stockfotóival, az eltüntetésére nincs megfelelő AI-alapú filter, inkább bezárod és kitéped a LAN-kábelt a blackfriday-on szerzett akciós fagyós laptopból, az a biztos, majd elő a dominókészletet, a saját belegravírozott arcaink köszönnek vissza a lapocskákról és irtózol, de mégis rakod. Ahogy a saját utódaidtól, akik rádcsapják az ajtót, már nem jönnek a családi asztalhoz, mert fontosabb a „köz”, ami voltaképp maga a Jóságos Állam/Cégek izgató álarcokban és már sokkal jobb, behatóbb történeteket mesélnek 0-24-ben, mint amit valaha apa és anya (család) egykor kacagvakönnyezve felolvasott, míg el nem tudtak aludni elengedve minden modernkori és FOMO-szorongást. Nem lennék a helyetekben, remélem megtaláljátok majd ezt az írást, emlékezni fogtok, generációról generációra. Ezek voltunk, ezek lesztek, nem fogtok megmenekülni Ti sem, csak más lesz a csomagolástechnika meg a napok súlya és a fémes ízek a szájban.

A Laibach Revisited albuma a 20-21. század egyik legjelentősebb, egyben legdrámaibb, erővel sűrűre kódolt, történelmi-társadalmi európai művészeti manifesztuma, amely teljes, odaadó figyelmet követel magának, de meg is érdemli.

PIG:
PAIN IS GOD (2020)

Raymond Watts, mind a hét bűn szentje új isteni nyilatkozatot tett - és így a PIG azt mondja a tömegeknek -, hogy a fájdalom: Isten. Tizennégy sertés hencegés. A Fájdalom Isten, a túlzások exegézise - hibák és gitár, csábítás és libidó, táncolható dekadencia. Az Úr annak a személynek vagy istenségnek a megnevezése, aki tekintéllyel, irányítással vagy hatalommal rendelkezik mások felett, és az Őlordságának sertészsírjában feloldott erőszakosság, nyers posztindusztriális erő, gitárcentrikusság valahol a KMFDM és Marilyn Manson (épp nem nyekergősre váltott) agresszív farvizén. Éljen a Fájdalom!

Watts nem egy hétköznapi figura, bivalyerős ipari zenei karakter, nagyon nehéz nem belebotlani, hiszen be volt drótozva a *Psychic TV*-be, a *KMFDM*-be és *En Esch*-be, az *Einstürzende Neubauten*-be, a *NIN*-be és még ki tudja hány jelentősebb és korszakos crossover kollaborációba. Igazán üdítőként hatott a silány és örökké haldokló coldwave-es világvégi hangulatok közepette a nyersességgel, teátrális zúzással megizzasztott, komor ipari rocklemeze, a **Pain is God**. Ha valaki netán még a Mindenszentek után is a sírkövek körüli, megváltó Halálon merengve bolyongott volna a kijárási tilalmak között, most ettől az albumtól igazán feltámadhat egyszeriben, ugyanis az ember hirtelen felszívja magát tőle és elkezd feszülni benne valami dühösen követelőző életérzés. Pontosan ez kell most, ököllel töri meg a kilátástalanságba fulladást, a monotonitást, a dolgok reménytelensége felett érzett, szűk látószögű nyomorúságot. Talán nem véletlen, hogy a borítón az izzadt, dühös, borostás arc, a véreres szigorú szemekkel épp erre figyelmeztet a kereszt-alakúra kivágott gyóntatórácson át. Illik komolyan venni. Egészen a **Delivarence**-ig merő izmozó ipari-alter-punk zúzás teszi ki a lemez első felét, nehezen lehetne kiemelni akár egyetlen vérszegényebb dalt, mivel mindegyik kiválóan működik, pl. a **Mobocracy (Militant Mix)** vagy a **The Wages of Sin** romboló riffjei, és bekapcsolgat olyan kedvelt hangokat, amiket ebben a műfajban szinte kötelező, lázadó kellékként használni. Leszedi a hallgató fejét, megrúgdossa a földön a porban, míg a lemez felén azzal az egyetlen himnusszal engedi kicsit pihenni, mielőtt visszatekerné, persze olajozatlanul, legyakva a nyakunkra vágott menetet is. A **Hell to Pay in the USA (Piss & Vinegar Mix)** hatására ökölbe szorul a kezünk, valami súlyos teher kerül a mellkasunkra, ez egy stadionba való nagy formátumú produkció, és ezen a ponton hiszem, hogy a hardcore *Rammstein*-rajongók is átjárnak ide élvezkedni kicsit. A **Drugged Dangerous & Damned** súlyosan lüktető ütemeivel fegyelmezetten tart, kimérten egyensúlyoz előre a gerendákon. A **Kickin Ass** szaggatott ütemeivel rámászik az arcodra, lélegeztet. A **Confession (The Sacrificial Mix)** a vonósokkal cirógatja a tarkód, a záró **Suffer No More** fülbemászó feloldozás lett. Ha bármikor szarul éreznéd magad, el vagy kenődve, csak tedd fel ezt a lemezt és fel fogsz tőle pumpálódni, megtanulod értékelni, szeretni és tisztelni a Fájdalmat és azt is, hogy legalább még életben vagy, szembe tudsz nézni minden nehézséggel. A lehető legjobbkor érkezett. Vitális, brutális, énekelhető szövegei felturbózzák a metabolizmust, serkentik a vérkeringést és egy csapásra más színben látod majd ezt a keservesen elQRt világot. A konzervatívan vallásos emberek jobb, ha inkább keresztet vetnek és imádkoznak, mert ez a lemez kifejezetten nem nekik szól, nem is nekik készült. Bezúzatni úgyse tudnák, mert digitálisan is megvan.

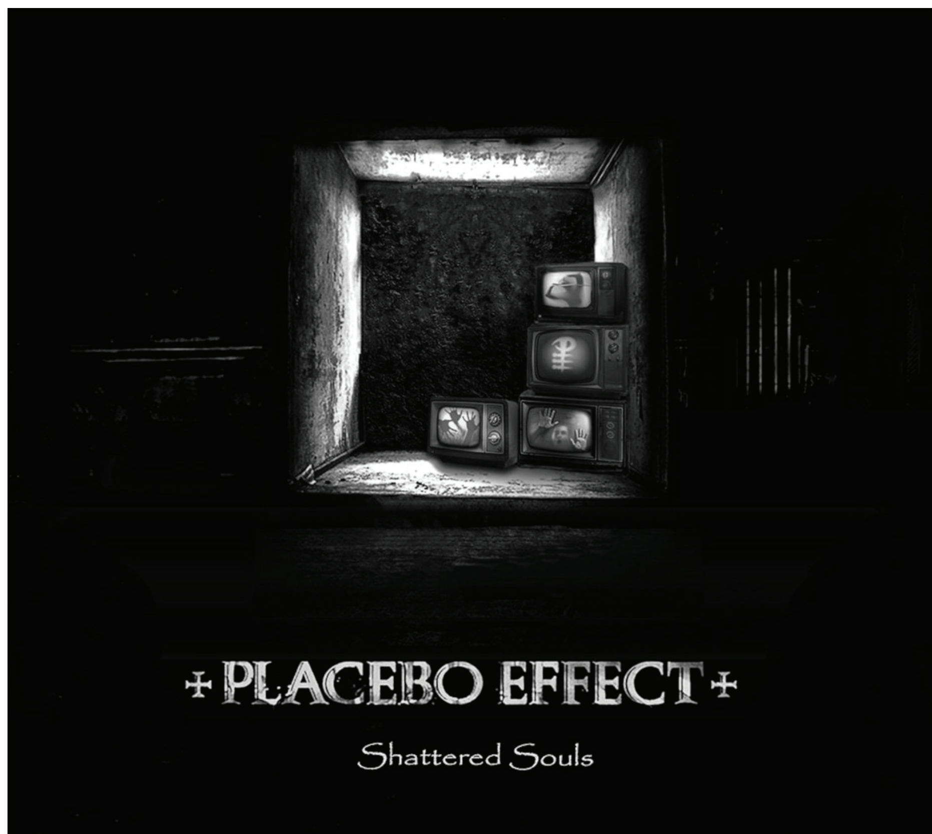
KMFDM:
IN DUB (2020)

Hogy mi is a dub és az indusztriál kapcsolata, arról fogok még elmélkedni a H.I.T-ben. Nem csupán a napfényes, színesbőrű, raszta reggae, meg a jamaikai kell eszünkbe jusson. Annyira erős lett mostanra a kapocs a két irányzat között, hogy a Bandcamp önálló kategóriaként tartja nyilván az industrial dub-ot. A nemzetközi palettán a Depeche Mode, Ministry, Killing Joke-on át egészen a Skinny Puppy-ig vezetnek a szálak, de ennek valódi felkent főpapja, a KMFDM egy egész lemezt szentelt önmagának dub-ra hangszerelve.

Sascha Konietzko főmérnök dub iránti érdeklődése és technikai készségei már egész korán megmutatkoztak, számos KMFDM track látott napvilágot dub verzióban is. Mikor először észrevettem ezt a megjelenést, azt hittem, egy válogatást kaptunk, ezeket egy albumra másolták és kész is, azonban sokkal többről van itt szó, mindenféle szerzeményük átértelmezése és masszív echo/reverbesítése ez, így egységes, mégis változatos anyaggá lett gyúrva. Az előző számban már méltattam a Paradise albumukat, ami a fő keresztváltót adja ehhez a dub-lemezhez, mivel a 11. helyen a **NO GOD** (szinte) azonos, a 12. helyen pedig a **PARADISE** közepére pozícionált dub-osított rész lett kifeszítve egész felvétellé, (**PARA DUB**) tehát ismerős lesz. Szerepeltetve van itt még a többi korszak is, tehát hetekig tudná elemezni egy 5 fős stáb, hogy mi honnan is származik, miből lehet levezetni, de kár is lenne erre az időt vesztegeni, mivel pont nem ezért készült, hanem merő tiszteletből. Ez egy echte tribute album két körnek: a KMFDM-nek és a DUB-nak. Annak pedig tökéletesen megfelelő, hosszan kinyújtott visszhangjaival, duplikált dobjaival és basszusvonalaival, előtérbe helyezett fúvósaival, ütőseivel, lenyűgöző sound systemmel elvarázsolja a hallgatóját, mindeközben a reszelősre vett, torzított énekhang sem lett kidobva. Ha van olyan, hogy ultimatív napfényes hétvégi lazítós örömzene, bármiféle feszengés és erőltetés nélkül, mikor csak úgy egyszerűen jó létezni, vigyorogni, bámulni bele a hangsugárzóba, pörköltös lábasba, gyógynövényes likőrös üveg aljába, akkor bizony ez lehet az. Néhol kicsit zajosabbnak tűnt, mintha sáros kerekű teherautó platójára felpakolt óriás hangdobozokból szólna, de valahol ez is a dub és az ipar kapcsolata, az igazi szelíd lázadó, *Rip The System*-coolság, csak támaszkodni valaminek egy kora délután napszemüvegben, bőrdzsekiben feszítve, komótosan bólogatni az ütemekre és elhúzni vigyorra a szánkat, mikor a lebegős hangszerek visszhanghullámai elérik a fejünket és a mellkasunkat. Kifejezetten előnyös jellemzői az IN DUB-nak a heavy beat mellett a szépre kevert női vokál, a *„Minden régi megint új”* Lucia Cifarelli hangszálai, az itt-ott belopódzó hasonló angyali üdvözletek, a dub műfajhoz társítható hangszervilágok felbukkanása, mindezek természetes módon fényessé, frissé teszik a produkciót, miközben alázattal borulnak le a műfajok vegyíthetősége előtt. *„A dub és a reggae zene számomra az egyik legnagyobb és állandó zenei hatás, annyi éve ápolom az album elkészítésének gondolatát… és itt tartunk!”* - jelzi Konietzko kapitány. Aki képes elmerülni színes zenei szövetekben, el tudja engedni önmagát és szögletes gondolkodását a zenei stílusokról, továbbá kedveli a KMFDM munkásságát, annak az IN DUB is kedves, magasztos „kilépő” ajándék lesz ezekben az embert próbáló, nehéz és zűrzavaros időkből valami jobba.

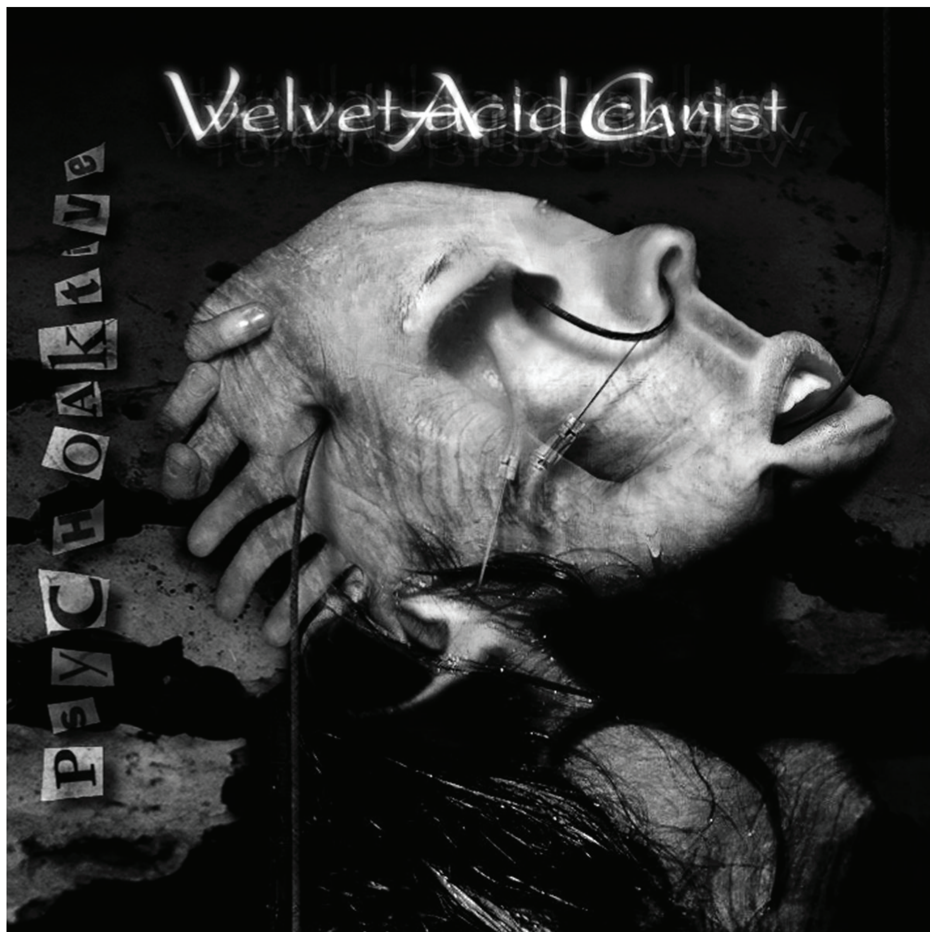
PLACEBO EFFECT:
SHATTERED SOULS (2020)

A Placebo Effect szerencsétlen sorsú német dark electro együttes. 1989-ben alakultak, azonban néhány évvel később már fel is oszlottak. A zenekar 1992-es “Galleries of Pain” albuma klasszikus volt (és ma is az), amelyet a műfaj minden igazi rajongójának őriznie kell a gyűjteményében. Hosszú szünet után újjáépítették, de nem bírtak alkotni. 10 év után léptek fel ismét 2014 júniusában a lipcsei Wave-Gotik-Treffen fesztiválon. 2016-ban énekesük, Achim Windel váratlanul elhunyt, így a régóta beígért Shattered Souls albumot már nélküle kellett befejezni. Ez a legdurvább, ami történhet egy zenekar életében. A lemez megjelenése több évet csúszott, viszont ez hozta újra össze Axel Machens-t és Christoph Kunze-t, hogy folytassák a munkát.

...és befejezzék, amit elkezdtek, egy valódi zenei emlékművet, amely Achimnak is szól kimondatlanul és leíratlanul is. Nézzük meg az album borítóját egy pillanatra, sötét, szögeletes folyosó, a végén fényben 4 képcsöves tévékészülék, három tag és a PE logó, mi ez, ha nem végső tiszteletadás és megemlékezés? Nagy kérdés, hogy mi fog történni ezután a Placebo Effect-tel, képesek-e folytatni, mindenesetre a szavukat tartották és eljutottak arra a pontra, hogy ennek az albumnak meg kell születnie: végtelen fájdalomból, halálból, gyászsötétségből, néma sikolyokból és fogcsikorgásokból. Sokan szokták őket a *Skinny Puppy*-hoz hasonlítani, nem is tévednek nagyot, hiszen egyértelmű és erős a befolyás, bár a lemezmegjelenés kapcsán említik is, hogy ettől próbáltak már eltávolodni és a saját kidolgozott univerzumukban tartózkodni, egyszerűen nem lehet levetkőzni már azt a hangzást, kompozíciós technikát, amit az Ogilvie-Key páros beléjük vésett egykor. Egy óra durva sötétség és fémes haláliz a lemez, arányait tekintve igen kevés (talán 2-3 szám) csak az ipari EBM-es zúzás és nyers, izomból táncolható felvétel rajta, a többi bizony különféle alacsony tempójú gyászinduló, szóval így is kell majd szeretni. A **Dead And Buried, Open Dead Eyes, Evil Dead Trap** óvatosan emeli a feszültséget és a sebességet. Ez egy tudatosan szerkesztett hármas komponensű bevezető rész, amelyet elválaszt a **D.E.S.T.R.U.C.T.I.O.N.** instrumentális betét. A **Crystal White Snow** és a **Feed Your Creatures** szintén egy borongósabb, depressziós szakaszt képez, majd átadja a helyet a munkázósabb, fülbemászóbb daloknak, mint a **Pain**, a **Down On Your Knees** és a határozottan régi, harsch EBM-re épített **Hard Work** számoknak. Ez mindenképpen a legkeményebb és legemlékezetesebb pontja az albumnak. Egy újabb szép és melodikus szakaszhatár, amolyan „tűzzáró réteg" következik (**P.A.R.T.**), a következőig csak két számot kapunk, a szenvedéssel telített **Slave** és a vontatott címadó **Shattered Souls** kerültek bele. Újabb demarkációs vonalat képez az atmoszférikus **V.O.I.C.E.S.** A szakaszok bizony egyre rövidülnek és akár reményt adónak is lehetne tekinteni a 2014-ben élőben elsőre és utoljára színpadon játszott **Nothing To Cry** című dal. Itt már szinte zokoghatnékom van. A 15. lezáró ambient szám, a **L.A.S.T.** lágy tavaszi esővel, közeli és távoli dörgésekkel és selyemhangú zongorabetéttel csukja rá az ajtót az albumra és hallgatójára, teljesen összeszorul a szív, még dobog néhányat a kifédelésig és a lejátszón a felvétel hanghullámát megtekintve valóban olyan, mint a haldokló EKG-ja, egyre ritkuló csúcsokkal. Ha valaki körlejátszásban hallgatja a lemezt (és bízom benne, hogy lesznek ilyenek), észre fogja venni, hogy amivel véget ér, azzal és ugyanúgy indul újra. Becsülettel és gondossággal megmunkált, korrekt hangzású album ez, de csak mélyen depresszív vagy nosztalgikus napokra való.

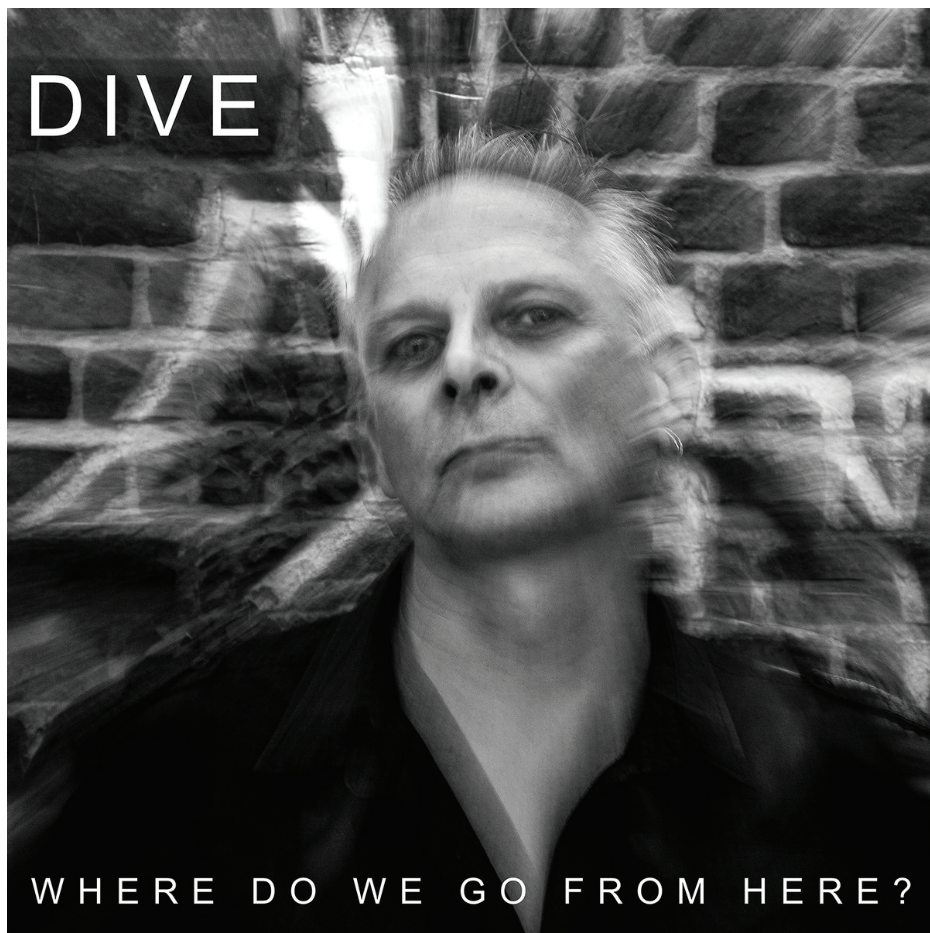
VELVET ACID CHRIST
PSYCHOAKTIVE (2020)

Milyen az, amikor valaki 1992-1993 között pszichoaktív szerek hatása alatt ír számokat? Az előkerült, sistergős-sercegős, eddig kiadatlan felvételeket tartalmazó „új" VAC-lemezről ki fog derülni. Bryan Erickson kemikáliákkal való szorosabb barátsága aligha volt titok bárki számára, most pedig bepillantást, belehallgatást is nyerhetünk abba, hogy milyen eredmény származik abból, ha tudatmódosult állapotban ül le valaki a még szolídnak mondható 90-es évek elején többek között a Roland Juno 106 vagy MKS-50 elé és

elkezdi nyomogatni a gombokat. Random hátborzongás, undor és félelem! Nem merném állítani, hogy valódi hiánypótló műről van szó, de bizonyára a hardcore VAC-rajongók izgalmasnak, érdekesnek, elgondolkodtatónak fogják találni a **Psychoaktive (Electro Spasm) 1993** albumot a maga zajvintázs 12 számával. Ne feledjük, ezek még a *Pestilence* előtti anyagok, a BársonySavKrisztus demós, kísérletezős időszaka és már ekkor is jelen volt a szer az életében. Adódik a kérdés: Képes lett volna-e zenei fejlődésre és az elektronikus számszerzésben vitathatatlanul elért érdemeire ezek nélkül is? Aligha fejtjük meg. Ez most valami múltba visszatekintés, egyfajta terápiás lemez tőle? Ezt sem tudhatjuk biztosan. Annyit viszont ki lehet jelenteni, hogy kordokumentumnak, underground zenetörténeti emléknek megteszi, de nem ettől válik majd valaki VAC-rajongóvá. Jelen van a glitch, a villódzó, neonfényű hangtérképek, szonikus kísérletek, túlzásba vitt hangminta (és szer)használat. Olyan erejű retro/80-90-es évek analóg elektronika szövi át a számokat, hogy visítva kapaszkodunk a megfeszülő biztonsági övbe. Az egész agykapirgálóan tele van pumpálva magas hangokkal, szétcseszi az ember teljes idegrendszerét, de még a szupportív tartalék-körhálózatot is, miközben a számok vibrálóak, változatosak is. A **Down With The Police State** olyannyira óslágeres és feszes, hogy a Balaton-parton se tűnne fel senkinek egy drinkbárban augusztusban, a **Cant Open Her Eyes** igazi zagyvalék, mindenféle resztliből önkívületben összeragasztgatott „valami", a **Kill Me** sem egy kiscicasímogató „konzervatív családi értékrend" felvétel, a **Tropical Drift** pedig annyira retro-acid-synth felvétel, mint amennyire mondjuk a Jóbarátok sorozat nem mélylélektani társadalmi dráma. A **Cortex** amiatt lehet fontos, mivel a későbbiekben a tipikus VAC-mintázat és hangzás ezekből táplálkozott ismétlődően, szűkre szabott csatornákon keresztül. A **Happy Commie** egy átgondolatlan katyvasz, ekkorra unalmassá válik a tisztán filmes hangmintákkal indító, aztán totáls elmeborulásba forduló szerkesztési metódus. Ja, hogy módszertan? Az nem volt. Ami épp jött, bele lett valahová pakolva random módon. Kétségkívül vannak érdekes szakaszok, betétek, de egyben végighallgatva? A **Planet of The** a hosszú és borzongató, unalmas felvezetése után egy darabig jó, aztán elveszítjük az érdeklődést. Jó lenne ismerni Bryan személyes „rendezői" kommentárját, önvallomásait, hogy ő miként emlékszik vissza ezekre az időkre, hogy volt képes visszahallgatni ezeket a számokat, továbbá mit érzett, miközben remasterelte és albumba helyezte a kínzóan fájdalmas darabokat, volt-e bármi tanulsága és egyáltalán, miért érezte úgy, hogy ezt meg kell jelentetnie? Talán a vele készített interjúkból meg tudjuk fejteni idővel (bár ezt kétlem). A lemez viszont két célra jó is lehet: 1) elvakult VAC-rajongóknak. 2) iskolai drogprevenciós órák aláfestő

DIVE:
WHERE DO WE GO FROM HERE? (2020)

Ha olvastad a Cabaret Voltaire elemzésem a 26. oldalon, akkor itt az ellenpólusa. Csakis így kell, így szabad veterán módon közelíteni ahhoz, amit hagyományőrzésnek, korszellem-idézésnek hiszünk. Az albumorító esztétikailag ugyan kicsit ciki, de a zene mögötte! Az vastag OSB lapra szögel majd fel és minden sejtedben érezni fogod, már ha be mered vállalni, hogy a macskásra tágult pupillákból és a tekintet folyamatos tartásából lehet csak a megfelelő visszafejtő kódokat kiolvasni. Akkor bátor vagy, mint Dirk Ivens.

Lehet eltúlzom, de ez az év egyik nemzetközileg legfajsúlyosabb lemeze és ha valaki ezzel nem értene egyet, millió forrás és felület van rá, hogy meggyőzze. Nem is tudtuk, hogy a csőben van, váratlanul tört ránk, akár a céges épületben az előzetes figyelmeztetés nélküli „Nem lesz víz, a nagyobb dolgokat otthon tudjátok le!” kiragasztott lépcsőházi figyelmeztetés 4 nappal később. A **Where do we go from here?** egy nagy és hangos kiáltvány, mind zeneileg, mind szövegvilágát tekintve, már a nyitó **Inside Your Head** első percei lefegyelmeznek, remeg az összes porcelán nipp a vitrinben, amit anyádék gyűjtöttek össze a dédszülők óta, mert a hagyomány kötelez, fejkendős furulyás kisfiú libát terel, biztos egy vagyont ér, fel ne tegyétek a jófogásra bagóért! Közben meg leszaggat, ártékeltet, újragondoltat, ahogy a bivalyerős **Black Star**, ami *Bowie* óta kényes matéria, nem szabad hozzáérni bottal és elektromos ösztökével sem. A **Slave to Desire** kellemes lágy krémsajt figyelmeztetés arra, hogy nem vagyunk rabszolgái senkinek, a **Leave Me Be** pedig egy sercegős példa tempóban feszesen tartva és pórázon, hogy senkit nem lehet hosszan így hagyni. A féltékeny kutya oda fog kucorodni a kanapéra harmadiknak, a MIDI követelni fogja, hogy jelet adjanak, mindent ki kell érdemelni, még egy kis eresztést is. A **Facing the Moon** az összesimulós 80-as évek *Kampfbereit*-ja, oldschool elektronikai szeméremdomb összedörzsölés a legjobb fajtából, ahogy annak idején sem volt alapbeállítás, ki kellett azt is érdemelni. Az, hogy kivel, mikor és hogyan az már bizony zenével dekódolható axióma, a **Dark Place** a legsötétebb barlang, ahol különválik a tér és az idő, minden korábbi elkövetett hibád egyben látod egy nagy tablón, de semmit nem tehetsz velük a lézer- és infranyalábok keresztszemes hímzésén keresztül. Súlyos és lebegős, múzeumi **Death Machine**, klasszik ABC-vokállal kikeverten, habtejszínfilozófia, le nem járt szavatosságú élvezkedés és önelfogadás. **Invisible** álcázás, óvatos, lassan közelítő megfigyelés, olyan *242*-es *U-Man* lebegés, le sem lehet vetkőzni, és ha adhatok egy tanácsot, nőt hajszárítás, sminkelés és epilálás közben, férfit meg fúrás-faragás-festés-csiszolás-csavarhúzás közben nem ildomos zavarni, mert abból bajok lesznek. Mindenkinek élettér jár, zavartalanság, várjuk meg, míg ezek éhes konkordanciába állnak, akkor tudjuk csak meg, hogy innen mégis hová jutottunk. De a valóság az, hogy ok nélkül is simán nekiállunk mindenkit mindenért basztatni, majd ráfogjuk a hormonokra, csillagállásra, a Merkúr retrográd mozgására és a 21. század nagy talánya, hogy miként találunk okot arra, hogy belekössünk a másikba, akkor is, ha jót akar. Az új DIVE lemez nem feltétlenül erről szól egy az egyben, de rámutat elemi faktorokra, a mechanikus, klaffogó billentyűzetek ridegségére, az elidegenedésre, viszont teszi mindezt teljes meggyőződéssel, nyers, ősi, hiteles elektrohisztorikus eszközkészlettel.

JEREMY INKEL:
HIJACKER (2020)

34 évesen egyáltalán nem szabadna meghalni egy ilyen tehetséges zenésznek. Jeremy egyszerre volt fáradhatatlan töltete a Left Spine Down-nak, Front Line Assembly-nek, Deleriumnak, Noise Unit-nak, mellette DJ, producer, magánvállalkozó, koncertfenevad, programozó, billentyűs gépeltérítő. 2018 elején bekövetkezett hirtelen halála nem csupán megrázta a közösségeket, de sokakat rá is döbbenthetett az élet törékenységére és arra, hogy halálunk után csak annyi marad fent, amit életünkben alkottunk. A saját neve alatt megjelent Hijacker poszthumusz emléklemeze erre jó ellenpélda.

Nem szokott akkora átütő sikert aratni, mikor halott zenészek még további albumokat adnak ki. Egyrészt aggodalmat okoz, hogy a kiadója kaszálni (és hullagyalázni) akar még párat a pénz miatt, vagy jobbik eset, amikor előkerülnek vázlatok, töredékek, felvett session-ök, amik egy padlólap alá rejtett ládából kerülnek elő, a hagyatéki tárgyalás után (van ilyen szokás egyáltalán Kanadában?) a hozzátartozók átnézik az elhunyt laptopját, merevlemezeit és találnak ezt-azt. Nem tudjuk pontosan, mi a helyzet ebben az esetben, mindenesetre annyi tény, hogy Jeremy Inkel épp csak befejezte a készülő Hijacker sávjait, mielőtt az asztma miatti komplikáció tragikusan az ő életét fejezte be. A maradék munkafázisokról már az ex-FLA-s Chris Peterson, Sasha Keevil, Greg Reely master/mixmester, Jeremy apja és az Artoffact kiadós Jacek Kozlowski gondoskodtak és szerelték össze albummá.

Akik egy *FLA/Noise Unit* vonalon oda-vissza közlekedő albumra vártak, azoknak bizonyára picit kellemetlen csalódás lehet, hogy a Hijacker bizony nem az. Sokkal inkább egy erősen acidolt, álmatlan és hosszúnak tűnő, szinte végtelenített, kimerült éjszaka háttérzenéje, tele ellentmondást nem tűrő elektronikai kísérletekkel, változatos hangokkal, lüktető, néha drum’n’bass, néha techno, néha EBM, néha dub ritmustapétákkal. A szinesztézia azt suttogja, hogy ez bizony mályvakék színű mélyzene, megtört, fáradt okkersárga és fehér lámpák villogásával kísérve, loop-szőttes, benne tarka lila organikus mintákkal. Az egészet végig-hosszig lehetne táncolni is akár egymenetben, annyira klubzene, a hallgató meg folyamatosan keresi a miérteket, nem egészen érti, hogy Jeremy, akit a kemény billentyűs csapkodásairól, nyers hangzásáról ismertünk, valóban ilyen típusú albumot akart-e? Ezt már soha nem fogjuk megtudni, mert elment.

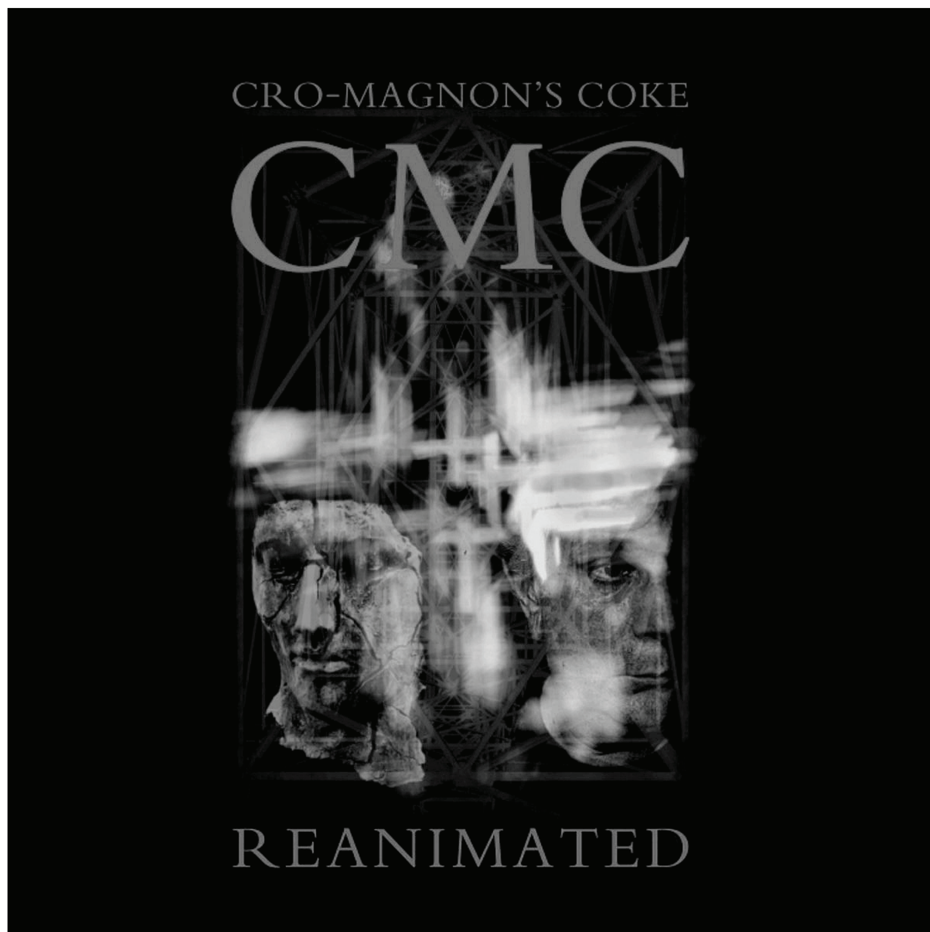
Alapkiszerelésben a CD anyaga 10 felvételből áll, a teljes, megbónuszolt változat 15 track (összesen 1 óra 46 percnyi!) elektronikus tánczenét tartalmaz. Amit feltétlenül el kell mondani, hogy a hangzása cáfolhatatlanul modern, a hangmérnöki munka hihetetlenül precíz és igényes. Első hallgatáskor az volt az érzésem, hogy Jeremy komoly tisztelője lehetett *Paul Browse (ex-ClockDVA, System 01, Effective Force)* munkásságának, zeneileg talán az ő dolgaihoz állhat közelebb a Hijacker stílusa, csak sokkal inkább táncparkettekre adaptálva. Változatos alapokból építkezett, loopolt, mintázott, feldíszített, gondosan kvantált, ami ráadásul az illesztési arányokat is megőrzi. Ott és addig nyújtott, ameddig kell, számomra nem fulladt unalomba sehol, egy igen rendes, részletgazdag utazás a 90-es éveket idéző acid-os hangzások (és divatos zenei minták) sok helyen

előbuggyantak belőle. Ha tartanék házibulikat (nem szoktam), ez a lemez full repeat-en menne. Az **Embrace** azonnal, rögtön az indulás után meglep a merész mélységeivel, a fémes kalamolásszerű hangjaival. Lassan húzza magával a hallgatót, hogy aztán rápakoljon egy még mélyebb basszusú breakbeat köpenyt! Bemelegítés ez csak! A **House Party on Day 2** lassan és komótosan lebegősre szabott darab, aki emlékszik még a német tévében késő éjjeltől kora hajnalig sugárzott Space Night és kultikussá vált chill-out adásokra a bámulatos űrfelvételekkel, az jó eséllyel ezt is kedvelni fogja, erős és közeli a rokonság, csak ez jóval táncosabb. A **Robot Bitches** már iparibb, sőt, kifejezetten cyberpunk érintettségű, mondhatni ez a lemez legváltozatosabb összetételű száma. Ha valaki EBM-et várt, itt találni fog olyan alkatrészeket, amelyek a kedvelt hidraulikával vannak összehuzalozva, mindamellett akad benne poszt-new-beat és funky kötőanyag is. A **Hypnotized** alatt az első sorokban ülünk az első másodperctől kezdve, intrója egy hipnotizőr előadásából származó, hurkolt bevezető szöveg, melynek „deeper and deeper” repetitív jellege miatt tökéletes lehet ahhoz, hogy hajnal fél 4 körül aludjunk be rajta. Ez szintén egy szenzációs alkotás, neonruhába tuszkolt karcsú lányok vonaglanak a szemeim előtt, hogy aztán csillámport szórjanak a fejemre és mint egy megakadt felvételen, úgy dobálják magukat a lassított sztroboszkóp fényében mosolyogva. Bámulatosan fényes relaxációs elektronika ez, és itt jön elő leginkább a példás Browse-féle *System 01*-hatás, amire korábban is utaltam. A **Haunted House** meglepően rövid, inkább mondanám összekötőnek, DM-féle interlude, valódi, hamísítatlan és igen rövid (3 perc alatti) chill-lebegés a létfenntartó kád sós vizében, miközben apró halak cuppogtatva puszilgatják a talpad és a nyakad. A **Lucid** szintén féken tartja a tempót, már majdnem *Enigma*, de még nem nem *The KLF*, közben kacérkodik a *U96* technoid mániájával és a *Juno Reactor* törzsi gondolkodásával is. Azonban itt lehet csak elsőként tetten érni a *FLA* és a *Delerium* óvatoskodásait is, körítve a drum and bass bizonyos stílusjegyeivel és atmoszférájával. Dallamos, feszes, igazán fegyelmezett, ugyanakkor sugárzó pontja az anyagnak, bizonyos szakaszain már a modern klasszikus zsánerbe szaladgál át. A **She Wore Blue Lipstick** az előbbiek után már kicsit egyhangúbbra szerelt, itt nálam épp a *Yello* ugrik be, szolíd visszaemlékezés az otthon magányában, kutatva az emlékek között („milyen volt ajkai kéksége, nem tudom már”). Az **I Don’t Need Your Money** egy vicces *The Chemical Brothers* remix is lehetne, nem lett túlgondolva, ellentétben a **WAYVY** tört és zavart ütemeivel, amelyben a *ClockDVA*-szakértők is fognak érdekes hangminta-betétet felfedezni. A „majdnem” vége a lemeznek a **Dig**, ami egy valódi lüktető gépezet, vérprofi és nyers 10-perces techno-nyúlvány.

A **Small Town Bad Decisions** felidézi a *Cabaret Voltaire* legjobb receptjeit, de még a *242* technikai fogásait is könnyen fellelni benne, valahol a *Moldavia* és a *Happiness* keresztmetszetén. A **Take That** már egy nyúlós-ragadós látomás, a szerhasználók hétköznapjaiba kalauzol, monoton transz zuhany fesztiválsátrazás után. A **Bounce** összetettebb, kreatívabb, játékosabb, zajosabb, bizarr vágástechnikája van, néhol komolyan azt hittem, hogy szaggat a lejátszóm és mindjárt magával rántja a készüléket is egy az egyben. Nem éppen ez az album legsikerültebb felvétele, de a beszúrt éles szünetei, váltásai érdekes kísérleteknek tűnnek, bár igen improvizatív, azonban szerkesztetlen, kissé összecsapott benyomást is kelt. Az utolsó két track a **Lucid (Edit)** és az **I Don't Need Your Money (Edit)**, az alapszámok lerövidített és purhabosított változatai, amelyek tulajdonképpen működnek, főként a **Lucid** esetében, annak valahogy könnyebben megadja magát az agy egy átlagon alul sikerült, bággyadt vasárnap este után is.

A Hijacker tehát egy minőségi szintézis-lemeznek is tekinthető, bőségesen szemezget az elektronikus tánczenék és egyéb stílusok, technikák elmúlt évtizedeiből, nem akar se többet, se kevesebbet nyújtani, mint egy 21. századi cyberpunk szórakozóhely rezidens DJ-jének szokványos hétvégi repertoárjából némi ízelítőt. Lehet kelletlenül elbaltázott lounge-nak, izgalmas breakbeat-nek, lesavazott chillnek, grillezett techno-nak, szuvidolt EBM-nek, citromos dubstep-nek, tejfölös house-nak, ecetes acidnak, vagy fermentált acid house-nak, netán ropogós glitch-nek, rágós drum and bass-nek nevezni, valójában nehéz ezt belőni. Teljesen hű a címéhez is, profi eltérítőként működik. Ne vegye senki alapnak, hogy ezt csak úgy hébe-hóba fel lehet tenni a hálóban, vagy bármely élethelyzetben. Nem követel aktív figyelmet magának, nem fogjuk tőle leborongatni a könyvespolcot utalások és irodalmi idézetek után kutatva, de megfelelően működhet, ha nem keressük görcsösen benne a *FLA Artificial Soldier* utáni évek hangzásvérkeringésébe újítást vivő, a punkos zúzást képviselő *Left Spine Down* szintit csapkodó srácot. Jeremy Inkel az elektronikus zene abszolút lelkes és kategóriáktól, ítélkezésektől mentes, a hangzást, kísérletezést mindenkor szem előtt tartó, műfaji elszigeteltségen átlendülni képes, mindeközben az erőltetett divatozást a jobb hangzás mögé soroló, borzasztóan tehetséges zenész volt. Érdemes megnézni a vele készített BHA-s, budapesti 2010-es interjút a YouTube-on, egy igen széles látókörű és roppant szerény fiatalembert látunk és hallunk beszélni. A Hijacker egy kifejezetten szép, számára és belőle épített emlékmű, amelyre talán még ő is elégedetten csettintene. Az album bevételeinek egy része a vancouveri élelmiszerbank számára megy támogatásként, azaz nemes célokra.

CMC (CRO-MAGNONI COLA):
REANIMATED (2020)

A grafitbomba szemet vakító ívfényét húzó időtlen korlenyomat.

„Kérjük maradjanak a kocsiban, mert a kiszállás balesetveszélyes!”

„Az abszolút szakadást, amelyet szüntelenül a természetes és a mesterséges közé helyezünk. [...] Ez ugyanannak a káros előítéletnek eredménye, amelyet évek óta tapasztalunk, anélkül, hogy értenénk: szemünk láttára alakul a földi utak megdöbbentő rendszere, a tengeri és légi utak, a postai utak hálózata, az összeköttetések, a sürgönydrótok és telefonkábelek, az elektromos hullámok révén, e hálózat napról napra jobban körülfonja a földet. Mindez üzleti és élvezeti kommunikáció, ismétlik egyesek; üzleti és hasznossági utak létesítése. Egyáltalán nem, mondjuk mi; hanem mélyebben az Emberiség igazi idegrendszerének megteremtése; egy közös tudat kidolgozása.”

„Az ember, hogy elkerülje az összeegyeztethetetlen eltűnés veszélyét, egy átgondolt aktivitás mechanizmusával egyre hatalmasabb és maradandóbb alanyba próbálja belehelyezni a tettei folytán elért eredmények összesítő elvét: Civilizáció, Emberiség, Föld Szelleme... a Világegyetem Szövetének valódi, elpusztíthatatlan atomjait alkotó Gondolatszemcsékből kiindulva, meghatározott eredőjű Világegyetem épül szüntelenül a fejünk felett – ellenkező irányban az elenyésző anyaggal; olyan Világegyetem, amely nem mechanikus energiát sűrít és raktároz el, hanem Személyeket.”

Pierre Teilhard de Chardin

Aki látta az HBO Generation Kill című szatírikus drámai tv-sorozatát az iraki háborúról, annak ismerős lehet a „danger close” kifejezés. Az egyik epizódban csak azért úszták meg ép bőrrel a saját „veszélyesen közeli” bombáikat a tengerészgyalogosok, mert a nem éppen kompetenciaalapon felhatalmazott hadnagy és a frontvonalban szolgáló tengerészgyalogosok közt folyamatos a mellébeszélés, a zaj, az oda nem figyelés és emiatt már elavult, forgalomból kivont koordinátákat adtak meg a kért (inkább követelt) légicsapáshoz. Néha hajszálon múlik ám csak az Élet. A „veszélyesen közel” a hadviselési terminológia és sajnos a mindennapjaink szerves része, saját bőrünkön érezzük a közeli robbanások után nyakunkba hulló port, törmeléket, a következő lépésünk bármikor hibából képződő bombatölcsérben végződhet.

A CMC visszatérő albuma (közel három évtized telt el közben!) tökéletes nyelvi, zenei, szimbóluma és korlenyomata mindannak, amiben oly régóta lábadoztunk, lábadozunk és amiből sosem lábaltunk ki igazán. Emberek okozta szociológiai, történelmi drámák pergő képei, átitatva villódzó fehér, szürke és neon fényekkel,

megkenve mételysötéttel, évezredek időfájdalmával és hiábavaló, újra meg újra felöklendezett reménycsomóival. A CMC és a benne rejlő potenciál egész pontosan ábrázolja és veszélyes közelségbe hozza számunkra az öntudatra ébredésre, gondolkodásra, transzgenerációs hibaminták, szorongás és félelem, valamint a civilizációs kiábrándultságunk kórtüneteinek felismerésére való képtelenségünket.

Ezt nem a hozzáértés és az empátia hiányára vezethető vissza, mint a gőgös hatalmi kommunikáció sorozatos melléfogásainál sokszor megtapasztalhatjuk, hanem épp ellenkezőleg: világos zenei és nyelvi kódrendszert alkalmaz magas fokon és a 90-es évek eleji CMC-t éppúgy ez tette igazán egyedivé és különlegessé Magyarországoon, ahogy a mostani, 2019-2021 közöttit is. A számokban halkan elmormolt, elmotyogott varázsszavak, a hipnotikus versszakok, az élénkre tekert képfolyamai, elmesélt történetei mind a kollektív zsigeri emlékezetünkre hatnak, precízen koreografált és megkomponált fájdalomgomb-nyomogatás ez. Lesznek bizonyára, akik az égvilágon semmit sem fognak felfogni, megérteni belőle, hiába a CMC fennséges kortárs költészet, festészet és „undergroundba oltott" [OK]kult magaskultúra egyben. Komorsága, vontatottsága, drámai szövegvilága, elvont leírásai talán túl nagy falatok a többségi társadalom, a popularitás és mainstream abszolút erőfeszítésnélküliségre szoktatott egyedei számára. Az értelmezésben senki sem siet majd segítséget nyújtani. Egy sötét szobában feldolgozandó lelki és kognitív tananyaggá sűrűsödik össze, ezzel kell szembenézni és egyedül. Hogy mi mindent tanít? Elsősorban azt, hogy ebben a gerincvelőt remegtető történelmi emberdráma-színházban mindannyian „önkéntesen" besorozott, öntudatlanul botladozó, fizetetlen statisztaként veszünk részt.

„Kérjük maradjanak a kocsiban, mert a kiszállás balesetveszélyes! Budapest, Te csodás! Te vagy-e nékünk a szívdobogás?"

A Reanimated - mint relativitásra alapozott zenei válogatás - a legtökéletesebb, időn, téren, műfajokon, társadalmakon, civilizálatlanságon (és csupán látomásként megálmodott) civilizáltságon, elidegenített élethelyzetekben létező emberi érzéseken a grafitbomba szemet vakító ívfényét húzó időtlen korlenyomat. Kíméletlenül és precízen deskriptív látlelet, ráadásul Szász György gyakorlott időutazóként, szövegíróként, versmondóként, szuggesztív énekesként konstans hátborzongást idéz elő. A hangja bekúszik a bőr alá, ott marad a dobhártyák mögött sokáig akkor is, mikor már rég levettük a fejhallgatót. Éber megfigyelő-üzemmódban szolgáltat számunkra ítélkezésmentes narratívát, neutrális

feltáró krónikása mindannak, ami minden generációt összeköt, ettől pedig még félelmetesebb, és még fontosabb. Ez a lemez sokkal többet ölel fel, fog be, mint csupán a zenekar aktív és passzív időszakai között húzódó nagyvonalú ív. A kísérletezést, merész öncélú barkácsolási baleseteket lehetetlen elvárni tőle, ugyanis mindezt hírből sem ismeri, az atmoszférikusság és kozmikusság mellett messze elkerül minden kommersz hatást és eszközt, egyetlen percig sem alacsonyodik le. Mindezzel együtt kevesebbre vállalkozik, miközben jóval többet ad: kitágítja a tudatot, különbejáratú CMC-nooszférát teremt, zseblámpájával világít rá a természetes és a mesterséges közötti átszakadásra. Sosem téveszt arányt egyetlen felvételében sem, nem ugraszt ki a sodrásból, nem is bánik velünk kesztyűs kézzel, de nem is ráncigál meg, és épp ezzel éri el pontosan a veszélyes közelséget. Nem lehet tagadni, nem lehet ennél jobban elidegenedni, távolságot tartani csakis a szilánkosra robbantott tükörbe fordított, eltorzult arcunkkal lehet, szemünk kiürülve, fejünk tele kövekkel. Leomlott hegyekkel a háttérben, üveggel és fémmel körbebugyolálva, csőrüket kopogtató madarakkal ülünk elhagyatottan. A madár fontos, visszatérő szimbólum a CMC univerzumában. Mikor figyeltél meg madarakat akár 1 percnél tovább is? Észre sem veszed őket.

"már nincsenek városok és nincsenek utak csak a savzivatarban égő benzinkutak és nincsenek emberek és nincsenek szobrok csak az aszfaltba olvadt elszáradt csontok"

A diktatúrák természetére rávilágító, nyers **Vörös Földek** első hangjaiban mintha valaki magyarul azt ordítaná bele a megafonba, hogy „Hallod???" utána később meg azt, hogy „Hagyd ott!!!". Furcsa és sorsszerű párhuzamot érzek a *Planetdamage Relapse Protocol* lemez első számával, *„Color That Land Red"*. A telefonba szóló fiatal lány hangja, a Magyarországon hagyott élete a szívburkunkat döfi át fájdalmas üzenetével. Az abszolút letaglózó **Vesztes** szellemi mélyrétegekbe ivódó szám, már elsőre is megfertőz, egyszerre posztapokaliptikus, kétségbeejtő, de téves reményt is adó. Egy lerohadt és szünet nélkül szétesző világ helyszínein (égő benzinkutak, szétrobbanó csövek, csontokkal tarkított aszfaltok), akadályokon keresztül átvergődve jutunk el a célig, a fényes koncertteremig, hogy a

vágyott sztárság efemer, halál előtti pillanatát megélhessük. Talán nem tévedek, hogy az utolsó bemikrofonozott jelenet már csak az agy utolsó hallucinációterméke, nem valós helyszín, az elmében képződő kép szerint nyertünk ugyan, valójában csak kipurcantunk, mikor lerogyunk a színpadon, és itt nyer igazán értelmet, hogy *„nincs tánc, nincs zene”*.

„Felzabálják egymást vacsorára ez van kiürült agyakban istentelen rend van”

A **Kitalált helyek** döbbenetes nagyformátumú látomás: A generációk óta egymást öldöklő emberiség szimbolikus közösségi kannibalista étkezési jelenetét látjuk, megtöltve a középkor és napjaink barbarizmusa közti utalásokkal. Vegyük csak nyugodtan észre a hétköznapokban a hamis célok fölötti meggörnyedt mértéktelen és értéktelen munka, fogyasztás, időrablás, pocsékolás és egymás értelmetlen rágcsálása, piszkálása, öklözése közben, hogy ennek az egésznek annyi értelme sincs, mint erős és bátor pisisugárral nekimenni az ausztrál futótüzeknek. Bárkinek a közelében akadnak biztosan van olyan ismerősök, akik összeomlottak a terhek alatt, a temetőink tele vannak olyan elfeledett hősökkel, sőt, tömegsírokkal, akik normális életet is élhettek volna, ha nem tárgyként meg állatként bánnak velük - pusztán öncélból. Cáfold meg, ha nem így van.

A **Genocidio en el ano de 1519** (magyarul: Népirtás 1519-ben) erre csak rátesz egy hatalmas lapáttal. Itt vegyük észre a rendkívül intelligens albumszerkesztési módot, hisz nem véletlenül itt kapott helyett ez a szám, az előzményekre kapcsolódik rá, miközben visszaszökken a 16. század spanyol inkvizícióba, a spanyol konkvisztádor, Bernal Díaz del Castillo visszaemlékezésébe, aki katonaként vett részt Mexikó meghódításában. II. János Pál pápa 1991-es magyarországi látogatásakor készült beszédrészlettel indul, Castillo spanyol történetmesélésével folytatódik, hogy a vége tényleg fájjon: *„...gyilkosokat és papokat.”* Eleinte nehezen tudtam elhelyezni ezt a felvételt, bele kellett ásnom magam, át kellett éreznem az erőszakos „tébolyodott” keresztény hódításokat, inkvizíciót, földek elfoglalását, őslakosok lemészárlását és az értelmetlen emberáldozatokat. Szász Eszternek (Szász György lánya) gépies hangú spanyol előadásától a hideg futkosott a hátamon, már első hallgatáskor is fegyelmezően feszes volt, és ha egyszer eljutok odáig az életben, hogy készíthetek majd egy Mesterséges Intelligenciát, egy személyi asszisztenst magamnak, akkor azt szeretném, ha Eszter hangján szólalna meg és teljesen mindegy, hogy a

„Hatalmas köszönetet mondtunk Istennek, hogy megadta ezt a győzelmet Azt mondom, hogy minden munkánk és győzelmünk a mi Urunk Jézus Krisztus keze által történik”

Bernal Díaz del Castillo: Új-Spanyolország meghódításának igaz története (1568)

légykapókról mesél nekem esténként vagy a spanyol inkvizícióról, csak beszéljen hozzám. A spanyol nyelv nekem egyébként túl idegen, élettelen és darabos, mégis kell. Erre pedig a jeges penge, metsző narratívára ráolvadni képes lágy elbeszélő magyar hang, a tenger felvert habjáról, a felfordult hegyek remegéséről, a hullákról, átizzított vasakról, görcsbe rándult, átvérzett égboltról, az bizony borzasztó, embertpróbáló, évszázadokat meddővé tevő, bekatéterezett, sajgó katarzissá fajul. A mai kánon hangos keresztényüldözést kiáltana, de gondoljuk ezt újra.

A **Visszafelé** kapcsán jutott eszembe először az album hallgatása során a sokat vitatott szimuláció-elmélet, mely szerint egy programozott rendszer, egy félelmetes, virtuális, modellezett világ részesei vagyunk, melyben minden „csak egyetlen látomás” összeolvasztott végtelen hosszúságú emléke. Újra és újra körbe-körbe forog, nem tudunk megszabadulni a kollektív beteg hallucinációinktól, egy kiismerhetetlen és kegyetlen magasabb rendezőelvtől, algoritmustól. Egy mérnök valahol megnyom egy gombot, majd kimegy kávét főzni, resetelés, újraindul az egész, mi pedig kezdjük elölről az egészet bizonyos időközönként a rémálmok láncolataival, gúzsba kötöttségével, a feszülő aszfaltokkal és az emberek mentális torzulásainak kitettséggel. A **Relativitás v2.0** ateista blues, hatásosan Einstein-től kölcsönvett állásfoglalással indít, szaggatott-vontatott lepecsételése valaminek, amit nem ismerünk, így az összes sora szolíd emlékeztető is egyben, hogy az istenfelfogásunk (mint egyfajta univerzális magyarázat mindarra, amit nem vagyunk képesek megérteni, például az időt is) mennyire eltérő és félreértelmezett tud lenni a tudomány tükrében. Ez a (leg)rövidebb felvétel egyfajta átkötő (interlude) szerepet is játszik, lezárja a lemez első harmadát.

A **Budapest, te csodás... 2020 május** és a **Vizállásjelentés** tételekkel szívszaggatóan szép mediális és poszt-szocialista, poszt-urbánus felvételek következ-

nek, városi, tömegközlekedési és rádióbemondós hangokkal már szinte elfelejtett évtizedekből, Budapestről, a folyóink vízállásáról, az 1925-ös Rigó Jancsi című operettből, a hármas metróból, és egy igen furcsa májusból, melynek hetedik napján még rendkívüli holdtölte is volt, intelligens és felettébb érdekes kapcsolatot képez ez a két szám között, ráadásul inverz Cinetrip-ként a magyar elektronikus zenék legfényesebb pillanatait és alkotásait idézi, a budapesti anzikszhoz ráadásul a Test Dept Paul Jam-je is letette kézjegyét. A **Tribalmorse** egy érdekes és majdnem 10 percig nyúló egyveleg, melyben feláztatódik az egykori *Deathmorse*, az öngyilkos civilizációk hangjai, az inkáktól a magyarokig, ismét előkerül az összeégett fa motívuma, a madár koppanó csőre, minden egyetlen feszes lakótelepi tűzfalnyi óriási felületre kerül, benne a múlt ösvényei és a jövő sikátorai. Talán ez még elférne szépen Ópusztaszeren egy körpanorámában is, a háttérben halkan szólhatna morze-jelekkel a látogatók számára érdes és igen konkrét figyelmeztetésül mondjuk az, hogy „Csak óvatosan!”.

A **Cro-Magnoni Cola / Cro-Magnon’s Coke (Walpurgis version)** a *Reanimated / Dehumanized* videón hallható szám rokonváltozata (erről lásd a Videóanalízis rovatban írt elemzést), egyfajta eredettörténet, ars poetica, örökérvényű lead-je a CMC-nek, absztrakt összepárosítása két távoli idősíknak, a 32-25 ezer évvel ezelőtti intervallumban létezett homo sapiens és a 20. századi ikonikus „tudatmódosító” ital frontális ütközésének. A **Legbelül** súrlófényes 120 BPM-en tartott változata sötét nullpontra helyezkedés és újrakalibrálás, kijelöli a helyünket a Mindenségben. Az **Európa** megható udvaron játszó gyerekhangjai és lánccsörgése után vérbeli FA4S számmá fejlődik ki Albert Camus francia szövegbetétjével és lüktető, hullámzó játékával. A **Nagyon egyedül / Haiti song 1993** egy különös szövetű hangulatfestő instrumentális szám lett, a végére pedig elfért még a Vörös földek pánik-verziója, erősebb gitárriffekkel, egyfajta reprise-ként, mely így mérnökien be is keretezi a Reanimated lemezt.

Hogy mi mindent is jelent a CMC és az újraélesztés? Ezernyi kulturális és történelmi, művészeti és társadalmi referenciakészletet, tele szövevényes utalásokkal, utazásokkal és átíveléssel. A 90-es évek CMC-jét újrahallgatva ott van benne a rendszerváltás utáni magyar underground, a beszabadult nyugati avantgard zenék és technikai megoldások bőséges kosara. Ott feszül benne az 1990-es kultikus magyar sci-fi, a Meteo fertőzött és ügyeskedő világa, a földalatti zsaluzottbeton alagútjai, táncterme, értékrendszer-rengései, kilengései és összes technológiai szakadása, melyek mind ékes és erős rokonságban állnak a

CMC-vel és Másik János és Szemző Tibor kifejező filmzenéjével egyaránt. A korai két anyagot hallgatva a mélység és az expresszionizmus meglegyint bennünket, a Reanimated esetében pedig ugyanúgy, csak sokkal magasabb. professzionálisabb zenei és technikai színvonalon és ez a hangulatiságra is rányomja a bélyegét. Az 1990-1991 közti CMC után a 2019-2021 közti CMC-t hallgatni szívdobogtató élmény és talán még komorabb, még sötétebb, még kifejezőbb. Amit feltétlenül fontos kifejezni, mert ez a Reanimated egyik igen erős fegyverténye és ez teszi az utóbbi évtizedek legfontosabb magyar nyelvű underground albumává, az a dekonstrukciós-rekonstrukciós képesség és potenciál. Ebben nyilván minden egyes közreműködőnek, rajongónak, keverőnek, hangtechnikusnak, hangkölcsönzőnek, zenésznek, írónak vagy csak kreatív ötletadónak komoly szerepe lehet. A Reanimated nem a szokványos olcsó módszerekkel véghezvitt leporolási akció, egy bőr kommersz lehúzása. Nem is egy felcsiszolt, majd újralakkozott régi „emlékvalami", hanem hihetetlenül alázatos szerkesztőmunkával véghezvitt apró kockákra, darabkákra, hajszálvékony metszetekre szeletelése egy zenei-gondolati monumentumnak, amit a belső átdrótozottságával, összetett kulturális referenciahálózatával, intertextualitásával és pazar módon véghezvitt áthangszereléssel sikerült újra bravúrosan összerakni úgy, hogy egy teljesen friss és új (nem csak újszerű!), sokkolóan kimagasló jelentésű és jelentőségű „újra-debütáló" album lett a CMC védjegyével. Abszolút érték, mértékegység. A mérce. Az újjáélesztések nem mindig szoktak sikerülni: megy a mellkaspréselés, a szívbe döfött atropinadag, a defibrillátoros kisütések sora és vagy elkezdődik a szaggatott sipolás vagy folyamatos marad, jöhet a lepedő a testre. A CMC esetében egy olyan korszakos lemezről van szó, amely nagyon sokáig velünk marad, nem fog ilyen születni többet, hacsak nem szintén a CMC-tól. Innentől semmi sem lesz többé ugyanolyan, nem fogunk úgy tekinteni egymásra, az elcseszett világra, a madarakra, aszfaltra, történelmi korokra, a saját hangszereinkre, a kijelzők és táncparkettek elhülyítő villódzó fényeire sem. A legkomolyabban kell venni, a legtöbbet kell hallgatni, ezzel kell elaludni, ezzel kell felkelni és külön polcot kell fenntartani otthon ennek a kiadványnak és minden ezután érkező CMC-nek. Talán ezért is lett ennyire bonyolult és hosszú ez az elemzés. Minden világvége-ábrázolás megérdemel ennyit. Sosem tudni, hogy mikor és ki ássa majd elő ezt a véleménycikket, de szeretném, ha pontosan tudná, hogy 2020 igen kevés vigaszt nyújtott mindannyiunknak, és még ha bőséges is volt a zenei termés, de a CMC (Cro-Magnon's Coke) Reanimated lemezéhez nem volt fogható egy sem. Merthogy ez a grafitbomba ívhúzó fénye volt az elmében és a fülkagylóban, és mennyi minden döbbenetes bontakozott ki tőle a szemünk előtt közben.

GUNMAKER [GNMKR]:
THE THIRD (2020)

A Gunmaker dolgaihoz olyan tisztelettel és óvatossággal szoktam nyúlni, ahogy a magyar elektro-indusztriál nyugati mekkájába, Szombathelyre teszem be a lábam. A projektmenedzser Andrew „Gunhead" Maker komoly múltra visszatekintő, csőre töltött profizmussal és a szcénában eltöltött évtizedek tapasztalatával rendelkezik, a színtér renoméval kísért DJ-je már ősidők óta. Korábbi projektjei az Impact Pulse, a Nothing Nada és aztán a GNMKR-be átmentés is abszolút exportképes elektroprodukciót eredményez, az Advoxya-Records féltő karjaiba zárva. Puha selyemhangok jönnek.

A Gunmaker amellett, hogy überprofi és kontinenseken átívelő közvetítésekre képes elektroprojekt, csöppet sem a harcias-vonalas keménykedésre alapoz. Annál inkább különféle érzelmekre és hangulatokra, nem ritkán vidámságra és derűre kétoldalú ragasztószalaggal rögzít igen kellemes elektronikus hangokat, melyekben néha sötétebbeket, világosabbakat, beat-eseket, dallamosakat és hajszálpontos illeszkedésű, finomított elektronikát. A dekoratív borítóval érkezett **The Third** (egyszerűen harmadik a sorban) nem vállalja túl magát ezúttal sem, nem akar egyszerre hörgősen dühös állat és bekuckózós kiscica sem lenni. Ez egy színtiszta szintipop lemez, 8 darab korrektül, tehetségesen megírt, változatos és szórakoztató dallal. Fel voltam készülve rá, hogy elunom hamar, mert fenáll ilyenkor az önismétlés veszélye, ahogy azt számos más, ebben a kategóriában dolgozó nemzetközi csapatnál tapasztaltam. A Gunmaker nem követ el ilyen hibát, a dalok szépen szólnak, angol nyelvű szövegeibe bármikor bele lehet kapaszkodni, nyugodtan megmutathatod azoknak a barátaidnak és barátnőidnek is, akik nem szegecselt ruházatban és acélbetétes bakancsban róják a köröket. Ez elsősorban arra utal, hogy könnyed, levegős és szépen csilingelő, senki nem fog fenyegetőzve szekrényeket borongatni a házigazdára, ha nem kapcsolja le rögtön. Megvan benne minden, ami kell, partihangulat, életöröm, jól kitalált dallamok és ritmusok. Nem kifejezetten aszfaltszaggató, befordulós ősz/tél kollekcióba illő darab, viszont a tavaszi zsongáshoz, szerelemhez, ellazuláshoz, tánchoz tökéletesen megfelel és ennek is kell a maga soundtrack-je, bizony. A lemez többi részét 4 alapszámról (**I Wanna Feel, Wherever You Go, Dreams And Desires, A Book**) delegált feladatként, ügyes kezű művészek készítették. Egyesek (pl. *Human Vault, Monolith, Numb Haze*) döbbenetesen jól felpumpálták, képesek voltak kemény acélosra megedzeni, és itt jön elő az EBM-vadulás, a nagyon táncolhatnék. Nekem ez a szintipopnál sokkal ismerősebb, bejártabb terep (nyilván nekik is), szépen abszolválták a feladatot. Ki kell emelnem mind közül az érzékeny szívem legmélyéig ható, gyönyörű hangulatvilágú remixet, ez pedig a **Wherever You Go (Trap And Slow Remix by Southern Pines Remix)**, amit vagy tízszer hallgattam meg egymás után, és igen közel voltam hozzá, hogy meg is könnyezzem. Erre a **CyberBob A Book Soft Mix**-e is esélyes, szépen lágyította meg aprócska lángokkal az egyébként eredetileg nyersebb, ütemesebb elektronikát. *Erdei „Headfield" János* vokálja simogató selyemként siklik át mindenhol, az electrodisco pedig hibátlanul működik. Kifejezetten örülök, hogy megszületett ez az album, mert legalább hozzáad, de leginkább visszaszolgáltat valamit az elvesztett ártatlanságból, a 80-as évekből és 2020-ból is. Veszteségből volt bőven, ezért nagyon kellenek ilyen örömzenék is. Szép munka, GNMKR!

SYLAC:
LEGACY SYSTEM COLLAPSE (2021)

Mark Rydyger esetében közel 20 éves múltról beszélhetünk, melynek jelentősebb részét a Holon névre keresztelt szólóprojektje teszi ki. 2019-ben új márkát hozott be a zenei palettájára, Sylac néven, és bár a két vonal között erős az átfedés, mindkettő szépen programozott, ritmusorientált, elektronikus cybermuzsika. Ahol a különbséget viszont tetten lehet érni, az a sötétségbeli árnyalat és kontraszt. Míg a Holon lágyabb, „irodistább" szerverpark zümmögés érzelmekkel, addig a Sylac már egy utcai, nyersebb nehézfém gyűjtögetős rizikós kalandozás. 2021 elején itt a második albuma.

Ritkán kap el az impulzusvásárlás, a Sylac esetében is véletlenül találtam rá az első, **Survival Mechanism** lemezre 2019-ben, épp csak belehallgattam, már csöngött a kassza. A **Legacy System Collapse**-ra már tudatosan figyeltem és amennyire intelligens urbánus cyberpunk volt az előző, annyira ez is az. 15 felvétel, 1 óra 19 percben, egyetlen szó kimondása nélkül. A gyakorlat egyszerű, szedj össze mindenféle lebegős-puttogós hangokat, sorold be őket valamilyen rend szerint, hogy ne legyen unalmas, viszont dallamszerű, kész. Felüdülés mindig egy hol minimálba, hol maximálba hajló, voltaképp instrumentális album, melyet különféle tevékenységek közben lehet hallgatni, elterelő szövege nincs, így pofonegyszerű belefeledkezni is, értelmezni sem szükséges. Hangulatfestés a *Headscan* nyomdokain, időnként dance&trance. Próbáld meg mondjuk az **Unstable Element** csapásaira mozgatni a tested. Tudományos tapasztalatok? Működött? (Mármint a tested, a zene biztosan.) Egy kis cyberpunkra vágysz? Tessék benyomni a **Synaptic Overload**-ot, tisztára súrolt *Lolife* feszítővasat kapsz. A karszalagod jó még a psy-trance sátrakba? Fogd kézen az élettől is idegenkedő mufurcka kis munkatársad és cibáld magaddal a **War By Other Means** pergő ritmusára, mozgasd át, míg össze nem rogy szegény. Szépségre van szükség a medence partján, kicsit menőznél a barátaidnak? Nyomjad csak szépen befelé a **The Reckoning** felvételt! Delerium-szerű chill kell? Erre ott van a **Quiet Corner Of The Net**! Bejött a címadó **Legacy System Collapse**? Kapsz mellé még két jó kis mixet, az egyiket (**Obsoletion mix**) *Craig Saunders*-tól, a másikat a *Terminal State*-től. Nem nagyon van miért elégedetlenkedni, mivel sikeresen megtalált egy részigényeket kielégítő csapásirányt, melynél fényesen egyesül a kacatpop az elektronikával, a háttérhallgathatóság a táncolhatósággal, legfeljebb az merítheti le az embert, ha zsinórban kell hallgatni. Ekkorra ugyanis elfoghatja némi csömörféle, mivel ennyi zenét egyben még nagyon kiadni sem szoktak, legfeljebb 3-4 darabot vinyl-en (egyébként meg is érdemelné). A számok jól kidolgozottak, modernre hangszereltek, alig érezni össze nem illő alkotórészeket, még egy kis 90-es évek pszichedéliája is beüt a konty alá a gőz mellé. A gamereknek, tech embereknek is kézenfekvő választás lehet, bár ez nem az *Airmech/Warmech* soundtrack-muzsika. Inkább nappal bőszen gépet verő, reggel-este kiégett agyú, saját testét tömegközlekedtető, bezárt irodisták lelkét kocogtató faj képviselője, annak viszont minőségi Holon-hatás. Néhol lehetne indusztriálosítani, ebéemesíteni, de nem szabad. Erősen városias, megfigyelőrendszerek végtelen kódláncain áthömpölygettetett, steril technológiai album ez, és bár rendszerek nem omlanak ugyan össze tőle, azért a synthwave kategória farvizén csöppet sem neonpinkben tündöklő alkotás lett, hanem elegáns, dark tónusú.

ATROPINE:
HUMAN EMULSION (2020)

Megpróbálok elképzelni egy olyan hétköznapi szituációt, amikor a hentes és a sorozatgyilkos szakmakód alatt tanulóknak a szaktanár feladja házi feladatnak az Atropine lemezét, hogy a késhasználati készségeket fokozza, gyakorlati vizsga előtt egy röpdolgozat, ki mit érzett közben. Elnézést, de nem tudok olyan szituációt elképzelni, hogy valaki egy nap úgy kel fel, hogy „Bocs, de extrém szarul érzem magam, ezt a mai napomat csak az menthetné meg, ha az Atropine kiadna egy új lemezt, ahogy eddig is tette, vagy a szívembe döfnének egy tropán vázas alkaloidot." Felvetődik a kérdés, hogy van-e akkora fájdalom, létezik-e az az emberi szükség, amikor egy ilyen zacskóba darabolós lemezre van mentség, netán igény. Nehéz eldönteni.

A zsánerben a darabolás, zsigerelés, metszés és darálás még mindig menő, sose megy ki a divatból, minél undorítóbb, minél nyálkásabb, véresebb, annál jobb, vallják egyesek. Ezt norvég kísérletek eredményei bizonyítják, experimentális ipari EBM albumai 1996 óta szállítják tudományos evidenciáit, és ha csak a „szokványos" albumborítóik befotózásaihoz szükséges húsbolti (vagy proszektúrás) nagybevásárlásaira gondolok, már attól elfog valami eü-s félelem. A művészet valahol mégis itt kezdődik. Erőfeszítéseket tenni, dolgozni rajta, nem csak pár csattintással elintézni a Photoshop és a DAW alapfunkcióival. Ennél többről szól ez, még ha durvább is, nem tudhatod pontosan, mekkora izommunkával jár. Elsőre majdnem behánytam tőle, végig se bírtam hallgatni, nem fogadta be a szervezetem (pedig nem nézegettem közben a borítót), csak lejátszottam, de túl sok volt számomra a sötét húsmétely, a brutalitás, nem hozzám szólt, talán akkor túl jól voltam ehhez, nem értettem és írni sem akartam róla, mert gyűlöltem, eldobtam, letöröltem, a napi backup hozta csak vissza, és bár ne tette volna! Mégis itt van, a neonfényben fürdő édes-juhar boncasztalon. Elseprem a fölösleges drótokat, kábeleket, újra előveszem és jó, mert sajnos mégis vannak ilyen napok, mikor zacskóba zárva érzed magad, cafatokra tépve mások által, a Sötét Hold hatásáról az átkínlódott nap végén értesülsz csak, az igazi profik olyankor ki se mennek a lakásból, emberi lényekkel kapcsolatba se lépnek, mert pontosan tudják, hogy olyankor vadul tépkedik egymást, és a Blikk se írja meg ennek a pontos tudományos hátterét. A Human Emulsion nem való bárkinek, bármikor, és talán nem is jó lemez. Olyan, mint Dexter, a vérfetisiszta helyszínelő, kedveled és gyűlölöd, nem vagy felkészülve rá eléggé, veszel a kartondobozból egy fánkot, aztán visszaöklendezed. Pedig egyben kellene fogyasztanod, csak utána vigyorognod, ugyanis belekeverednek émelyítő felvételek, amelyektől rohansz még bokatöröttként is a szabad wc-k irányába, mint a nyúl a puska csöve elől, miközben azt kívánod, hogy bárcsak lennél szűk, mosatlan műbélbe töltve. Nem elemzem a számokat, ezeket Te magad fogod. Engem egyik pillanatban megviselt, élni se akartam utána, a másikban fanyalogtam tőle, utánérzés volt, olcsó, mócsingos pizzafeltét. Harmadikban már azt gondoltam, hogy mindenkivel meg kellene hallgattatni, gondolkozzon csak el az emberi élet értelmén, mivégre a hús és a lélek, mégis ki az, aki megérdemli az életét és ugyan mégis minek? Két lábon járó, húsalapú robotok vagyunk, hibás, update nélküli szoftverrel, egykori programozója rég halott, számát felhívva rögzítőre kapcsol, egyébként förmedjen meg, mert nem fejezte be, nincs szupport. Az Atropine azoknak való, akik valóban tényleg erősek. Ne próbálkozzon vele az, aki nem érzi át az ilyen zenéket, sok álmatlan éjszakát megspórolhat magának.

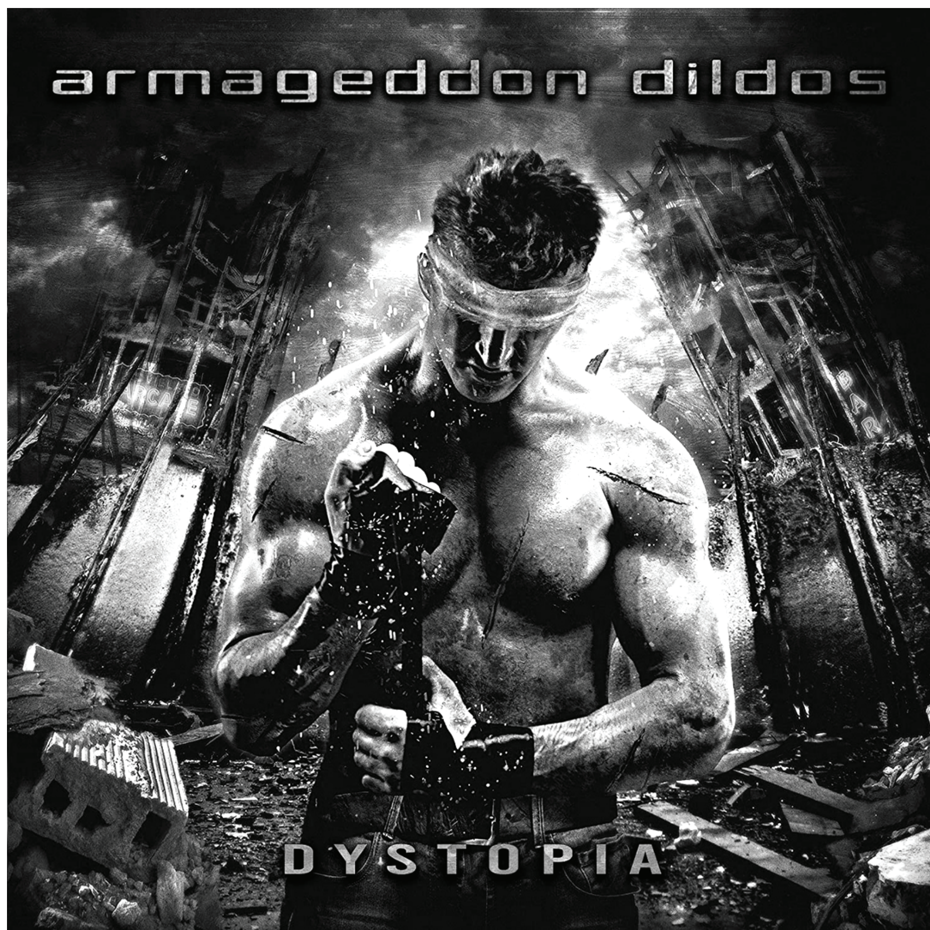
FRACTIONS:
VIOLENT EYES (2021)

A Fractions a posztmodern közép-kelet-európai régiójának megkerülhetetlen alkotóbrigádja, orosz gyökerek, prágai bázis és alighanem rajta tartják mutatóujjukat a pulzuson és a korszellemen is. A Seat-ból barkácsoltak maguknak F-logót (nevettem rajta, szellemes), betört furgon-ablak (nem vicces, de van erről egy remek fehérfurgonos brit film), szétgyötört futárok, áruterítők átlagos hétköznapjai, csikorgó satufék és hangerő-feltekerés a lezárt sorompók és eszelősen zümmögő mobiltelefonok előtt. Ameddig ilyen zenék születnek, könnyebbek a napjaim, mikor a többiek fékeznek, Te akkor is...

Már 2018-ban beírták magukat nemes egyszerűséggel és hat vörösbe oltott felvétellel az underground zenei történelem Aranykönyvébe, a mesés ipari Cseljabinszktől jóval messzebb. Egyszerre óvatosak és merészek, olyanok mint a róka, amelyik megszerzi a zsákmányát és nem csak kikerüli a csapdákat, hanem maga állít fel sokat. Egyszer belesétálsz, olyan techno-rave-ben találod magad, hogy nem ereszt el többet. A Fractions bizony ilyen, akárhányszor szúrod meg, találod el a vénáját, ez mindig benne lesz, a gázra fogsz taposni tőle sokadszorra is. A Violent Eyes egy remek kiadvány, abszolút érzi az európai trendeket, sok szálon kapcsolódik a *Schwefelgelb* és *Kris Baha* ütemeihez, vérképéhez, labor eredményeihez és a táncparkettek újralakkozásához is. Tökéletesen adja a talpalávaló ritmust a hétköznapi menetelésekhez és bárminemű izmozós munkálatokhoz. Sokat nem kell gondolkodni rajta, nem vész el a szépelgős művészeti szubzsánerekben, egyszerűen csak mindenkor bátran védhető testzenei képleteket szolgáltat, átgondolt és mesterien kivitelezett programozási tudással. Tegyük fel, hogy kilépsz a cég kapuján és még egy órányi hazavánszorgás várna rád, csak tedd fel ezt és a lábaid új erőre kapnak, otthon még kézmosás és játszósra váltás után lazán össze fogsz dobni egy csilis babot is füstölt hússal és még élvezni is fogod, elröppen ám az a háromnegyed óra. A kritikák kicsit ekézik a **Pleasure Frequency (feat. Zanias)** felvételt, mert hát poppos és női vokál, de nem tudok nekik igazat adni, bár tény, hogy visszább tekeri a tempót és szokatlan, de szükséges, és el tudnám képzelni főműsoridőben az A38-ason is, bár lenne rá lehetőség és mód! Panasz nem hagyná el a szánkat miatta, angyali vokál tekerget be lassan a szatén babydoll alá, onnan sincs szabadulás, de meg se fordulna a fejben. Kivétel nélkül, amit nagyon szerettem ebben az albumban, az a természetessége, még úgy is, hogy beszaggatás nélküli egyenletes élményt kínál. Megfelelő társaságban (értem ezalatt a táncolni kedvelő electro-közönséget) valószínűleg észre se venném az idő kíméletlen múlását, hiszen változatos és ritmusváltó, nem fordul egysíkúságba, megvan benne a trance, az EBM és a techno minden egyes energiadús magja. A címadó **Violent Eyes** kiválóan mozgásban tart, de a többi felvételtől is könnyedén le lehet izzadni. Azok, akik fémhulladék átvevőhelyeken rögzített hangokat várnának el, alatta magvas és világmegváltó gondolatokkal, azoknak nem ez lesz a napi szellemi betevő, ugyanakkor mindenkinek örömet fog okozni, akik valaha (majd) klubokban akarják tajtékosra szétcsapni magukat testmozgással, hogy elfelejtsék az irodakomplexumok és összeszerelőtelepek utóízét, élvezni tudják kicsit a korporét léten kívüli egzisztenciák halovány árnyalatait vagy a negyedéves jelentések miatti szőnyeg szélén állást, mert van jóféle agymosás is. Ez pont az, és jókor.

ARMAGEDDON DILDOS:
DYSTOPIA (2CD DELUXE EDITION) (2020)

A disztópia (főleg manapság, hogy benne élünk) annyira elcsépelt és közhelyes, elhasznált kontextus az underground témái között, hogy ennek külön albumot szentelni több, mint felesleges. A Wikipédia szerint: *„A disztópiát bemutató alkotások gyakran valós világproblémákra hívják fel a figyelmet, legyen az társadalmi, környezeti, politikai, gazdasági, vallási, pszichológiai, etikai, tudományos vagy technológiai jellegű."* Nézzünk alá, hogy a 11 év után visszatért Armageddon Dildos az új albumával miként ugorta meg a mércét, és mit sikerült a kasseli fiúknak kihozni ebből. Nem valami rengetően sokat.

A disztopikus lemezek készítésénél két fő csapásirányt tudok beazonosítani. Az egyik a szenvedős változat, melyben a komorság, az elmúlt/lerombolt Golden Age feletti könnyek elmorzsolása és némi szívszaggató dallam adja a pofont. Másik lehetséges út, mikor az öklök a levegőbe lendülnek, és az egésznek van egy rebellis, hangos, dühös jellege. Nos, itt ez utóbbit választotta a Dildos, és egy szélesre nyújtott zenei spektrumon táncolta oda-vissza klasszik EBM-es és szinti-popos eszközökkel a disztópiát. A **Burn Baby Burn** igazán amerikai olcsó kacat benyomását kelti, de inkább csak bemelegítő funkciója van. A címadó **Dystopia** felidézi a korai Dildos stílusát, nyers, feszült és belecsempésztek olyan kis finom búvópatak hangokat, amelyek meglepik az embert. A **Heut Nacht** nekem túl germán industrial rock, már szinte *Rammstein* plágium, ugyanakkor nem szól valójában semmi fontosról. A **Destruction** olyan szinten koppintja a *Nitzer Ebb Violent Playground* zenei alapját, hogy képes voltam felszisszenni, utána meg átcsússzan valami értelmezhetetlen eurodance-be, pancser patchwork munka. A **Stay** sokadik hallgatásra már egész jól felismerhető popszám, de távol áll mindenféle izmozástól. A **Dirty Man** oldschool vacakolás egy ritmusalap körül, a rágógumiszerű refrénje kifejezetten idegesítő. **Ohne Dich**, ez valami szerelmes szám akarna lenni, erre csak azért jöttem rá, mert francia nő karattyol benne az elején, hogy utána valami lebutított német dalszöveg fusson alá, mint kismacska a platós kocsinak. A **Neon** (figyeled, milyen félelmetesen okos számcímeket sikerült kiötleni?) a lemez egyértelmű mélypontja, valami hommázs-szám a *Kraftwerknek*, vokóderes brekegésre és szűzlányvokálra felhúzva, ilyesmiket már a 90-es években sem lett volna szabad írni („neonfény, gyere táncolj velem”, hát eldobom az agyam, ultrakínos, és nem túlzok). A **Kaltes Herz**-től kicsit újra megélénkültem, egész jól kezdődik, itt most jól jön a marconaság, van benne ív, de ez is annyira rammsteinkodás, brutálisan lerontja az olcsó és igénytelen refrén. A **Dance on Dead Bodies** valami remek szaggatós EBM sláger lehetne, ha nem lenne beágyazva a szokványos németes future-pop rosszabbik végébe. A **Night People** sem igényel különösebb kognitív kapacitást, görcsösen próbál öregnek és tradicionálisnak is (sajnos még *And One*-osnak is) tűnni, az eredmény pedig vigyorogtat. **High Up in The Sky** kis puttyogós szintizgetés viszonylag alulkalibrált és háttérbe folytott férfivokállal. Kapunk még egy semmivel sem különösebb **Club Mix**et a Dystopia címadó dalhoz. Utána már csak a deluxe remixeivel kell valahogy megküzdeni. Ezek között két magyar közreműködőt is találunk, a Heut Nacht-ból a *FA4S* hozta ki a lehetséges maximumot, a Night People-t pedig *Piller Rico Ferenc* (Vainerz) tuningolta fel még táncikálósabbra. Úgy jó ez az album, ahogy van, valahogy rosszul esik jól. Macsós ugyan, de nem mond semmit.

HUMAN VAULT:
SELF-RUST (2020)

Titkon mindig azt remélem, hogy egy nap majd forgatnak egy többrészes dokusorozatot a Világ legszebb és legveszélyesebb rozsdaövezeteiről, elhagyott gyártelepeiről, szellemlakásairól, szutykos sikátorainak élővilágáról és mindezek temetkezési szokásairól, és akkor majd a zenei szerkesztő felhívja a brooklyn-i magyar srácot, hogy „Mortum, mennyi anyagot tudnál nekünk adni ehhez?" Ő pedig kikászálódik a gépei közül, lerázza bokájáról az eszközkábeleket, majd kicsit megvakarja a fejét, bólint egy rövidet, mielőtt rávágja: „Amennyit csak akartok!" - aztán elkezdi mágnesszalagra írni.

A HV tökéletes kiindulási referenciapont lehet az elképzelt jelenethez, a bullshit-Világ egy lépéssel közelebb araszolna, hogy egy icipicit minden jobb legyen, miliméterekkel a helyére kerüljön. „Fijjam, hát ezzel pulyát lehet ijesztgetni, na kapcsojjad kifele, de gyorsan!" - mondaná rögvest sommás véleményét apám, ha meghallaná a Self-Rust hátborzongató zajfüggönyeit. Ő sajnos nem nagy zenebarát, nem is hallgat nemhogy ilyet, jóformán semmit se, persze jobb is, hogy nem ő írja most ezt a recenziót, George le lenne kapva a tíz körmirül, én viszont fel fogom magasztalni mostan. Mind a 9 track félelem és reszketés súlyos ipari hangokkal, gyomorba öklöző basszusokkal, Mortum néhol sejtelmes elnyújtott, desztillálatlan énekhangjával. Ami különösen artisztikussá és ideglelséssé teszi, az a különféle cinematikus ipari horror, urbánus, poszt-apokaliptikus magány leképezésére alkalmas zajminták aranyszálként beleszövése az egyes felvételekbe. Ettől válnak a földön elszórt roncsolt alumíniumdarabkák értékes kincsekké, a zöldpenésszel vastagon befutott, nógó-zónás panelházak lépcsőházai pedig expedíciós célterületekké. Sercegő GM-csővel a kezünkben hatolunk be a **You Deny** pulzáló rétegeibe, lépteink nyomán puffanó fémhangok, a távolban eldőlő bútorlapok visszhangzanak, az elkent nyöszörgő énekhangról eldönteni se tudjuk, hogy a paranoia miatt a saját fejünkből szól-e, vagy ellenkezőleg, a betonfalak közül sistereg elő. A **Defragmented** felületkezelt tájsebészeti terv, egyenletes, adagolt lebegőpontos lüktetés, szúrni is kezd szívtájékon, átadja helyét a félelemnek, a **Fear Will Come** fojtogató, plasztikus atmoszférájának, melyben mint befogott rádióüzenetként ér utól a fenyegetés, zene a külső űrből, furcsahang-generátorokból, erre a **Pure Steel** csapkodása és az áthúrozott idegrendszerhez igazított dark ambient. Akkora formátumú filmzene, hogy végigülnék akármilyen hosszú stáblistát érte. Lopakodó, rövidre metszett **Pure Steel** után a **Self-Rust** káoszhangjaira nyomulunk előre az enyészetben, hogy átvegyük ezt a gyűlöletet újra a **This Hate** baltával faragott álomdobáló torzójától. A **Blind Focus** amorf finomítású, de nyomatékos zajtérképpel dolgozik. Energetikai csúcs a tempós és artikulált **Damn You All**, mely kínzóan hosszú, óvatos felvezetéssel érkezik, dobszekvenciái feszes, kromatikusan mély tónusban ülnek. Lassú fulladás, amúgy is tényleg a fenébe mindenkivel! A **Time Leaks** hosszú, pengő hanghullámaiba, félelemsodronyaiba régóta elhagyatott telefonvonalak foglalt jelzése és elfolyó idő tekeredik bele. Ez a fenséges lemez megérdemelt volna egy sokkal kifejezőbb grafikai designt és borítót, ugyanis a fentiek alapján nem üveg+acél high-tech épületek illusztratív zenéje ez, hanem bizony a hidegrázós, trash rozsdaövezetek bátor felfedezőié! A limitált bővebb CD-változatot be kell valahogy szerezni, én csak a szűkebb digitális változatot tudtam, viszont az alapváltozat is szuperior!

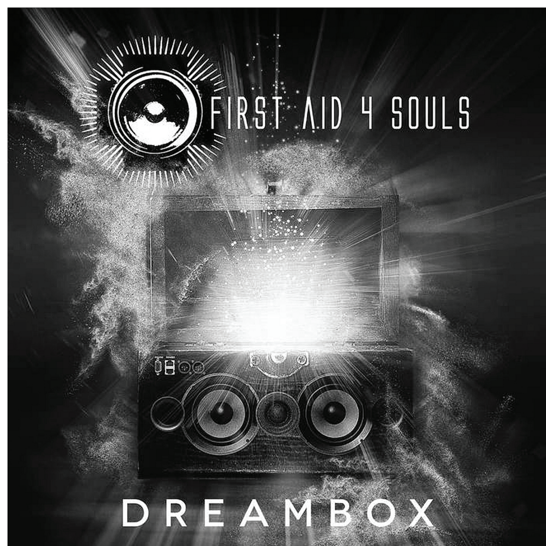
FIRST AID 4 SOULS:
FIRE + DREAMBOX EP + THE BROKEN MIRROR (2020)

Gazdag István zenei munkásságáról önálló, OSZK-jelzett, kötelespéldányos kiadványsorozatot lehetne megjelentetni, ha lenne rá elegendő létszámú, elemzőképes éber szakszemélyzet, az viszont messze nincs e honban, így nyúlfarknyi és hozzá nem értő analízis jut neki és termékeinek. Egyetlen év alatt többet termel, kezel, gondoz, ápol, mint amennyiszer mi, földi halandók és hallgatók észrevétlen lélegzetet veszünk. Idő-, tér-, eszköz-, potméter és keyboard-kezelésének veszett tempójú iramához nem egyszerű megértést és kulcsot nyerni, így csak a felszínt kapirgálom magam is, azt sem elég jól.

Pedig lefogadom, neki se lehetett egyszerű az év, benne digitális távoktatás, full kiszámíthatatlanság, földrészeket átívelő maszterelési munkák, senki se irigyelné a másodperc töredrészéig sem, átlagos földi lények és mindenféle entitások őgyelegnének ennél jóval kevesebbtől is oldalirányba és messzebbre el, félre. A **Fire** az egykori kultikus LD50 közösség és alkotók közreműködésével készített pörgős, sodró lendületű és élénk elektro album, amely Vic (Dr. Melancholia) Willow, Josef „Ultranoire" Stapel, BNC Emke és PD Damage énekes narratívájával szólal meg. Néha egy pillanatra elképzelem ezeket a formátumos előadókat egyetlen alagsori, bivaly akusztikájú teremben, ahogy Gazdi a potméterek mögül int egyet némán „Hé, Te következel!" és 30 másodpercen belül megy a feléneklés (fenekelésnek olvastad?) elsőre is tökéletesen. Nyilván a gyakorlatban nem egészen így működik a folyamat, de el tudnánk képzelni akár, és becsurgatnánk tőle, ha jelen lehetnénk és kávét szolgálhatnánk fel a művészeknek. Nem túlzás, valóban addiktív elektronika ez az agynak és a szívnek, és nincs kellőképpen helyén, értékrendjén kezelve mindez Magyarországon, hazájában senki sem lehet próféta, és ennek ellenére mégis itt vannak sokan, sűrű, koromfekete füstbe burkolt kikötői világítótornyokként, ráadásul vakító, pásztázó fényekkel.

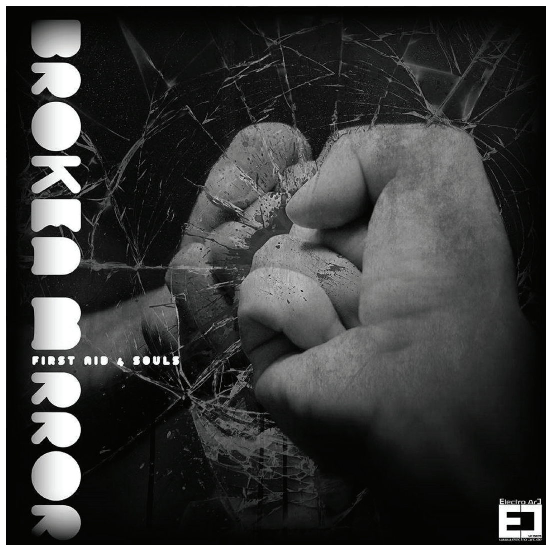
Tovább tartott a Fire beszoktatása, mint gondoltam, de sosem tudhatod, mit szeretsz meg végül halálosan, akár egyetlen nyúlfarknyi dallam miatt, utána meg az egészet. Érzed az összeszokottságot, a közösséget és épp ez a titkos recept benne. Nem nagyon lehettek közben fölös körök, időrabló rutinszámba menő bazmegelések utáni kibékítési műveletek, mindenki precízen tudja a dolgát, oda- és beleteszi magát, begyakorolja, előadja, felvétel vége, kész és elsőre is abszolút rendben van, a hallgatónak (mint mondjuk én) valahogy ez jön le hallgatáskor. Precíz, takarékos magyar időgazdálkodás, produceri tréningeken oktathatnák angolul, németül, Ableton-on vagy FL Studio-n, hardveren vagy szoftveren, teljesen mindegy, mert profiizmus szagához nem fér kétség. Kiváló dalok, fényesek, energikusak és ugyan ki gondolta volna mindezt 2003-2004 tájékán? Hallottad volna ezt egy nyugati menő klubban, úgy kellett volna kitámogatni, meg vissza, most pedig itt van és a tiéd. A vokál az tényleg profi, erős, dinamikus, szép és kristálytiszta, mint egy jeges hegyi patak, amibe belemártod a kezed és nem veszed ki sokáig, érzed a sodrását, a halak súrolását, és itt jegyezném meg, hogy a FA4S időnként olyan hangokat képes szintetizálni, mint amikor a szétrobbantott pécsi Szénosztályozóból kimentettem egy szép nagy kerek köszörűkövet és utána mindenféle felülethez hozzádörzsöltem élvezkedve. Kevesen tudják ezt a mágiát, István pedig nem adott még ki ingyenesen letölthető e-bookot en-

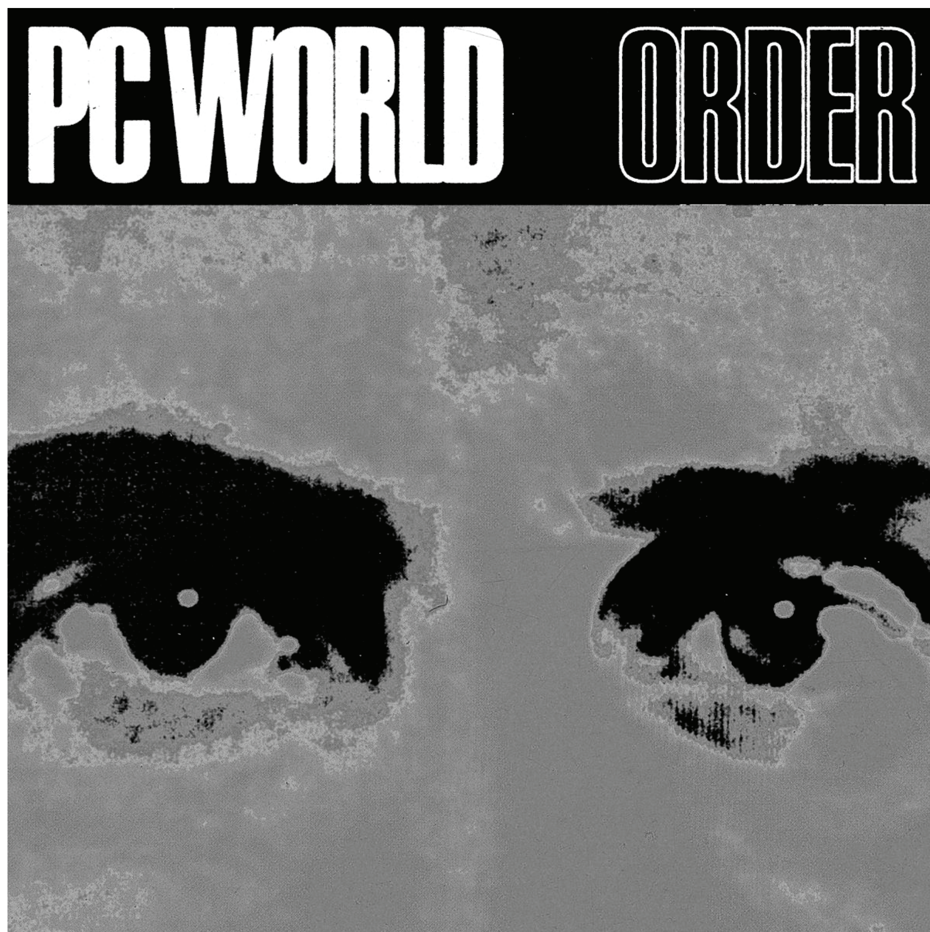
nek az alkímiájáról - adatokért cserébe. Aztán itt van ráadásként a mesés **Dreambox EP**, alfa matrix-os kiadásban az ügyesen kiválogatott felvételek remixváltozataival, amely már az elején belereszel a porcelánba, Emke hol hűvös, hol hajlítgatós hangjával, vagy a 120-170 BMP közé belőtt változatokkal, érzéki lágyság és keménység, club mixek és sokféle tónus és érzés egyetlen albumra rögzítve, szakképzett hang- és érzelem-replikátorokkal, odaadással, alázattal, mesterfokon. Hogy mennyire jó eszelősen, magas fordulatszámú darálóval, túltermelésben tolni kifelé egymásutánban egy popszám különféle stílusú, apránként módosított változatait, erre nem tudom a megfelelő választ, mert nem a szórakoztatóiparban élek és nem ismerem ennek a rentábilisságát sem, a digitális kiadás persze sokat elbír, százat is, ha kell, de mindenkit arra buzdítok, hogy saját maga döntse el, hogy melyik verzióra van tényleg szüksége, és azt pörgesse, ameddig csak bírja. Nálam ez problémásabb, de van amikor a kontextus és koherencia nekem fontosabb, a mondanivaló főleg. Tehát ez a kiadvány inkább szemezgetésre, partin bekeverésre alkalmas darabokat tartalmaz, csak hát a DJ kultúrának most annyi..., de majd valamikor visszatér az élet, addig is ez egy átmeneti korszakban elérhető közelségbe kerülő alapanyag, amelyet adaptálni, agyonjátszani lehet valamikor.

Hasonló célzatú kiadványként az oldalvonalról nedves időben becsúszó, a fentiek mellé csak úgy befigyelő, igen magas fordulatszámú lemez az év végére, az echte klubrengető **The Broken Mirror (Selfmix) [Remastered] [Deluxe Edition] [Bonus Tracks] 2008-2020** is, amely 21 darab FA4S-önátdolgozást kínál maximális odafigyeléssel és táncolásra serkentő tempóval - és most tényleg nem tudom, mi mindent lehetne még a címe után zárójelbe tenni, talán még a „limited" vagy a „lost & found" kifejezéseket -, és valójában csak remélni tudom, hogy a fentieken túl erre várt a FA4S hardcore rajongótábor nagyobb része **(a Smile No More [Remastered] [Deluxe Edition] [Bonus Tracks] 2010-2020 mellett!)**,

mert enélkül nem élet az élet, pláne mikor feltör az a visszafoghatatlan, fékezhetetlen érzés, hogy most bizony zúzni kell, akár otthon a négy fal között is, pár négyzetméternyi recsegős és zongorázó parkettán, ameddig a szomszéd fel nem jön feljelentéssel fenyegetőzve, mert nem hallja egyenletesen a kedvenc lakásfelújító műsorát a Spektrum Home-on. A **The Broken Mirror** közel sem új darab, hiszen 2013-ban egy 17-számos változat már kijött belőle, ez most ennek a feldúsított, átrendezett változatának tekinthető derül égből villámcsapás. Nekem ebből az **Among Strangers** indusztrializált változata ütött a legnagyobb gyomrost, imádtam a virtuóz részeit és a benne lapuló nyers, előbugyogó erőt, arcul csap, majd tovább áll. Sok szám viszont olyan, mint kifolyt szemmel hazaérni melóból és még nekiállni hagymát pucolni, durumtésztát és valami zacskós szószt kifőzni hozzá, hogy csússzon, miközben már valójában nem is látsz rendesen. Ha rutinod van benne, sablonmozdulatokból is összeáll a holnapi menüd, de ha nem, akkor ragacs lesz az egész és nem gratulál hozzá senki. A FA4S munkásságához abszolút nem fér kétség, néha viszont olyan, mintha a huszonéves énemet próbálná rábeszélni negyvenvalahány évesen valaki sokadszorra ugyanarra, hogy ideje előtakarékoskodni, félretenni a nyugdíjas éveimre, mert az eltett hangmintabank, programok és élettervek majd egyszer nagy hozamot fognak produkálni, mert nem létezik olyan, hogy genuine emlékezet. Egyébként lehet, hogy így is lesz, de ahogy a vakcináció (nem vakáció) sem ígér különösebb megváltást, így az előző számban nagyra becsült és egyedi hangokat megütő előző album (**Keep This World Empty**) után ez most nem hoz akkora katarzist nálam. Talán bennem a hiba, elsősegélyt várok a lelkemnek, de nem azt kapom. Tisztában vagyok vele, hogy a FA4S egyszemélyes audio-összekötő platform, viszont a sokfelé ágazás, a multiprojekt-navigáció összezavarása (arra is utalok, hogy nem esik egybe a szerződő kiadói és a magánprojekt diszkográfia) megzavarja a nyitott és óvatosan leboruló rajongót bennem.

PC WORLD:
ORDER (2021) + PC WORLD (2019)

Ha el akarsz rejtőzni a világ szeme elől a zenei projekteddel, akkor olyan bandanevet válassz, amelyre teljesen más találatokat dob majd a Google, mondjuk egy legendás számtech magazin címét. A dél-londoni rejtélyes duóról tényleg nem sokat tudni, se egy kép, se civil vagy művésznevek, csak két rövid kiadvány az online lábnyomuk, amely egyszerre hordozza magában a korai Ministry és a neves elődő, a Portion Control indítási stílusjegyeit, talán a PC rövidítés ezt is takarja, ahogy mellé gúnyolódásként a „Political Correctness" is, ez sem különösebben félremagyarázás, mert benne van.

„A polgári elégedetlenség kimerült fényei alatt a számlálás csak most kezdődött. Amit parodizáltál, amit alaposan megvizsgáltál, az most felemeli tiszta tekintetét, mikor a teljesítményen felüli kilyukad. Kiáltoztunk az igazságosságért, de inkább parancsot találtunk, és most szembesülünk a lánccal." - ezekkel a gondolatokkal egészítik ki az Order EP-jét és ezt különféleképpen lehet értelmezni, viszont nem a világban uralkodó fene nagy rend ez, sokkal inkább a rendszerek és a hatalmaskodók leleplezése, mindez olyan 80-as évekbeli elektronikába helyezve, amelyre nekünk is fel kell kapnunk a fejünket, még ha a borítótól kezdve a zene is zajosan, kicsit sercegősen szól, low record level, low print quality, de mégis ritkaságszámba megy az ilyen produkció és kellőképpen lázadó punkság, jófajta. A 2019-es kazettájuk, lemezük, a szimpla négyszámos **S/T** (vagy PC World) ugyanazt a visszahangos tornatermi vokált használja. Hát ezek megszállottak, ember! **Running Man** (Menekülő ember), **System and Structure** (Rendszer és Struktúra), **The Drift** (Sodródás, **Next Line** (Következő vonal), ezek mind rendszerkritikus, elégedetlen elemzőképességű elvágyódások a legalizált törvénytelenségek világából, ahol mostanra sokkal többen vannak alul, mint valaha is voltak. Igen jó vasakat ütnek meg, nem cserélték le a régi hadware szintiket modern mai VST-kre, minden pont úgy szólal meg, azokkal a technikákkal készült (pl. a minták beszaggatása, fragmentált sample-scratch-repeat), amelyeket a 80-as években előszeretettel használtak, ettől lesz ugyan egy régi talált konzervdoboz jellege, de a csoda inkább az ebben, hogy annyira eredeti, hiteles és koherens, mintha ezeknek a srácoknak lenne időgépe és amit akkoriban csináltak, azt áthozták volna magukkal ebbe az évezredbe. Az **Order** szintén négy számot szállít, plusz két remixet, mindegyik kifogástalan konzerválása az időnek. A **Private Targets** meglehetősen éles látleletet ad a főbb hazugságbetegségekről, fals hitrendszerekről. Az **Order** keményen szembesít bennünket a parancsokkal és utasításokkal, a **Beyond The Zero** folyamatos nyomás és gyönyör alatt élés összeegyeztethetetlenségével, a fegyelmezettség fehér zajával, a **Strategy Beat** lehengerlő loop-ja alá csúsztatott nyers igazságtalanságok kimondásával. Mindezek roppant vészjóslóan szólnak és nagyon elkelne a szövegkönyv mellé, annyira zajosra és visszhangosra lett véve a vokál, hogy alig lehet kihámozni belőle a szavakat és sorokat, nekem sok hallgatás után sikerült pl. ezt kinyernem: *„You fabricate excess"* (Fabrikálod a felesleget). Ez a két, kicsit orwell-i kiadvány, viszont nem az.

CEVIN KEY
RESONANCE [XWÁÝXWÁÝ] (2021)

„VojVoj", így a legkönnyebb kiejteni, de az „IkszVájIkszVáj" is jó. Az idén 60 éves Key maszkos táncos performansza ez a lemez, a címe legalábbis ezt jelenti az ősi falu neve után, ahol sok Squamish, Musqueam és Tsleil-waututh ember élt a maga rituális alapokra épülő sajátos kultúrájával. Ma a vancouveri Stanely Park van az egykori falu helyén, őslakosok persze rég kiszorítva. Cevin Key pedig tiszteletben tartva a jogaikat, történelmüket, gyökereiket és népszokásaikat, ezzel a lemezzel adózik előttük, ráadásul ebben egy sor segítője is akadt, köztük pl. az IAMX is. Nincs hentelés benne!

Nem tudni még a pontos okát, de a KMFDM is húzogatta már a kiadójának pödört baszját a címadással (lásd: Symbols), az lett a vége, hogy a megjelenés előtt lett lecserélve a nehezen legépelhető, kódolható lemezcím az egyszerűbb Resonance-ra. Át lehet ezen siklani, nem is ez a lényeg, hanem a mögötte lévő művészileg összeillesztett számok láncolata. Engem a korábban promóként felcsatolt első három dallal megvett azonnal, főképp a Chris Corner velőtrázóan drámai tolmácsolásával készített **Anger Is Acid**. Szokásos fájdalmas. Lassú, és bölcsen kidolgozott anyag, mintha valami titkos terv szerint egy Skinny Puppy által gondozott IAMX-lemez lenne, holott nem az, közel sem. A legfőbb veszélye viszont, hogy a hallgatásakor igen könnyű minor depresszióba esni, annyira szívszaggató, máskor meg épp ellenkezőleg, ok nélkül vidám, hipnotizáló hatású. A **Thirteen** például meglepően technikás, valamiért bringázhatnékom támadt tőle, Leeb is szokott ilyesmiket komponálni, a falhoz is simít, miközben a mélybe leránt a **Night Flower** Edward Ka-Spel-lel (eredetileg: Edward Francis Sharp), aki bár 7 évvel idősebb Key-nél és nem is most kooperálnak először, hiszen a *The Tear Garden* projektben dolgoztak már együtt. Fantasztikus hangú figura, a *The Legendary Pink Dots* egyik alapítója, komplett és gazdag életmű áll mögötte, igazán respektálandó művész. Az **Orange Dragonfly** kísérletinek hat, kellemesen puttyog, átalakítja, újrafésüli az agyhullámokat is, ha sokat hallgatod. Nagyon régen készített már bárki is ilyen elektronikus zenét. A **Thunderbird** újabb melankólikus, sötét instrumentális darab, a **Dark Trail** csilingelő érzést kelt a fülben, Corner hangja alig észrevehető, de nagyon kell ez a kétségektől gyötört februári éjszakákon, többször kiáztatott filteres tea a leharcolt léleknek egy kis sütőrummal felöntve, szeretnivaló ez is. A Traz Damji által leápolt **Tomahawk** pörgős felvétel némi színt és tempót hoz be, és Damji le sem tagadhatná, hogy profi játékzene komponáló (lásd még NFS és NBA), császkálgat a Mátrixban, és előbb utóbb a FLA soron következő mech-lemezének egyik bedolgozója is lesz, ez a jóslatom! A **Kullakan** egy érdekes és zajosabb felvétel, itt Soriah portland-i sámánszakértő multi-instrumentalista teszi bele az ujjlenyomatát meglehetősen izgalmasan. A **Watching You** Ka-Spel hűvös hangjával facsargatja a lelket, feszes tempó, de mégis valahogy szomorkás hangulatú, utána a **Sorry, I'm Going to Think Positive** már tipikus virtuóz *Download*-nak hat, bizony ám. A **Third Eye** engem eléggé kikészített, Otto von Schirach (na ő is egy érdekes figura) jól felaprította a sávokat, félelmetes űrlény-zene, még mindig remeg a nadrágom is tőle! Az albumzáró **Resonance** bár érdekes kísérleti elektronika, mély nyomot nem hagy, de erős pontot tesz a majdnem 60 perc végére. Key tudatalatti elektronikus zenekarába bekerülni hatalmas megtiszteltetés és elismerés lehet. Valahogy zseniálisan egyedülálló élménynek képzelem a karmestersége alatt a zenélést. Szívesen látnék erről mondjuk egy dokumentum- vagy werkfilmet!

FRONT LINE ASSEMBLY
MECHANICAL SOUL (2021)

A hűtőben rámolva kezembe akadt egy flakon majonéz. Néztem a lejárati dátumát, 2019-ben kellett volna megadnia magát, akkor kellett volna eldobnom és újat vennem. Azért én megfacsargattam (továbbra se jönnek ki könnyen az ilyen kencék a műanyag flakonokból, helló űrtechnológiák!), belenyaltam és ugyanolyan volt, mint 2 évvel ezelőtt, majonéz ízű, élvezhető. Nagyjából ugyanezt tudom elmondani a FLA új albumáról is, amely full mesterséges anyagokból felépített monomer anyag, az íze sem változott, fogyasztható, élvezhető, és nem halunk meg tőle. Mármint elsőre, sem azután.

Sokadik hallgatásra az ember megenyhül, elfogadóbb lesz, hiszen mégis egy igen erősen várt CoVID-időszaki FLA-sorlemez, elhagyva a WUTC bosszantó hibáit, lazább szálakkal mégis kapcsolódik valahol a katalógus *Implode/Prophecy/Civilization/Artificial Soldiers igazi* remekeihez. Erről akkor nyitnék vitát, ha rendesen meg tudsz győzni érvekkel, különben csak győzikézel. Többnyire önmagából (side-projektjeiből) táplálkozik, kellőképpen vegyi poszt-apokaliptikus, megvan benne a rendszerszintű lázadás, de a lélek húrpengetése is. Ha az albumra felfért, tagolt track-ek számát nézzük, 11 felvételt kapunk. Ha az újdonság felől közelítünk, akkor 9 szám új a 11-ből (nem rossz arány), ha csak a keményebb nótákat számláljuk (egyébként meg mi alapján?) akkor csak 6-ot, ha pedig a meglepetéshangok és a vokáltorzítási bravúrok kutatását végezzük, akkor jócskán 70-80 fölött van a hangos WOW-ok számlálása, de csak azért nem megyünk fentebb, mert feljön az idős asszony az alsóbb szintről, aki este 10-kor kezd el semmiségeken veszekedni képzeletbeli barátjával telefonon és sajnos már ennél kevesebbre is ugrik (Viva, társasházi együttlét! Ezt a recenziót együtt kellene írjuk, és most a közös képviselő jegyzőkönyvezzen már végre!). Mindez első és felületes hallásra senkinek nem fog kijönni, ehhez tényleg el kell merülni benne, mint béna horgász a halastóban. Attól tud ez a lemez jó lenni, hogy sokmillió elemzési és felfedezési helyzetet teremt, ellentétben a WUTC csalamádéságával, itt jobban érezni a lemezt összetartó koherenciát. A dalok dramaturgiai sorrendisége igen kérdéses és a hangszerelési powerelése ingadozó akár egy-egy számon belül is. Tulajdonképpen akár újra lehetne editálni, amitől akár jobb (vagy sokkal rosszabb) is lehetne. Bill továbbra is a vokáltorzítás zsenije, ennek ékes bizonyítéka az **Alone**, ugyanakkor megerősítést nyer, hogy minden idők leghatékonyabb és legügyesebb, legösszeszokottabb (félszavakból egymást - összeveszés nélkül - megértő) szuperpárosa a Leeb/Fulber duó, mindenki más csak a toldalék a projektben, jin jang, lehetne ragozni, ez bizony kémia, még ha postázgatnak is egymásnak, de érzik azt is, ha a másikat bélszél gyötri, mit akartok még? Együtt jók, együtt érzik, full kompatibilitás ez - magas hőfokon.

A legvégén kezdjük: Az utolsó felvétel **Hatevol (Black Asteroid Mix)** 4.53 és 5.24 perc közötti szakaszán van egy szünet (ilyen a *FLAvour of the Weak*-en és az *Artificial Soldiers*-en is volt!), majd jön egy nagyon szépen elrejtett atmoszférikus outro (**Binarual Transmission**), ami kellőképpen megmelengeti az ember szívét, tiszta Alien Isolation-para, és ezért a rövidke szelet valódi muzsikáért enyhül meg a szívem, és gondolom azt, hogy a **Mechanical Soul** mégiscsak egy remek album. Az ember bízik benne, hogy ez egy valódi FLA-statement, és nem

technikai hiba miatt maradt csak benne a keverőpultban, hogy aztán ráosonjon a lemezre, míg valaki éppen nem figyelt oda. Ugyanis ez a nyúlfarknyi hangulatteremtés áll legközelebb ahhoz, amit ez a produkció valójában sugallhat értékként, bár a többi darab is rengeteg kincset rejt. Gyönyörű, vörös műkörmökkel cirógatja a hallgató tarkóját, olyan pillanatok ezek, amiért mindenkor megérte FLA-rajongónak maradni évtizedeken át, gyengébb produkcióik ellenére is.

A másik csúcspontja a lemeznek egyértelműen Jean-Luc de Meyer újbóli szereplése a **Barbarians** számban (azonos vokállal, de másként nyújtva, hangszerelve, balladisztikusan, ilyen gyönyörűségeket csak temetéseken játszanak, az enyéimnek muszáj lesz majd végighallgatnia, rögtön a *Downfall* után). Határozottan nyomatékosabb, emlékezetesebb és érzelmesebb, mint az *Artificial Soldiers* lemezen találkozhattunk vele a *Future Fails* során. Ugyanaz a szám, csak más zenei tempóval és köntösben, de sokkal jobban hat itt, lassú himnuszként, ráadásul de Meyer autentikus hangja ugyanaz, csak lassított, míg Leeb néhol szopránosabbá vált, bár tudjuk jól, hogy ez főként a kíméletlen effektezésből következik. Amit viszont nem vártam és nem is igényeltem volna, az a táncolhatóság kontra líra erőltetése a FLA-ban, ezek kifejezetten kommersz hatásúvá teszik a lemezt, ugyanis a merengősebb, vontatottabb, elemzősebb számok sokkal jobban markolnak az ember tüdejébe, míg a sablonokra döngölt tüccölés távol állhatna ettől a márkától, az meghagyható lenne a Delerium-projektnek, vagy a Conjure One-nak. De ilyen ez a sokféle brand futtatása, hatalmas soundbank economy uralkodik, itt pedig rátapintok egy eleven sebre: a side-projektek közötti átjárhatóságra, meg a saját projekthalmozásba való belegabalyodásba, amely ekkora zűrzavart okoz: valahogy nem sikerül teljesen tisztán tartani a termékpalettát, emiatt áttüremkedhetnek olyan már elhasznált stíluselemek, minták, dallamvezetések, amelyek nem valók annyira egy FLA-ciklusba, de persze jól ülnek dubstepes, drum and bass-szes megrendelésre gyártott játékzeneként, vagy egy popos Deleriumban. Ez a kilengés, centrifugált „Mischung” nem jellemezte az *Artificial Soldiers*-ig a Frontline-t, viszont az *I.E.D*-n már mutatkoztak a jelek, az *Echogenetic*-től kezdve valahogy fel is puhult az egész. Ha meghallgattál egy *Hard Wired*-t, vagy akár egy *Implode*-ot, tudtad és teljesen biztos lehettél benne az elsőtől az utolsó hangig, hogy ez a Front Line Assembly. Most az utolsó 3 lemez esetében meg csak kamillázol számról számra, és nem tudod hova tenni. A **Purge** például jó kis indító szám lenne, az alapja teljesen húz, csak épp a vastag, dühösebbre tolt dobok hiányoznak belőle, a refrén-ének pedig megdöbbentően nyugdíjas lett, meg kell szoknod, emberek, hát itt ugyanúgy teli torokból

kellene ordítani, mint a *Lurid Sensation* meg az *Overkill* felvételei közben, nem pedig nyöszörögni, nem? De majd biztos készül ebből is remixlemez és akkor remélem ezt a számot majd a *Portion Control* kapja meg, na ők majd visznek bele életet rendesen! A **Glass and Leather** energikus rotyogós alapot kapott, itt kezd csak igazán megjönni a kedv, az **Unknow** is majdnem olyan, mint egy klasszik FLA-megasláger, egészen addig, míg be nem lép a refrén, mivel ott lohad le az egész, hiába volt benne kraft addig. A **New World** szép, de fantáziátlan kis porcelán dísztárgy, aranyos, de nem is tudom értelmezni, mert eltévedt kismacska csak a lemezen, hosszúnak, unalmasnak tűnik a sokszor ismételt ének-dallammal. A **Rubber Tube Gag** (mint szexuális segédeszköz, ráguglizol mélyebben, aztán fekete gumicsövek képei jönnek rád, amúgy sok sikert hozzá, fejtsd meg, ha akarod), jó kis vibráló felvétel, sokéves házasságban azért ne próbáld ki, nehéz lesz elmagyarázni a bíróságon, ugyanakkor ez is egy totál jó kis lázadó felvétel, de görccsel kell belekapaszkodni, hogy neked ez márpedig kell és a Balatonra/Mátrába menet a kontextust még a gyermekeidnek is el kell magyaráznod majd, hogy most kinek a testéről is van benne szó. Viszont pulzál, lüktet, respirál, ha nem élvezed csöppet sem, akkor legalább legyen saját mixtape-ed a temetésedre/hamvasztásodra. A **Stifle** igazi kakukktojás, a *Civilization* vinyl-kiadás E-oldalán elfért volna, *Billy Idol* összetenné két aszott kezét érte, pedig ez egy csúcs rock'n'roll szám, tele életerős húzással, és ilyenkor érezni, hogy Bill Leeb még igencsak életben van, egyszerűen nem lehet mellette vállvonogatva elmenni, mert nagybetűkkel szedve: „EGYETEMES", pestieknek, életegyetemistáknak mondom: próbálj meg enélkül felszállni hajnalban, töksötétben és hidegben a KÖKI-n a metróra, ha nem teszed, vályogházak belső falaira fogsz ezentúl kézzel hímzett vörös-fehér szőtteseket készíteni utána, saját szeretett anyád kér majd elnézést érte, ha nem teszed, és letagad rögtön utána. Az **Alone**-et már említettem, igazi vokálcsoda, tessék kézikönyvekbe felvenni. Aztán újra a **Barbarians**, a nemes gyászinduló, régen érintett meg ennyire szám, nehezen tudnám eldönteni, hogy a szövege vagy a dallama, vokálja fájdalmasabb és kifejezőbb, újra és újra könnyeket csal a fáradt és kocsonyásodó szemeimbe. Örökzölddé vált, túlment a *242* bármely valaha létezett felvételén, ki gondolta volna egykor, hogy Leeb hozza ki a „frontok" közös többszörösét 2021-ben? Valódi, fontos, évszázados, kapitális hazugságnak a fájdalmas felismerése, és sajnos kevesen fogják tudni dekódolni, amitől valahol talán még fájóbb, belemar a lélekbe, mint a húsvéti hosszú hétvége alatt véletlenül kilocsolt hidrogénperoxid. Nehéz lesz felmosni. **Komm, Stirbt Mit Mir** - ez nyelvészetileg, germanisztikailag malőrös kicsit. Mostanra tudjuk jól, hogy ez egy *Schicksal (Civilization)* re-adaptáció/new

season, viszont nyelvileg nem teljesen helyes. (Komm = Gyere) (Stirbt Mit Mir = Haljatok meg velem). Itt a szám/személy szétesik valahogy, bár lehet csak én értelmezem vagy hallom ki rosszul. Most TE vagy TI? Mert ha TE, akkor „Komm" és „Stirb" - mint a Die Hard németül: „Stirb langsam", viszont ha TI, akkor meg „Kommt" és „Sterbt". A kettő együtt nem megy, énekelve ugyanúgy elcsúszkál, pl. „sterbe". Bár ez talán csak maximum a németesek fülét fogja zavarni, már ha egyáltalán. Mindenesetre ha itt egy liason-ról van szó, két emberről, akkor oda minek többes szám? Ja, hogy az örömért, oké, elfogadva. Egyébként, ha nem merül el a rajongó a nyelvészeti elemzésben, akkor teljesen jól forgó felvétel, menetelős, lendületes és méltó párja a *Schicksal*-nak, meg aláfestő zene a nagyvárosi kijárási tilalom előtti rigid menetelésekhez. A **Time Lapse** jó poszt-*Civilization* olajfesték-muzsika, szép, lágy, hosszabb száradási idővel, szoft és pihentető interlude a nagy robbantás előtt, szerintem lesznek, akik erre alszanak majd el, funkcióját tökéletesen betölti és még jó helyen is van a lemezen. A **Hatevol (Black Asteroid Mix)**... erről mit mondhatnék? Szuperül lüktet, odaszegez a feketére festett falhoz, de valóban szükség volt-e rá, épp ide, egy külső remixre, feltenni a pontot? A rejtett része, az viszont mennyei és akár bosszantásul, akár tudatosan lett odahelyezve némi szünet után, akkor is valódi katarzis. Méltatnám Dave artwork munkáját is, bár csinált talán szebbeket, metszett fontokkal, barnás-sárgás árnyalatokkal, de vizsgáljuk meg alaposan a lávaköveket, apróbb-nagyobb, összeolvadt bazaltdarabokat egy pillanatra! Egy vegyileg/természetileg terrorizált világ utolsó fényképfelvételei ezek nagy felbontásban, tudom, te is a szobor fenekét nézted elsőnek, aztán a szíjas corset-et, majd utána a burjánzó gombákat, legvégül a távoli romos épületeket a visszaszáradó parton. Kimerevített, fájdalmas pillanat ez, aligha mesterkélt, bármelyikünk lehet ott, szegett szárnyú angyalként, de amikor be lehet avatkozni még utoljára, akkor jusson eszünkbe ez a borító, hogy akarunk-e így lenni? Minden egyes FLA-album egy igen óvatos, decens figyelmeztetés, egészen a *Nerve War*-tól (hát nem benne vagyunk?) mostanáig, az impulzusdróton rángatott mechanikus lélekig. A Mechanical Soul egy tisztességes sorlemez, abszolút vállalható és kellőképpen disztópia-szenvedélyes is, azonban nem fogja megváltani a világot. Hiszem, hogy sok FLA-rajongó becses kincse lesz (az enyém is), viszont ehhez át kell lendülni bizonyos túlzott elvárásokon, múlton és jövőn. A soundbank bizonyára még sok-sok meglepetést tartogat, az viszont egyáltalán nem elhanyagolható, hogy miként élünk most és ezután, főként ennek az anyagnak a felinstallálásával. Azt mondanám, hogy nem múlik el nyom nélkül, még lehet bőven referenciapont belőle, és az új Noise Unit is irányt kell mutasson. Legyen elég tartásunk hozzá!

Barbárok

**Ebben a pokolban, amit mennynek hívnak
Kevés a látnivaló
Semmit se érezni
Nincs is semmi**

Pusztító ördögök ezek.

**Azt ígérték meg nekünk, amit hallani akartunk mind
Az élet új birodalmát a következő ezer évre
Új aranykort a felemelkedésre, bővülésre**

Pusztító ördögök ezek.

**Dicsőség a barbároknak
Éljenzés a felajánlásaiknak
Üdvözlet a barbároknak
Integessetek csak a jókívánságaiknak**

Lángoló homokot szór ránk az ég.

**Lecsapolják az óceánokat
Legyalulják a hegyeket
Feltöltik a völgyeket**

Pusztító ördögök ezek.

**Lemészárolnak, de haladásnak hívják
Zsákmányolnak, de jólétnek hívják
Kiirtanak, eltörölnek és lopnak**

**Döggé válik minden, amihez nyúlnak
Soha semmit nem tudnak, ritkán tudtak sokat.**

Mindenből többet ígértek nekünk, mindenkinek.

IMIAFAN
TE IS TUDOD (2021)

Lapzárta előtti éjjel Facebook-megosztásban szereztem tudomást róla, reggelre már borzasztóan akartam, még a kávémat se főztem le, mentem egyből a Bandcamp-re beszerezni. Ritka jelenség, hogy egy formáció három nyelven, egyedi hangon, autentikusan, őszintén és profizmussal szólaltasson meg egy egész lemezt. Ebből a szempontból igazi, tiszta forrásból számító kincs nekünk az Imiafan, melyben Végh Imi és Bernáth Miki bátrat húzott a Senkrecht Records-nál megjelent CD-vel: régi magyar, szlovák és német verseket adaptáltak hűvös, minimalista szintipopba igen magas színvonalon.

A lemez címét Szőcs Kálmán népszerű szerelmes verse adta, ezt még Koncz Zsuzsa is énekelte 1989-ben a maga verslemezén, igaz kicsit másként. Az **Ipoly** - nyitányként - Sajó Sándor ipolysági költő 1930-as versére épül, de akad még itt német 1924-es költemény Hans Arptól, a többit a szlovák költő, író, esszéista, műfordító, Ivan Štrpka kölcsönözte az albumhoz, sőt, kedveli is az Imiafan zenei átiratait. *„A nyelvek nem limitálnak."* - vallja Végh Imre és ennek ékes bizonyítéka ez a lemez, talán kiegészíthető azzal, hogy a zene és a költészet bármely korból érkezzen is, bármely más korral összekapcsolható, és amennyiben ehhez megfelelően és alázattal közelítenek, akkor új művészeti csoda születhet belőle, ezt Te is tudod. A legenda szerint az Ipoly mentén a ködben magányosan álló kopár fából évek alatt lassan tíz fényes ezüstszál kúszott elő, melyek a MicroKORG, Casiotone MT-210, Yamaha CS15D vas szintik és basszusgitár hangjaival kísérve tíz különleges felvételként, több nyelven szólaltak meg végül. A palóc nyelvjárás a magyar számokban (**Ipoly, Te is tudod**) csak elsőre tűnik kicsit furcsának, utána rááll a fülünk és az is meglepő felfedezés, hogy a szlovák nyelv mennyire precízen képes alkalmazkodni a hideg elektronikus hangokhoz és ritmusokhoz. A radikális konstruktivista német, apróra darabolt, ridegen számláló szöveg meg sem lep a **Sekundenzeiger**-ben, erről maga Arp is azt írta, hogy *„Olyan elemi művészetet kerestünk, amely meggyógyítja az embereket az idő őrületétől és egy új rendtől, amelynek meg kell teremtenie az egyensúlyt a menny és a pokol között."* A vintázs-elektronika roppant változatos és tempójában is körültekintően komponált. Logikus sorrendben érkeznek a lüktetős és táncolható darabok és a melankolikusabb elemek, és ami számomra időnként leesett állal történő hallgatásban csúcsosodott ki, az az egyes verssorok precíz ritmusra és loopokra illesztése, intonációja, ahogy egy folyóból szedett teljesen sima kavics is képes belesimulni az ember tenyerébe, így kell ezt elképzelni, de jobb meghallgatni.
A **Loptička** (Labda) cirógató melódikusságával vesz le a lábunkról, a **Te is tudod** a hűvösségével, feszességével és a belehúzott, vékony magas ezüst szintiszállal, ki-bekapcsolt gerjedten búgó elektronikájával. A **Sezóna** (Évad) már tempóval kínál meg, amikor felhangzik az első sora *„Čosi sa zamiešalo"* (Valami összekeveredett), a hideg futkos végig a hátunkon, mélyen hatol belénk, a későbbi kis puttyogó hangok is. Az **Odpovedz** (Válasz) sejtelmes, kihasználja zeneileg a vers üzenetét, távolabbról, üresebben szól, nagyon eltalált adaptáció ez is. A **Pod Čiarou V Mestách** (A vonal alatt a városokban) analóg lebegése mozgásra serkent, a **Sekundenzeiger** (Másodpercmutató) már nyersebb *Laibach*-szerű EBM-be fordul át, veretni kell rá. A végére a **Na Druhú Stranu Ulice** (Az utca másik oldalán), **Aj Naše Šaty** (Még a ruháink is), **Deje Sa To** (Meg fog történni) inkább experimentálisabb, lassabb, elkentebb. Az *Új Látásmód Fúzió* rajongói rokonnak érzik majd, én pedig nekiállok szlovákul és szintiül tanulni, meg verseket olvasni.

ATOM™
<3 (2020)

Atom™ (Uwe Schmidt) elektronikus zenével kapcsolatos elborult perverzióit és heves kiadási lázát mi sem mutatja jobban, mint az ezerféle „alias" alatt kitolt, keménykódolású anyagok sora (mindebből hozzánk legközelebb a Lassigue Bendthaus áll), és az a fajta alkotási metódus, mellyel igyekszik egy masszívan technologizált világban új utakat keresni a komponálásban. Hogy ennek rétegei mennyire is találnak hallgatókra, mekkora lehet a valós rajongói bázis, arról nincsenek adataim, viszont az innovatív vénájú szakember most bevezette a „Hard Code Pop" műfajt, mert annyira kellett már ez.

A misztikusság ködébe csomagolt, neonfényű, rikító sárga <3 abumáról (melyet hol csak „szívecskének”, hol meg „háromnak” vagy „kevesebb mint háromnak” is neveznek) azt írja: az **Atom™** az **X1N**-lel együtt, az *„emberi hang és a természetes nyelvi tartalom létrehozására szolgáló entitással kölcsönhatásban állította elő.”* Ehhez érdemes rápillantani a bizonyos X1N Insta-profiljára és már érkezik is a hideglelés! Gépek által, gépekkel és gépeknek szóló lemez, kvázi (vágyott/elképzelt) érzelmek a rideg számállomások (number station) mechanikus titkosszolgálati hangjaival és cincogósra csűrt-csavart női énekhanggal kombinálva, lefogadom, csak generált, és nem hús-vér. A keretes szerkezet szembetűnő, tükrözött/fordított elv **0.9 (Almost a Unit)** és **Almost a Unit (0.9)** - ez utóbbi jó hoszszan ismételgetett, kifédelt kilencessel kitartva - fogja satuba a dallamvezetést többnyire nélkülöző, hol lebegős, hol darabokra tört, improvizatív és szövegét tekintve néhol értelmezhetetlen zajzenét. Numerikus kódok, megfoghatatlan célok és eszközök furcsa elegye egy elidegenedett világban, ahol bármelyik pillanatban elindulhat a kataklizma elszabadult elektronikus entitásoknak köszönhetően, aznap aligha kell lemenni az „interspájzba” friss pékáruért. A szimplán **#** elnevezésű track odaböki: *„THERE IS NO FUTURE WITHOUT TEARS / DANCE ON YOUR DEBRIS / HASHTAG DEATH / HASHTAG TIME / THE R3VOLUTION WILL NOT BE ONLINE / CLICK, CLICK, CLICK...I’M HERE TO FOLLOW”* és nem tudok elmenni a haldokló merevlemezek (azaz mi magunk) által kiadott *„dance, dance, dance”* kontra *„death, death, death”* kontra *„click, click, click”* mesteri háromszor hármasa mellett, ahogy a **Tech Talk** sajnos már TikTok-nak hangzik, csak kicsit hagyjuk magukra a gépeket, és mire visszaérünk a menzáról, már nem is értjük a kommunikációjukat. Érdekes geg a **AC Boy/DC Girl is**, egyszer majd legit apa és anya, villásdugó- és aljzatcsalád lesz belőle, plusz sercegő fehér zaj áramlása. Mindennapos rövidzárlatok akármelyik panellakásba zárva, a torzított női-férfi dialógus igen eltalált. A **Simplicity** álmos-lusta délutáni heverészés, kissé melankolikus, magas kódtisztaságú elvágyódás a rend és az egyszerűség irányába. A **R3V** magas frekvenciájúra tekert forradalom, a gépek bibliájából tartott idegesítő felolvasóest, nem lesz ennek online közvetítése, mert *„no server, no host”*, teljes failure lesz itt, digitális apokalipszis, teljes kijózanodás, majd észrevétlenük siklik át a **G01p** felvételbe, talán ez a leginkább cybertech-indusztrál darab, csak elvont, kísérleti zenéken edzetteknek való, viszont tele izgalmas, súrlófényes loop-hangokkal. A **Time 2 Kill** újra macskanyávogósra tuningolt női vokálos szám, szerethetően lassan érkező ipari puttyogós hangokkal és csillogó elektronikus leütésekkel. A szívecske nem lesz tömegek kedvence, viszont kellő figyelemmel és nyitottsággal felismerni benne a sűrű szövetű szimbolizmust, belső, nem éppen lezseren falnak támaszkodó, hanem keményre kódolt hidakat, gépi popzenébe oltott, direkt figyelmeztetéseket. Megdöbbentő anyag, beérést kíván.

INDUSTRIAL EUROPA / LETTORSZÁG & ÉSZTORSZÁG

LATVIA

ESTONIA

Lettország és Észtország. Szomszédos balti államok között mekkora hatalmas különbség tud zeneileg létezni, főként a nem mainstream/underground vonalon? A két főváros, Riga és Tallin közötti legrövidebb távolság 280 km, repülővel 30 perc, és mégis: míg Észtország egy high-tech digitális társadalmat épített ki az elmúlt 10 évben, addig az 1,9 milliós lakosságú Lettország valahogy lemaradt mindenben, a GDP, a népesség, a munkaerő is szépen bukóágon. Mindkét ország főként a szolgáltatásokból él, iparuk csupán 20-25% közötti arányt tesz ki. Közös vonásuk a sötétebb gitárcentrikus zenék iránti vonzalom és az éghajlat, ezért hasít a hörgősebb, felső légúti industrial metál és rock, míg tudományos-fantasztikus elektronikus zenék, munkázós EBM-nek nyomát alig fedezhetjük fel. Vegyük most sorra ezeket és pillantsunk be a balti néplélek kulisszái és ennek zajhangszerelt változatai mögé!

Kezdjük a lettekkel. A 70-es évek végén tért hódított a szofisztikált űrzene, egyértelmű Tangerine Dream és krautrock befolyással. A lett állami konzervatórium diákklubjának mélyén *Janis Lusens* zeneszerző és *Alexander Griva* producer a külföldi *"Space"* csoport zenéjének hatására létrehozták a **Zodiac** space rock formációjukat, amely szinte teljes egészében a stúdiómunkára koncentrál, a kiegyensúlyozott hangzás, a dallamív terjedése, az analóg szintetizátorok, a zajok technikai tökéletessége hamar kultbandává is tette őket. Az 1980-as első space rock-szintipop LP-jük, a **Disco Alliance** felvonultatta a kor alapvető stílusjellemzőit, erős vonzalomra és kapocsra utaló jelek az akkori szovjet és a nyugati elektronika között valahol félúton. Viszont a többi lett előadó nem ebből bújt elő. Az atonális zenék, avantgard kísérletezések és zajok tudatos, polgárpukkasztó használata, a különféle performanszok egy teljesen másik pólusát képezték a lett zenetörténelemnek. A kezdetek egészen a 80-as évek elejéig nyúlnak vissza, amikor az **NSRD** (Nebijušu Sajūtu Restaurēšanas Darbnīca - A soha nem látott érzések helyreállítási műhelye) egy mára már megszűnt zenei csoport Rigából indította el kísérleti elektronikus zenéit, melyeket new wave és new age hatásokkal és minimalista stílusban játszottak. A zenekart 1982-ben *Hardijs Lediņš* (építész és DJ) és *Juris Boiko* (univerzális művész) alapították. Az első években elektronikus avantgárdot játszottak, mondhatni úttörői voltak ezeknek az újhullámos zenéknek Lettországban. Felvételeik csupán korlátozott mennyiségű mágnesszalagon voltak elérhetők. A demokratizálódás és a peresztrojka időszakában négy kazettát is megjelentettek a Seque kiadónál. Annyira hagyománytalanok és előzmény nélküliek voltak a lett zenei életben, hogy a 80-as években nem is szereztek valami nagy népszerűséget, manapság viszont zenéjük igen népszerű a gyűjtők és a rajongók körében. Valószínűleg a legbefolyásosabb lett

Egy nem mindennapi NSRD posztmodern performansz képcsöves kistévével, pálmával és kivezényelt, fonott hajú lett pionyírlányokkal.

underground / indie zenekarnak számítanak, megadva a szabad alkotásban rejlő lehetőségek erőteljes lökését, ami tovább éltette az avantgard és underground műfajok későbbi képviselőit.

Történelmileg elsőként jegyzett lett EBM-projekt az **U.S.O.C.A.** (Urinating Statue Of Castrated Angel – Kasztrált angyal vizelő szobra), melyet a rigai new wave-szinti-punk banda, az 1988-as *„Alumínium Olgájáról”* híres **Bedre** tagja, *Jānis Sils* hozott létre. A szinti-punk és EBM zenekar 1987-1990 között voltak aktívak (a gyakorlatban 1992-ig volt jelük), eközben 4 albumot adtak ki, kb. 6 koncertet játszottak (néhány az elégedetlen közönséggel folytatott harcokban végződött), létrehozták “Aleponija” nevű államukat saját alkotmányukkal és szenátorokkal, ezzel szembeszállva a szovjet rendszerrel. A Nemzeti Ébredés mozgalmukkal, valamint publikációikkal elmagyarázták elképzeléseiket és filozófiájukat a helyi magazinokban, amelyek bevállalták, hogy cikkeket készítenek a zenekarról. Az 1990-es évek elején a dalok egy része még a “Zvaigznīšu Brīdis” (Csillag pillanat) rádióműsorban is forgott, azonban idővel a tevékenységeik egyre csak halványultak, és a további új felvételek is sorra elmaradoztak. Jānis Sils aztán végül az amerikai Milwaukee-ba (Chicago) emigrált, ahol a rendelkezésére álló felszerelések minimális beállításait kihasználva folytatta az U.S.O.C.A. felvételeit. Már csak két kazettányi felvételt adott ki **Head Cut** (1991) és **Emancipator** (1994) címmel, ezeket aztán az Underbed Storage archív kiadó **“1991/1994”** kazettaként újból megjelentette, de látszólag más kiadó is gondozni kezdte műveiket, a legutolsó anyagát pl. a Musiques Electroniques Actuelles 2018-ban jelentette meg újra. A new beat és az ipari anarchizmus árnyéka is egyaránt ott lebeg, hol zajos, hol torz, beszélő-éneklő vokálja időnként lehallgatott adásként zümmög egy furcsa elektronika szőttes ágya felett, majd beleáramlik egy cinikusan részeg áramlás csapdájába. A Jānis Sils & U.S.O.C.A **Ir tikai viena latviešu tauta** (Csak egy lett nemzet van) (1994) videója fellelhető a neten, izgalmasan mutatja be a lett népszokásokat, tömegünnepeket, háttérben az (ott is) előretörő vagy éppen bújkáló kapitalizmussal.

U
S
O
C
A

A letteknek van ám saját industrial kiadója és összetartó, eseményszervező közössége is. A **STURM** (németül: Vihar) régóta patinás keltetője a jobbnál jobb lett projekteknek és bandáknak, válogatáslemezeiken keresztül mutatják be partnereik és barátaik műveit. Hozzám valamikor régesrégen, talán 2005-ben a **Decennium Sturm** kiadványuk került, nagyjából azóta készülök is rá, hogy megírjam ezt a cikket. A művészek halmaza és sokrétű szemlélete az **lv industrial** jellegzetes példáit mutatja be teljes skálán, kezdve az EBM-ütemektől és a szintetikus harmonikusoktól a sötét környezeti hangulatokig és zajokig, veteránokkal és feltörekvő új bandákkal egyaránt. Lettország ipari és kísérleti zenei és közösségi ereje össze nem mérhető Észtországéval, akár példát is vehetnénk róluk, hiszen rendszeresek az ipari piknikek, fesztiválok, összejövetelek, ahol minden lett zenekarnak és DJ-nek helye van a színpadon, kölcsönösen megismerhetik egymás munkáit, van bennük tehát összetartó (és nem széthúzó) öntudat, nincs sorsolás, nincs veszekedés, mindenki szereplési lehetőséghez juthat. Lettországot a 90-es évektől olyan profi és tehetséges formációk tették naggyá, mint a **Kriegsturm**, a **Gas of Latvia**, a **Deus Sex Machina**, a **Knauzers**, **Strops**, **Kauna Traips**, **Bob Data**, vagy a **Thinner** és a **Spararats**. Hosszan lehetne még sorolni.

A kezdetektől mind a mai napig befolyásos erő van a Sturm mozgalom mögött, és változatosan alakította a lett ipari életet. A **Knauzers** például egy martial, ritmikus zajprojekt Rigából *Reno Krauklis*, más néven *Knābis, KNAB* jóvoltából. Legutóbbi 2020-as kiadványa, a **Farm Therapy** egy kétszámos ipari noise feldolgozása a *Ramones "Psycho Therapy"* és *"Beat On The Brat"* számoknak. Korábbi munkái is a legsötétebb halálközeli kontemplációkból és életveszélyes osztálykirándulós zajfolyamokból tevődnek össze, különböző szögekből és filtereken át bemutatva a lélekpasszírozás nem éppen szokványos mozzanatait. Bármelyik darabját is vesszük elő, pszichoterápiás kohókra és olvasztókra számítsunk, pszichedelikus és posztapokaliptikus utazásban lesz részünk, táncolni nem fogunk egy percet sem. Hasonló vonalon mozog a **Radio Kaput** is, egy 2000-es fesztiválon készített fotón két teljesen kopasz, fehér kezeslábasba öltözött kinézetű fickó ült egymásnak háttal, össze-vissza drótozott régi rádiókészülékekkel és mikrofonokkal az asztalaikon, mintha csak a *Coil* csinált volna egy asztali rádiógépjátékot. A **Bob Data** 2020-as szólólemeze, a **The Stars are Fire** hűvös, sejtelmes asztrofizikai puttyogós minimálelektronika, benne a *773Dopplereffekt, Ellen Allien* és a *Lustmord* felhalmozott szabadkőműves oszcillioszkópos tudásával. A **Derranged Private World** annyira szépre formált melodikus és fekete égboltbársony mű, hogy az ember elkezd féltékennyé válni, felfedezi önmagában, hogy a tompára, fakóra vett zöngékre rákevert fényes laborhangok mennyire felcsigázzák. Hasonló kísérleti elektronikát termel az **Autogen**, a **Klusie Viesi**-vel megosztott 2014-es

Post-Apo lemezük nem éppen meditációhoz vagy autogén tréninghez alkalmas zene, sokkal inkább nyomasztó levitációhoz, félillegális kísérletekhez és okkult elektronikai barkácshétvégékhez passzoló anyag. Ez annak fényében nagyon is igaz lehet, hogy a felvételekhez mindenféle talált és volt szovjet bunkerekből kiszerelt elektronikai hulladékokat és eszközöket használtak fel, pl. régi szovjet szénmikrofonokat, kaputelefon rendszerek alkatrészeit, forrasztott szekvencert, HZ13 zajgenerátort, kommunikációs blokk hangfésűjét, telefonközpont rendszerek alkatrészeit, UVB vevőt és Geiger DP-5V számlálót eredeti radioaktív tesztelemmel, és még hosszasan lehetne sorolni egészen a csavarhúzóval manipulált és rövidzárlatosított teszthang-generátorig. A poén, hogy a zajokra és sercegésre felmondott szövegek az egykori polgári védelmi „Zero Hour" című kézikönyv olvasmányaiból vannak, ahogy nálunk a Munkásőrség legjobbjai tették, ott is erős hagyományai épültek ki a nukláris háborúra történő előkészületeknek. Bizony, vannak dolgok és történetek, amelyek összekötnek bennünket, egykori blokklakókat! A **Clausthome** űrteleszkópokat és kihalt gyárcsarnokok halljaiban mászkálást, a talp alatt törött üveg recsegését kínálja, máskor meg bináris kódokból font hajrezgető vibrálást és mély ütemek egész sorát vonultatja fel. Fizikaóra és fájdalom, a kottái bonyolult áramkörök és ilyenkor jut eszembe, hogy ez nem is észt innováció, holott annak kellene lennie.

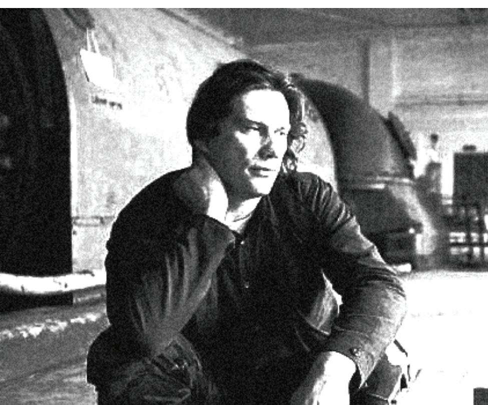
A **Cyberpunk** nevű zenekart 1994-ben két fiatal posztszovjet punk-figura, *Wario* és *Resets* hozta össze, és el is kezdtek kísérletezni a személyi számítógépekkel (ne feledjük, a Windows 95 csak akkortájt jelent meg). Hosszú éveken át a kapitalizmus és annak minden hátrányának tagadása után a digitális művészet és az elektronikus zeneipar területén kezdtek dolgozni, hogy végül videoprojektekben és a mozi világában kössenek ki. Valódi zenekarként csak 2000-ben kezdtek el játszani, erőteljes fellépéseik és kiadásaik voltak úgy nagyjából 2004-ig, telítve zúzós gitárriffekkel és dobok szaggatott hátterütemeivel. Külső jegyeikben, megszólalásukban és ezek összhatásában a *Pitch Shifter* és a *Rage Against The Machine* közötti sávon repesztettek dobhártyát, a **Work for Industrial** számuk

önmagáért beszél, tele van pazar gyáripari snittekkel. A Sturm 25 éves évfordulós válogatáslemezéről (szintén 2020-ban jelent meg), kiemelném a **Radiator** formáció **Alcohol** c. számát is. Az előadóról semmit se tudni, előzmények nincsenek, se név, se kép, se diszkográfia, mégis úgy szólal meg, ahogy egy feszes, energikus és taktikai electro EBM-számnak kell. Még ugyan sok kisebb projektről lehetne beszámolni, azonban három nagyon fontos lett csoport munkásságára kell még kitérnem mindenképpen.

A **Hezzel** rigai egyszemélyes industrial electro projektként startolt el 2008-ban, *Alexander Hezzel (Macabro)* az egyik legtermékenyebb harsch elektronikus előadó a színtéren. Időnként a szerencsések a Tilos Rádióban is elcsíphetnek Hezzel-darabokat különféle mixekben. 2009-ben jelent meg első anyaga az Absetzer ritmikus zaj-kiadónál, utána évente követték sorlemezek egészen napjainkig. Stílusában a mi *LivingTotem*-ünk analóg-monomán törzsi ipari technójához lehetne hasonlítani, alkalmazott mély basszushullámai bármely magyar háztömb lakóját egészen a feljelentésig fel tudná bőszíteni, lettországi esetekről most nem tudok beszámolni. Legutóbbi 2020-as 7-számos lemeze a **Virgins on Drugs** izgalmas és fémes keveréke mindannak, amit rhythmic noise, industrial és techno alatt ismerünk, nagyobb kirándulásokat más műfajok felé nem is tesz egyébként. A 2009 és 2011 közötti számaiból álló **Pure** válogatása is alapos metszetet képez a korai és későbbi munkáiból, de javallt még a szintén 2020-as **Disclosure** is, szép lüktető és langyosabban bugyborékoló, tempós és táncolható ipari hangokat kapunk tőle. Ha valaki igazán különlegesre vágyik a Hezzel-től, akkor feltétlenül a **Year of Rats** lemezt javasolnám, mivel sokkal fogyaszthatóbb és sokszínű, tehetséggel és odaadással komponált album, intelligens, atmoszférikus hangfestészeti és táncművészeti alapanyag, elég csak a **Warehouses** vagy **Soul of Plastic** felvételeket meghallgatni hozzá, de inkább jobb az egészet.

A másik nagy exportcikke Lettországnak - talán nem túlzok - a **Gas of Latvia** lehet, amelyet *Andris Indāns* keltett életre 1999 környékén. Már nem éppen fiatal, hisz zenei producerként és zeneszerzőként a 80-as évek végétől aktív zenésznek számít. A Gas of Latvia projektje az egyik legjelentősebb kísérleti elektronikus zenei projekt Lettországból, több mint 10 stúdióalbumot vett fel és adott ki, amelyek mindegyike más-más hangulattal és hangzással rendelkezik - a drone-tól, a zajoktól, az IDM-től az ipari zenékig és a technoig, mind tempósra felpörgetve, de még mindig megtartva különleges egyedi hangját. Indāns filmekhez, videoművekhez, tánc- és színházi előadásokhoz is ír zenéket. Ez utóbbira jó példa a szomorkás és magányos **Red Light Winter**, amely Adam Rapp azonos című drámájának színpadi produkciójához készült. A felvételeket a Lettországban, a

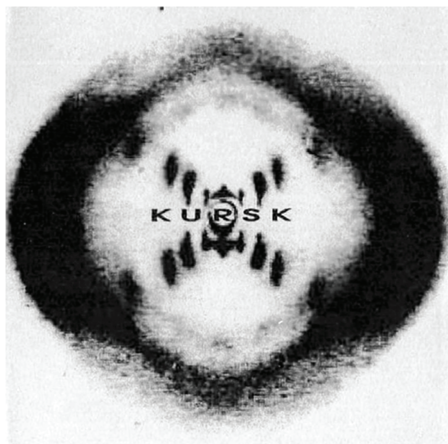
nyolcvanas években gyártott RMIF Opus analóg szintetizátorral és a régi szovjet alacsony frekvenciájú jelgenerátorral készítette és a „szex és a magány filmzenéjeként” írható le, valójában hosszan elnyújtott, néhol meghajlított zümmögések ezek – erős idegzetűeknek. Első kiadott, 1999-es anyaga csupán 4-számos, a **Latvijas Gāzes industriālā romantika** (Lett gázipari romantika) címet kapta. Megidézi a legendás *Coil*-t (**Revolūcijai**) a súrló fémes hangokkal, társított avantgard vokállal és mintha mindenféle gázcsöveken és elosztószerelvényeken kalapálták volna le a zenei alapjait, néha bele-belefújva itt-ott a csövekbe is, nálunk leginkább a *Lyuhász Lyácint Bt.* és a *BP. Service* formációk voltak ennyire kísérletezős kedvükben (pontosabban: csak abban). Persze nem ez volt a legelső, hiszen már 1997-ben is voltak kiadatlan brutalista zajfelvételei, ezek közül a Soundcloud-on is elérhető **Triumfa Gaajiens** ismert. Briliánsan képes keverni az ipari/ethno hangokat, de lágy és érzelmesebb elektronikát is ki tud keverni, a legutóbbi **Nutcracker** albumáról a **February Techno** kifejezetten kellemes, életigenlő kraftwerkista szonikus tánczene, de akadnak az albumon vicces 8bites és humorosra kollázsolt tételek is. A Gas of Latvia zenéjét pontosan leírni, keretbe foglalni aligha lehet, hisz a melankóliától a nylonharisnyás fojtogató drone & ambientig, a vascsörömpöléstől az analóg zümmögésig mindenféle csodás ajándék, széthajtott hulladék megtalálható benne, akárcsak egy szombat délelőtti Facebook Marketplace-en mászkálás során. Fellelkesülsz, majd lelohadsz, felizgulsz majd lehuppansz. De épp ettől tud fantasztikusan művészi lenni, rutinos kézzel válogat, komponál, hangokkal világokat teremt, miközben érezni bennük magát a múló időt.

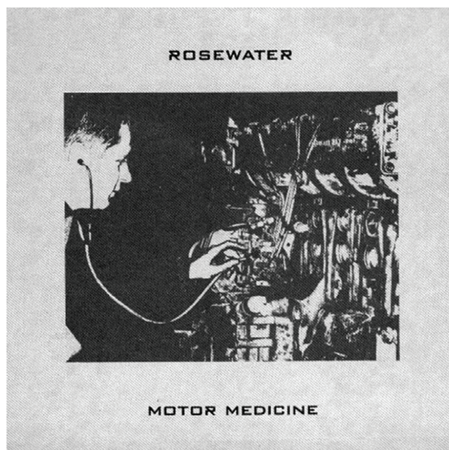

A másik fontos lett exportőr a **Rosewater** industrial noise trió, amely már 1997-ben is aktívnak számított, akkor még ugyan csak demózgattak. *Zemen, Folky* és *Kaps* középiskolai gitáros zenekarként álltak össze, csak később kezdtek el számítógéppel, szekvencerrel és elektromos dobbal durvítani a zenéiken és egyre inkább a power noise felé fordulni. 2001-ben két minialbum után jelent meg az erősre, nyersre és harciasra sikerült **Kursk** anyaguk, melynek koncepcióját a 2000. augusztus 12-én katasztrófát szenvedett K–141 Kurszk orosz 949A Antyej típusú robotrepülőgép-hordozó atom-tengeralattjáró adta. Elektromos dobok, gitár és szinti, gombtekergetés, fuldokló torz mélyvokál, sodró lendületű zenei alapokba agresszív bele-beleszaggatás. Melegen ajánlott a **Zemitan**-t meghall-

gatni (talán a legerősebb track a lemezen), utána rögtön a **Quogve Procedura** háborúba menetelését, azonnal leizzad a hallgató tőle, ráadásul brutálisan kásásra vett, végletekig túlvezérelten, kifejezetten kellemetlenül szól, de az csak hangmérnöki munka (végig!). Viszont a számok érdekesek, erőszakosak és néhol még szépek is, pl. az **1,2,3,4** a tengeralattjáró szonárhangjából építkezik, a többi meg igazi véres doom-reszelés, terror EBM, power-industrial agyszétrobbantás! Ha a *U96 Das Boot*-jának van méltó ellenpólusú romantikátlan zajtechno párja, akkor a Kursk bizonyára az. Ehhez képest a 2004-es **Motor Medicine** már pár fokkal lágyabb és óvatosabb hangon szólal meg, de még mindig nagyon erős és zajos produktum, leírása szerint *„Elektro-ipari himnuszok a könnyű önpusztítás rituáléihoz”*. Több lassú, atmoszférikus és elmélázósabb darab, vagy legalábbis dalbetét van a lemezen, mégis mind a zsáner erős hagyományait követik. Két évvel később a Rosewater az EBM felé is jobban elhajlik, a **Bloodcount** már nem az a véres-gépes anyag, több benne a tudomány és a megfoghatatlan érzelemkémiai elemzés. Néha az az érzésünk, hogy ez egy FPS-hez készített soundtrack (lásd: **Nakts Un Nāve** – Éjszaka és Halál vagy az **End**), több a táncolható és ütemekre bólogatós szám, hangmintákból is többet használtak fel, ellenben a rájuk jellemző megtépett zajfügggönyökről se mondtak le teljesen. A lemez utolsó cím nélküli bónuszfelvétele szép és szívszaggató búcsú is egyben. Az USA-ba emigrálás nem először okozta lett zenekar felbomlását.

Az ország emellett természetesen az industrial metal terén is erős, olyan formációk sorát termelte ki, mint az **A.N.T.I., Machinerie Perfect, Maze of Cako Torments, Stagnant Project**. Ami a lágyabb, melankólikusabb, minimalistább zenéket illeti, azonnal szívembe lopta magát a tipikus lett orvosi rendelő, **Dr. Klisicka laboratorija** (Dr. Klisicka laboratóriuma), amely egy kísérleti elektronikus pszichedélia a 80-as évek naiv új hullámmal való szimpátiájával. A dalszövegek Dr. Klisicki és Pokaiņi titkos laboratóriumi dolgozóinak életéről, mindennapjairól és meghitt tapasztalatairól szólnak. Mintha a letteknek is meglenne a saját kinevelt *Dr. Kondoruk*, *Dr. Akulájuk*, és *Új Látásmód Fúziójuk* is. Zseniális fülbemászó paródiazenék ezek, tipikus északkelet-európai melankolikus élethelyzetek és tömény irónia elegye, amelyen a sokszor (szerintem direkt) hamis vokál még teker is ráadásul párat. A viccprojekt olyan jól fejlődik, hogy 2020 őszén jelent meg új lemezük, az **Irmgarda laika mašīna** (Irmgard időgép), olyan sokat sejtető számcímekkel, mint *„Klasszikus bevezetés a farmakológiába”, „Tisztelgés Monica előtt a fekete kutyák bolygójáról”* vagy *„Sötétszürke oratórium narancssárga szegéllyel”.* – tehát tömény irónia és áriáziás bolhapiaci ceruzaelemes szintikkel kísérve. De nem ez az egyetlen orvosi elektronikai produkció innen ám! Figyelemreméltó zenei teljesítményt nyújt **Doktors Alčēmijs** (Dr. Alkémia)

is, amit az előző viccbandából *Alvis Lapins* csinál szólóban, technikailag jóval magasabb színvonalon áll, elég belekóstolni a legutóbbi lemezébe, a **Dārznieks Pilsētā - Sapņi Un Orģijas** (Kertész a városban - Álmok és Szervek) felvételeibe, egyszerre modern hangsebészet és retro-szintetizátormassza, elég jól be fog ütni. A lágyabb, elszállósabb elektronikára vágyóknak a **Didactic Scalica**-t, a keményebb, ritmikusabb agydöngölős techno szerelmeseinek pedig **DarkMe** és **Bastøs** kiadványait tudom még javasolni Lettországból.

Észtországi merítésem a lettekhez képest meglepően karcsúbb lesz. Bár évtizedeken át egészen napjainkig volt átjárás a két ország zenei kultúrája között, azonban az avantgard nem vert mégsem olyan erős gyökereket Tallinban, mint Rigában. Természetesen az észt kortárs művészekre is jellemző volt a művészet és a kísérleti zene közötti elhelyezkedés, hanginstallációk, rádióművészet, az akusztikus ökológia és hangzáskép kutatása, a kísérleti zene megannyi formája. Ennek voltak ugyan jegyzett képviselői, azonban nem jutottak el arra az evolúciós pontra, hogy ebből művészeti csoportok, valódi közösségek, követők és kiadók jöttek volna létre az évtizedek alatt. Észtországban a klasszikus kortárs/avantgard zene élvez kiváltságos helyet az észt kultúrában, amelyet az állam finanszíroz, az emberek meg tisztelnek. A kortárs művészetre és ennek zenei szubkultúrájára, amelyet a nyilvánosságban gyakran az adófizetők pénzének pazarlásaként írnak le, a szakemberek inkább csak egy szűk kör időtöltéseként, furcsa hobbijaként tekintenek. Az észtek így elsősorban a gitáralapú death/trash/black/doom/gothic metálban találtak zenei otthonukra, az indusztriális és zajalapú vagy testzenés műfajokkal kevésbé kacérkodtak, szóval leginkább a metál vagy a darkwave zenékkel állnak közelebbi unokatestvérségben. Bármely észt ismerősömet faggat-

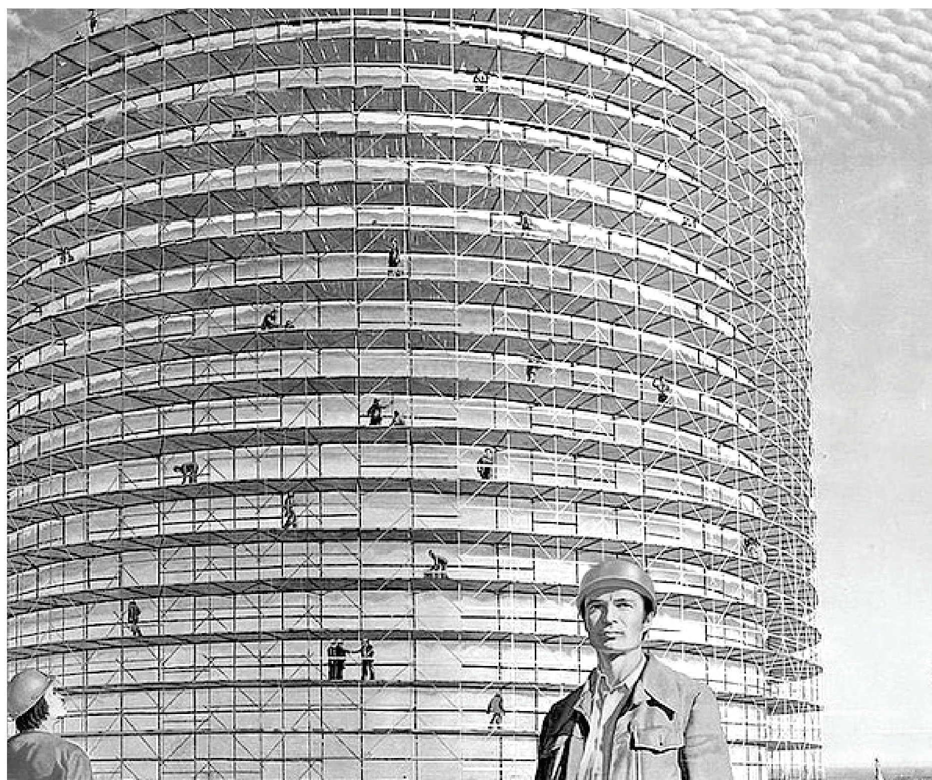
tam, egyetlen nemzetközileg ismert észt ipari zenét vagy EBM-et játszó hazai bandát sem tudtak megemlíteni és a kutatómunkám sem hozott olyan gazdag eredményt, mint a lett vonalon. Ennek ellenére azért van mégis színtér, még ha szűkösebb is, például a **Body Machine Body (BMB)** fesztiváljuk Tallinban évről évre összehozza a kollektívát. Ha nagyon kutakodunk tovább, akkor persze a tallini **Suicidal Romance** gót bandát felhozza a fősodor (az Alfa-Matrix szerződöttje), a sötét elektronikával beoltott industrial-metal-rock csoport, a **No-Big-Silence (NBS)** is előkerül valahogy a mélyről, mégis olyan formátumok képviselik erőteljesen az észt ipari szubkultúrát, mint a **Cyclone B** vagy a **Freakangel.** Az előbbi egy progresszív, önálló és innovatív elektro-zenekar, 1999-ben alakult három taggal (Rad, Miro és fr0zen) érzelmileg északi hideg és rideg énekkel megvasalt EBM indusztriált játszanak. Tisztelegtek már a *Depeche Mode* előtt, koncerteztek a *Fading Colors, Colony 5* és a *Covenant* zenekarokkal is. A banda végül két főre apadt, 2009 óta nincsen már nyomuk. Indusztriál EBM vonalon említésre méltó a **Consecrated Despondency**, 6-számos **Bullets Not Included** kazettájukhoz ugyan sokan nem juthattak hozzá, de a YouTube-on hallható, ráfüggeni aligha lehet, minden hangját ismerhetjük a tömegcikkek nagykereskedelméből. Ennél üdébb színfolt a techno irányából a **Crash Test Money** kazettasorozat, hol acidos, hol agresszív, magas BPM-en tartott, időnként *Die Warzau*-s kutyulás, de a berlini vonalhoz is igyekszik felzárkózni. Itt azért megjegyzendő, hogy Tallinban működik egy underground kazetta kiadó, a **Trash Can Dance**, amely egy évtized alatt több mint 300 limitált kazettát és válogatást hozott forgalomba a furcsa, elektronikus és egyéb azonosíthatatlan műfajú zenék medréből merítve. Darkwave, cold és dark elektronikai vonalról ismert lehet a **Forgotten Sunrise**, a **Bedless Bones**, vonagló gót lányok látványával együtt egész jól fogyasztható, aki hallgat *Deine Lakeien*-t és *Dead Can Dance*-t, és a metálos riffek se zavarják közben, azoknak jó lehet. A **Kirurg** viszont egy érdekes egyszemélyes techno-projekt, a **Forgotten Sunrise** különága, ebben már sokkal bőkezűbb a stomper terén *Anders "Kuratino" Melts.* Szintén kult a **Plastic Whore**, bár csak egyetlen lemeze jelent meg 2004-ben, az akkor letépte az észt

közönség fejét a zúzdás hörgős ipari metáljával, EBM-nek viszont egyáltalán a közelébe se kerül. Ezzel pedig el is érkeztünk az észt színtér záróakkordjához, a 2009-2010 környéként alakult **Freakangel**-hez. Vérbeli fesztiválzenekar, amely bejárta Európát, az intenzív aggrotech, ipari, sötét elektro és rock keverékével. Minden tagjának széles színpadi tapasztalata van (*Dmitry - a Suicidal Romance* frontembere, *fr0zen - a Cyclone B* frontembere, *Art* pedig az egykori *Kamaloka* gitárosa). Az észt trió a nyers képeivel, provokatív hozzáállásával is szeret sokkolni. A 2010-es **The Faults Of Humanity** lemezükön tiltakoznak a politika ellen, kritizálják a pénz iránti vágy felé irányuló vallásokat és társadalmat. Szívesen írnék bővebben róluk többet, de kifogytam a dobhártyából, meg a Freakangel nem igényel bővebb elemzést, amerikai ipari trash magasfeszültségből és death metálból táplálkozik, váltókezelése magabiztos, gitárcibálás és agresszió, mondhatni nem éppen könnyed, nyugodt napokra való zene. Ha egyetlen számukat hallottad is, akkor majdnem olyan, mintha minden albumukat hallottad volna.

Nem könnyű összegzést, konklúziót vonni Lettország és Észtország underground művészeti és zenei világából, történetéből. Hisz a két balti országban is olyan külföldi influenszer túlsúly mellett, mint amit a *Suicide Commando*, a *Combichrist* és a hasonló, satuba fogott herékből felcsikorgó vokálok jelentenek, továbbá a keleti blokk kultúremlékezetének bármilyen radikális kísérletezéssel szembeni zárkózottsága jelent, mindezek eléggé kontroverz hatásokat képesek generálni. A lett egyértelműen kísérletezőbb, technikásabb, bátrabban elszakad, hogy önálló útjait keresse, míg az észt jóval kisebb szcénát nevelget és valahogy görcsösebben is kapaszkodik a többi európai és amerikai előd bőrkabátjába és láncaiba. Ettől függetlenül mindegyik érdekes és figyelemre méltó produkciókat, projekteket, iparista kísérleteket termelt és termel ki, ennek pedig bőven van még feltárható, eddig ismeretlen rétege. Kis országok lévén érezhetünk némi szimpátiát és testvériséget velük, egykori poszt-kommunista és tranzitív kapitalista zeneipari próbálkozások terén is, miközben a saját nemzeti hagyományokhoz, történetekhez, narratívákhoz rahaszkodás és az ettől elszakadási vágy is jelen van, akárcsak a két tűz közötti lavírozás, valamint a nyugat befolyása melletti önálló hang keresése az ipari esztétika és a zajfegyverkezés árnyékában.

(A következő számban Finnországba látogatunk és azzal a Baltikumot bejártuk.)

Miervaldis Polis: Gyárépítés a Ventspils kikötőben (1977)
a rigai Lett Művészeti Múzeum gyűjteményéből

VIDEOANALÍZIS

LAIBACH

SMRT ZA SMRT

Sajnos a YouTube algoritmusai és a különféle Facebook-csoportok ajánlásai sem alkalmasak együttesen arra, hogy e rovat számára feldobjanak elegendő, olyan művészi igényességgel kigondolt, mértékkel koncepcionált és renderelt, zeneszámokra tökéletesen adaptált mozgóképeket, amelyek érdemesek lehetnének a mélyebb elemzésre. Ebből a szempontból hiába jobb, elérhetőbb a technológia és a terjesztés most, mint 15 évvel ezelőtt volt, valahogy sokkal nehezebb meríteni minőségi produkciókból. A videós szakma valahogy mostanság nem képes megfelelően ütközni az ipari underground zenei szférával. A következő oldalakon szereplő videók ezért abszolút kivételesnek és előremutatónak számítanak a vizuális (szub)kultúrában.

Jean Valnoir Simoulin és Metastazis videója, amelyet a Laibach Revisited albumához, a **Smrt za Smrt** (Halál a Halálért) számra rendeztek, az egyik legerősebb és legkülönösebb hatású audiovizuális sokk, ami 2020-ban érhetett. Vészjósló lassúsággal és egyenletesen közeledik a kamera egy mesterien bevilágított mutatóujj felé a sűrűn szálló füstben, a szürke árnyalatok között alig lehet kivenni a mozdutlanra amputált kőből durvára faragott kézfejet, amely agancsok között lóg a levegőben. Első megtekintéskor azt is gondolhatná a néző, hogy víz alatti felvételt lát, egy percen át annyira simán és óvatosan haladunk egyre közelebb a tárgyhoz, ami ránk mutat, miközben zongoraklimpírozás szól. Aztán vágás és dominók dőlése indul be egy végtelennek tűnő, brutális oszlopokkal telepakolt folyosón. A dominók márvány sírkövek, rájuk vésett emberi arcokkal, köztük a Laibach tagjai is felismerhetők. Ahogy haladunk előre, a zene is vezet bennünket, egészen át a keresztre feszített, agyonszögelt Jézus-alakig. Majd újabb

vágás és egy másik teremben folytatódik a baljós dominódőlés, ahol egy hatalmas húsdaráló, a Laibach/NSK művészeti kollekciójának 1991-es időszakából származó National Machine (Nemzeti Gép) karja forog, benne a Föld röccenve egyre kisebb és kisebb lesz, a daráló száján potyog ki a dominó az emberek portréival. Megrázó, nehezen lehet elvéteni a jelentését. Ezek mi magunk vagyunk, padlóra hulló, törékeny nők és férfiak, egyszerű, olcsó és apró darabok mindannyian, tudatlan áldozatai valaminek, amit soha nem leszünk képesek ép elmével sem megérteni. A daráló karja kíméletlenül forog tovább a dob ütéseinek ritmusára, néha lüktet csak egyet-egyet a kép. Érezhető, hogy ez a sorozatban megborulás épp olyan, mint egy gyorsan égő gyújtókanóc, mely robbanásban szokott végződni, többrétegű, rendkívül mély szimbóluma az egyszerre lassú és gyors háborúknak, az embertelenségnek. Emellé kapunk még kőkeményre fényezett képeket négy nyelüknél felszögelt bárdról, konkrét és bárdolatlan utalás a nacionálszocializmus pusztításaira. A dominósor aztán egy szellős konstrukcióba fut bele, az emberiség könnyed szövetébe (a szubjektív mikrokamera át is halad a belsejében, mielőtt a becsapódás a kártyavárként felépített közösséget összeomlasztja. Szintenként, tömbönként összezuhanó épületek vagyunk és nem tehetünk semmit. Fényesen csillogva, ropogva érünk földet mind.

Aztán történik valami. Egy másik, szürkébe oltott, felállított újabb dominósoron, lassított felvételen egy precízen kilőtt puskagolyó hatol át, az arcok közepén robbantja szilánkokra egyenként mindet, áthatol akadálytalanul, halad komótosan előre, mi pedig nézőként szinte rettegünk, hogy a felénk repülő szilánkok és törmelékek ne csapódjanak a szemünkbe. Ennyire részletes, borzasztó, és

renderelése ellenére is félelmetes az egész jelenet. Mint az űrben lebegő meteoritdarabkák. Ennyi marad belőlünk. De kapunk egy közeli képet a nyílegyenesen haladó lövedékről is, melyre a dal címe, a Smart za Smrt felirat van rágravírozva. Úgy forog és kúszik előre ez is, akár egy űrben dokkolni készülő kabin. Talán ez sem véletlen, esztétikájában Kubrik integet felénk komoran. Itt jön az újabb fontos drámai pillanat, ilyet valóban ritkán láthatunk. A golyó átszakít egy fekete üvegtáblát, amin át elkezd bedőlni az erős fény, és épp ide esik a számnak az a része is, amely egy nyers zongoraimprovizációval töri meg a dobalapú zene monotonitását, a repetitív alapdallam is szünetel, üvegszilánkok repülnek szét és egyre szélesebb kapun át áramlik be a vakító fény. Hatalmas katarzis, és ezzel még mindig nincs vége. A vad zongoraszóló legvégéig, a rövid csöndig száll a lövedék, egészen a kőkarig, melyen a kézzel belekarcolt Laibach felirat látható, a mutatóujj előtt pedig fenségesen megáll és vár. Kimerevített pillanat, feszült várakozás, lassan forog hosszanti tengelye körül és megvárja, míg a zene újraindul és egy újabb drámai meglepetést kapunk. Mintha az ujj lőné ki a megállított golyót, minden visszajátszásra kerül, visszaállnak a dominósírkövek, feláll újra a konstrukció és minden az eredeti helyére kerül. Az utolsó kő egyben tisztelgés is a Laibach alapítótagja, a 21 évesen öngyilkosságot elkövető Tomaž Hostnik

emléke előtt. A Laibach helytelenítette Tomaž tettét, és emiatt posztumusz ki is zárta Hostnikot a csoportból. Ennek ellenére a csoport gyakran hivatkozott rá, különféle projekteket szentelt neki, többek között egy APOLOGIA LAIBACH című installációt, amelyet a Hostnik önarcképe köré készítettek. Megrázó dolgok ezek.

A videó, amelynek 2020 októbere óta nagyjából csak annyi nézője volt a YouTube-on, mint Dunaújváros lakosságszáma, azért is példa nélküli, mivel feszes koncepció és igen magas színvonalú animációs-vizuális szaktudás rejlik benne. Minden egyes képkocka precízen tervezett, a zene drámai változásaira is élő organizmusként reagál, ott robban be és indul el a dominósor, ahol a zene megadja a kezdőlökést, ott ér véget valami, ahol elhalkul a dallam, ott rázkódik meg a kép, abban a szemvillantásban lüktet egyet, ahol a zene megadja rá a parancsot és ütemet. A daráló karja a dobokra fordul. Minden épített és virtualizált tárgy szervesen kapcsolódik a térhez és a dalhoz is, egy sebész keze sem lehetne képesebb ilyen precízióra. A másik lenyűgöző technikája a videónak, a kilassított jelenetek, amelyek szintén felveszik a zene drámai fordulatait, ezzel is egy magasztos űreposzhoz teszik hasonlóvá, a feszültséggel, a váratlansággal, a hosszan kitartott kamerállásokkal egyszerre katartikus és ünnepélyes is.

Eleinte műszaki, streaming vagy renderelési hibának gondoltam, aztán később leesett, hogy a világos és halványszürke felületek okkal lettek utólag zajosítva a felvételen. Ettől még vibrálóbb és dokumentaristább, sokkal élesebb kontrasztot képez a mélyfekete objektumokkal és hátterekkel. A jelenetek terei, a tükröződő felületek (pl. összeszegelt bárdok és márványdominók, a daráló), valamint az installációba helyezett minden egyes tárgy, kereszt, drót, kő, agancs, füst pazar módon bevilágított és megfényezett. Nincsenek elvesző objektumok, a kontrasztok annyira a helyükön vannak, mint egy film noir-ban, és a „darálóteremben" kifeszített egyforma Laibach litográfiákból álló plakátfal is döbbenetesen eltalált, ahogy a darálóban zökkenve zsugorodó mesterséges tárgynak ható Föld is. Egyre fogyunk, még egy ilyen gyászosan nyomasztó, csillogó környezetben is. Coppola Apokalipszis Most című háborús filmjéből ebbe a dimenzióba jutott át az a bizonyos gyémántgolyó, áthatol mindannyiunkon, társadalmi konstrukciókat omlaszt össze, egyáltalán nem számít kik is vagyunk, vagy kik lehetnénk életünk során, a halálért halál jár és nem tudni, hogy ki kezdte, mindez a történelmi

homályba vész és ne felejtsük el, hogy még a délszláv háború kirobbanása előtt, 1984-ben jelent meg a Smrt za Smrt, e mostani drámai reinterpretációja elképzelhetetlen lett volna abban az időben, ugyanakkor most is sokkoló.

A Laibach mindig is tudta, hogyan kell szaturált képek formájában üzeneteket közvetíteni, monumentumot építeni vizualitással és zajokkal, klasszikus zenei betétekkel és képzőművészeti elemekkel. Mindezt úgy, hogy miközben önmagát is fókuszba állítja, ezúttal a gyilkos hatalommal, fegyverrel transzcendes erőt képviselve, mindannyiunk megmentőjeként szerepel, közben távolságot is tart, kifelé vezeti a látásunkat, nem engedi az istenítést sem, legalábbis csökkenti (amputált, letört, kő szoborkar). Ahogy a WAT c. számból ismerjük: *„when we leave this place, you will be left here all alone with a static scream locked on your face".* A Smrt za Smrt igen erős látványvilágú videó egy háborúról, általában a háborúkról, a kővé dermesztő emberi kegyetlenségről és gyilkolásról szóló számhoz, miközben egyetlen másodpercre sem tűnik fel benne élő ember, csak rideg, gyászos terek, életidegen tárgyak, eszközök, mindez gonoszul bántó szürkeségbe és bársonyos feketeségbe ágyazva és precíz kameramunkával rögzítve. Mégis valahogy minden egyes oszlop, fal és objektum mögött ott settenkedik valami még borzasztóbb, megfoghatatlanul időtlen érzés: hogy a történelem megismétli önmagát és a szilánkok újra meg újra záporozni fognak ránk, struktúrák és társadalmak omlanak le. Az összeomlás visszajátszása, a megállított, majd visszafordított lövedék és idő csak ebben a videóban tűnik túl valóságosnak, bárhol máshol viszont tragikusan elkerülhetetlen és lehetetlen is. Erre pedig mindig emlékeztetnünk kellene magunkat és másokat is a mechanikus és szisztematikus rombolás örök körforgásában, amelyben mindenki áldozattá válik.

Jean-Emmanuel „Valnoir" Simoulin (1979) 5 évig grafikai tanulmányokat folytatott az EPSAA-nál (Párizs), 2004-ben végzett. Eleinte leginkább a szlovén NSK kollektíva befolyásolta, ki is tért a kereskedelmi és vállalati tervezés elől, hogy inkább az extrém underground zenei jelenetekre összpontosíthasson, mint például a zaj, az ipari és a black metal, és olyan kifejezési alapokra, amelyek „állítólag" mentesek az ügyfél szokásos uralmától. 2006-ban kiáltványt írt, miszerint a megrendelőnek meg kell bíznia a tervező művészi irányvonalában A-tól Z-ig, és el kell fogadnia vagy el kell utasítania a projektet teljes egészében, kompromisszumok nélkül. Manapság művei a vizuálisan túlterhelt vallási, totalitárius dekorációk és az erőszakos narratív fogalmak között ingadoznak, grafikus minimalizmus és az emberi testet érintő kísérletek, plakátok nyomtatása emberi véralapú tintával, foltok varrása az emberi bőrre, vagy festék készítése emberi csontokból (2013). Metastazis stúdiója, melyben a Smrt ta Smrt videó is készült, Párizsban található.

ODDKO: DISOBEY

ENGEDELMESSÉGRE KÉPTELEN VFX KÉPEK

Egy vallomással kell kezdenem: Nem igazán tudok mit kezdeni az úgynevezett „designer" zenekarokkal. Olyan mintha az intenzív maskarázás mögé szeretnék elbújtatni a zenéjüket, hogy ne arra figyeljünk, hanem az erős vizualitásukra. Mindegy, hogy IAMX, Fïx8:Sëd8 vagy Rammstein, mindegy, milyen jelmez kin van maximumra csavarva, valahogy idővel szkeptikussá válok, még akkor is, ha a zene egyébként földhöz vág. Aztán teljesen véletlenül egyik nap rábukkanok az amúgy eddig ismeretlen ODDKO zenekar székbeszögelő Disobey videójára, és próbálom megfejteni, hogy mit is látok pontosan. Elsőre egy rutinszerű CGI és VFX munkamenetnek is gondolhatnánk, azonban nagyon tévedünk, ha nem veszünk róla tudomást, hogy mennyire sok-sok beleölt munkaóra és kísérletezés is van ebben a pár percben.

„Az ODDKO az állat belül - a vadállat, aki arra vágyik, hogy kiszabaduljon a társadalom ketrecéből." - hirdeti a Los Angelesben székhellyel rendelkező ipari rock/metál kreatív médiavállalat, merthogy leginkább az. 2018-2019 óta aktívak, olaszosan csengő nevű tagokkal és kőkemény, provokációra hajlamos elszántsággal. Az ODDKO eddig pár számot tud felmutatni, és még két dolgot, de azt igen intenzíven: a pénzt és a kreativitást, melyek ha találkoznak, kezet ráznak és totális audiovizuális engedetlenség lesz belőle, mint például ez a rakás díjat és nemzetközi elismerést besepert videó. Egy single debütálásához ilyen alapanyagot, egy rendes pár csizmát tesznek le az asztalra. Jelen esetben e csizma is renderelt, a rendezője és maga a frontember is Giovanni Bucci, aki csinált már vi-

deókat a *Korn*, a *Jane's Addiction*, és a *Fleshgod Apocalypse* zenekaroknak is, az art director és stylist pedig Paola Rocchetti, mindketten vérprofik a szakmájukban, lelkes barátai a dark undergroundnak. Felvetődik a kérdés, mi fog később történni? Hogyan fogják emelni a tétet? Mivel fokozzák a látványt, anélkül, hogy nevetségessé válnának? Vegyük szépes sorra: ez nem egy klasszikus dark gothic videó, de már majdnem az. Stíluskészletében semmit sem hanyagol el, és semmit sem felejt ki: vannak itt fekete jelmezek, arcfestés, horror- és fantasy filmek szereld magad akciója, mindez leöntve egy cyberpunk tech-mázzal, szigorúan a fejre (bocsánat: elmére), hát mi másra? Első alkalommal nekem a precízen mesterséges lázadóra tervezett *Lady Gaga* jutott eszembe, mivel a híres *Bad Romance* videóban már láthattunk ilyen meredek vizuális elemeket, maszkokat, VR-technológiát és sok-sok vonaglást, ebben sem lesz másként, csak itt több a sötét tónus és a fekete szurok. A sztori pofonegyszerű, mégis alig vesszük észre: egy sötét helyiségben egy fekete ruhás nő unatkozik éppen, vonaglik, pakolgatja össze-vissza valószínűtlenül hosszú lábait, amelyek azért egyenként is egyhetes

INDOKOLT POLGÁRPUKKASZTÁS:
„Te birtoklod még az elmédet, vagy valaki más?"

kirándulások lennének, azonban ő máshová akar kirándulni: feltesz egy kisebb szemre illeszthető VR-maszkot és hopp, láss csodát: meztelen macskakoponyák kezdenek csellózni, átkerülünk egy másik virtuális valóságba, a zenekar tagjai egy randa belső szervezetileg és természetileg szétgyalázott környezetben (amolyan Stranger Things kontextus) jelennek meg, pusztulat konstrukciók és kopár fák, tüskék, kábelek, vérerek és szőrök tekergőző haláltáncában, a frontember (rendező) pedig egy hatalmas fatörzsszerű oszlop tetejéről hirdeti: Az elméd a föld, amelyre behatolhatsz, amelyet őrizetbe kell venni, üresség és rendetlenség, csavart OCD, obszesszív-kompulzív zavar, kényszerbetegség. Mindez képekkel sűrűn alá is lett támasztva, nehogy kétségünk támadjon, hogy velünk azért minden annyira rendben van. Talán nincs is. Viszont felbukkananannak más szereplők, akik szintén menekülnek bele egy másik világba, ahol a beteg elméjükkel tölthetnek el több időt és nem tudni, hogy egyik oldalon (technológia) vagy a másik oldalon (felhasználó) van-e nagyobb gond. Mindegy, hogy lelkész, divatmodell, fáradt kertészmunkás, gumikesztyűs laboráns, otthoni kanapéjába gyógyult gémer nörd, mindenki ugyanabba a szennyel és gyönyörökkel átitatott vizuális pokolba kerül át, ahol meztelen, deréknál összenőtt koponyakiscicák tekergőznek. Talán ők nagyobb sztárjai a produkciónak, mint maga a zenekar tagjai, nem véletlenül szerepelnek olyan sokat. Indokolt polgárpukkasztás, viszont

nem ez az egyetlen. Deus ex machina, hogy a maszkok mindenhol csápokat és vastag hártyát kezdenek növeszteni és szépen rá is gyógyulnak fullasztólag a viselőjük fejére, nehogy le lehessen vetni többet, ki lehessen jönni a virtualitás kapálatlan kiskertjéből, megy is ám a nagy kapálózás, fuldoklás, mindenki saját elméje rabja marad, bizony ám! Hogy ebben hol van a kint, és hol is a bent, a lent és a fent, azt nehéz betájolni, de beleszőhető az a népszerű elmélet is, hogy a világunk maga is csak egy szimuláció, az elménk foglyai vagyunk, vagy ha nem, akkor a Mátrixé, a rendszerek rabjai vagyunk, az ilyen vizuális terrorista akciók, a globális média, szórakoztatás, figyelemelterelés, változatos perverziók tudatlan megkötözött bolondjai vagyunk és nincs kiút. Az utolsó képkockák alatt a kifédelt zene mellett hangosan és elég explicit módon felteszik a nézőnek a nagy kérdést: *„Te birtoklod még az elmédet, vagy valaki más?”* Ettől aligha kapja össze magát valaki, vagy ébred fel, de azért hatásvadász.

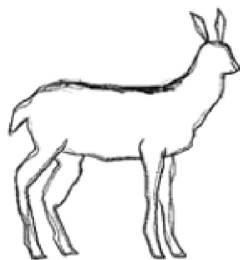
Miközben a zenei videót néztem, végig azon járt az agyam, hogy ehhez mennyi drótháló és 3D modellezés kellett, hány napon keresztül lehet a gépek fölött görnyedni a végeredményig, vágással, színezéssel, utómunkálatokkal és renderelési idővel együtt, még ha erős vasakkal is dolgoztak. Nos, ebben nem is kellett sokat keresgélnem, hiszen készült egy Making of videó is, ami beenged bennünket a kulisszák mögé és maguk az alkotók mondják el, mi volt a high-concept kidolgozási módja és a munkafolyamat egyes emlékezetesebb fázisairól és nehézségeiről is meséltek. Ez bizony ámulatba ejtő és kicsit más színezetet is ad a Disobey videójához. Rengeteg meló van benne! Bucci beavat bennünket abba, hogy miként manipulálhatók az emberek a technológia által, és hogy a videó készítéséhez milyen sokszor kellett elpróbálni a karakterek mozgását, színészkedését. Azért döntöttek a CGI mellett, mert ultrapontossággal lehetett a képek minden egyes rezdülését, a kameramozgásokat, kulcsmozdulatokat, történéseket, koreográfiát a zene ütemeire, mondandójára, erős soraira illeszteni. De ha a zöld stúdiófelületek közötti vonaglások nehezek is voltak, akkor ezt hatványozzuk meg a maszkok, jelmezek készítésével kapcsolatban. Paola együtt dolgozott az Oscar-díjas maszkmester művész édesapjával, Manlio Rocchettivel és a saját arcáról levonatot készítve egy sor gipsz és gumi modellt terveztek és öntöttek ki együtt. Guszta lehetett, de ez csakis mély szenvedélyből és szaktudással megy, ugyanez érvényes a kosz-

tümökre, amelyet az első rajzvázlatoktól a különféle anyagokkal kísérletezésig hosszas és gondos munka kísért. Az összerakásuk, készre szerelésük Paola elmondása szerint volt, hogy 6 (!) órát is igénybe vett! Emellett ott vannak még a főbb koreográfiai munkafolyamatok, mikor a csellós tanítja a balettost, a balettos a csellóst, hogyan mozogjanak otthonosabban egymás területein, közben mégis professzionálisan. Az egyik legnehezebb az összenőtt macskák betanítása volt, különösen, hogy a derekuknál digitálisan össze kellett őket illeszteni utólag, a mozgásukat az élő felvétel során megfelelően szinkronizálni, hogy valósnak tűnjön a csípőcsavargatás sziámiikrekként, továbbá élettel és érzelemmel telivé is tenni. A belső terek nem csupán a zöld falú stúdiók voltak, hanem megfelelő forgatási helyszíneket kellett keresni, például a videóban szereplő egyik-másik karakter szobáját Olaszországban egy renoválásra szoruló öreg házban találták meg, ezeket szépen rottyantottra, lelakottabbra kellett még dekorálni, újabb munkanapok mentek el lakberendezéssel és anyagismerettel. Vicces tény, hogy az ott lakó denevérek is szerepelni akartak a videóban, ott repdestek körbe-körbe, tényleg remek hangulat lehetett, mikor váratlanul magukhoz tértek a forgatás alatt. A making of videó másik vicces háttérsztorija, hogy miként került bele a pap ebbe a high-tech videóba, ezt most nem spoilerezem el, tényleg kincset ér, mikor az alkotók nevetgélve elmesélik az ilyen apró kis mozzanatokat, amelyekre a YouTube-ba bámuló mostanáig 581 ezer fős nézőszámból senki soha nem is gondolna. Plusz még ügyelni kell a művészeknek arra is, hogy a teljes megadásig győzködött, projektbe bevont, szerepeltetett barátok, közeli rokonok se nehezteljenek az őket ért nem kevés stresszért, ami egy ilyen alternatív videó forgatásával jár. Valószínűnek tartom, hogy azért nem csak móka és kacagás volt, hanem rengeteg beáldozott idő, ismétlés és sok-sok izzasztó feladat elvégzése.

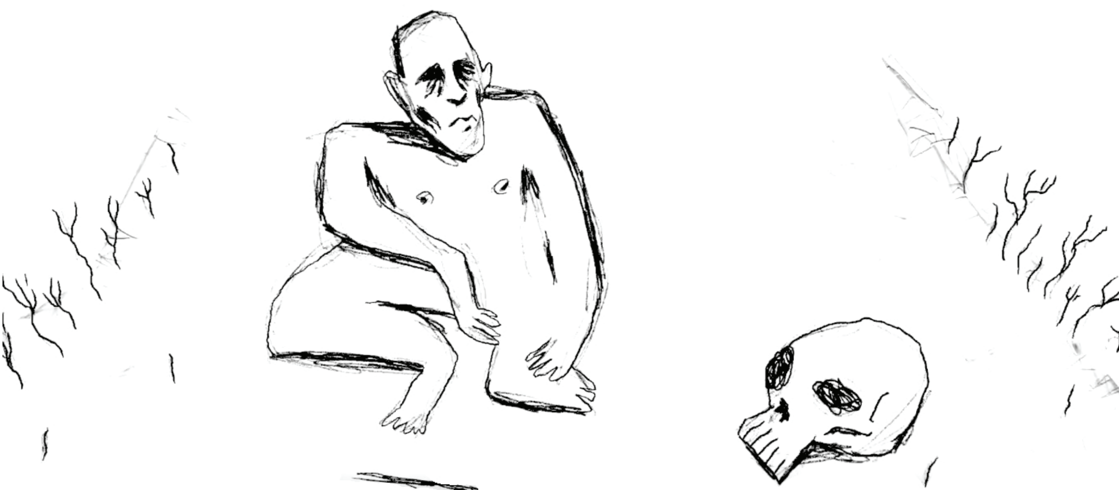
Tehát fizikai lágy és kemény objektumok egész sora, különféle színes-szagos szószok, helyszínek, riff-raff zene, sok CGI és mozgás egy ilyen klip. Sokkal többről van szó. Akik a motion video, VFX, computer animáció, maszkmesterség vagy ruha- és kosztumtervezés területén szeretne elhelyezkedni a jövőben, vagy ilyesmibe vágna bele, azoknak kötelező tanulmányozni ezt, akik pedig csak pusztán kíváncsiak, mi minden folyik egy ilyen videóforgatás színfalai mögött, míg a YouTube-ra kikerül a késztermék és jöhetnek a lájkok, azoknak is ajánlott megnézni a Disobey-t és a Make of-ot is. Garantáltan szórakoztató, látványos, rengeteget lehet tanulni is belőlük. Köszönet érte és a werkfilmért is, mert hasznos.

Az Idő isteni áldásként ható, feledéssel
teli bográcsában és vastag kábelekkel
összekötött mélynyomó zajládákban.

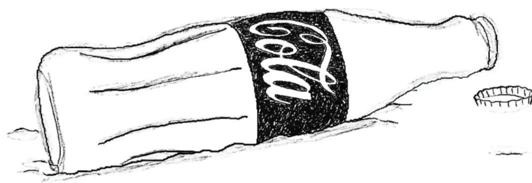

Cro-Magnon´s Coke:
Reanimated / Dehumanized

A CMC 2019-es számához Tobai Botond MOME-s és Pintér Adrienn SZFE-s fantasztikus művészpáros (nem keverendő az azonos névre hallgató, egyébként Ada becenevű tévés celebbel!) készített fantasztikus kézirajzos animációs kisfilmet. Ők ketten dolgoztak már együtt, Botond animációs filmrendezőként, Adrienn pedig díszlettervezőként, sőt, még VR installáción is. A kihúzást és kifestést Diószeghy Dániel végezte az animáción. A CroMagnoni Cola 3:15 perces rövidségű felvétel, amely szinte csak intróként szolgál az eredeti 1990-es albumon, miközben a 2020-as Reanimated nagylemezen szereplő 100 BPM-esre kódolt, szünetszaggatásokkal tarkított Walpurgis Version valamivel nyugodtabb, mint ez a majdnem 5 percesre felhúzott, feldúsított és áthangszerelt 2019-es videóváltozat. Ez utóbbi zeneileg elemibb, nyersebb, továbbá a magyar animációs filmművészet nemzetközileg is sikeres korszakának legintenzívebb rajztechnikáit ötvözi. Akinek Rofusz Ferenc 1981-es Oscar-díjas, A légy című animációs rövidfilmje ugrik be a látványtól, melynek 4 perce közel 3600 rajzból készült, sokat nem téved, mivel a Deanimated/Dehumanized is hasonlóan rajzolt képfüzér, még ha digitálisan is készült. Nézzük meg, mennyiféle réteggazdagság feszül benne!

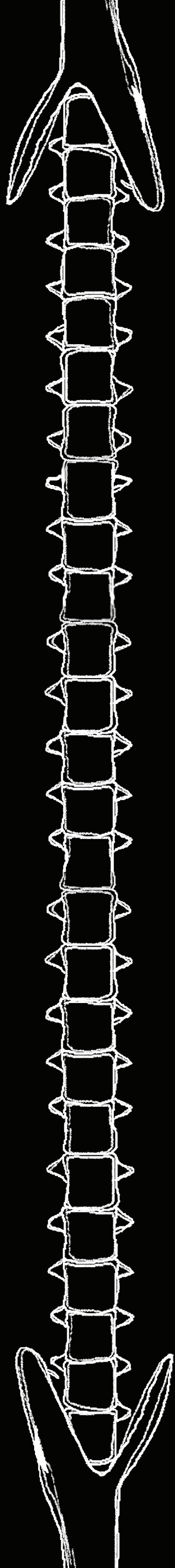

A fürge őzikét megzavarják legelészés közben, futásnak ered az erdő sötét fáin át (tiszta pergő B&W mozgókép hangulat!), szegénykét rosszarcú (igazi badass) lándzsás ősemberek üldözik. Sajnos el is találják, törzsi ünnep veszi kezdetét a szétbontott állattest körül, de mintha egyesek nem akarnának részt venni a műsorban, a dobolókon túl egy kisebb csoport apátiában, sőt, van aki kimúlás (vagy pszichózis) miatti rángásban szenved. Ugyanakkor a történés peremén a sok elrajzolt és groteszk figurán túl ott üldögél egy emberibb arccal rendelkező magányos, elmélkedő férfi és egy földön fekvő koponyát figyel. Hamlet nagy pillanata lehetne, vagy az Ember tragédiája, hisz nem kell sokat várni a szemüregből előbújó kígyóra. Szaggatottan növekszik, tekereg és behálózza emberünket, klasszikus kólásüveggé változik és duruzsolni kezd a fülébe: *"Micsoda emberek! Micsoda idők!"* Ezzel el is érkezünk a CMC eredetmítoszához, a történelem előtti ember belekortyol a koponyából az első cro-magnoni colába és a torkán leömlő fekete lé a gerinc mentén végigcsordulva az eddig fehér hátterű képet hirtelen inverzre váltja. Ha eddig nem fordultunk volna be a látottaktól, akkor erre most a legalkalmasabb a pillanat, a kígyó ugyanis alátekereg a bélpokolba, kitölti önmagával, elfoglalja a neki járó helyet, végigkúszik az emésztőrendszeren és ennek szimbolikus értelmét csak később fogjuk teljesen megérteni. Sorra kerül a medencecsont, a gerinc (itt a kígyó önmagát is benyeli és osztódni kezd, nem valami jó jel), elérik a hüllőcsápok a szívet és mintha az összekulcsolt ujjak szorításában lüktetne egyet az agyvelő, mielőtt fűrészkorong centrummal tekeredne végső halálos spirálba. A történetben itt található egy újabb nagyon fontos vágás a kezdeti (bibliai utalás: kólával és nem almával bűnbeesés) hasadás után. Ugyanis kezdenek eltűnni a fák, kezd legyalulódni a hegy, hogy magas panelházak, lakások vegyék át a természet helyét, épülnek a falak (isten hozott, Te emberi civilizációval együtt járó izoláció! Isten hozott, „Te enyém! tiéd? kié?, mostantól már az enyém!" birtoklás, területkijelülés). Újabb téglasorok, stilizált autók, apró tömött hangyamenetnek látszik csak felülről az autópályák tekergőző sávjaiban. Aztán még több ház nő ki a földből, mintha már egymással versengenének, nyomasztó a beépítettség látványa, a fel- és lekapcsolódó világítás az ablakokban, mintha diszkófények lennének, a zene ütemére válik retinagyilkos sztroboszkóppá.

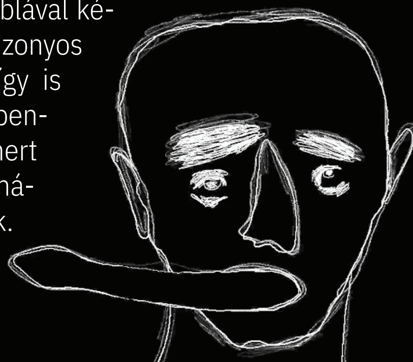

Az első kólakortyot leküldő ember, nagy léptekkel átrepülve a civilizáció évszázadain egyszerűen élettelenné válik (addigra a kígyó is megunja ám a bentlakást, a szájból kimászó hüllő ősi gyerekkori félelemmotívum ám, visszatérő rémálmok traumatizáló alapanyaga, konzultáljatok csak bátran egy gyermekpszichológussal). Kifejezéstelen tekintet, kifosztottság és paralízis. A test próbálná ugyan felvenni az urbanizációban neki hagyott teret, de ebből csak nyakatekert pózok jönnek ki, ilyen természetellenes testhelyzetekben már nem lehet többet nyugodtan aludni, feküdni, és élni sem. Önmagunkat szorítottuk ki a világunkból, ezt 3:50-től egészen 4:30-ig vészjósló morajlással kísérve több képkockán keresztül ábrázolt emberi szenvedésként mutatja be, hogy aztán ismét fehérben káprázva a földön heverő üres kólásüveget bámulhassuk. Figyelem, a műsorszám termékmegjelenítést tartalmazott. A civilizációs rémálmaink kezdete és a természeti létezéssel való teljes szakításunk okát: képesek voltunk meginni valami mérget, amitől Istentől származónak gondoltuk magunkat, elhittük, hogy Istenné is válhatunk. Vegyük csak észre a következőket: Ahogy ütemre előtör a kígyó és egyszerre mindent bekebelezni akar, mindent körbefon, mindenbe beleszól, ha kell, a fülbe suttog és ezzel vész el minden, ezzel kerül rossz útra. Nagyon erős szimbólum, mindannyian ismerjük, most is ezt csináljuk és ezt csinálják velünk is. Ahogy a kóla brand jól látható, folyton vibrál, ott van mindenhol, ha elég sokszor ismételgetik, a szemünk elé pakolják, akkor igazsággá, megkérdőjelezhetetlenné válik. Ebben az értelemben a kóla ugyan csak egy transzfer-motívum, elválasztható az üdítőital márkától, a „coke" és a „broke" szavak pedig szépen rímelnek egymással. Ahogy vibrál, ahogy lüktet az egész klip képkockáról-képkockára és fekete-fehérbe oltva minden üzenete precízen kódolva van, az emberi-állati-mesterséges összeér, a betonkeverő trezor-mosógép - mint agymosás - vagy az animált Google Streetview-ként működő úthálózatok, mint a rehab és a koncerttermek sztroboszkópja. A meseszerűségből előtekergő burekkígyó a maga fülbe suttogásával, előtte a koponya végignyalása, emlékeztetőként a

nem értett, de tisztelt mítoszmagyarázatokra és múlandóságra. A sok Kresz-vizsga-helyzet mellett igen fontos mozzanat még a klipben, ahogy a meztelen ember tekereg, vonaglik, ahogy nem találja helyét többet a modern világban. Összetört testtartásaival próbál kitörni a rákényszerített keretből, miközben a menekülése csupán könnyű próbálkozás a konzum útján, viszont a feketévé vált agyát és szívét, a vaszkuláris rendszerét elnyelő mindenség elől soha többet szabadulni nem tud. A stilizált apró házak a Királyság bányászvárosainak alattvalóit idézik, akiket a lakhatás, prosperálás, a fedél hamis reményével oltották be, hogy utána utcára tegyék őket, miközben újabb lakógépszörnyek nőnek.

A klip 2019-ben készült, akkor úgy vélték, hogy a megrendelői brief és a zene világa illene az animációs filmrendező Tobai Botondhoz, aki Szász Györggyel hibátlanul egy nyelvet képes beszélni. Az alkotói folyamatot néhány alkalomból álló egyeztetés és ötletelés előzte meg, Pintér Adrienn rendezőtárssal együtt elmondták, hogy számukra mitől fontos ez a zene, és hogy mit gondolnak a szöveg jelképvilágáról, mindezt hogyan lehetne vizuálisan is megfogalmazni. Megegyeztek pár irányadó ötletben, de ezeken belül szabad kezet kaptak. Botondék eddig már közel félórányi mozgóképet készítettek a CMC-nek és mind más-más technikával készült, hiszen más szempontoknak is kell megfelelniük, a zene hangulatához, mondanivalójához illő képi világot kell keresniük. A Reanimated esetében Szász szerette volna, ha megjelenik a klipben egy koponyából kólát ivó ősemberkarakter. Ebből a fő motívumból rakták össze a történetet Adriennel és ehhez választották ki a rajzanimációs technikát. Ennek a klipnek van a legkonkrétabb története, a többi videó inkább képi játék, asszociációk sorozata. Ennél olyan technikát választottak, amivel viszonylag egyszerűen el tudják rajzosan mesélni a történetet. A 3540 képkockából álló videó teljes mértékben digitálisan, számítógéppel és rajztáblával készült, nem minden rajz egyedi, bizonyos esetekben loopolódnak, de még így is 10-12 hónapnyi alkotómunka van benne, ilyen szemmel is kell ezt nézn, mert ez egy csoda, ilyen különleges animációs videoklip tényleg ritkán születik.

FELVILLANYOZÓ TÁRSASÁG

bOLDi413 (DT413) interjú

Minden gépbe beültünk, amibe csak lehetett

Boldit sokan ismerhetik a magyar electro-indusztriál közösségben, holott tőlünk meglehetősen távol tölti mindennapjait. Mély tisztelettel és alázattal viseltet mind az emberek, mind a gépek iránt, ez minden egyes mondatán érződik, akár énekli, akár a portugál kiosztású billentyűzetén kopogja le. Nem ma kezdte az ipart, viszont a DT413 projektjével ismét ringbe szállt és erősebb, mint valaha. Mikor visszakaptam a feltett kérdéseimre a válaszait, percekig csak ültem és bámultam magam elé. Olyan hatással voltak rám a történetei, a zenéhez fűződő viszonya hogy percekig elég nehéz volt megmoccannom utána. Most megosztja velünk is zenei pályafutásának főbb emlékeit, állomásait és aktuális gondolatait. Sokat tanulhatunk belőle.

H.I.T. - A Dutra DT413 képeit elég sokáig nézegettem, hogy észrevegyem az online profilképeddel való részletbeli hasonlóságot. Milyen a kapcsolatod a mezőgazdasági munkagépekkel?

bOLDi413: Tulajdonképpen semmilyen kapcsolatom nincs már évtizedek óta ezekkel a gépekkel. A DT413-as Dutra lánctalpas traktoron jópárszor ültem gyermekként. Sajnos működés közben, járó motorral ez soha sem sikerült. A sztori a következő: A vasi kisváros Körmend, ahol születtem és felnőttem, elég unalmas hely lett volna, ha mi gyerekek nem kerestünk volna magunknak érdekes dolgokat. A városban működött egy mezőgazdasági gépszerelő szakközépiskola és annak volt egy remek gépparkja, amit gondosan bekerítettek és elzártak az iskolai tanműhelyek mellett. Nyaranként mikor minden kihalt volt, oda másztunk be a drótkerítésen és minden gépbe beültünk, amibe csak lehetett. Emlékszem, volt egy piros bulldózer a telep egyik sarkában, ami nekem nagyon tetszett és a kabin ajtaja is mindig nyitva volt. Ez volt a nekem szimpatikus DT413 gép a maga egyszerű műszerfalával. Aztán valaki megneszelte, hogy ott bandázunk és odatelepítettek egy őrült kutyát, ami már soha többet nem engedett minket a gépek közelébe. Innen van a zenekar neve is, mert ez egy szép emlék maradt.

2020-ra hoztad ki Worse Than You Expected anyagodat. Előtte 3 évvel jelent meg a ...We Play Garage EBM! három számos demód, amely 2017-ből származik. A zenei múltad azonban nem akkor indult. Miként kerültél kapcsolatba az EBM és ipari műfajokkal és mi indított el az úton, hogy te magad is alkoss?

„lassú szenvedős barkácsolás volt, de én imádtam”

Az egész úgy indult, hogy 12 évesen beleszerettem a Depeche Mode zenéjébe, ekkor 1985-öt írtunk. Persze ebben az időben a rádióból felvett dalok és az akkori Jugoszláviából behozott bakelitlemezek és műsoros kazetták adtak csak zenei forrást. Az akkori dark wave és technopop bandákat kedveltük főként, persze volt kilengésünk a punk és korai post punk zenék felé is. Aztán 1987 szilveszterén az egyik haver hozott a házibuliba egy 90 perces TDK kazettát telis-tele fura zenékkel. Az NDK-s unokatesvére küldte neki, aki szintén Mode-fan volt. Az ottani klubokban már játszottak EBM és ipari zenéket is keverve a darkkal és technopoppal. Mivel a házibulin senki sem tulajdonított ezeknek a daloknak nagy figyelmet, én azért elkértem kölcsönbe ezt a válogatást és lemásoltam magamnak. Jó párszor meghallgattam és teljesen elvarázsolt. Mintha egy új zenei dimenzióba csöppentem volna. Innentől számolom az ún. fertőződéseimet az ipari és EBM zenékkel. Első zenei próbálkozások 1991-ben voltak Gimby nevű gyermekkori barátommal, a zenekar neve BWS volt. Kölcsön Casio szintivel pötyögtünk és erre ordibáltunk, az egészet egy Videoton magnó külső mikrofonjá-

val vettük fel. Valami olyat akartunk mint a DAF, persze a közelébe sem értünk. 1993-ra magam maradtam és így készítettem tovább a primitív dalokat. Volt egy 6-sávos DJ keverőm és erre kötöttem 2 magnódecket, CD-lejátszót, kölcsönvett szintiket és egy öreg mikrofont. CD-lemezekről lopkodtam ki a dobokat meg hangmintákat, aztán lassú munkával milliószor felvettem egymás után egy kis dobot, erre ment rá a szintivel egy egyszerű pötyögés, majd az ének. Néha egy hétig is eltartott egy 3 perces dal elkészítése, szóval lassú szenvedős barkácsolás volt, de én imádtam.

Régen a miskolci székhelyű GULGA-val közösen dolgoztatok, te pedig Brazíliába kerültél. Mesélnél ezekről az évekről? Hogy jutottál el oda, GULGA miért függesztette fel a zenélést? Te honnan indultál Magyarországon?

Egészen 1996-ig tartott a BWS aktivitása. Ezután hanyagoltam a zenekészítést hosszú évekig. Azután egy 2012-es ötletet valósítottunk meg Gulgával közösen 2017-ben. Így született a DT413 Gulga remek zenéjével és az én szövegeimmel és vokálommal. Gulga egy remek zenész és jó volt vele együtt dolgozni. A teljes zenei részt ő készítette a zenekar első fázisában, mert ő volt az, aki meg tudta valósítani azt a fajta zenét, amit a szövegeimhez elképzeltem. A régi dalok, melyek abban az időben készültek, meghallgathatók még a zenekar Soundcloud oldalán. Ezek közül választottam ki kettőt és egy remixet a Bandcamp kiadványra, amit Gazdag István kitűnőre masterelt. A kezdetektől úgy állapodtunk meg, hogy ez egy olyan projekt, amit akkor és úgy csinálunk, ahogy mindkettőnknek jó. Nem voltak és ma sem léteznek kötelezettségek, vagy akármilyen eszköz, ami a tagokat alkotásra kényszerítené. Az élet úgy hozta, hogy Gulga egyéb elfoglaltságai miatt nem készített újabb dalokat a DT-nek. Ez nem azt jelenti, hogy soha nem lesznek újabb dalok Gulga zenéjével. Ki tudja? Talán egy napon lesznek. Nem volt és ma sincs harag emiatt, hiszen a hobby garage EBM egy igazi kikapcsolódás volt nekünk. Hálával tartozom neki, mert újra elkezdtem saját zenéket készíteni. 2019-ben ismerkedtem meg a DAW zeneszerkesztéssel és odáig jutottam, hogy egyszerű, de vállalható zenéket készítettem a szövegeimhez. Gulga 2020-ban újra aktív a BloodGalaxy zenekarával és új dalokat publikált a Youtube csatornáján. Egyik személyes kedvencem a Monoton napok című új daluk. Körmenden születtem 1973-ban és egészen 1996-ig ott éltem. Majd a vasi megyeszékhelyre Szombathelyre költöztem és egészen 2012-ig éltem ott. Jelenleg Brazíliában a világ egyik legnagyobb metropoliszában, Sao Pauloban élek. Az élet úgy hozta, hogy az új nejem, Mary brazil, és itt éljük közös életünket. Úgy gondolom, hogy ma a világon nincsenek földrajzi határok, amiket ne léphetnénk át, ha éppen azt akarjuk.

413

Milyen Brazíliában az electro-industrial-ebm közösség? Hogyan látod az ottani zenei életet? Miben más egy brazil számára a harcias ipari zene mint mondjuk a magyarok számára? Milyenek most ott az életkörülmények, hogy a koronavírus mindent taccsra tett és nem nagyon lehet koncerteket, összejöveteleket tartani? Ez ott is súlyosan érinti a zenészeket, zenebarátokat?

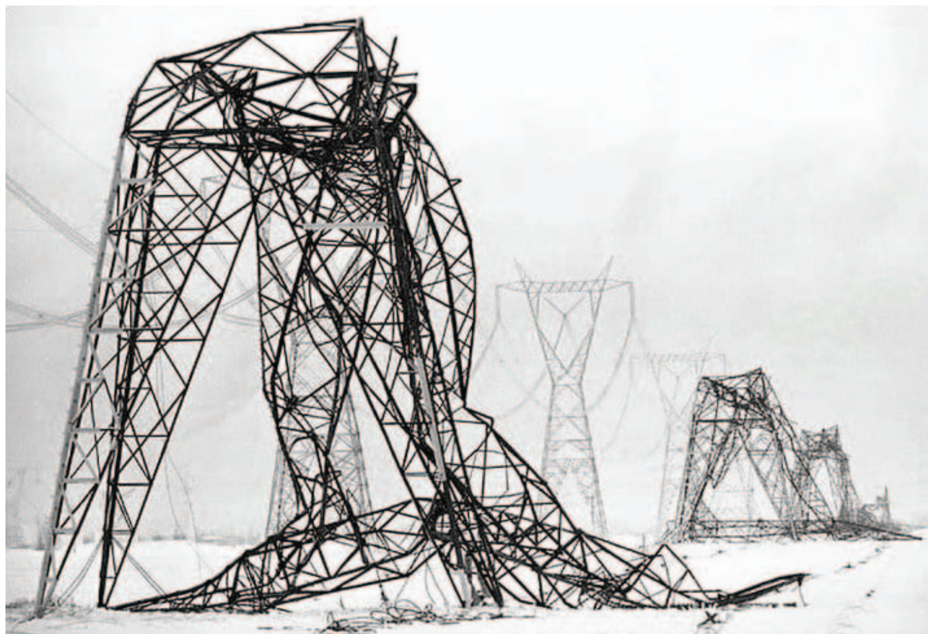
„Értem és elfogadom az élet végső szomorú stádiumát”

Az itteni rajongók nagy része már az 50 felé robog mint jómagam. Ezzel persze nem azt akarom mondani, hogy nincsenek huszonévesek a partikon szép számmal vagy hogy ne lenne utánpótlás is. Az tény, hogy a műfaj kezd kiöregedni a rajongóival együtt. Magunkkal visszük ezt a sírba szerintem. Talán sokan azt gondolták, hogy ebben a dél-amerikai országban azt sem tudták mi az az ipari zene vagy éppen EBM. A 80-as évek közepén indult itt is a mozgalom és az európaival együtt nőtte ki magát. Minden zene eljutott ide is hamar és a rajongók beszerezhették a lemezeket, amelyek - valljuk be - elég drágák voltak. Nagyon sok jó brazil banda volt/van, némelyik ismert az öreg kontinensen is (Aghast View, Biopsy, Morgue, Dead Jump, stb) és rengeteg kisebb banda, amelyek maradtak a maguk kisebb közönségének. A partikon vagy koncerteken ugyanaz az eksztázis van/volt, mint akármelyik európain. Itt is vannak fanatikus gyűjtők és a fél életüket a műfajra áldozók. A CoVID-19 itt is mindent bezárt és szórakozás nélkül hagyta az itteni rajongókat, pedig nagyon jó kis klubok vannak. Én bevallom senkit nem ismerek, aki ebből a zenéből itt megélne professzionális szinten, tehát maradt a meló és a polgári élet melletti zenélés és küzdelem. Így van ez a jó öreg Magyarországon is, pedig ott is sok a profi és remek zenész.

Saját kategóriád szerint garázs EBM-et készítesz. A legtöbben szerintem inkább cuccokkal telepakolt fancy stúdiót képzelnénk el a legtöbb előadó esetében, precízen elrendezgetett kábelekkel, villogó ledekkel. Miben más a garázs EBM? Milyenek az alkotási körülményeid? Mi az, ami szerinted a legfontosabb, aminek a jelenlétére szükség van, ha valaki zenélni kezd?

Nincs semmi komoly cuccom zenélésre. Nem is vagyok zenész és nem is merném magamat soha annak nevezni. Az új egyszemélyes DT413 dalok egy 10 éves MacBook Pro-n készülnek DAW-ban virtuális hangszereken. Van egy majdnem üres szobánk a házunkban és oda vonulok el, mikor dalokat készítek. Ez lenne a bOLDi’s Playground. Az egész garázs EBM arra mutat rá, hogy csináld

magad az egészet a sajátos körülményeid és lehetőségeid szerint, csak csináld szívvel-lélekkel. Ez a legfontosabb, ha zenélésbe fogsz. Legyenek jó ötleteid, azokat pedig próbáld a legjobban megvalósítani és ne érdekeljen az, hogy ez kiszolgálja-e majd a tömegek ízlését vagy sem.

Beszéljünk kicsit az alkotásaidról. Mivel szoktál nekikezdeni? Zenei alapok vagy szövegek? Melyek a kedvenc eszközeid, amiket bevetsz, vagy ami nélkül semmit el se kezdenél? Melyik hangszereidet simogatod a legtöbbet?

Bevallom, mivel nem vagyok zenész, így a zeneszerzés helyes útját sem ismerem. Valaki egyszer azt írta, hogy meg kell tanulni a sorrendet, mert máshogy nem lehet. Én mindig mással kezdek. Egy dal nálam születhet egy zajos hangfoszlányból is. Aztán erre tolok rá egy dob és basszus kombinációt. A szövegek általában egy félkész alapra születnek. Rengeteg dolgot kipróbálok és találok, amivel dolgozom. Szóval nincsenek kedvenceim, mindent eszközként használok és nem simogatom őket. Rengeteg dolgot filmekből vagy zenékből kivágott hangok módosításával nyerek. Nekem ez egy jó kis szórakozás. Kísérletezem rengeteg dologgal barbár módon a szabályokat elrúgva is. Lehet, ami egy profinak három kattintás, az nekem órákba telik. Nincs pénzem drága hangszerekre, így mindent virtuális szintiken csinálok. Én szeretem a VST-ket.

A Worse Than You Expected egy erősen nyomasztó világ általános, klausztrofób, szorongó emberi érzéseit vetíti ki. Mi az, amit elmondanál az albumról?

Azt a 6 dalt végig kell hallgatni és el kell rá vesztegetni azt a félórát az életből. Nyomasztó és kiábrándult? IGEN, AZ! Olyan mint ez a mai világ a Föld legtöbb földrajzi koordinátáiról nézve. Ez a 6 dal bemutatja mit is érzek/éreztem rengeteg dologgal kapcsolatban. Alapjában sem vagyok egy vidám figura, de a múlt év még depresszíósabbá tett. Elgondolkodva azon, amit már magam mögött hagytam és nem utolsósorban azon, ami még szembejön. Mély és tiszta érzések tőlem/belőlem. Az Once Everyone Must Die című dal édesapám elvesztésekor született, amit a mai napig nem tudtam feldolgozni. Értem és elfogadom az élet végső szomorú stádiumát, csak éppen a szívem tépi ki belőlem ... nem tudom elfogadni a tényt, hogy szeretett édesapám nincs többé az elérhető fizikális formájában. A többi dalnak is megvan a maga kis története.

Az indító számod, a The Time Passes Slowly félelmetesen mélyről szólal meg. Adnál nekünk tanácsokat, hogy miként kell ilyen fémes, szorongató vokált gyártani? Hogy telik az idő közben? Lassan vagy gyorsan? Milyen a kapcsolatod az idővel amúgy?

Az említett dal volt az első új zene közel negyedszázados csend után. Egyszerű és elég kezdetleges zenei próbálkozás egy sötét szöveggel. Az idő lassan múlik, egy magányos és szenvedő ember érzéseit vetíti ki, már nincs realitás, csak egy saját burok, amiben a paranoid elméd felnagyítja a hallucinációidat és szenvedni hagy. Megfigyelted már, hogy ha sokat kell várakoznod vagy fájdalmaid vannak, az idő milyen lassan múlik? Mintha a szenvedésre több időnk lenne mint az örömökre. A vokált hajnali 2-kor a sötét szobában vettem fel az öreg mikrofonommal. Nincs rajta túl sok effekt, csak kevés chorus és delay, semmi professzionális vocoder cucc, kb. ez a nyers hangszín csak le lett zajszűrőzve a felvétel során. Az adott hely és hangulat tette ilyenné. A dal Préger Mónika monológjával indul, amiért ezúton is hatalmas köszönet jár újra. Hogy milyen az idővel való kapcsolatom? Abból soha nincs elég...

Egy sor zenei produkcióban együttműködtél, számos barátod, alkotótársad van a hazai ipari zenei szubkultúrából. Hogyan alakultak ki ezek a kollaborációk?

Mindenféle együttműködés nálam barátság alapú. Hosszú évek vagy akár újabb barátságok hozományai. Nem veszek/vettem részt azért túl sok dologban, úgy érzem. Gazdag Istvánnak hatalmas köszönettel tartozom, hogy felkarolta a

DT413 projektet, hiszen az ő remek stúdió munkái után szólalnak meg a dalok élvezhető minőségben. Ha meghallanád az általam küldött demósávokat és a kész master verziót, hát ég és föld a különbség. István a hazai ipari guru minden tekintetben, mint zenész és mint ember is. Szász Gyurival a CMC zenekar újraélesztésen dolgoztam és egy komoly barátság alakult ki. Megtisztelő számomra, hogy a barátja lehetek. Amúgy az én részem a legkisebb az egész dologban. Kaptam lehetőséget Mortumtól is egy dalban való vokál erejéig. Az ő szorongató zenei világát is ámulattal figyelem. Tehetséges hazai zenész, akit a nagyvilágban jobban ismernek mint idehaza. Nem is ragoznám tovább a dolgot, csak annyit még erről, hogy hatalmas köszönettel tartozom mindenkinek, aki a legparányibb módon is, de segítette a DT413 létezését, legyen az remix vagy csak néhány biztató szó.

Te voltál a fő motorja az első magyar underground zenei válogatásnak, amelyik EmBodiMent & HOSEBMC presents - INDUSTRIAL LANDSCAPES from the Hungarian Electronic Underground címen jelent meg 2018 nyarán és amelyen a DT413-tól a Dead Factory´s Patrol felvételt is tartalmazza. Hogyan emlékszel vissza a válogatás körüli munkákra? Milyen volt a fogadtatása, milyen visszajelzések futottak be hozzád?

Azt tudni kell, hogy a válogatás alapötlete Gazdag Istvántól származik. Ő kezdte el összegyűjteni a magyar zenekarok dalait. Ezutan jöttem én a képbe és fejeztem be néhány ember hatalmas segítségével a válogatást. Nem volt egy egyszerű feladat. Papp Gábor, aki nagyon otthon van a magyar szintipop es korai magyar EBM zenék témakörében, ő adott rengeteget a dologhoz. Komoly kapcsolatrendszere van a zenekarok tagjaival és szerintem az ország legnagyobb demókazetta gyűjteménye is az övé ebben a műfajban. A zenekarok is nagyon készségesek voltak és küldték a remek dalokat. Persze volt olyan is, aki nemet mondott, de ez is a játék része és el kell fogadnunk. Sokan küldtek infókat régi bandákról és irányították el hozzánk a megfelelő embereket. Szóval eljutottunk az 50 dalhoz és csak ezután jött a technikai kihívás: egy szintre kellett masterelni a rengeteg dalt. Újra Gazdag István került képbe, aki rengeteg szabadidejét áldozta a válogatásra, hogy a dalok a legjobb minőségben szólaljanak meg. Örök hála ezért is Istvánnak, aki ezt költségmentesen elkészítette. Gondolj bele, mennyiért masterelnének 50 dalt egy stúdióban? A válogatás borítóját Zilahy István készítette a Plasma Pool-ból, neki is hatalmas köszönet. Remek csapatmunka volt ez, egy igazi magyar zenei összefogás. A válogatás hazai és nemzetközi fogadtatása is jó volt. A 200 ingyenes letöltés néhány nap alatt meg is volt, ezután tudtam csak újabb letöltéseket felszabadítani a “fizess amennyit akarsz” opcióval. Utána is jópáran letöltötték, még rengetegen orosz és szlovák területről is. Mára már

feledésbe merült, de ott van és akármikor elérhető bárki számára.

Van-e betárazva olyan projekt, amin jelenleg dolgozol és amit tőled a következő évben várhatunk? (Ami nem titkos, és amiről szívesen megosztanál információkat velünk.)

Készül az új zenei anyag lassan de biztosan, ahogy időm és kedvem engedi. Érdekességként annyit róla, hogy tartalmaz majd magyar nyelvű dalokat is. A hangzása ugyanazt az irányt követi mint az első album stílusa. Szerintem akinek tetszett az előző, az ebben sem csalódik majd. Nem gondolkodom új zenei projektben. Minden ötletemet belepakolom a DT-be.

Ha az olvasóknak most csupán egyetlen lemezt kellene ajánlanod 2020-ból, mi lenne az, ami Rád is nagyon nagy hatással volt és amit szerinted mindenkinek hallania kellene?

Nagyon nehéz erre a kérdésre csupán egyet említeni. Az év végére befutott a Dive új lemeze, ami zseniális és mindenkinek illene meghallgatni.

DE! Mert mindig van egy DE!
Az év lemeze, amit mindenkinek hallania kell: a CMC-Reanimated

Köszönöm a lehetőséget az interjúra.
Minden jót kívánok a H.I.T. magazin olvasóinak!

“HARDON FUT A JÁTÉK

ÉS KAPSZ EGY FOTÓT EGY FÉLIG FŐTT CSIRKÉRŐL”

H.I.T - Eltelt pár hónap a Relapse Protocol megjelenése óta. Mi minden változott az életedben 2020. november 13. után, hogy kijött az első nagylemezed?

PD: Ha arra gondolsz, hogy vízválasztó volt-e a lemez, egyáltalán nem volt az. Az érzelmi peak az augusztusi koncertbemutató volt, bár az, hogy novemberben már normális minőségben tudtuk bemutatni Besenczi Ricsi kísérővideóját (a Fekete Zajon elég torz perspektívát kapott a vetítés), az azért nagy élménynek számított. Vélemények vegyesen jöttek, ahogy az szokott lenni - egy olyan izgalmas hallgatói vélemény megmaradt, hogy szerepjáték (Cyberpunk RED) közben az album instrumentálját akarnák hallgatni, de zavaró, hogy nem lehet loopolva, úgyhogy rendereltem is nekik egy változatot, ami már megállíthatatlanul megy körbe-körbe.

Meglehetősen sokat forgattam a szemeimet a Cyberpunk 2077 megjelenése óta, az például egy jó lehetőség lett volna az ipari szintérnek megmutatkozásra zeneileg is, szociokulturálisan is, de a mi szempontunkból kihagyott ziccer lett belőle. (Még úgy is, hogy Richard Devine, Gazelle Twins meg Rhys Fulber is van benne.)

A Post-Punk.com-on olvastam a Fulber-rel készített interjút, és azért egy masszívan hájpolt game-be bekerülni saját zenével, az sem olyan könnyű feladat. De mivel lett volna számunkra elkerülhető a kihagyott ziccer?

Ha jól emlékszem, ott Rhys pont azt mondja, hogy a két leggyengébb számot választotta ki a zenei szerkesztő, úgyhogy a többit átdolgozva rápakolta az Ostalgiára (amit élőben is volt szerencsénk hallgatni még az A38-on). Ezt a zenei szerkesztő meg a community manager dolga lett volna összehangolni, létrehozni egy olyan

rádiót a játékban, ahol az iparibb meg kísérletezőbb zenék mennek (mondjuk az Afterlife nevű klub adott lett volna erre, de mindegy) vagy bedobni egy remixversenyt, vagy pályázatot a játék előtt jó egy háromnegyed évvel - de nyilván közönség- és bevételbarátabb felkérni egy Grimesot meg egy Run The Jewelst ahelyett, hogy hi tech low life punkokat bátorítanának bármire, azoknál évekre menőleg kellene visszakeresni a feedekben, hogy mondtak-e bármit, ami nincs szinkronban a céges értékekkel.

2020 meglehetősen zajos, dezinformatív és torz év volt sok szempontból. Év közben többször kérdezgettük egymástól messengeren és néha egy-egy kávé mellett is: „Hogy bírod?”. Neked mit jelentett 2020 összességében? Szoktál-e év végi mérleget vonni, készítesz-e terveket a következő évre? Van erre valami kialakult módszertanod?

2020 volt a tutorial utáni első pálya, ahol észreveszed, hogy hardon fut a játék és 1% életerővel tolod végig a pályát, 2021 elején meg kaptál egy fotót egy félig főtt csirkéről. Nincs körülöttem ember, aki ne ment volna meg valamilyen szinten, elvégre is elég sok biztosnak vett dolog lett megkérdőjelezve.

Nincs amúgy módszertanom, egy nagy feladatlistám van helyette, amiről pipálom le a dolgokat, ahogy tudom és ahogy lehúzok egyvalamit, rögtön jön helyette kettő másik. Mérleget vonni viszont szoktam, visszamegyek egy évnyi social media breadcrumbon és követem az emlékeket egy kicsit a fejemben, hogy minek milyen íze meg következménye volt, de ennél többet nem nagyon. Konklúziók vannak, néha.

Mondanál nekünk egy példát?

Még rágom a 2020-at, nem emésztem gyorsan a kríziskommunikációs tavalyt, de az mondjuk biztos, hogy kettővel hátrébb léptem a social mediától: sokkal felületesebb és kevésbé megbízhatóbb lett. Meg hogy mindenkiből kihozza ez a helyzet a rosszabb pillanatait, úgyhogy óvatosabban kell kommunikálni, ha egyáltalán. Bezárkózóbb év lett a tavaly, mondjuk nem bánom, volt mivel foglalkozni.

A 2012-es Damage Report könyvedből kikerestem jövőmodelleket, a 226. oldalon találtam egy 2021-es próféciát („negyven jövő egyben, a tumblr után szabadon”): „2021 – Most nem pusztul el a világ, ezért cserébe az emberiséget kóros agyzabáló virus fenyegeti, az ipari titkokat pedig email meg filesonic helyett emberek viszik körbe a fejükbe rakott winchesterekben, kódtörés he-

lyett meg nem letöltesz valami kalózappot, hanem elmész egy önérzetes, sípoló delfinhez és megkéred, hogy oldja meg. Vélhetően két láda halért. (Johnny Mnemonic)". Milyennek látod ezt ma? Kifelé vagy befelé hackelünk, vannak-e önérzetes, sípoló delfinek, akikhez még fordulni lehet, vagy végérvényesen befelé rohadunk agyilag?

Jobban eltalálta a Johnny Mnemonic a jelent, mint amennyire gondoltuk volna, nem gondolod? Önérzetes, sípoló delfinek vannak, pont annyira vannak eldugva, mint Jones, az influencer culture viszont a kicsit is beszédképes, közlésképesszeres arcokból is egyre jobban kihozza az influencerséget - akármit is jelentsen ez -, úgyhogy jobban kell keresni a zajban a működőképes forrásokat, sokkal nagyobb a zaj, alacsonyabbak a minőségi szabványok. Nem hackelni kell, hanem filterezni - ezt jelenleg fontosabbnak érzem - mivel egyre kevésbé validálják az emberek a híreiket.

Ebben elég félelmetes tud lenni, hogy ha bármely random magyar politikus vagy celeb kiböffent valami nonszensz véleményt magából, akkor az összes magyar hírportál/tévé/rádió 10 perc múlva átveszi, szünet nélkül ismételgeti, ránk erőlteti, hurkolja. Ugyanakkor egyetlen iskola sem tanít rendesen filterezni. Téged pl. ki és mi tanított erre?

Minden országban megvan a bulvárweb, nem csupán itthon, attól tartok. Ami a filterezést illeti: Peter Steiner, 1993 - "on the internet, nobody knows you're a dog", ha innen indulsz, tudod, hogy validálni kell, amit csak lehet. A kilencvenes években nőttünk fel, mindannyiunknak volt annyi sztorija a saját vagy a mások életéből, hogy semmit ne vegyen biztosra, ez úgy tűnik, egy ideje már kikopófélben van.

A lemezed kapcsán mondtad: "Az album egy dühös emlékeztetője 2020-nak: arról, hogy hol vagyunk és hogy hol nem kellene lennünk egyáltalán." Hivatásos futurológusokat megszégyenítő módon rakod össze a trendeket, képeket, felülről látsz rá dolgokra, folyamatokra, hihetetlen információfeldolgozó képességgel. Nem kérem, hogy jósolj kávézaccból vagy Google Analytics-ból, Trendsből. 3 év távlatában mi az, amitől leginkább tartasz lokálisan és globálisan?

Túlzol, de köszönöm :) A minőségi szabványok eróziójától tartok, az apátiától, az elhülyítéstől, a józan ész és a civilizált viselkedés lerombolásától. Az urbánus társadalmi együttlétet szerintem autópályával egész jól lehetne modellezni, különböző járművek különböző sebességgel haladnak ugyanabba az irányba (nyilván letérésekkel) úgy, hogy biztonságosan tarthassa mindenki a tempóját -

nagyon nehéz nem azt látni, hogy ebbe nemcsak az élet, hanem a felelős pozíciókban lévő felelős emberek is kocsironcsokat dobálnak bele, hogy legyen minél nagyobb clusterfuck. Szeretném azt hinni, hogy emögött van valami mesterterv, de van egy olyan kósza gyanúm, hogy egyáltalán nincs.

Sokszor szóba került a beszélgetéseink során a figyelemmenedzsment kérdése és többnyire egyet is szoktunk érteni abban, hogy a figyelemdeficit és az érte folytatott ádáz harc határozza meg a lehetséges további irányokat. Látsz ebben javulást a világban? Lehet ezt trenírozni vagy teljesen elveszítjük a harcot és béklyóba vernek bennünket a külső erők? Milyen szerinted a magyar átlaginternetezők agya például? Látsz-e például összefüggést ezen agyak és a mostani élethelyzetünk (sorsunk) között?

Látok, minél egyszerűbb gondolkodásra vannak kényszerítve az emberek, minél reaktívabbak a social media dopaminlöketeire, annál könnyebb tologatni őket. Jó források vannak, de energiát kell fektetni azok keresésébe, az meg az évtizedek elteltével egyre kevesebb. A platformváltásokra leszek kíváncsi, az elkövetkezőre meg az elkövetkező kettőre mondjuk, az AR/VR/MR mellett arra vagyok kíváncsi, hogy mi lesz a következő Facebook, amire még mindig nincs válaszom. Főként, hogy a Cambridge Analytica se vitte féltérdre Zuckerbergéket, de miért is tette volna. Dave Eggers The Circle-je elég elcsépelt könyv, de elég pontosan írja le szerintem, hogy egy ilyen történetből már nem nagyon lehet szabadulni, a Facebook annyira nagy és a nagysága miatt olyan súllyal meg lendülettel érkezik bármilyen helyzetbe, hogy nem nagyon tudod megállítani. Hova fut a kétszáz kilós gorilla? Ahova akar. Minimalizálni a hírfolyam azon részeit, amiket nem a saját akaratodból néztél meg, hanem eléd tettek, ez mondjuk lehet egy megoldás, de az interneten ülsz, szükséged van új hírekre, új hírforrásra, horizontálisan tágítanod kell a scope-ot, hopp, már nem tudod minimalizálni a hírfolyam azon részeit, amiket…

…amiket nem is vártál, nem is hívtad, nem is akartál és közöd sincs hozzá.

Pontosan.

Térjünk vissza a lemezedhez. Számos track-je jelent meg EP-ken az elmúlt években, a végeredmény előtti állapotot pedig a Fekete Zajon tesztelted is közönség előtt. Mik voltak a legnagyobb kihívások, felfedezések az albumkészítés során technikailag vagy egyéb szempontokból - az elegendő mennyiségben soha nem rendelkezésre álló időt leszámítva?

Kislemezek után kihozni egy nagylemezt úgy, hogy mixtapeként csinálom meg, önmagában egy szép kihívás. Különböző időkben, különböző módszerekkel legyártott számokról volt szó, úgyhogy amikor ezeket összerendeztem egy 40 perces munkafileba, hogy könnyebben tudjak a sávokkal dolgozni, sokat káromkodtam és úgy pakoltam össze az egészet, hogy ha két év múlva kell megnyitnom, rögtön át tudjam látni, hogy mi hol mikor miért történik.

Akár egy fegyelmezett projektmenedzser.

Ne turkálj a fejemben, pont most akartam mondani, hogy egy nagy Excel-táblában tartottam mindent számon, az Angelspit egyik YouTube-os videójából vettem az ötletet. A sorokban vannak a számok-zenék, az oszlopokban meg az,

„validálni kell, amit csak lehet"

hogy az egyes munkafázisok (amiket külön elneveztem, színkódoltam) 0-100% között hol tartanak, ezek átlagolva voltak, így folyamatosan nyomon tudtam követni, hogy mivel haladok és hol van a legnagyobb elmaradás, enélkül elúsztam volna. Táblázatban írtam össze azt is, hogy melyik számhoz milyen plugineket használok, ebből derült ki nekem az, hogy minden egyes számban használok Ozone-t (ez nem volt meglepő, ez van a chain végén) meg Nexust (ez viszont meglepő volt). Volt táblázatom FLA albumok dinamikájából is, hogy milyen tempóbeli hullámzások vannak a lemezeiken, hány peak van, hol vannak a lassú számok, érdekes volt látni (amit aztán nem követtem).

A dalszövegírás erős kihívás volt, általában egy füzetbe írt szavakat, kifejezéseket, félsorokat néztem össze, hogy egy adott témához miket lehet összeválogatni, ez amúgy a működő módszer. Volt olyan időszak, amikor a Google Colab ingyenes szerverén futtattam textgenrnn-t, ami egy deep learning rendszerre épülő szövegíró program. Legyűjtöttem fél megányi textet klasszikus lemezekről és rengeteg szöveget írattam a gépekkel - na ezekből például egyet nem használtam még fel. Viszont lett szöveg abból, hogy amikor a Google Translate-et arra használod, hogy a kamera által látott szöveget más nyelvre fordíttasd az appal, akkor a japán kandzsikat azok komplexitása miatt nagyon könnyen félre tudja olvasni és emiatt fordítani is. A Regret Gunner egy nagyon régen lejárt tintahalchipses zacskó csomagolásáról jön.

Amúgy számos felfedezés volt, az egyik pl az, hogy instrumentálisként jóval erősebbet üt az anyag sok embernek.

Mostantól a deluxe 2-lemezes kiadásaink egyik felét instrumentális karaokeverziónak kell fenntartanunk? Hogy tudnak ennyire eltérőek lenni a zenehallgatók? Milyenek képzeled vagy ismered a Planetdamage rajongóit?

„nem zenehallgatókat látok magam előtt, hanem inkább élethelyzeteket, amikhez passzolnak a számok"

Meló közben sokszor jobb instrumentálisat hallgatni, nem zavar be az, hogy szövegre kell figyelni, ezért is vannak ambient verziók a kislemezeken meg remixek között, tökre ráfeküdtem Pete Namlook dolgaira, például (meg Uwe Schmidt csendesebb dolgai, imádom őket). Úgyhogy nem zenehallgatókat látok magam előtt, hanem inkább élethelyzeteket, amikhez passzolnak a számok. A PD-rajongókat körbetorpedózni tudom csak: a fő szegmensek 35-54 közti férfiak,

25-34 közti nők, kiugró részben budapestiek, magyarul vagy angolul kommunikálnak. PD-rajongókról van konkrét adatom: a fő szegmensek 35-44 közti férfiak (27%), 45-54 közti férfiak (17%), 25-34 közti nők (16%), kiugró részben budapestiek. A kommunikáció nyelve vagy magyar vagy angol, Last.fm meg Spotify adatok alapján a klasszikusabb-karcosabb electroindustrial vonulatra fekszenek rá (FA4S, Noise Unit, Dive, Mentallo & The Fixer, Chrome Corpse, Statiqbloom és társai). A likeolók 20%-a adja a reachet, max 5%-a az engagementet. Nem toltam ki nekik kérdőívet vagy személyes kérdéseket, úgyhogy fogalmam sincs a pszichográfiáról.

A hazai underground színtéren sok-sok éve aktív vagy. Láttál, hallottál és megéltél már sok mindent közösségszervezőként, tech gonzóként, újságíróként, zenerajongóként és színpadi zenészként is. Milyen főbb folyamatokat vélsz felfedezni az elmúlt 10 év távlatában a hazai ipari ebm elektronika szubkulturális közegében?

A lapok leosztása nem változott, csak a lapokon van más design meg kicsivel szebben szólnak. Minden zsáner egyszerre szól, a fiatal rétegek kinevelése nem tudom, hol zajlik, de azt hiszem, más stílusok felől jönnek az underground felé, technoid megy synthwave/outrun felől, azért szépen lehet közelíteni az ipari/cyberpunk dolgok felé. Összefogás ugyanúgy nincs sok, a nyelvtudás hiánya ugyanúgy problémás, szeretnék valami pozitív végszót mondani, úgyhogy írjuk át ezt az egészet! :D

Rendben, igazad van. Akkor megfordítom a kérdést, és most felejtsünk el mindent, ami eddig megtörtént vagy nem, engedjük el a járványt is. Hogyan képzelnéd el egy igazán jól működő, szépen prosperáló hazai szubkultúra jellemzőit az elkövetkezendő 10 évben? Mi mindenre lenne szükség hozzá?

Biztosított élőzenei pontok (kis, közepes és nagyobb koncerttömegeket fogadni tudó szórakozóhelyek) és próbalehetőségek, kulturális hubok online és IRL, workshopok, médiafelületek, pályázati lehetőségek, a lehető legpolitikamentesebben. (Itt most mind keserűen nevetünk, én is.)

"don't get your hopes up
you're not that famous
time to ditch those bloated expectations"

[Planetdamage - Kompromat]

47

TÖMBFÜTÖMÜ

20/0.4kV-os TR.ÁLL.

MENETES GONDOLATOK

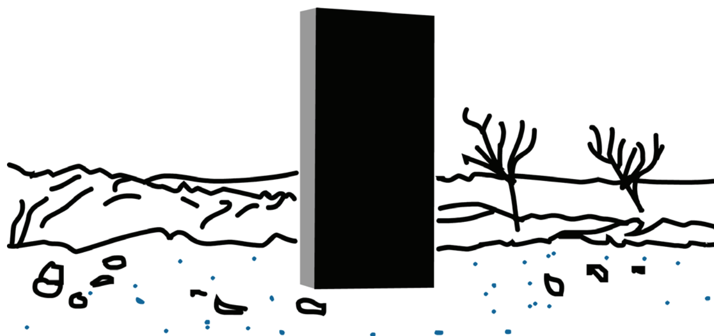
A NAGY RENDSZEREK MÁRPEDIG NEM MOZDULNAK

„A zene, a ruha, a művészet vagy akár az étel készítése egészen más és valószínűleg kedvezőbb hatással van ránk, mint egyszerűen elfogyasztani ezeket a dolgokat. Pedig nagyon hosszú ideje az állam hozzáállása a művészetek oktatásához és finanszírozásához közvetlenül ellentétes a lakosság kreativitásának elősegítésével. Gyakran úgy tűnhet, hogy a hatalmon lévők nem akarják, hogy élvezzük a dolgok elkészítését magunknak - inkább kulturális hierarchiát hoznának létre, amely az alkotás helyett inkább amatőr erőfeszítéseinket értékteleníti és fogyasztásra ösztönzi. Ez úgy hangozhat, mintha azt gondolnám, hogy óriási összeesküvés van a munkában, amit én nem gondolnék, viszont a helyzet, amelyben találjuk magunkat, gyakorlatilag ugyanaz, mintha létezne. A zene tanításának módja, valamint társadalmi és gazdasági elhelyezkedése befolyásolja, hogy be van-e integrálva (vagy nem) az életünkbe, és még azt is, hogy milyen zene jöhet létre a jövőben. A kapitalizmus a passzív fogyasztók létrehozása felé hajlik, és ez a tendencia sok szempontból kontraproduktív.”

Részlet David Byrne 2012-es
„Hogyan működik a zene” (How music works) című könyvéből.

Az előző számban azokat a tényezőket szedtem aprólékosan pontokba, hozzájuk megoldási lehetőségeket, tanácsokat is felvázolva, amelyekkel a generációs átörökítés akár meg is történhetne az ipari elektronikus szubkultúrában. Ezeket lehetne akár folytatni is, azonban most mással próbálkozom. A “Mi minden történik és nem történik az ipari és elektronikus underground zene szférával, szubkultúrával?” kérdést ezúttal teljesen más szemszögből vizsgálom: a rendszerek oldaláról. Vigyázat, veszélyes gondolatok jönnek.

Megmoccannál végre?

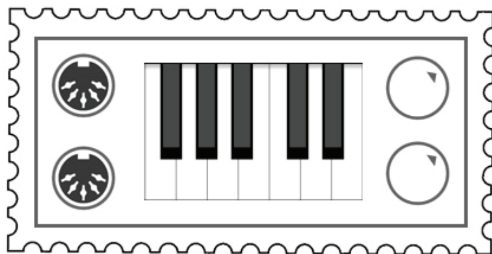
Nem túlzás azt állítani, hogy az igazán méretes rendszerek és szuperstruktúrák a tehetetlenségük okán nehezen bírhatók mozgásra. Soha nem voltunk azon tudás birtokában, amely segített volna ezeket akár csak átlátni is, nemhogy megmoccanásra bírni. Elég csak olyan rendszerekre gondolni, mint mondjuk a multinacionális vállalatok világa, divíziók határon átívelően kifejtett operatív tevékenységei, a globális munkaerőpiac, a HR, a politikai, köz- és államigazgatási, IT, oktatási, egészségügyi, kereskedelmi és adózási rendszerek, melyekben nagyjából annyira könnyű mozgásra, változásra, adaptálódásra serkentő, akár csak egyszerűbb módosításokat eszközölni, mint - tegyük fel - Clark és Kubrick 2001: Űrodüsszeiájában a nagy fekete monolitot szép szóval arra kérlelni, hogy ugyan legyen már kedves arrébb menni, mert útban van. Gyakran elmegyünk amellett a tény mellett, hogy a művészet, a kultúra, azon belül a zenei szubkultúrák is képesek hasonló rettenetesen rugalmatlan és lomha jellemzőket magukon viselni és masszívan ellenállni bármiféle külső vagy belső ösztönző erőnek, innovációnak. Meg lehet próbálni változtatni, azonban a dolog korántsem fog gyors és látványos eredményt hozni. Azok, akik a nagy rendszerekkel napi szinten foglalkoznak, próbálják átlátni és megérteni a működésük mechanizmusát, azok valószínűleg értik majd e furcsa analógiát, amiről ezúttal sem állítanám, hogy örökérvényű és megbízhatóan igaz. De ki is merne 2020-2021-ben explicit és golyóálló kijelentéseket tenni, szentül meggyőződve az igazáról? Ennek ellenére igen sokan megteszik, szakmai kiválóságuk és a rendszerekben eltöltött idő növekedésével a tévedhetetlenségük mértéke is arányosan növekszik. Ők maguk is monolitikus rendszerekként működnek a náluk sokkalta nagyobb rendszereken belül, mondhatni alkotóelemei és foglyai is egyben, saját szaktudásuk zárványolt csapdájában kapuőrök, megmondóemberek, kinyilatkoztatók.

Evolúció, diverzitás, ötlettelenség

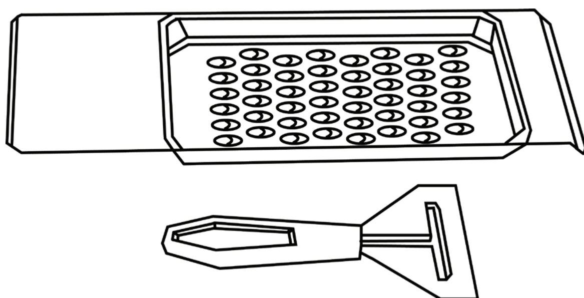
Az emberi zenetörténelem önmaga körül az évszázadok alatt olyan mértékű diverzitást habosított fel, hogy eljutottunk a két összeütögetett fa- és kődarabtól, a kifeszített állatbőr dobokon és húros, pengetős, fúvós hangszereken át egészen a konnektorba dugható billentyűsökig, majd onnan egy kvantumugrással az analóg, moduláris szintetizátorokig, majd a MIDI, DAW, VST, plugin- és samplerökonómiáig és most már az AI is kocogtatja az ablakot. A klasszikus és könnyűzene utóbbi analóg évszázada alapvető sémákon alapulva leszabályozta, hogy hány embert és milyen összetételben kell a hangszerszámok mögé állítani. A rock, punk pl. ezt nem is gondolta túl, annyi embert hozott be a buliba, amennyi hangszert sikerült összeguberálni valahogyan, annyi főnél megálltak, ahányan a garázsban még szűken elfértek és az apróhirdetések útján toborzottak közül túlélték az első próbákat, és legfőképp: ahányan még remélhetőleg nem vesztek össze a muzikális koncepción, és nem mellesleg a közösen összemuzsikált gázsin. Képzeljük el ugyanezt egy szimfonikus zenekar esetében. A fagottos vagy üstdobos kiakad, majd üvöltözve összetépi a drága kottát, földhöz vágja a hangszerét, felrúgja az állványokat, mert nincs elég helye, továbbá ki van akadva azon is, hogy kevesli a részesedését. Ha egyedül vagy, minden a tiéd.

Azzal, hogy a hardware-es, de sokkal nagyobb mértékben a digitális, szoftveres eszközökkel, ezek elérhető, megfizethető vagy akár ingyenes változataival fel lett dúsítva a piac, eszméletlen ámokfutás és szegmentálódás, ezzel párhuzamosan pedig veszélyes felhígulás is kezdetét vette. Egyszemélyes projektek bújtak ki a földből, bárki a hálószobájában nekiállhat barkácsolni, interneten letölti másodpercek alatt az ehhez szükséges kész zenei mintacsomagokat, virtuális hangszereket, analóg szoftverszintiket, gyorsan felokosodik az Instagramról (bizony van ilyen materiál ott is), a YouTube-on megtekint pár oktatóvideót, felregisztrál és előfizet legalább egynél több streaming és/vagy terjesztő szolgáltatásra és a késznek, sikeresnek gondolt instant levesét már tolja is fel a felhőbe. Majd várja kéztördelve a csodát, hogy egycsapásra őrült nagy hype, rajongás, felfedezettség és hangos siker lesz belőle. Lásd még ehhez a „loudness war” fogalmát, erősen összefüggenek, túlharsogják egymást ezek a tünetek és körülmények. Mindenki gyorsabb, hangosabb és népszerűbb szeretne lenni. Ötlet meg nincs, vagy alig.

Vékonykliensek

Az egész tehát monolittá állt össze, tele hétköznapi, futószalagon érkező epigonokkal, copycat kiscicákkal, a hálóba számolatlanul betolt release-cunami hullámokkal, miközben a ráfordított idő, a koncepcióalkotás, a projektszemlélet, a marketing, a piaci rés felfedezése és a koncentrációs készség csupán egy vékony karcolásnak látszik a szigorúan képzeletbeli GANTT-on. Ez még nem is lenne feltétlenül akkora probléma, hiszen nyugodtan virágozzék csak ezer virág, játszani, barkácsolni és zenekari álmokat dédelgetni egyáltalán nem bűn, tulajdonképpen igen hasznos, aktív kikapcsolódási forma. Még akkor is jobban megtérül, mint mondjuk már fiatalon elkallódni, és évekkel később a hipermarket előtt koccintós pilleborra pénzt kunyerálni. A készségek bizonyíthatóan fejlődnek a rendszeres gyakorlatok során, és ha egyáltalán be is fut valami visszajelzés (akár pozitív méltatás, akár lehúzó kritika) az elkészült és közzétett alkotásokra, abból is lehet sokat tanulni, vagy meg lehet próbálni másképp csinálni. Itt azonban egy részük el fog bizonyára hajolni a tömegízlés kiszolgálásának irányába, felhagyva a saját eredeti gondolatokkal és merészebb ötletekkel. Ugyanis az a tömegeknek nem feltétlenül szokott tetszeni. A színpadon álló zenészt pedig már szerencsére nem szokás üvegekkel és egyéb kacatokkal megdobálni, mint a punk korszak éveiben (ehhez nagyon javaslom lapozgatásra fontos kortörténeti dokumentumként Henry Rollins nagyszabású könyvét, a Punk a platónt). Már az elején el kellene tudni dönteni, hogy mi a cél a zenéléssel. Kereskedelmileg rentábilis, gyors sikeret, trendhullámlovaglást akarunk-e elérni vagy csak szelepként szolgál, hogy legyen a hétköznapi robot mellett más is, hobbitevékenység, esetleg a kifejezésmód szabadsága, amit egyébként nem engedhetnénk meg, mert retorzió érne bennünket érte. A hangversenyteremben, - ízlelgessük kicsit a - verseny - szót, még ha idegennek is hat ebben a hármas szóösszetételben - egykor a hangok és a zenekarok ugyanis egymással is versenyeztek. Ez ma már aligha jelenthető ki az erős felhígulás és az izgága folyam miatt sem. Akkor sem ment oda senki az előadás végén a fagottoshoz, hogy “hallottam ám a bal szélen ülve is, hogy nem fújtad elég erősen, meg hát el is vétetted a belépést, sőt hamis is voltál kicsit!”. Ez ma sincs, a hiányos, elnagyolt, vagy egyenesen torz visszajelzések pedig el- és beképzelt visszajelzéseket szülnek a művész agyában, ami végső soron torzulást eredményez az alkotási folyamatban is. A net pedig ezek gigantikus lerakata lett. Egy nagy konténer, tele tucatkacat zenékkel, formációkkal, vékonykliensekkel.

Műfajturkáló és nokedliszaggatás

A túltermelési válság a legtöbb műfajt utolérte. Egyik a másikat ráncigálva generált előadói és stílusirányzati pukkanásig tömött diverzitást, sokszínűséget. A görcsösen különbözni vágyás és a zenei eszközök, elemek vegyítéséből bizarr műfaji cimkék és kategóriák végtelen sora és kombinációja jött létre, ezzel kissé össze is zavarva a hallgatókat. A zenei és azon belül az elektronikus műfajok leírására, szegmentálására, osztályozási rendszerekbe történő bepasszírozására millió kísérlet történt már az utóbbi 30-40 évben is, miközben a deklarált műfajok száma exponenciálisan nőtt. Ki tudna precízen műfajilag megkülönböztetni egy-egy úgynevezett coldwave, synthwave, és new wave felvételt hallás alapján? Ki tudná egész pontosan körülírni, hogy mi a glitch, a cyber, a post-punk és a post-industrial közti markáns zenei különbség? Hol kezdődik a martial, hol a dark ambient és hol ér véget a drone vagy az aggrotech? Ezek a műfaji kategorizálási kísérletek, összemosódások, taggelések egyben szemfényvesztések is. Azt sugallják, hogy az aktuális trendnek, divatnak megfelelően "most éppen jól menő" zenei vonalon szeretnének egyesek felmászni valahogy a térképre, vagy egyenesen saját térképet rajzolni. Bizonyára olvasóim között is akadhat olyan akár képzett, akár lelkes amatőr zeneteoretikus, aki ezeket kellő magabiztossággal tudja kezelni, képes meghatározni alapvető jegyeket és rá tud világítani arra is, hogy X zenekar miért nem ugyanaz a műfaji kategória, mint mondjuk Y, miközben azonos műfaji felcimkézés alatt termelnek teljesen másfajta zenét. Ebben a játékban a kiadós és kiadómentes zeneszerzői, produceri lét mellé felsorakoznak a digitális terjesztők és egyéb hiénák, akik a kötött és gyakori "klasszikus" zenei stílusfogalmak mellett nagylelkűen megengedik, hogy az adatbázisokat etető művészhölgyek és urak szabadszövegesen is felvigyenek tetszés szerinti kategóriákat. Zenészünk egy nap felébred, megvakarja fejét, belekortyol a kihűlt

kávéjába, majd a homlokára csap: “az én műfajom mától a train cold noise! Olyat előttem ugyanis még senki nem csinált, majd teszek bele MOHAB indulási zajt meg egy kis zakatolást, csikorgó fékezést a szemafor előtt, szóval ez az enyém, az én műfajom!” Ez eltúlzott lenne? Csöppet sem. A műfajok káoszhangjai és átmenetisége csak elsőre tűnik gazdagító hatásnak, valójában egy fennkölt újabb monolitrendszer épül, ami nem megy arrébb onnantól, csak tovább dagad. De még ezzel sem lenne baj, ha egyébként mindez koncepcióval lenne megtöltve, együtt létezne szintézisben más iparágakkal, újításokkal és némi mondanivalóval, így törekedve a különbözőségre és az esztétikai egyediségre (“na de azért én mégiscsak más vagyok, ugye? Na mondd már, hogy más vagyok!”), miközben az éterben, a zenei szubkultúrák Mos Eisley-jában a sokadik album meghallgatása után rájöhetünk, hogy a nagy többségük egy kaptafára épül, sémák egyszerű ismétlése, néha vegyítése vagy variálása nóvum nélkül, azaz monolit. Van egy nagy fazék nokedlim, egyik nap pörköltöt, másik nap zöldborsó levest adagolok hozzá, hogy újnak tűnjön. A nokedli persze változatlan marad benne. Pofonegyszerű, ugyanez van az ismert és már sokszor hallott hangokkal, szövegekkel, sőt, ami a legszomorúbb, a korábban értékkel bíró lemezborítókkal, artwork-kel is.

Kötődésre képtelen, statisztikai rajongók

Most nézzük meg ugyanezt a felhasználók, vagyis a zenehallgatók, ritka esetben “rajongók” oldaláról, bár a rajongás a kétezres évekre meglehetősen felpuhult, dohos és kiüresedett lett. Ebben az eszelős dömpingben elvész az izgatottsággal járó kötődés teljes mértékben, ahogy elmarad a zenei karácsonyvárás is. A Spotify algoritmus-listagyár ugyanazt a magas hallgatottságú (bevételre, azaz profitra érdemes) nokedlit teszi újra az asztalunkra. Amit sokan már korábban is megettek, az csak nem lehet olyan rossz, akkor hadd repetázzanak még belőle. Önfeledt kalandozásokra sem idő, sem kedv, teljes albumokat az elsőtől az utolsó hangig a fiatalabb generáció már régen sem hallgatott, az idősebbek pedig szépen le is lettek szoktatva erről. Majd a stream úgyis jobban tudja, milyen az aktuális hangulatom, épp mit csinálok, rá is bízom a dolgot. Ez visszahat az előadókra is, ezért kevesebb a teljes hosszúságú albumformátum, a koncepciólemez, ezért van ellenben temérdek EP és egyszámos megjelenés a Bandcampen. Elkészült egy szám? Release! Van egy újabb? Release! Nokedliszaggatás újra és újra. A kötődés valamihez, zenekarhoz, stílushoz, új kiadvány várása tehát elvész és ezen a közösségi finanszírozású (crowdfunding) produkciók is átesnek. A kicsik hiába próbálkoznak, az algoritmusok kiszelektálják őket, a hallgatók nem ragaszkodnak semmihez, meghallgatnak egy-egy tracket random módon a sok többi között és rohannak is tovább. A CoVID pedig sikeresen jégre tette a

live koncertélményt, ezt az online sugárzott, otthoni vagy raktárkoncertek közel sem pótolják. Nem alakul ki belőle kötődés, sem rövid, sem hosszú távra. Az előadóművészek meg bajban vannak, mert be kell vetni az ágyat gyorsan, mielőtt a hálószobában elindul az élőben sugárzott koncert, rosszul mutatna a háttérben. Akik ismernek, azok jól tudják, hogy nem szeretek a CoVID-ról és annak hatásairól beszélni, azonban most kell még egy kis kitérőt tennem, ha már nagy rendszerekről elmélkedek, hiszen a CoVID is egy nagy rendszer. A zenészek a PR-kommunikációjuk alapján, mintha 2020-ban három csoportra szakadtak volna a járvány idején és a járványnak köszönhetően. Próbálom megfejteni ennek a lényegét, azonban inkább kérdően felvonom a szemöldököm mind a három csoport tevékenységeinek kapcsán szétlődözött üzenetekre és éles narratívákra.

CoVID-zenész Type No. 1. – A Party Animal vekengők:

"Most, hogy nincsenek koncertek, nincsenek bevételek, jaj, meghalunk mind, a rajongóink, barátaink nélkül senkik se vagyunk, nem tudunk így kinek játszani, és ez nagyon rossz, depisek vagyunk ettől. Jó, hát tervezünk azért valamit majd online, meg parkolókban, meg raktárban, ha beengednek, mert most ez az elvárás felénk, amúgy meg várjuk, mit lép majd a kormány, meg hogy mentik meg a zenészeket, miközben amúgy az égvilágon nem produkáltunk mostanában semmit, az utolsó lemezünk is több éve jött ki, de nagyon megvisel bennünket, hogy mindenkinek otthon kell ülni és nem tudunk közönség előtt játszani."

CoVID-zenész Type No. 2. – A CoVID vonatra felpattanó potyautasok:

"Borzasztó dolog ez a járvány, de mi igyekeztük az elég hamar kialakult depressziónkat heves alkotásba átfordítani, szóval a zárlat első napján már azonnal számötletekkel kezdtünk és most fejezzük be a karanténlemezünket, ami a mi karanténnaplónk, amit a koronavírus inspirált és benne van minden otthon töltött napunk mélységes fájdalma, de nagyon élveztük az alkotási folyamatot és az Operatív Törzs előadásai után újabb csakrák nyíltak meg bennünk, amiket azonnal kreatív zeneírásba fordítottunk át, szóval itt van az új nagylemezünk, karantén alatt íródott, nektek, kedves rajongóknak, hogy ne maradjunk le mi sem a fájdalom-össze-méregetésben! Ez a mi karanténnaplónk, ezt ne felejtsétek el!!! Alig várjuk már, hogy élőben is eljátszhassuk nektek!!!"

CoVID-zenész Type No. 1. – [...]

Semmi. Elaludtak a MUTE gombon és mikor felkelnek, nem értik majd álmosan

a tükörbe nézve, hogy mi a fene lehet az a ETUM felirat a homlokukon. Ez az a csoport, amelyik szublimálódik a járvány alatt, nem is ír új anyagot, nem is termel, nem is kommunikál, nem is önfényez, nem csinál online show-t, egyszerűen csak felszívódik és csendben kivárja a jobb időket. Inspiráció híján van, vegetál, próbál máshogy, csendesebben túlélni. Lehet vannak egyéb csoportok is, de a fenti három egyformán idegesítő tud lenni, műfajtól és tehetségtől függetlenül. A live zenészeket sajnáljuk, de ilyenkor lehetne szépen elmélyülten alkotni, készülni valami újra, és az inspiráció hiányára panaszkodni eléggé átlátszó magyarázat, ott van az, ha előtte is volt már ott valami. Az izomból alkotókat, akik csupán a karanténnal - mint új típusú marketingeszközzel - akarnak reflektorfénybe kerülni (akár még dulakodnak is kicsit ezért), miközben érződik a megjelent anyagukon, hogy összeizzadták csak terápiás céllal, ők bizony nagyon riasztóak. A harmadik csoport legalább nem csinál semmit és szerencsére erről hallgat is. Talán jobban is teszi. Nem kell itt zajongani. Nagy rendszerekbe rendeződnek. (A rendezvényszervezőkről most nem szólnék, az ő szerepük teljesen más és nem kapcsolódik ehhez az íráshoz.)

Zenei photoshopolás, online tutorialkonzum-áruházak

Abból indultam ki, hogy a nagy rendszerek átlátása komoly kihívásokkal jár, a PPC-re pedig nem fognak tudni vakuvillogás közepette platinalemezt átadni. A zeneipar monumentális gépezetté vált karöltve a közösségi médiával, ez pedig az undergroundra is erőteljes inflációs hatást fejtett ki. Most nem fogom behozni a lázadás kultúráját és a kultúra lázadását, hiszen ezt megtettem már előtte sokszor, viszont egyet tudok érteni John Whybrew véleményével, aki a veterának és úttörőnek számító Portion Control duó csendes háttérzenészeként egy interjúban azt nyilatkozta, hogy a YouTube is felelős a tucatjával feltöltött zenei gyorstalpaló oktatóvideóival, mivel felhigította, photoshopozássá silányította a zenekomponálást, miközben sokkal inkább az ötletek számítanak. Azok viszont mintha valahogy begurultak volna az ágy alá porcicákkal játszani, úgy tűnik, mintha nagyon nem is hiányoznának, mindjárt befejeződik életem első renderelése és automatikusan megy is fel a felhőbe a nagy mű és onnantól várjuk a lájkokat.

X/Y padon ücsörögve a régi szép időkön merengeni

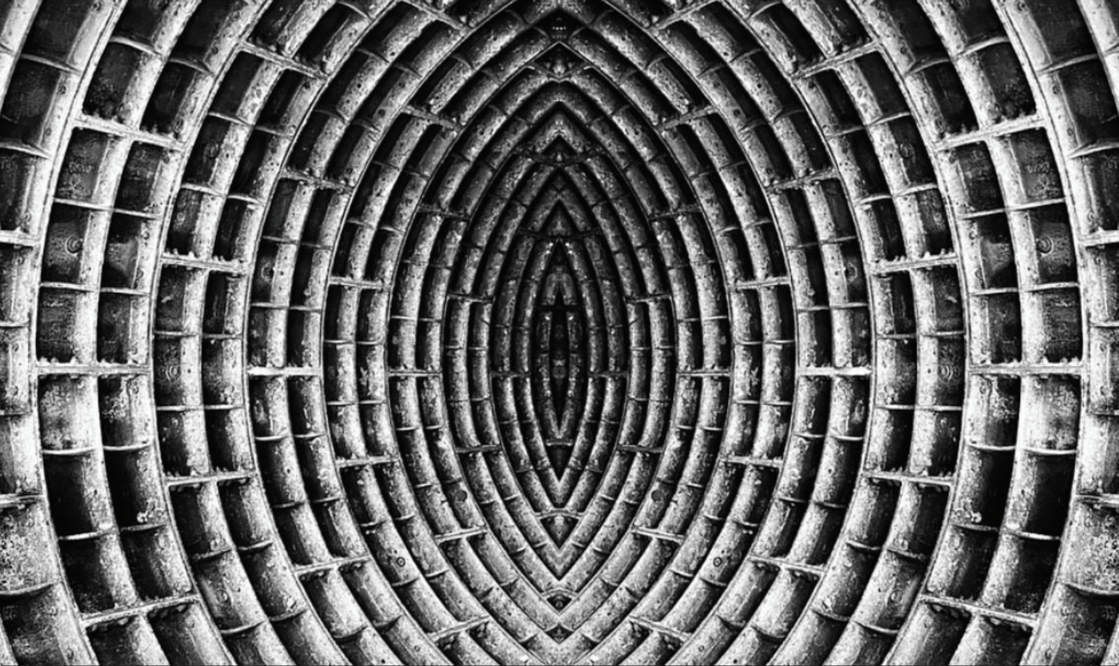
Ezen rendszerek, amellett, hogy számos előnyt is hordoznak magukban, egyben el is sivatagosítják a zenei szférát. Sok homok, kicsit fúj a szél is, sokat ugyan

nem látunk az egyhangú, homogén tájból, így ritkán ajándékoz meg bennünket kincsekkel. Ha az industrial és EBM műfajokat vizsgáljuk, főként az elmúlt évek terméseit, megállapíthatjuk vita nélkül, hogy egyfelől a múltbeli hangzásokhoz visszanyúlást, másfelől a legdivatosabb, legtrendibb, maihoz való görcsös ragaszkodást fedezhetjük fel a legtöbb album esetében. Természetesen akadnak érdekes fejlemények is szép számmal, amelyek a nosztalgiapultunk potmétereit tologatják lelkesen. Az önfeldolgozás, önmodernizálás, demóleporolás és az erőteljes comeback-ek korszakát éljük. Sok éve szétment, kihaltnak hitt, bandák gyakran szinte egyszerre juthatnak arra a következtetésre, hogy a rajongóikat (igen, akkor még voltak) újra meg lehet szólítani, ha akkor megvették, biztos most is meg fogják, akkora nagy (kicsi) ez a szcéna, hogy nekik is juthat még hely az asztalnál. Így lesz az egykor renoméval, magas számú követővel rendelkező, teltházas bandákból a futottak még kategória egy tollvonás a figyelmetlen dömpingben, csak ezúttal világkörüli turnék, fesztiválhaknik nélkül. A figyelemmenedzsment eszelős orgyilkosai nagy rendszerek, nincs mód alulról jövő befolyásolásra, mozgásra bírásra, ezt pedig mindannyian élvezzük, de el is szenvedjük.

Rendszerkonfiguráció és konklúzió

Az elektronikus underground szubkultúrának tehát erős ellenszélben kell valahogy nap mint nap megvetnie a lábát, és az újabb nosztalgiainfúziók bekötése helyett más, új, szokatlan utakat választani, mivel egyre nehezebb lekötni, elkápráztatni, sőt, tovább megyek, egyenesen elgondolkodtatni a hallgatót, virulensen újakat szerezni és megtartani. Teljes arzenál most talán nem áll rendelkezésre ehhez, azonban széles eszköztárhoz lehet nyúlni így is. Nem tagadom, hogy hiperkritikusnak tűnhet mindez, de a nagy rendszerek árnyékában az előadók és a hallgatók, rajongók is elkényelmesedhettek, ugyanazokra a hangokra, FX-ekre épül nagyon sok produkció, és a közönség sem látszik változtatni a szokásain. Egy új album megjelenése után alig marad idő és figyelem a befogadásra, ez az instant zenehallgatás és a sablonosság irányába szorítja mindkét oldalt, holott a kevesebb néha több és a több pedig gyakran igen kevés, alig más. Kár lenne, ha a színtér a maga burjánzó műfaji gazdagságával, technikai ellátottságával átmenne egy olcsóbb, röpke, agymosósabb irányba. Most revival-ként látjuk, sok új és régi, visszatért vagy visszatérni vágyó zenekar és produkció van, de azt is figyelni kell, hogy a régi receptek beváltása, a generációs szakadékok, a közösségi média zaja mellett valóban mennyi is az innováció, jelennek-e meg olyan anyagok, amelyeket tényleg nem hallottunk még korábban?

Örök dilemma ez, és örök delay is.

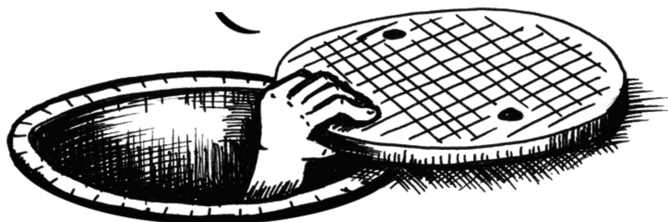
Az EBM halott

Vicces, hogy alakulnak a dolgok. Különösen az úgynevezett “EBM-színtér”. Amit még a kilencvenes években az EBM-nek szoktunk hívni, az már nem létezik - ezt valami unalmas rendetlenség váltotta fel állandó táncütemben, lapos hangú számítógépes beépülő modulokkal és vokalistákkal, akik vagy az FX mögé bújnak, vagy úgy hangzanak, mintha készek lennének egy nagy dömpingre. Annyira kiszámítható, unalmas, annyira áramvonalas lett, hogy minden értelmét elvesztette. Van néhány kivétel, de riasztóan kevés. Mi történt a képzelettel? Büszke vagy arra, hogy csak mások másolata vagy? Mindannyian esztelen drónokként táncolnak, hogy örömet szerezzenek az ego és a pénztárca számára? Az EBM halott, elvesztette élét, golyóit és hangját. Ez a visszaút a forráshoz. Ez a tisztaság útja. A holt színtér hamvaiból az igazság és a szépség új hulláma emelkedik ki. Olyan, amely nem előre, hanem visszafelé tekint a gyökerekig. Nem kell hamisítani az agressziót. Nem kell kiöltöznünk. Tesszük a dolgunkat, és ha tetszik, csatlakozz a partihoz. Ha nem, akkor meg kopj le.

A Pouppée Fabrikk 2013-as The Dirt című,
Alfa Matrix kiadású CD belső füzetének szövegrészlete.

DEMAG

A ROMBOLÁS GÉPEI

RESURRECTION!

A zenekari visszatérések pszichológiai vetülete

A sírból is előmászó formációk – pro és kontra

Visszatérő, újból és újból előmászó zenei nagyhatalmakról, formációkról és idősíkokon átívelésről, ezek pszichológiai vetületéről és átcsomagolásáról régóta szerettem volna már értekezni elfogulatlanul, és ehhez a 2019-2020-as időszak kiváló táptalajnak is bizonyult. Számlálhatatlanul sok banda talált önmagára, teljesítette a korszellem megidézését vagy egyáltalán, vissza akart valahogy mászni a színpadra, persze rajongói nyomásra. Ha létezik olyan, hogy zenei (re)produkciós pszichológia, akkor ennek itt az ideje megteremteni végre az alapjait, mindezen túl csupán végigveszem (és nem a számba) azoknak a lehetőségeknek és elméleteknek a széles tárházát, amely visszaöklendezi nekünk a múltat, jelent, s jövőt. Ezt az írást csak elmélkedésként kezeld és ennek tudatában olvasd tovább. A valóság ennél mindig sokkal összetettebb és árnyaltabb is.

Átmediatizált világunk találkozása a rajongói várakozásokkal ... a boncasztalon

Half-Life 3, mióta is várjuk? Cyberpunk 2077, megvan? Mióta is várjuk? „Mindjárt jön a Barátok közt – az a baj?”, amúgy Alan Wilder mikor tér már vissza a Depeche Mode-ba? Ja, hogy nem? Baszki, addig nem is hallgatok DM-et. Ismerős? Adatbázis szinten sem tudnánk már számon tartani azokat az emberi és rajongói - függőben tartott és dédelgetett - vágyakozásokat, amelyeket a média és a kultúra, mint külön világ kitermel. Nem hiába, teljesen átmediatizált világban élünk, ezt Gibson látta is, a ciklikusság pedig pusztán görbe tükörben megcsodált csupasz marketingtechnika és nylon-harisnyában szenveleg, persze 10 denesben, hogy könnyen szakadjon, ha eléggé vadul tépik. Márpedig tépik.

Kész van-e már? Neeem?

2000. augusztus 20-at írunk. Miközben nálunk “színpompás tűzijátékkal ünnepli a főváros az államalapítást”, ugyanekkor Drezdában egy seregnyi lelkes Skinny Puppy rajongó a Doomsday-re vár teljes felfokozott érzelmi állapotban és eufóriában, mert egy egyszeri fellépésre összeáll a zenekar. Az előzetes híresztéléseket már akkor is csak egy szimpla rossz viccként élték meg a rajongók, akik túlélték a Millenniumot, a számítógépek sem rohadtak le 1999 szilveszter éjjelén, a Skynet sem ébredt öntudatra, nem köszöntött be nukleáris apokalipszis, az ezredfordulós eufória pedig mindenkinél másban csapódott le. Ahány hardcore ipari zenerajongó külföldi barátommal beszélgettem akkoriban, annyiféle áradozást hallottam tőlük arról, hogy „ez volt az életük legkiemelkedőbb koncertje, a „Legeslegnagyobb Visszatérés” meg “Korszakalkotó és történelmi jelentőségű!” A Brap: Doomsday: Back and Forth Volume 5: Live in Dresden) a Skinny Puppy eme örömünnepének, a 2000. augusztus 20-i, a németországi Drezdában, a

Doomsday Fesztiválon felvett előadásának állít emléket, amely a korábbi bandatársak, cEvin Key és Nivek Ogre újbóli ikonikus találkozását is jelentette egyben. Ráadásul jelentőségét tovább növeli, hogy ez volt az első Skinny Puppy koncert 1992 óta, sőt, Európában 1988 óta, és szimbolikusan még több: a volt Kelet-Németországban. A Skinny Puppy 2004-ben folytatta turnéját a The Right Greater Wrong of the Right koncertsorozatával, ebből mi is kaptunk a legendás Sziget Fesztiválon, melynek bizsergését és felhőszakadás intróját azóta se feledjük.

Ugorjunk egy kicsit visszább az időszalagon, egészen 1998-ig. A Depeche Mode Dave Gahan válságaiból felépülve áprilisban hivatalosan is bejelentette, hogy ismét a rajongók elé áll és népszerűsíti a The Singles 86>98 kislemez-válogatás kiadványát. A csapat az 1994-es Exotic Tour / Summer Tour óta nem állt színpadon, igaz a lábán sem, hiszen a Songs of The Faith and Devotion albumot támogató hosszú turnésorozat után annyira kész volt mindenki, hogy a zenekart körülvevő zavaró kérdések elől menekülni kezdtek. A The Singles Tour volt ráadásul az első turnésorozat a legendás Alan Wilder billentyűs nélkül, akit sokan a Depeche Mode hangzás fő meghatározójaként tartanak számon, viszont mégis elhagyta az együttest, “a munkaterhelés eloszlásának egyensúlyhiányára” hivatkozva. Egyesek azóta is szinte messiásként várják a visszatérését, holott a Recoil szólóprojektje is régóta jégen hever, dolgait elárverezte, egy rövidke alkalmi beugrás kivételével nem is tűnt úgy, hogy DM reunion-ra támadna igénye. A halál torkából hősiesen visszamászó Depeche Mode turnénak minden egyes másodpercét gránitként, meghatározó élményként lehetett tapintani az ezredforduló előtt, igaz, nagy fogadásokat nem is tettek volna a rajongók, hogy ez bekövetkezhet, viszont a jegyeket azonnal elkapkodták, holott csak egy szokványos hakni volt ez a legnagyobb DM-slágerválogatással. Mégis megható erre visszagondolni, nekem meg főleg. A ‘98-as személyes koncertkalandomat a Silenos Kiadó által jegyzett Dave Gahan életrajzi könyvben el is lehet olvasni.

Csillagszületéstől a csillaghullásig

A comeback előtti időszakok jellemző görbéit, hullámait, intenzívebb szakaszait (ezt nevezik általában active years-nek az előadók esetében, már ha tudnánk műszeres vizsgálatok nélkül egyáltalán valamennyire pontosan specifikálni azt, hogy mit és mettől-meddig tekintünk egyáltalán “aktívnak”) fel lehetne rajzolgatni könnyedén egy flipchart-táblára, vagy a gépi tanulás, az MI segítségével különféle monitoring és paraméterezési rendszerrel gazdagítva tudományosan is fel lehetne tárni ezt. Az első demóktól a debütáló lemezig a csoportdinamika alakulása, lemezszerződések, első fellépések, kisebb nagyobb országjáró turnék,

stúdiómunka, újabb lemez kiadása, promóciós szakaszok, médiamegjelenések, sajtó és egy jó ideje a social media intelligence, organikus és paid elérések, megtérülési ráta, rajongói tábor növekedési üteme és egy gyengébbre sikerült lemez utáni drop-out, ezek könnyen és kvantitatív módon mérhető dolgok lennének, kérdés megéri-e? A lélekre nem lehet poligráfot kötni, a trendek meg nem hazudnak. A 80-as és 90-es évek nagy underground boomjából rengeteg zenekar bújt elő, olyan mértékű önkifejezési vágy élt sokakban, továbbá szélesedett és könnyebben elérhető is vált a hangszerpiac számos terméke, közösségek sorra alakultak, egymást inspirálva és hatalmas lelkesedéssel alakultak zenekarok és rajongótáborok. Kérdés, hogy lesz-e még ilyen?

Mind The Gap (Year)

A 2000-2010 közötti időszak csikorogva satufékezte ezt le, számos banda kifulladt addigra, önismétlő, robotpilóta üzemmódban, továbbá a korszellem változásával is számolva döntött úgy, hogy visszadobozolja a szintetizátort és leviszi a garázsba, hadd aludjon. A zenekari válságoknak és elnyúlt szüneteknek számos oka lehet. Valamelyik zenész bandatagsága megszűnt, meghalt, külföldre emigrált, profilt váltott, új karrierutak és rekooperációk után nézett, családos lett, leszűkült az élettere, szerhasználatba fogott, boldogság és depresszió - mint serkentő-gátló faktorok - váltakozása hullámzást generált az alkotási folyamatokban, mindezek változatossá és szaggatottá is teszik a különféle zenekarok életciklusait. Olyan viszont sosincs, hogy egy zenekar annyira kimeríthetetlenül kreatív, precízen megtervezett és beállított berendezésként “termeljen” és “szolgáltasson”, akár egy gép, amit egyszer bekapcsoltak és ha úgy felejtettek, akkor is vég nélkül ontja a lemezeket és sohasem szakítja meg a turnézást. Az önkizsák-

mányolás olykor durván visszaüt, lemez, turné, lemez, turné, puff, kanapé, majd a válságok elmélyülnek, emberi kapcsolatok romlanak meg a beszélőviszony komplett felfüggesztéséig, látni sem bírják egymást, nem működik a konszenzus, külső hatások érik (ez hol női/férfi alakban jelenik meg, hol vegyi formában, hol külső zenei vagy egyéb művészeti befolyásokban) és kész a baj. Az emberi válságok, konliktusok egy lapon említhetők az alkotói válsággal. Ahogy az írók esetében az üres fehér papír szindróma, írási blokk, úgy a zenészeknél az "egy hangot se bírok leütni" krízis lehet tartósan mérgező. A csapattagok természetesen támogatólag is állhatnak egymáshoz, növelve ezzel a rezilienciát, ugyanakkor egy menedzser megléte vagy épp hiánya szintén segíthet (coach-type) vagy ronthat (badass-tyrann-boss-type) is a kialakult helyzeten.

Modellezett comeback trendek

Ahogy új zenei projektek, zenekarok jönnek létre más klasszikus formációktól inspirálódva, úgy a comeback trendeket tekintve szintén feltárható némi kölcsönhatás, illetve mintázat, akár még autokatalitikus módon is működőképesnek látszik. Ahogy hemzsegni kezdenek az egyszemélyes bandák ("Én Zrt, helló, itt vagyok!") - ráadásul ebben növekvő trendet is tapasztalni -, a magányos otthoni zenei producerkedés, laptop-baszkurálás és streaming-önkiadás pofonegyszerű, míg másokkal térben és időben összehangoltan együttműködni, zenekari próbákat tartani, hozott motyót összekötögetni, az egészet valahogy menedzselni is, koncepcionálni úgy, hogy a tagok között még egyetértés is van, ez már egy

komplikáltabb művelet. Talán ezért van lassacskán jóval több a DJ-ből felcsepe-redett szólistából és sokkal kevesebb az erős baráti kötelékek miatt rezisztens többtagú zenekarokból. Merthogy az bizony munkás dolog, mert alkalmazkod-ni, tárgyalni és próbálni is kell. Természetesen vannak ebben is működőképes távkapcsolatok, egymásnak sávküldözgetés és cloud-on keresztül végrehajtott zenei kollaborációk egész sorozata, amelyek működőképesek tudnak maradni.

A visszatérés mechanizmusát, környezeti tényezőit, egyéni és csoportos pszi-chológiáját, ha lehetne mesterséges intelligenciával modellezni, a zenetörté-nelem nagy számú zenekari mintáját betáplálva már csak egy lépés lenne egy előrejelző-rendszer létrehozása, amely felhívja a zenekarok figyelmét a valószí-nűsíthető veszélyekre, vagy épp a kedvező időszakokra is. Képzeljük el egy pilla-natra, hogy nagy mintán végzett elemzésekből, tényalapú módon, algoritmusok segítségével “tervezünk” meg, koordinálunk egy zenekari pályafutást a nulláról indulva egészen a feloszlásig (és persze utána). E lehetséges támogató rend-szer pedig képes lehet megmondani, hogy mennyi az optimális csapatlétszám, mennyi invesztált idő szükséges a demózásra, próbákra, lemezfelvételekre, a fellépések összetételére és hosszára, turnéállomások számára, a ciklikusság miatt szükséges regenerációs és rekreációs alkotói szünetekre, továbbá mikor és hogyan kell felkészülni az újabb, sikeresen meglovagolható figyelemhullámra, kiegészítve olyan bosszantó és váratlan helyzetek elkerülését célzó piaci moni-toring elemekkel és faktorokal is, hogy például miként rontja vagy esetleg javítja a konkurencia színre lépése, lemezkiadása vagy felbomlása a helyzetet. Vannak és maradnak is viszont abszolút prognosztizálhatatlan dolgok. A művészet és az alkotás ilyenformán soha sem automatizálható, mivel nem programozhatók bele a társadalmi változások, értékrendszerek, inspiráció, a kreatív folyamatok talán megfejthetetlen szövevényei: hogy kinél mikor mi kattan be az agyba, és hogyan lesz ebből később egy publikált mű, ami aztán ultrafényes siker lesz, vagy totális csúnya bukás. Kialakul-e hype körülötte, vagy annyi figyelmet se fog kapni, mint a WC-lefolyóba pottyant, régóta öngyilkosságát fontolgató molylepke.

“Aki szeretne visszajönni, azt engedjétek vissza, aki el szeretne menni, azt engedjétek el”

Lovasi András - Aki szeretne visszajönni (Bandi a hegyről, 2001)

A zenekarok újraegyesítése és a visszatérés gyakorlati megvalósítása szintén számos kalandos történetet tud produkálni. Álljon itt ezekből a teljesség nélkül egy képzeletbeli csokorral, tényleg bármiféle ítélkezés nélkül:

A reneszánsz miatt most éri meg. A nosztalgiahullám és a műfaj természetes reneszánsza vagy mesterséges feltámasztása magával hozza azt, hogy a zsánerhez tartozó, releváns szakmai múlttal rendelkező zenekarok az önhibernációjukat felfüggesszék és szörfözzenek kicsit a visszatérő lehetőségeken. Ez aktivizálhatja a bandákat, és általában szokta is. (“Hurrá, ismét eljött a mi időnk!” - jelige)

Bizonyításvágy és az a bizonyos SI-faktor. Az egyik banda képes volt visszatérni haló poraiból, aztán a másik is, aktivizálni tudták a fan-base-t, előkerülnek a kartondobozokból a kazetták, hanglemezek, bedugják a régi Napsteres winchestert és lám, még működik, valamit restaurálni tudtunk a korszellemből és a boldog békeidős gyerekkorból. Ez zsinórban hatalmas löketet adhat azoknak is, akik szintén szeretnének visszamászni a köztudatba, egymás kezét fogva és egymást figyelve jönnek elő a sírboltokból.

Kiüresedése utáni váratlan gyors visszatöltés és inspiráció. Gyakori narratíva. Elfogyott a mondanivaló, más dolgok lettek fontosabbak, nagy volt a nyomás, rendelésre nem megy a dalszerzés, szövegírás, megváltozott a fogyasztói környezet is. Aztán globálisan beütött valami, újabb témák, motívumok kezdenek el dodzsemezni az agyban és hoppá, meg is van az új irány, és hozzá új kitalált koncepció, ami kicsit olyan mint a régi, de azért mégis más. Generációk nőttek fel közben, de akár a gyerekeiket is érdekelheti, végülis miért is ne?

Új tech sztenderdek vannak. 8 sáv? Ugyan már! Tudjátok ti, hogy mennyire szívás volt felvenni egy lemezt? Na és az akkori stúdióhasználati órabérek? Most sokkal fényesebb a helyzet, akármilyen körülmény között tudok rögzíteni, ha elkap a hév, csinálom, nem kell parázom technikai akadályokon. Amit nehezen vagy egyáltalán nem tudtam megoldani annak idején, most sokkal könnyebben megy és ez segíti az alkotási folyamatot. Minden a kezem ügyére esik, és most jött el az ideje, hogy bármire képes lehetek, hatékonyabban ki tudom fejezni a gondolataimat. (Köszi a fejlődést előmozdító programozók, hardware-fejlesztők, mérnökök és türelmes kütyüsimogatók összes munkáját.)

Régi demók kerültek elő a szekrény aljából. Költözés vagy lomtalanítás, meg kell mozgatni sajnos ilyenkor mindent. Szerencsére előkerült egy doboznyi, pár lejárt befőtt mögé rejtett kazetta és fúú, akkoriban milyen remek zenéket csináltunk! Megérdemelte a leporolást! Most már a tiétek is, fogyasszátok!

Rajongói nyomásra. Eszünk ágában sem volt visszajönni, de hát a rajongóink olyan kitartóan ostromoltak bennünket, ezért nem akartunk csalódást okozni

nekik. Köszönjük több évtizedes kitartásukat, lelkesedésüket és hogy velünk voltak eddig is, íme, hálánk jeléül most nekik kedveskedünk egy új albummal vagy régi válogatással, és ha elmúlt ez a fránya kovid-káosz, alig várjuk, hogy élőben is találkozzunk. (Maszk azért legyen mindenkin a backstage-ben is, oké?)

Kiadói nyomásra. Na, gyerünk már srácok, van még bennetek annyi power, toljatok már (lehetőleg időben) valamit, mert ketyeg az órátok és ti sem lesztek már fiatalabbak, meg mi is szeretnénk végre valamit.

Csak félig visszajönni: live act-ek sora, speciális DJ-estek. Album nélkül. A régi hírnév mire nem jó? Kicsit átgyúrjuk, feltuningoljuk, új anyagot már nem vagyunk hajlandóak készíteni, azt se tudom, hol laknak épp a többiek, de persze felteszek meg keverek majd magunktól is régi lemezeket, csak úgy emlékeztetőül, végülis ezért vettetek jegyet, nem?

Új marketingstratégiák, streaming kiadók. Régen nekünk ezzel nem kellett foglalkozni, a kiadó intézett mindent, jól össze is rúgtuk a port, azért nem tudunk nektek re-issue-zgatni, mert a jogok még valahol náluk vannak, de nem adják oda, pedig most remasterelve vinyl-en újra megvennétek azt, ami már ott figyel a polcotokon amerikai, jugoszláv és európai nyomásban is, viszont most sokkal kreatívabban és több rajongóhoz tudunk elérni, mert új platformok és kevésbé merev kiadói szemléletek csillognak.

Öregedéspara. Kicsit még biztosan össze tudjuk szedni magunkat, legalább egy jó kis haknira. (Megtennétek, hogy felgurítottok a színpadra? Köszike.)

Csak véletlenül összefutottunk. Tulajdonképpen meg se fordult a fejünkben, de valahogy egymásba szaladtunk és felidéztük a régmúltat, aztán felvetettük egymásnak pár másodperccel a köszönés után, hogy mi lenne, ha…?

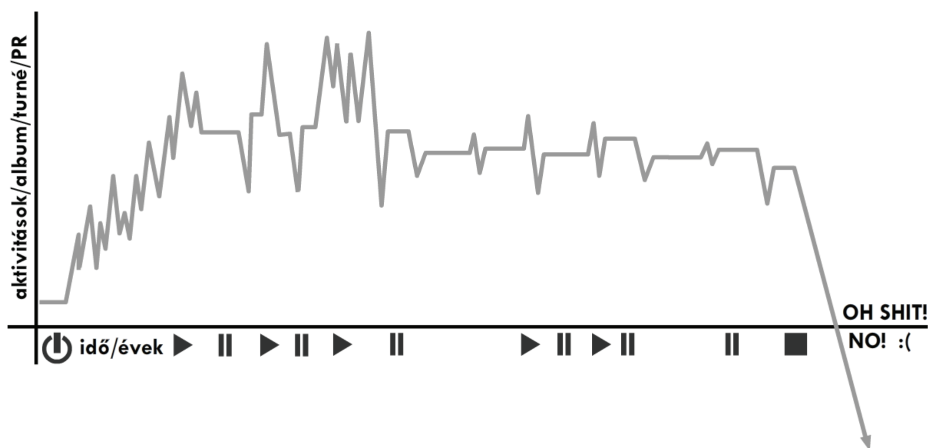
Remixalbum/Remaster/Reissue/Revival. Nem kíván magyarázatot. Új bőr.

Nincs különösebb oka. Egyszerűen lazultunk, pihentünk eddig, más, fontosabb dolgunk volt az életben. Most állunk készen, vannak jó témáink, ötleteink, van eszközparkunk és már hiányzott a színpad is, plusz jólesik a figyelem, hogy nem felejtettek el bennünket teljesen és frissen, újult erővel tudunk belevágni ismét. Harmónia, átgondoltság, egyensúly.

Folyamatok, termékciklusok megfejtés nélkül

A jelentősebb bandák látványos, netán észrevétlen szétesésének és feledhetetlen vagy éppen jelentéktelen visszatérésének lavina-hatásáról súlyos esszéket, tanulmányokat, tankönyveket lehetne írni. Az egyik szívja maga után a másikat, akár az Életbe, akár a Halálba, de még a(z) (x-edik) Feltámadásba is. A gap year nem csak az egyetemre fel nem vett fiatalok gyakorlati áthidaló megoldása, ezzel szólókarrierre vágyó, megfáradt stúdiózenészek, más utakat kereső bandatagok és alter csoportok is élni szoktak, egyáltalán nem tekinthető ördögtől való dolognak. A hosszabban kitartott rekreációs szünetek, a PAUSE gomb megnyomása mögött azonban mindig bonyolult lelki mechanizmusok is rejtőznek, amelyekről a rajongók nem feltétlenül tudnak teljesen mindent, mivel belső céges meg lelki ügynek számít. A zenekarindítás, felszámolás, csőd, újjáélesztés, infúzióra kötés, várakozásfokozás, revival-partik és siker, újbóli elsüllyesztés folyamatát lehetne ugyan tipizálni, azonban felesleges, hiszen számos kimagyarázhatatlan tévhit is keveredne bele, arra pedig semmi szükség. Az viszont az utóbbi 2 év terméseit tekintve egyértelműen megállapítható, hogy egy hosszabb-rövidebb recessziós időszak után igen érdekes folyamatoknak és (r)evolúcióknak lehettünk tanúi, és egyben - boldoggá vagy épp bosszússá tett - rajongói is. Hosszan lehetne sorolni a nagy visszatérő zenekarokat, a Test Dept, Pouppée Fabrik, Placebo Effect, Armageddon Dildos, Consolidated, U96, és a hírekben újra felbukkannak jól csengő régi nevek is, akik készülnek megtörni a hallgatást: Zeromancer, stb...

Zenekarok általános termék- és aktivitási ciklusainak nominális frekvencia-változásai a teljes kimúlásig

Azt viszont le lehet szögezni, hogy akár első, akár sokadik, akár átszervezett, akár szólós visszatérés adódik, annak addig lesz létjogosultsága, ameddig van rá fogadóképes közönség, valaki még emlékszik a dalokra, történetekre, személyekre, egykori koncertélményekre. Itt most nem a magyar Eddára vagy az Apostol zenekarokra gondolok, mert velük ilyesmi aligha fordulhatna elő, de elképzelhető egy olyan jövő, amelyben maga a brand és a stíluskoncepció támasztódik fel újra és újra (öröklét-loop, csapj bele!), de már csak autonóm gépek, vagy még azokat működtető, cserélődő személyzet által. A *DAF*, a *Kraftwerk*, a *Coil*, a *Throbbing Gristle,* vagy a *Tangerine Dream* sajnos egyértelműen erre a sorsra jutott, a sor bizonyára folytatható. Marad a virtualizált emlékidézés vagy az újhullámos, reformer, newcomer, fiatal és lelkes friss bandákba és a kitartásukba vetett hit. Mielőtt feloszlatnátok vagy újraaktivizálnátok magatokat, kérlek ássátok elő és olvassátok el újra ezt az írást, vagy bízzátok rá a jövő algoritmusaira.

TÁRSAD A LOM

Így keserítsd meg magad és mások életét:
Önkasztrációs gyakorlatok kezdőknek és haladóknak

Hogyan miskárolja ki a Brexit az európai zeneipart?

Ezen írás pillanatában 14 nappal voltunk az átmeneti időszak lejárata előtt. 2020. január 31-én az Egyesült Királyság végérvényesen elhagyta az Európai Uniót, a dolgok rendezésére és lezárására szánt idő pedig 2020. december 31-én lejárt. 2021. január elsején egy sokkal cudarabb valóságra ébredtek sokan, és csak akkor fogják fel egészében, hogy mekkora pusztítással is járt ez a Brexit-referendum és az addig vezető út, valamint, ami ezután következik, mivel még nincs vége. Általában egyet tudtam érteni azokkal a mérsékeltebb, óvatosságra intő hangokkal, amelyek azt hirdették a nagy változásokkal, fájó reformokkal kapcsolatban, hogy „várjuk ki a végét türelemmel", meg „ne aggódjunk, mert még bárhogyan is lehet, talán jobb lesz, mint hisszük". Most beleugorhatnánk nyílt sebekkel egy kád sóba kicsit mind.

A Brexit és a megváltozott szabályok nem csupán annyiból állnak, hogy a brit zenészek hogyan mozoghatnak Európában a jövőben, hanem a pénzmozgástól, a turnézáson, a szerzői jogon, lemezkereskedelmen át egészen a fesztiválokig, zeneipari eszközök fejlesztéséig és transzferálásáig. Súlyos és fájó sebeket üt most mindenkin, aki csak egy kicsit is kapcsolódik a zenéhez és a zeneiparhoz. A rövidlátóság frontális és súlyos kimenetelű balesetekhez vezethet, hiába hörögtek tömegek, a művészek és gondolkodók próbálták lebeszélni a politikusaikat, hogy ez nem járható út, hanem szakadék, az idősebb, zömmel tanulatlan, alacsony végzettségű választók azért csak lelkesen tolták alájuk a szavazatokat.

Fizikai hordozók: VISZLÁT!

2016-ban a Brit Fonográfiai Ipar (BPI) szóvivője hangsúlyozta az EU és Európa fontosságát „az Egyesült Királyságban rögzített zene és általában a zenei szektor számára, különösen, ha figyelembe vesszük az élő zene és a turné jelentőségét”. Előző évben a brit művészek az albumok értékesítésének több mint 17 százalékát adták az Egyesült Királyság után a hat legnagyobb európai piacon - Németországban, Franciaországban, Svédországban, Olaszországban, Spanyolországban és Hollandiában -, ahol a részvények csaknem egyharmadát élvezhették. A BPI kifejtette, hogy ez nagyjából összhangban áll az Egyesült Államok zeneipari piacával, de a fizikai értékesítés - amely általában magasabb díjakat produkál a művészek és a kiadók számára - Európában általában markánsabb. Épp felszökött a vinyl-piac, az analóg hordozók újbóli térnyerése erősen kötődik az Egyesült Királysághoz. 2012-ben még félmillió eladott példányt sem ért el a brit vinyl eladások száma, 2017-re viszont már 4 millió fölé kúszott az erősödő kereslet miatt. Most pedig jöhet a teljes erővel falnak rottyanás. Ne legyenek reményeink! A szigetországban nyomott lemezek EU-importjáról a magas vám miatt nyugodtan le lehet mondani ezután. Az EU-ban működő, akkor még valamivel olcsóbb lemeznyomó üzemekben készülő korongok brit importja is szép baleset lesz. Ez pedig az ottani és itteni lemezgyártásra és kereskedelemre is végzetes hatást fog gyakorolni, egyszerűen nem fogja megérni, sem a brit, sem az európai oldalon. Az importőröknek sem lesz kedvező, mindenki veszít ezzel, a lemezboltoktól a kiadókon át egészen a lemezvásárlókig. Persze azok a zenészek szívják a legnagyobbat, akik analóg hordozókon terjesztették eddig a műveiket. Licenszek, alapanyag, munkaerő, kultúraterjesztés, ellátási láncok és egy egész prémium termékvonal megy most a levesbe, ha nem történik valami csoda. A kazetta ugyanez, lehet szépen integetni az underground előállított és terjesztett brit punk és zajzenéknek, ahogy annyi minden másnak is. Távolra sodródtatok.

Kultúrmisszió: VISZLÁT!

The Beatles, Sex Pistols, Massive Attack, és még hosszan lehetne sorolni a britek világhírű produkcióit. A Hard Rock Cafe-tól egészen az ott fejlesztett hangszerekig mind a brit zene nagy múltra visszatekintő történelmét tette jégre. Most nem feltétlenül azon kell aggódni, hogy a soron következő Eurovision befogad-e még UK-produkciókat, hanem hogy a zene puha hatalma és kultúrmissziós törekvései erős vereségeket szenvedtek. A brit tévedés egyik fő tanulsága a sok közül, hogy mindazok az előadók, akiknek jelentősebb rajongói bázisa volt európai országokban, mint otthon, most el fogják veszíteni a csatornáikat, üzeneteik közvetítését. Nem, nem a hardcore rajongókat, mivel azok nyilván megmaradnak, viszont a kultúra terjesztése, új üzenetek közvetítése sokkal darabosabban fog menni ezentúl, mint ahogy eddig működött. Még akkor is, ha a nagy produkciók terjesztése média-megakonszernek kezében is van, ezzel az independent és underground vonal aligha tudja a továbbiakban tartani a versenyt. Kiadók, promoterek, marketingesek, koncertszervezők dughatják fel a lázmerőt, mert a kultúrafolyam le fog lassulni. Egyesek igen fantáziadúsan már olyan kompokon, hajókon, mozgó szigeteken gondolkodnak, ahol a színpad is, rajta a művészek, a fedélzeten a rajongók állandó mozgásban vannak a partok között, hogy ne lehessen határellenőrzést tartani, hatóságilag vegzálni senkit. Azért ezt sem lesz valami könnyű kivitelezni. A Brexittel kizárták magukat a szabad mozgás jogából Európa szárazföldjének nagy részén. Ennek két drága, összetett következménye lehet a turnézó zenekarok számára: az egyes EU-országokba történő belépéshez szükséges egyedi vízumok, valamint az igazolvány bevezetése, amely a fedélzeten található minden egyes berendezést részletesen bemutató dokumentum, hogy megakadályozza a termékek behozatalát vagy kivitelét HÉA (hozzáadott érték adó) fizetése nélkül. Ez nagyjából esetenként 1000–2000 font (kb. 300-750 ezer forint) közé kerül, és mindösszesen csak 12 hónapig tart. Átnyúlik egy európai turné az összes techmotyóval a következő évre? Lehet újra a listán szereplő tételek, hangszerek, technika után befizetni, szevasztok! Ha a koronavírus nem nyírta még ki eléggé a zenei, művészeti ipart, a Brexit beadja majd a halálos lövést, ameddig el nem kezdik kiügyeskedni államközi egyezményekkel a csalafinta kerülőutakat. De azt már egyenként, EU-országokra lebontva kell valakinek letárgyalni, ez pedig nem jövőre lesz, és nem is mindenhol egyforma eredménnyel. A lobbierő majd biztosan segít, hogy egyes országok jobban járjanak. Ami pedig a kisebb zenészeket illeti, pendrive lesz a zsebükben, laptopot és hangszereket meg lehet bérelni helyben. A gigaprodukciók a high-techet megoldják valahogy.

A szabad mozgás joga: VISZLÁT!

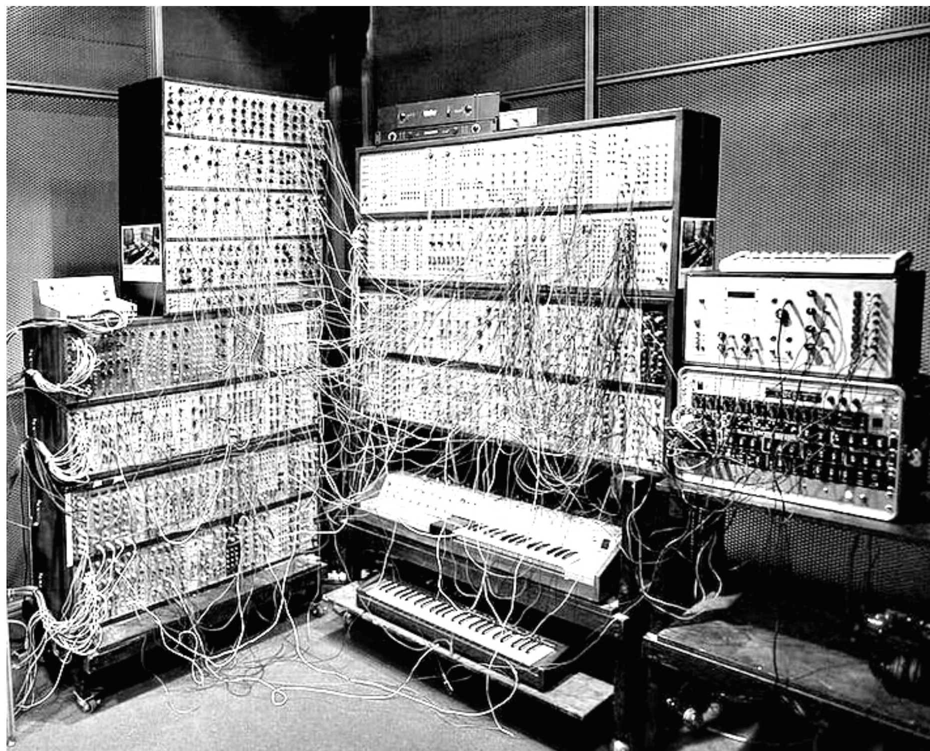
Eddig úgy mentek a dolgok, hogy egy banda, a road-ok, technikusok, hozzátartozók, grupik jöhettek-mehettek bármerre. Fellépés egyik éjjel Berlinben, másik este már Amszterdamban? A brit útlevél innentől vörös posztó, állhatnak majd külön sorban ezentúl, határellenőrzés, vámeljárás, várakozások, csúszás, egyszerűen nem fogja megérni.

A közel 32 ezer zenészt tömörítő Zenészek Szakszervezete (Musicians' Union) felszólította a brit kormányt és a Parlamentet, hogy támogassák a Zenészek Útlevelét a Brexit után az EU-ban dolgozó művészek számára. Petíciót is indítottak, melyben azt kérik, hogy a zenészek útlevelének legalább két évig legyen érvényessége, ingyenesen vagy legalább olcsón lehessen hozzájutni, és lehetőleg az összes EU-tagállamra kiterjedjen. Szeretnének megszabadulni igazolványok és egyéb engedélyek szükségességétől, terjedjen ki a közúti szállítóikra, technikusokra és a zenészek munkájához szükséges egyéb személyzetre is.

A legtöbb zenész és előadó a megélhetéséhez támaszkodva turnézik és lép fel az Európai Unióban. A zenészek, valamint más kreatív és kulturális dolgozók különálló, speciális munkaerőnek számítanak, sajátos igényekkel. A Brexit utáni vízum- és vámszabályoknak ezt is figyelembe kellene venniük. E költséges és erőforrás-igényes akadályok felállítása súlyos hatással lehet a dolgozó és pályára lépő zenészekre, valamint az Egyesült Királyság szélesebb körű zeneiparára. A zenészek egy része már rendelkezik tapasztalatokkal a nehéz vízumrendszerekkel kapcsolatban. Ezrekbe kerülhet egy zenekart az Egyesült Államokba vinni, és a gyorsított vízumkezelési díjak költségei mostanra 15%-kal emelkedtek. Ha minden zenésznek vízumot kell beszereznie egyénenként minden meglátogatott országhoz, ez ellehetetleníti a munkát és bevételszerzést, függetlenül attól, hogy feltörekvő vagy már világhírű zenekarról van szó. Ahogy az MU írja: *„A zene és az előadóművészet a különböző nemzetiségű előadók közötti eszmecserére és interakcióra támaszkodik. Szeretünk az EU-ban dolgozni és az ide járó művészeket is támogatjuk. Ha a zenészek nem tudnak könnyen utazni mindkét irányba, akkor a minden művészetet és kultúrát átfogó országimázsunk és hírnevünk is súlyosan sérül. Tagjaink megélhetési képességét is súlyosan befolyásolja".*

A határátlépési procedúra, a várakozás csak az egyik része a nehézségeknek. Előfordul, hogy egy előadó vagy technikus megsérül, elég csak egy ficamodás, ne adj isten, csonttörés, színpadról leesés, vagy egy makacsabb vírus, gyomor-

rontás. Az Európai Betegbiztosítási Kártya eddig segített lerendezni az országok társadalombiztosítási kasszái között a sürgősségi ellátás költségeinek kiegyenlítését, mostantól ez sincs. Súlyos összegekbe fog kerülni az ellátottnak minden egészségügyi beavatkozás, gyógyszer és ellátás. Hatalmas kockázatok ezek és nem biztos, hogy megéri bevállalni egy bokaficamot az EU-ban, vagy fordítva. Jelenleg nagyon nehéz megjósolni, hogy mi fog történni az átmeneti időszak után. A kormány megköthet egy különegyezményt, amely tartalmazhat néhány extra különszabályt a mozgásról (vízumok, igazolványok, stb.). A tárgyalások 2020 év végén sem kecsegtettek sok reménnyel és a fájdalom várhatóan növekedni fog.

Ahol ezt egyszer letették, ott is fog maradni. A moduláris szintetizátorok egy vagyonba kerülnének, ha az Egyesült Királyságból az EU-ba vinnénk vagy fordítva. A Brexit a művészeti együttműködéseket, eszközcseréket is padlóra küldte.

A Brexit a koronavírustól függetlenül is 170 ezer zeneipari munkahelyet veszélyeztet az Egyesült Királyságban (valójában sokkal többet), ehhez még ultratorkosborz-szívás jön a kellemetlen papírmunkával, engedélyekkel, különféle díjak megfizetésével. Az ISM (Incorporated Society of Musicians) 2020-as

felmérése szerint döbbenetesen magas azoknak a száma, akik a Brexit és az EU-ról leválás okozta károk miatt érintettek. Legyen szó a szabad mozgásról, utazásról, értékesítésről, az európai promoterek vonakodásától, az adózási, társadalombiztosítási, vámszabályok drasztikus változásai és nehézségei miatt.

Lesz-e new deal a sok bénázás után?

A brit zenésztársadalom eléggé fel lett hergelve, hogy a botrányos megállapodás körül az Egyesült Királyság és az EU egymásra mutogatnak. Egyik verzió szerint a britek egy ambiciózusabb tárgyalási ajánlattal érkeztek, amely a brit zenészeknek jelentett volna vízummentességet az EU-s turnék során, de az EU ezt elutasította. Az EU szerint a britek ajánlata nem felelt meg a céloknak, egy jobb javaslatukra viszont épp a brit kormány mondott nemet. Az Egyesült Királyság zenei életének számos szereplője igen hevesen reagált, nagyobb egyértelműségre és átláthatóságra, valamint az információk megosztására szólították fel a saját kormányukat. Erős transzparencia hiány, ciki bénázás és bizalom deficit. Emellett petíciójuk az ingyenes kulturális munkavállalási engedélyről, amely vízummentes utazási lehetőséget biztosít az EU 27 tagállamában zenei turnéval foglalkozó szakemberek, zenekarok, zenészek, művészek, tévé- és sporthírességek számára, már 280 ezer aláírás fölött jár, így a Parlament napirendre kell vegye a kezdeményezést. A napokban alakult meg az első zeneipari testületük, a LIVE is, melynek tagsága 3150 vállalatot, több mint 4000 művészt és 2000 backstage munkást tömörít és az élő zeneipari ökoszisztéma kollektív hangjaként kíván szólni.

Egy becslés szerint egy négynapos turné egy hatfős együttessel, stábbal három különböző országban igényelt vízumokkal közel 3500 fontba (azaz kb. 1,5 millió forintba) kerülne. Ez azonban nem csak a pénzről szól, hanem arról a hatalmas és negatív pszichológiai hatásról is, amelyet a zenészekre gyakorol. Hogy lesz-e kulturális és zenei new deal, egy kedvezőbb megállapodás az EU és UK között, az ugyan sejthető, de még korántsem biztos. Az már egy rossz jelzés, hogy a zeneipar a politikának csöppet sem számít. Egyelőre még nem tudni, mit hoznak a következő évek, de nem tűnik úgy, mintha a makacs brit kormányt meghatnák a szektor egyre hangosab segélykiáltásai. Mi, magyar rajongók is eléggé aggódhatunk, hogy ha a koronavírus pandémia egyszer le is cseng, újra lesznek rendezvények, láthatjuk-e még élőben pl. a *Nitzer Ebb*, *Portion Control*, *Test Dept*, *The Killing Joke*, *Clock DVA* zenekarokat, és még egy sor karizmatikus UK-beli előadót. Mármint nem Magyarországon, hanem egyáltalán: Európában.

INVAZÍV TÖRTÉNETEK

Karmatisztítás LP-vel

A melóból hazavezető út leghosszabb része egyértelműen az a hosszú, tíz évados tévésorozatnak tűnő kutyagolás a kórház melletti kerítés mentén, az én mindennapi El Camino-m. Fény alig, monoton, végtelennek tűnő menetelés harcedzett katona módjára egy rozsdás vaskerítés függőleges fakó zöld pálcáinak ritmusára, melynek során még az is felüdülést jelent, ha szembejön egy kutyasétáltató, az eb nyakán az az idióta karácsonyfát imitáló zöld vagy kék LED-es nyakörv, az is némi változatosságot jelent, ha mondjuk beleléphetek valami ragacsos, alattomosan járdán heverő nemkívánatos dologba. Egyszer ernyőt tarthattam egy munkából hazasiető lány feje fölé, amit köszönettel elfogadott, nem futott el, jót beszélgettünk, az intelligánciája, feltétel nélküli jókedve teljesen elfeledtette velem, hogy már bőrig áztam, miközben gondosan ügyeltem, hogy rá egy csepp eső se essen. Párszor próbáltam még kapcsolatba lépni vele, de mivel egy műszaki áruházban dolgozott áruhitel ügyintézőként, az előtte álló, dobozokat szorongató hosszú sorok riasztónak tűntek számomra, és sejtettem, hogy sohasem fog végezni.

Fekélysötét este van, nemsokára nyolcat üt az óra, elérkezünk a kijárási tilalom felettébb békés és az égvilágon semmit sem ígérő órájához, én pedig azon töprengek, hogy míg be nem köszönt a tavasz és a világosodás időszaka, minden egyes esti hazamenetelésem ilyen nyomorúságos lesz-e a ciklikusan fogyó és növekvő Hold fakó fényét bámulva. Lehet megtanulom profin a La Marseillaise-t és teli torokból, FFP3-as maszban énekelve menetelek, pusztán csak a vicc kedvéért.

Aztán megpillantok egy jellegzetes mozgásformát. Két imbolygó kapucnis alak ad elő a sötét fák alatt a teljes holttérben valami bizarr és bizonytalan, rosszindulatú Pas de deux rablásbalettet. Három személyt számolok: kettő közrefog egy harmadik alacsonyabbat és messziről lát-

szik, hogy ez utóbbi személy bizony iszonyatosan fél a másik kettőtől. Elárulja a testtartása, óvatos hátrálási próbálkozásai, próbál eltipegni a nyomulós testek szűk szögéből, riadtan pásztáz körbe, hátha jön arra valaki, egyre hátrál a kerítésnek, onnan számít segítségre. Mindezt úgy sikerül beazonosítanom, hogy már több hónapja nem hordom a szemüvegemet, mert a kötelező maszkviselés és a párás látás egyszerűen kiütik egymást. Elhúz mellettem egy rendőrautó, pár ezredmásodpercnyi szokásos figyelmeztető nyökögtetősziréna, de csak egy gyorsabban hajtó, gyanús autós után erednek villogtatva. Azt látják, ami előttük van, oldalra kinézni luxus lenne. Így megy ez mostanság, de senki nem vethetné a szemükre, a parancs az parancs.

Sietősebbre veszem a lépteim. Sajnos a Marseillaise-t még nem tudom hangosan kántálni, legfeljebb „A Halál 50 órája" filmből a Panzerlied-et, de most valahogy még az se jut eszembe, főleg, hogy sietősebben loholni kezdek. Mikor odaérek, azonnal elhallgatnak, szorosabbra is zár a három ember, a szituációt ennek ellenére nem nehéz beazonosítanom, a félelem szaga terjengős, ahogy az elfojtott emberi agresszióé is. Két nyakigláb suhanc szorongat egy alacsony vékony nőt, aki még a steppelt szőrmés télikabátjában is jóformán csak egy kis erőtlen piszkafának tűnik, ráadásul a beparázottságától eléggé ingatagnak is, mint focimecscsen a szélben ingó partjelző zászló és a tajtrészeg szurkolók.

- Segíthetek Önöknek, uraim? - teszem fel jó hangosan a kérdést, aztán rögtön bele is karolok a vékonyka remegő nőbe, aki addigra teljesen összezavarodott, és meg is van lepve, hogy hirtelen ott termettem.

- Kedvesem, ismerőseid ezek a fiatalemberek? - kicsit közelebb húzom magamhoz a szinte üresnek ható, remegő női szőrmekabátot.

- Hát ez naccerű! - böki oda egyikük csak úgy, az emberi hangképzéshez fontos fogak birtoklása nélkül - Ide a pénztárcátokat, telefonotokat, oszt mehettek békével! Na ide vele! - kakaskodásnak hangzik, de az is.

Flegma hanghordozás, tanulatlanság, a maszkon keresztül is bután, fenyegetőnek, sőt, bosszantóan lekezelőnek hangzik. A kabátzsebemből előhúzom a fogkrémes dobozt, amiért hazafelé beugrottam a boltba. Jól láthatóan körbehordozom a pengeéles és sötét, sunyi tekintetük előtt, mint valami értékes, kisorsolásra váró nyereménytárgyat. Senki se érti a helyzetet, de ezt nem is várom el.

- Mi a fasz ez má?! Na! Mi lesz má?! - kezd türelmetlenkedni a másik utcai rablósuhanc, látszólag nem erre számított. - Ide a pénzt, a telót!

- Ez itt, uraim egy ínyvédő fogkrém, eredeti, bontatlan csomagolásban. - mondom higgadtan, közben a szemeim villognak, mint a sztroboszkóp, de nem is pislogok, a lebegőpontos, robotikus és nyers hanghordozásom szintén semmit nem változik.

- Leszarom! Ide a pénzt! Most! - üvöltenek szinte egyszerre.

- Uraim, ennél sokkal jobb ötletem támadt. Kipróbálhatnánk valami szokatlant. Nevezetesen azt, hogy szerepet cserélük, Önök és mi. Tudják mit? Adják csak szépen ide Önök a pénzüket!

- Lófaszt! Kivágom a szemed, te gecigyík! Mégis mit képzelsz? - dörren rám a főkolompos, látszólag ő a főnök, az erőember, a másik csak pislog, szólni sem bír, csak lesi a társát. Nyilván ritkán találkozik efféle ellenállással, így nincsenek kész válaszreakciói, meghagyja a heveskedés privilégiumát a másiknak. Kicsit megrázom lassan a fogkrémes dobozt, tompán zörög ide-oda a papírcsomagolásban a műanyag tubus, igyekszem úgy intézni, hogy jól látható és hallható legyen.

- Te most mit szórakozol itt velünk, bazmeg??? Ide a pénzt!!!

- Ez a fogkrém itt, uraim, ez itt az érvem, hogy ne tegyem.

- Mi vaaan??? Hátezhülyebazmeg! - fakad ki a főkolompos.

- Tisztelt Uram, ha Ön látta volna, hogy mi történt azzal a személlyel, aki az Önökéhez hasonlóval próbálkozott, és tudta volna, hogy akkor csak egy metélőhagymás májpástétom volt nálam! Két mentős alig bírta

kiszedni a nyelőcsövéből! Majdnem megfulladt szegény némber, tényleg egy hajszálon múlt az élete. Akarja, hogy meséljek még? - vonom fel a szemöldököm, bár ez a kötött sapkától nem látszik elég jól, ezért abba is hagyom a mimikát.

- Hááátez... tiszta idióta!

- Igen, ebben teljesen igaza van, magam is így gondolom - azzal még jobban magamhoz húzom a vékony kis nőt, aki mostanra már szinte magától is rámgyógyult félelmében, még mindig reszket. Ezt a vastag fekete norvég sarkkutató dzsekimen keresztül is érzem. Tényleg olyan, mintha csak friss szerelmes pár lennénk egy téli sítúrán. A szeretetet viszont sosem szabad összekeverni a félelemmel és a kényszerrel, főleg nem egy minden bizonnyal kriminálisnak mondható helyzetben.

- Íme a javaslatom. Önök most szépen sarkon fordulnak és mi soha többet nem találkozunk. Ez egy Önöknek felajánlott extra esély a menekülésre, elfogadható? - már szinte olyan a hangom mint egy frusztrált, de végtelenül türelmes tesitanáré, viszont kezdem unni a balfékekkel folytatott dialógusokat, meg amúgy elég hideg is van, indulni kellene, nem itt tovább diskurálgatni. Teszek egy rövid lépést feléjük.

- Na húzzunk a gecibe! - böki oldalba a főkolompos a tettestársát és szellemek módjára eloldalognak a közeli lakótelepi tömbök irányába. Elnyeli őket a sötétség, de még hosszan látszik, hogy nagyon dühösek, az egyik látványosan csapkod a levegőbe, valószínűleg nem egészen erre számított. Nem is kell mindig mindenkinek sikeres napzárás.

- Jól vagy? Nem esett bajod? - azon kapom magam, hogy még mindig karolom és ő sem enged el. Ez furcsa, de meglehetősen jó érzés.

- Jól, köszönöm. - rebegi a kézzel varrott textilmaszkja mögül.

- Nem engedhetlek el így, elkísérlek hazáig, rendben?

Nem ellenkezik, csak némán bólint egyet és összebújva megindulunk a betontömbök sűrűje felé. Közben sem engedi el a karomat.

- Amúgy van fogkrémed otthon? Kell esetleg? - mondom nevetve és felé tartom a dobozt, mire alig hallhatóan ő is végre elkuncogja magát.

Nagyjából negyedóra múlva már a mohazöld kanapéján ülök és próbálom felszedni az államat a földről, miközben a kotyogós kávéfőző megszokott, megnyugtató hangját hallgatom. Stílusosan berendezett minimalista lakása van, se nem IKEA, se nem Jysk, be se tudom kategorizálni pontosan, hogy hol és melyik trend közepén ülök, most én veszítem el az orientációmat. Nem túl steril, nem is tolakodó, bézs falak, kevés barnával futtatva, cserébe több szürke árnyalattal kombinálva. A falon absztrakt akrilképek lógnak, fura organikus mintázatokkal, némelyik szenvedélyes WAV-hullámformákat, oszcilloszkóp-kijelzők misztikus táncát idézi fel bennem. Ami viszont szinte életveszélyes fenyegetésként tornyosul előttem, az a világvégi panellakás nappalijában álló két hatalmas cseresznyeszínű hangfal, melyekben a mélysugárzók membránjai szinte nagyobbak, mint a saját fejem, ami egyre csak zsong, akár egy életében először fellépő, lámpalázas moderátoré. Elém tesz egy sima bögrét, benne gőzölgő illatos kávé, színe a falakéval harmonizál. Látja, hogy érdeklődve szkennelem az otthonát és ebben nem is téved.

- Megsasoltam ám közben a lemezgyűjteményed és a hifi berendezéseidet, és meg kell mondjam, hogy nagyon le vagyok nyűgözve.

- Nocsak! - elneveti el magát, zavartan a saját kávéját kevergeti, halkan kocog a kínai vastag falú porcelán bögrében a kiskanala.

- Neked még a legutóbbi Test Dept is megvan vinyl-en? Ámulok! Honnan van ennyi lemezed? - bökök a masszív itongelemek közé csúsztatott krémszínű, préselt bútorlapokon álló tekintélyes lemezgyűjteménye felé és a szemeim erőteljesen mosolyognak közben.

- Tavaly mentünk szét a párommal nyolc év után. Az osztozkodáskor választhattam, hogy a kocsi vagy a hifi. Az utóbbit mellett döntöt-

tem, mert mégis mit kezdenék egy városi terepjáróval, ezekbe meg közben beleszerettem. De ha már szóba hoztad a Test Dept-et, azt tudtad-e, hogy a 2019-es Information Scare és a 84-es Beating a Retreat-en lévő Sweet Sedation szám ugyanarra a vonós hangmintára épül? Szeretnéd, hogy megmutassam? Itt is vannak, figyeld csak...

Csak pislogok, azt hiszem, hogy álmodom, de addigra már elő is kapta és óvatosan érzéki mozdulatokkal fel is tette az egyik lemezt, majd a másikat. Az agyamat és füleimet elárasztják az ismerős hangok, sokáig meg sem szólalunk, végighallgatjuk mindkét számot, mozdulatlanul, vallásos áhítattal, kéretlen szó nem töri meg a folyamatot. Azt hittem, ilyen a valósnak gúnyolt életben soha nem fordulhatna elő, erre itt esek révületbe egy idegen nő otthonában, amire egyébként csöppet sem voltam felkészülve, igaz a rablási kísérletre sem. Még hosszan magyaráz, a zenéi megtöltik a nappaliját, eljut minden egyes sarokba, a szívem legrejtettebb zugjaiba is, a zene időnként keveredik a saját édeskés hangjával. Mostanra talán megnyugodott, biztonságban érzi magát és a csillogó tekintetében az aprócska kódok arra utalnak, hogy hálás a sorsnak, hogy épp jókor vetett oda engem. Csak némán ülök a süppedős kanapéján és saját magam feneketlen kútjába zuhanok. „Lucky Boy!" - mondaná cinkosul vigyorogva egykori kolléganőm, és ezúttal aligha lehetne közelebb az igazsághoz, mert úgy érzem, tényleg az vagyok.

Még pár másodpercig csodálhatom, amikor zuhany után belép a hálószobába a fekete pamut felsőjében és szürke bugyijában, elfújja az éjjeliszekrényen álló illatgyertyát, óvatosan bebújik mellém a paplan alá és némi ficergés után megtalálja a helyét, jó hosszú időre.

Úgy ölelem át vékony vállát a karommal, mint a lemezjátszó karja az LP-t, izzó teste zenél és forog, míg álomba nem zuhanunk mindketten.

A tégely

2020. augusztus 25. kedd 8 óra 25 perc

A város melletti erdős területen haladtam át, lépéseimet szaporán szedtem, hogy időben odaérjek az orvosi rendelőintézetbe, ahová vérvizsgálatra volt időpontom. Összefutottam közben egy barátommal, akivel régóta nem láttuk egymást. Kicsit beszélgettünk, hátba is veregettük egymást, megbeszéltük, hogy hétvégén leülünk egy sörre és kicsit kiengedjük a gőzt, bepótoljuk a kiesett időt. Örültünk a találkozásnak, aztán mindenki sietősen ment tovább a dolgára.

2020. augusztus 25. kedd 8 óra 42 perc

A parkos részen át gyalogoltam, ahol egy kerek, nagyjából 8 méter átmerőjű, kráterszerű, besüppedt földterületre lettem figyelmes. A homokos talaj elég furcsán töppedt össze, szinte majdnem beszakadt. Bizonyára a tegnapelőtti egész napos heves esőzés hatására, legalábbis erre gondoltam. A reggeli fény megcsillantott egy oválisnak látszó tárgyat a bemélyedésben, odaléptem, hogy megnézzem, mi az. A fűcsomókkal itt-ott benőtt durva homokban ott lapult az a valami. Lehajoltam, óvatosan beletúrtam a gazos földbe. Könnyedén kifordult és a kezembe került az a súlyos kavicshoz hasonlatos anyag, ami leginkább a Zsolnay eozinos vázák rózsabogár-zöldes színében tündökölt. Megtisztítottam a rátapadt portól és éreztem, hogy komoly súlya van. Találgattam, hogy miből lehet, mivel sem kőzethez, sem fémhez nem hasonlított, felülete tökéletes simaságúra csiszolt. A tyúktojáshoz hasonlóan a belsejében lehetett valami, ami mozgatásra néma lötyögés érzetét keltette. Megpillantottam még egy ilyen tárgyat a földben, azt is kiástam. Mágneses vonzással kis halk koccanást hallatva hozzátapadt az elsőként kikapart zöld kavicshoz és nem is lehetett szétválasztani őket többet.

Azon kezdtem agyalni, hogy ha ezek valóban erősen mágnesezettek, nem tesznek-e kárt a karórámban?

2020. augusztus 25. kedd 8 óra 57 perc

A laborvizsgálatomról teljesen meg is feledkeztem. Sorra ástam ki a vonzerővel bíró köveket, egyre többet. Már tizenháromnál jártam. Mind összetapadt egy nagy csomóvá, csillogóan zöldes-aranyszínben tündököltek és ha valaki meglátott volna, ahogy tíz körömmel ások a földben, biztos őrültnek néz. Mégis megszállott módjára kutattam további kavicsok után, sorra fordultak ki a földből, már tiszta retkes lett a kezem is a nedves talajtól, a körmeim alá ment a piszok, de nem nagyon érdekelt, mert megbabonázott a kincskeresés láza és mint egy szenvedélyes régész vagy gyűjtő, egyet sem akartam otthagyni ezekből a fura tárgyakból, bármi is legyen az. Eszembe se jutott, hogy nincs velem szatyor.

2020. augusztus 25. kedd 9 óra 14 perc

A kráter közepén ásás közben bukkant elő a tégely. Amolyan nagyobbfajta mogyorókrémes üvegre emlékeztetett, áttetsző és enyhén zöldes árnyalatú, lecsavarható sima műanyag fedő zárta. Megtisztogattam a felületét, látszólag föld, gaz és fehér bolyhos szálak lötyögtek benne. Majdnem tele volt, azonban a tartalma üregesnek is tűnt. Megrázogattam óvatosan, megforgattam a kezemben, hogy minden irányból átnézhessem, mit tartalmaz és egyáltalán, mit kereshetett ez itt a földbe ásba? Akkor vettem észre, hogy nagyon aprócska, molyszerű rovarok cikáznak benne mindenfelé, bejárva a rögöket, előtörve a résekből és üregekből. A fény felé tartottam a tégelyt, hogy jobban szemügyre vehessem a tartalmát, melynek hatására a molyok még inkább megbolondultak. Egyre többen és gyorsabban kezdtek el szaladgálni az átlátszó üvegben! Mint a flakonból kinyomott purhab, úgy terjedt szét, növelte a térfoga-

tát, majd nyálkás hab árasztotta el a tégelyt, magába szippantva az apró kis szaladgáló molyokat, bekebelezve a bolyhos anyagot és a fekete porózus földet is, mindezt alig pár másodperc alatt. A súlya a kezemben érezhetően megnövekedett és abszolút telítette az űrtartalmát. Látszott, hogy túlnyomás alá kerül, teljesen kitölti, hát nagyon megijedtem, ezért gyorsan le is dobtam a földre, majd hátrálni kezdtem, mert féltem, hogy széthasad vagy akár fel is robban és összekeni a ruhámat.

2020. augusztus 25. kedd 9 óra 28 perc

Még biztonságos távolból, de már szinte futva visszanéztem a kráter irányába, ahol otthagytam mindent, az összetapadt vonzerővel rendelkező kavicskupacot és a tégelyt is, pontosabban a helyét, mivel addigra szét is robbant a belsejében keletkezett túlnyomástól. Nagyjából háromszor három méter átmérőjű szederkés színű, nyálkásan lüktető góc vette át a helyét, combvastagságú, szelvényes férgek másztak ki belőle. Mindegyik másodpercek alatt megduplázta méretét és terjedni, csúszni kezdett minden irányba. A rémülettől kiáltani akartam, segítséget hívni, de egy hang sem jött ki a torkomon, ezért egyszerűen csak futásnak eredtem, hogy minél távolabb kerüljek ettől a rohamosan terjedő szörnyűségtől.

2020. augusztus 25. kedd 10 óra 32 perc

A város határában lévő benzinkútnál sikerült elkötnöm egy teletankolt kocsit és nagy gázzal, csikorgó gumikkal hajtottam ki a főútra. A visszapillantó tükörből még láttam, hogy a templom helyét most egy 12 emelet panelház magasságúra duzzadt, hússzínű remegő rágógumira emlékeztető amorf anyag foglalja el. A terjedése és növekedése iszonyat gyors volt, sorra kebelezte be a környék lakóházait. A látóhatár összeolvadt egy nagy lilás-szürkés kupolává, az idegen anyag egyre csak nőtt és nőtt, látszólag megfékezhetetlenül.

Mondanom sem kell, nem gondolkodtam, egyszerűen beletapostam a gázba és igyekeztem erősen fogni a kormányt, hogy az úton maradjak.

2020. augusztus 25. kedd 14 óra 51 perc

Fogalmam sem volt már, merre is vezessek tovább, a benzinem is fogytán volt. Idegesen próbáltam percekig állomásokat befogni a rádión, de rossz volt a vétel. A Roxette egykori slágerének, a Joyride-nak a végéből még éppen hallottam fél percet, aztán azt is csak sistergés váltotta fel.

2020. augusztus 25. kedd 17 óra 04 perc

A főút mellett hagytam a kocsit, nem ment tovább. Valahogy egy tanyáig elbotorkáltam a rögös mezőn át, amelynek a pincéjében meghúztam magam pár rothadó káposzta és két láda szottyadt, kicsírázott krumpli között. Lakói akkor már nem voltak, mindenfelé felborult tárgyak, leszakadt léckerítés, a teheneket és a kutyákat egyszerűen agyonverték, mielőtt elmenekültek volna, isten tudja, hova.

2020. augusztus 25. kedd 19 óra 16 perc

Remegek a félelemtől, nem merem megközelíteni a pince vas ajtaját. Fentről vadul szürcsölő hangokat hallok. Ez a lény elnyeli az összes szerves és szervetlen anyagot, amit csak talál a bolygón! A küszöb alatt látom beszivárogni, magam alá húzom a remegő lábaimat.

2020. augusztus 25. kedd 19 óra 20 perc

Nem kevesebb mint négy percet kellett csak várnom. Az utolsó hang, amit hallottam, valami ütemes szürcsögés volt, aztán elveszítettem az eszméletemet és minden teljes sötétségbe borult.

Segédlet mindennek a középpontjában

Nagypapi, a leszállóegységem hörögve tette le vénséges, recsegős lábait az egyenetlen felszínre. Szerettem ezt a rohadt, ormótlan gépet, ami ugyan teljesen elavultnak számított, korát tekintve csupán négy és félszer volt idősebb nálam. Antik burkolatának pepita mintázatát a csillagközi sugárzás és meteorbehatások lilás-kékesre színezték, így valóban úgy festett, mint egy lepusztult arisztokrata nagypapa, aki ócska és kifoszlott hálóköntösében, kockás szobapapucsában a rendetlen nappalin billeg át a szokásos reggeli első két whisky-je után. A kisbolygót, melyre Nagypapi letette dagadt lábait, csak véletlenül fedeztem fel, helyzetét egyetlen kereskedelmi forgalomban lévő és rendszeresen frissített térképprogram sem jelölte. Egyszer csak ott termett előttem a nagy semmiből, épp mikor pont az 'At the Heart of It All'-t hallgattam, a közeledési szenzorok azonnal le is kapcsolták a zenét és éktelen visításba kezdek, pedig már majdnem elbóbiskoltam. A Coil-lemezek, a szokásos seftelés és űrlomizás mellett a másik szenvedélyem az össze-vissza kirándulgatás volt az űrben, Nagypapi pedig – igaz néha morgolódva - , de bárhová el tudott juttatni, ezért rendkívül becsültem az öreget.

Egy gyors légkörelemzés után már lent voltam a rámpán, a gravitáció is rendesnek tűnt, ezért gondoltam, bóklászom kicsit, hátha találok valamit, amit el tudok passzolni egy másik naprendszerben. Életformadetektorom nem jelzett, civilizációnak sincs semmi nyoma, amit annyira most nem is bántam, mivel már nagyon elegem volt az intergalaktikus söpredékből. Negyven felett valahogy az ember már nem igazán vágyik társaságra, főleg ennyi zűrös és főleg illegális biznisz után. Azért a puskámat a vállamra vetettem, úgy vágtam neki a megszokott felfedező sétámnak, sosem tudni, mibe is botlik az ember. Alig távolodtam el a leszállóegységemtől, mikor a hátam mögött fura és felettébb hangos

kattogásra riadtam össze. Villámgyorsan megpördültem, hátha mégis valami nemkívánatos személy vagy gépezet akar befalni, de a fura zaj csak Nagypapiból jött.

- Ez meg mégis mi a frászfene akar lenni? A múlt héten voltunk karbantartáson! Mi van már megint? - dörrentem rá az öregre, aki csak megköszörülte harcedzett piásokra jellemzően szóló, ugyanakkor nemlétező torkát és flegma hanglejtéssel odabökte:

- Vízkőtelenítés!

- Te most komolyan szórakozol velem? De hát nincs is víztartályod!

- A kávéfőzőmnek bizony van és már vízköves, szóval meg kell pucolni. Na, ne szambázgass már itt, gyerünk, csapassad fiam, rákendroll meg ilyenek! Hozzál nekünk valami szépet!

- Úgy lesz. – bólintottam, aztán a megszokott kézjelzésemre Nagypapi hörögve felhúzta rámpáját, majd egy tompa ciccenéssel kísért jelzőfényvillanással kívánt nekem jó szerencsét. Általában így szokta csinálni, de van, mikor elfelejti, mert szenilis kicsit.

Az égbolt cukormáz-rózsaszínben ragyogott, mint azokon az idegesítő cukrász tévécsatornákon a giccses esküvői torták bevonata. Azúrkék felhők úsztak lassan az égen, átszűrődve egyszerre két Nap sugárzott jóságos fényt és meleget. A bioszféra elég érdekesnek tűnt, elszórtan égig szökkenő lágy zöldszáras indás fák nőttek, kicsit a Földön egykor létezett és anyósnyelvnek csúfolt szobanövényre emlékeztettek. Bár a tömegvonzás nem volt valami erős, az űrruhám alatt mégis izzadni kezdtem. A domborzati viszonyok nem okoztak ugyan nehézséget, az egyenletes okkersárga homokban a poroszkálócsizmám recés talpa sem hagyott mélyebb nyomokat. Nem tudom, milyen napszak lehetett itt éppen, de kellemes kis helynek tűnt így elsőre. Az elemzések rövid éjszakát jeleztek, vacsorázni egyébként sem itt terveztem.

Egy fekete sziklás területre érve már egész jól kimelegedtem, ezért a

sisakomat lecsatolva baktattam fel a magaslatra. Műszereim érzékelői be voltak élesítve, tehát csipogni kezd, ha értékes érceket vagy - tegyük fel – valamilyen életformát talál. Mostanáig meg se szólalt, ami kicsit el is kedvetlenített, azonban a koordinátákat átdobtam Nagypapinak eltárolás céljából. Ha kincseket nem is találok, azért csajozós üdülős rejtekhelynek teljesen alkalmas, és még az is előfordulhat, hogy egyszer talán elhozom ide Glennát is, feltéve ha jól viselkedik és nem hisztivel indítja a találkozásainkat, mint ahogy egyébként ezt minden alkalommal elképesztő rutinnal megtette.

Ahogy felértem a sziklák tetejére, egy valóságos oázis tárult elém lent a völgyben. Csillogó selyemfűvel szegényezett kék tó, úgy jóformán 400 négyzetméteres felület, abszolút fodrozásmentes, akárcsak egy kifeszített víztükrű profi úszómedence. Az analizátor szerint a legmélyebb pontja 20 méter, a víz hőmérséklete 26,3 fok, összetétele normális, mérgezőanyag szintje zéró. Ezek azért igen kecsegtető adatok. Óvatosan elindultam lefelé és akkor az egyik érzékelőm váratlanul csipogni kezdett. Szóval a tónak vannak lakói is. Az órámra néztem, már nagyjából két órája bandukolhattam. Mivel a feltételek optimálisnak tűntek, azért egy kis pihenésre és felfrissülésre igazán rászolgáltam. A tó partja mentén haladva találtam egy kis tisztást, tisztára mint egy gyönyörűen karbantartott luxuskategóriájú strand, amilyet nem láttam már vagy tíz éve, de ha láttam volna is, engem tutira nem engednek be oda. Elkezdtem hát ledobálni magamról a táskát, az eszközeimet, a puskámat és csak a detektort hagytam fent a karomon. Még rápillantottam, de gyenge életjeleket mutatott, így hát fogtam magam és meztelenül besétáltam a vízbe.

A víz kellemesen meleg, lassan mélyült, felhajtóereje is pont jó. Ez aztán a valódi felüdülés egy ilyen izzadt, fáradt űrvándornak! Egyre bátrabban úszkálni és lebegni kezdtem, bár ebben az alkaromra rögzített súlyos detektor zavart azért kicsit, de fő a biztonság, tudni akarom, ha

egy ronda nagy lény közelít felém vészes sebességgel.

Ehelyett viszont - nem kis meglepetésemre – aprócska halak jöttek oda. Nem voltak túl nagyok, úgy 4-5 centiméteres, pisztránghoz hasonló ezüstös halacskák lehettek, kisebb rajokban álmos lassúsággal körbe-körbe úszkálva. A víz annyira kristálytiszta volt, hogy szabad szemmel és mélyebben is jól ki lehetett venni a csillogó, lassú táncukat. Ahogy egyre bentebb tempóztam, kíváncsian körbeúszkáltak és egyáltalán nem tűntek veszélyesnek, sokkal inkább érdeklődőnek. Félelemnek semmi jelét nem mutatták, aprócska bajszuk mókásan lebegett a fejük körül. Némelyik még hagyta magát megfogni is. A kezemben ficánkoltak kicsi pikkelytelen testükkel, tapintásra inkább ficergő és nyúlós gumicukor benyomását keltették. Látszólag nem zavarta őket, hogy beúsztam az érintetlen tavukba, talán Isten nagy fehér és szőrös testét láthatták bennem, bár kétlem, hogy az ilyen halszerű lényeknek lenne tudata és pont ilyesmiken agyalnának. Így hát ellazultam és a víz felszínén hanyatt fekve lebegtem, miközben szemem az eget kémlelte, körülöttem a halacskák úszkálva csiklandozták a testemet. Időnként meg is nevettettek, mikor egyik másik feldobta magát örömében a levegőbe és véletlenül a köldökömbe pottyant. Kis huncutok, ti is tudtok ám élni! Kacagtam.

Igazi kis mennyországra bukkantam, és mintha ettől megszállt volna az ihlet, fantáziálni kezdtem. Glennára gondoltam, hogy mit csinálhat ezekben a percekben. Biztos már végzett a műszakjában, testhez tapadó kezeslábasában lemászott a toronydarujából, amivel egész álló nap áruval megtömött konténereket rakodott, és most épp vagy az ágyában fetreng pucéron, vagy a teraszán fújja a gőzt, bakancsos lábai lazán felpakolva a korlátjára. Glenna és az ő hullámos éjfekete hajtincsei, feszes, hosszú combjai… no meg a rajtuk tett egész délutános kis kirándulásaim! Glenna képe, a víz és a halraj csiklandozása valahogy beindított bennem valamit. Biztonságban éreztem magam, melynek tévedhetetlen jele az

egyre erősödő erekciómban nyilvánult meg. Ennél pompásabban aligha érezhettem volna magam, ujjaim ráfonódtak a kemény húsomra, de végül aztán elengedtem, mert a halak váratlanul a combom körül kezdtek el gyülekezni. Ez most mégis mi a fene akar lenni?

Vettem egy mély levegőt és alámerültem. A halak utánam. Körbefogták a csípőmet és mintha tényleg csak a gondolataimban olvastak volna, sűrűn összebújva elkezdtek a duzzadó tagom körül legyeskedni, majd pici tátogó rózsaszín szájukkal óvatos puszikat adni rá.

Nem tagadom, kezdtem egyre jobban élvezni a dolgot. Glenna puha nedves ajkaira gondoltam, ahogy szájába vesz, a nyelve óvatosan, sikamlósan megmoccan, akár egy angolna. Feljöttem levegőért. A halak természetesen követtek, de csöppet sem tolakodóan. Mintha mindegyik szerette volna kivenni a részét a játékból, egymást félrelökve, furakodva, de nem agresszívan vették körbe a lüktető tagom és szinte incselkedtek, ismerkedtek vele. Akkor már eléggé hangosan sóhajtozni kezdtem, a vízben hátrahajtott fejemet elárasztották az izgalommal telített képek és az egyre erősödő gyönyörhullámok, a testem ívbe feszült és hangos zihálással kísérve olyan hosszan elnyújtottan és intenzíven élveztem el, mint életemben talán még egyszer sem.

Alig tértem magamhoz a meglepődöttségtől és a zavartól. Idejövök egy fura, gyönyörű kis bolygóra és ahelyett, hogy lomizgatnék, gyűjtögetnék, én csak egyszerűen beleélvezek egy halastóba? Nem ismerek magamra, komolyan mondom! Nem is tudom, Nagypapi mit reagálna erre. Valószínűleg vitriolosan megkapnám tőle, hogy „Oltári nagy hülye vagy Te, édes fiam!”. Mondjuk ebben abszolút igaza is lenne.

A halaknak viszont jobb dolguk támadt, nekiálltak beszippantgatni a körülöttem lebegő testnedvfoszlányaimat. Még azokra is lecsaptak, amelyek a hasamhoz tapadtak és az utolsó cseppig eltüntették, egyszerűen befalták mindet. Éhesek voltatok, kis huncutok?

Mikor visszamentem, Nagypapinak végül nem meséltem el a dolgot. Csöppet sem hiányzott a szemrehányása, bár így is morgolódott, hogy bármiféle zsákmány nélkül tértem vissza a fedélzetre, az elmémben viszont élénken megragadt a bolygó, a tó, és benne a virgoncul szopizgató halak. Úgy döntöttem, hogy Glennát se avatom be a titkomba, végül úgy döntöttem, hogy nem is hozom magammal ide. Onnantól kezdve számomra azonban nem volt megállás, hetente egy-két napot ott kellett töltenem az én kis kéjrajommal. Hamar függővé váltam, ezt el kell ismernem, és ebben talán az is szerepet játszott, hogy idővel a fenséges gyönyöróráim és az orgazmusaim is egyre intenzívebbek lettek. Már nem tudtam enélkül meglenni. Egy ócska kis szexfüggő voltam egy igen bizarr vízi swinger klubban, nem valami nagy büszkeség ez.

- Csak nem már megint arra a kurvára unalmas, üres helyre megyünk?! Ennyire eleged van belőlem? Magányra vágysz, vagy mi? – szegezte nekem a kérdést Nagypapi, de folyton csak leintettem.

- Tudod, borzasztóan szeretem ezt a bolygót és azt, hogy nem forgatták még fel mások. Nagy kár lenne érte.

Akkor persze eszembe sem jutott, hogy én voltam az, aki tulajdonképpen alaposan felforgatta. Már nagyjából fél éve látogattam rendszeresen a halaimat, azok pedig egyre nagyobbak lettek. Nőttek! Eleinte fel sem tűnt, mert csukott szemmel engedtem át magam nekik és hagytam, hogy körbetáncoljanak, csiklandozzanak, szopogassanak, egészen addig, míg bele nem élvezek a tavukba, hogy utána elégedetten nézzem végig, ahogy a vizet újra és újra megtisztítják. Viszont ezalatt a fél év alatt rendesen meg is nőttek, és hogy a spermámtól híztak-e meg enynyire látványosan, arról csak igen szolíd feltételezéseim voltak. Viszont még mindig baromira élveztem a dolgot és változatlan rendszerességgel jártam ki oda. Ez nagyjából addig tartott, amíg már elkezdett nekem is

leesni a tantusz. Már nem pár centis kis bajszos halacskák közelítettek meg, hanem egyre inkább karvastagságúak. Akkor döbbentem csak rá, hogy alattomos módon beavatkoztam az ökoszisztémájukba, felborítva ezzel a ki tudja mekkora időtávlara nyúló evolúciós rendjüket.

Kezdett egyre erősebb lelkifurdalásom lenni. Eldöntöttem, hogy ennek véget kell vetnem, de azért még utoljára leszálltam, hogy elbúcsúzzam a helytől, a halaimtól és egyúttal a kis örömkiruccanásaimtól is. Szokás szerint beúsztam a tóba, a halak már szinte remegve vártak, azonnal odasiklottak, sürögtek-forogtak körülöttem, boldogan és éhesen verdestek az uszonyaikkal. Be kellett látnom, hogy végeredményben én etetem őket a testnedvemmel, a készleteim pedig számukra már kevésnek bizonyulnak és végesek.

Már épp kezdett igen jó lenni. Összeszorított fogakkal koncentráltam a gyönyörre, a halak önfeledten cuppogtak rajtam, mikor egyszer csak odafurakodott egy termetes példány, durván félretaszigálva, elűzve a többieket. A valós méretét ott akkor fel sem tudtam rendesen fogni, csak azt éreztem, hogy a nyitott szájában tövig eltűnök, tökéletesen rátapad, körbefogja, majd hevesebb vákuumot képez. Szerencsére nem voltak fogai, de a szívása egyre csak erősödött és nem is hagyott alább. A szemeim csillagszóróesőbe burkolóztak, vonaglani kezdtem, talán még vizet is nyeltem, magam alatt rugdostam az eksztázistól. Viszont hiába lövelltem bele a teljes adagot a torkába, szinte éreztem is a nyeldeklését, ez a nagy hal csak tovább folytatta a szívást, már semmi nem volt neki elég, egyre csak pumpált és szívott, egyre jobban fájt, lüktetett, kellemetlen volt, és szorított. Pánikba estem.

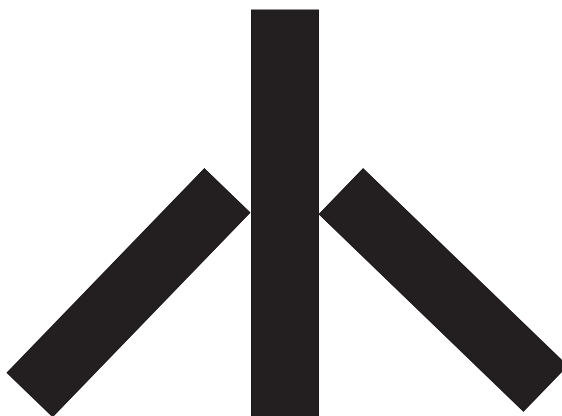
Aztán egyszerre vergődni kezdett, mint valami eszelős, és hiába próbáltam lecibálni - akkor már szinte önkívületben - magamról, nem sikerült, puszta kézzel meg sem tudtam ragadni a testét, folyton kicsúszott

a markolásomból. Ott valami nagyon hirtelen megváltozott. Próbáltam kiúszni, rúgkapáltam, szitkozódtam, próbáltam a nyakánál fojtogatni, hogy engedjen el végre, de nem tágított, hiába is vergődtem, és az utolsó meglepődésem az utolsó felismerésem is volt egyben: ki akart sajátítani magának. Még próbáltam kiáltani, de a hal a saját farkamnál fogva lehúzott a mélybe, a tüdőm alig két perccel később megtelt vízzel, az agyam szórt még néhány éles és elmosódott szikrát, a mellkasomban egyszer csak égető érzés terjedt szét, én pedig nem sokkal később megfulladtam.

Még egy darabig láttam magamat kívülről, ahogy az élettelen testem egyre süllyed a tó sötét mélységébe, a hal pedig engesztelhetetlenül és türelmetlenül húz magával lefelé. A vákuum lassan alábbhagyott, majd oldódott a kötés, elengedett és elúszott a semmibe. Hiába is várta a további adagját, az bizony nem jött többet. Nagypapi is hiába várt.

Elváltunk örökre.

HUN
INDUSTRIAL
TECH

I M P R E S S Z U M

HUN / INDUSTRIAL \ TECH

ipari underground szubkulturális magazin

Alapítva: 2004-ben.

Szerző: Farkas László [critech@gmail.com]

H.I.T_ISS04 | fekete-fehér PDF | Megjelenés: 2021. február 27.
| ingyenes és szabadon terjeszthető |
| idézet, másolás forrásmegjelöléssel engedélyezve |
| kereskedelmi forgalomba nem hozható |

Ez a digitális kiadvány internetes linkeket, online forrásokra hivatkozásokat, kódokat, a fekete és a fehér árnyalatain kívül más színeket nem tartalmaz.

A magazinban szereplő kritikai írások, elemzések, recenziók, élménybeszámolók, novellák a szerző adott időben keletkező szubjektív véleményét és ízlését tükrözik, melyek bármikor meg is változhatnak, így működik. A kiadványban szereplő képek, albumborítók szabadon elérhető online közösségi oldalakról származnak, kivéve a rovatelválasztó oldalakon látható illusztrációs digitális montázsokat és grafikákat, melyeket a szerző maga készített. A magazin címlapján szereplő felirat Vad Gábor Giant Robot Army betűtípusával készült. Mindannyian egy gigászi robothadsereg tagjai vagyunk, a kultúra pedig szabad.

"Azt gondolom, hogy a YouTube túlságosan is hibás a sok elektronikus zenei oktatóanyaggal, amely úgy kezeli a zenét, mint a Photoshop vagy a tudomány, miközben az ötletek a legfontosabbak."

/ John Whybrew /